

λβ'. Πιστώ, ὅτι ἀπὸ τροφῶν ἔγινες τέπι-
 ὅτι καὶ Φίλεις, καὶ ἐδικαίς, ἔχειαίς (τὸ ὅποιον, ἢ
 ἀδικαίς, ἢ χοντροσύνης, εἰς σημάδι) διότι κεν
 τῷ πείσαςες, ἢ σ-μῆνες, δὲν μᾶς ἐξήραψες. αὐ-
 τὸ λοιπὸν τὸ κάμνης με τὸ φελημά σε: ἀδικεῖς
 πολλὰ. εἰ δὲ σάνωσθ (καλὰ καὶ καμίαν ἀ-
 φορμῶν, πιστῶν, νὰ μὴ ἔχης) κάμε, νὰ γνω-
 ρίσωμεν με ἔργον ἀπὸ τῶρα καὶ ἀμπρός.

XXXII. Puto, te delicys ita de prauum esse; ut & amicorum, & cognatorum, oblitus sis (id quod iniustitie & rusticitatis signum est) quandoquidem nunc hic quartus, aut quintus mensis est ex quo nihil scripsisti. Si itaq; hoc data opera facis: maxime iniuste facis. Sin inuitus (etsi, meo iudicio, nullam asserere poteris excusationem) facto posthac innocentiam tuam proba.

Delicata
uita, amicitias in obliuionem ad
ducit.

λγ'. ὁμολογεῖσθαι οὖν ἐκ τῶν ὅλων· ὅτι τὰ κα-
 λὰ αὐτῶν ἐργον ἐστὶν, καὶ λέγει πάντοτε κα-
 λὸν Διὰ ὅλων· ἢ καλοὶνὰ ἐστὶν, ἢ αὐτοὶ κα-
 μάλισται, ὅταν δὲ τὸν βιάζι πινᾶς. Καὶ ἐξ-
 ναντίον, τὰ αὐτοῦ ἐστὶν· ὁμοίως Διὰ καλῶς,
 ὡσανὺ καὶ Διὰ κακῶς, καὶ λέγει πάντοτε κα-
 κὸν, ὅσον δυνάσται, καὶ πολλὰς φορὰς, καὶ
 ἐξω δὲ τὸ κακὸν, καὶ δὲ τὸ πρῆπον καὶ τί θε-
 λοντας καὶ ἐγὼ, ἀρχίζω τὴν θησιολίαν δὲ
 τέτοια λόγια· μετὰ ὁμολογίαν σὺ λέγεις· ὅτι ἡ-
 ξέδρε, καὶ δὲ μετὰ λανθάνεις (ὡσανὺ θάρης)
 αὐτὲ αὖ μετὰ παίνης, αὐτὲ αὖ μετὰ ψέγης. Καί,
 αὐτὲ μετὰ παίνης, ἐπαινῆς τὸν εαυτὸν σου· Καί,
 αὐτὲ μετὰ ψέγης, τὸ ὁμοίου· Διὰ τὴν ἐγὼ δὲ ἐμὴν
 ἀξίαν, ὅτε ἐπαινεῖς, ὡσανὺ ἄλλος· μήτε ψόγος,
 ἐλπίζω.

XXXIII. Existimo, in confesso apud omnes esse: probi esse ingenij, semper de omnibus bene loqui, siue digni eo sint, siue minus: præsertim, nulla necessitate cogente. Contrà, prænotum morum esse: bonos aquè, ac malos traducere, & pro viribus infamare: idè, sæpe, & extra tempus, & præter modum. Quid sibi uult hoc Epistola meæ principium: paucis tibi significo (ingrate Discipule) mihi occultum non esse (sicut forè putas) siue bene de me loquaris, siue male. At si me in honore habes: tibi ipsi maximum concilias honorem: sicut & contrà, si me vituperas. Ego enim, nec laude, sicut alijs, sum dignus: nec in seclatione, ut confido.

Praui homi-
nis est, ma-
ledicum ef-
se seu in bo-
nos, seu in
malos.

λδ'. Εχθές τὸ παχὺ ἐδέχτικα τὴν ἑπιστο-
 λὴν σου· τὴν ὅποιαν ὅταν εἰδιάβασα· ἐβάλα
 εἰς τὸν νῆμ, ὅτι σὺ χρεώσῃ μέγαλιν χά-
 ριν ἐξόντας καὶ τὸ μέγεθ' αὐτῆς καὶ τὸ
 διασημα τῶ τόπῃ, δὲ ἐνδυηθῇ, νὰ σε κάμῃ,
 νὰ με ἀλισμονήσῃς. ἀλλὰ πάντα νὰ ἐνδυμᾶς
 σοὶ Δεῖ λογους· καὶ νὰ σὲ κόπῃ, νὰ με κάμ-
 νης, καὶ

XXXIII. *Heri mane literas tuas (Ioanne Lauterbache, Poeta coronate, Scholæ Heilbrunnens. Moderator) accepi: quibus lectis, me magno tibi beneficio obstrictum esse iudicavi: quandoquidem nec temporis logiquitas, nec loci intervallum, te in oblivionem mei adducere potuit. Quippe me semper in memoria habes: operamq. das, ut tuam*

mibi

νης, καὶ χροικῶ τῶν Φιλίαν σε, ὅσον δῶσαι· καὶ λόγῳ, καὶ ἔργῳ, καὶ παντὶ τρόπῳ, ὡς περ αὐτὴν.
καὶ με λόγον, ἔ με ἔργον, καὶ με κάθε τρόπον, πᾶς δῶσαι.

mibi benevolentiam declares, quoad eius à te fieri potest: tum verbis, tum factis, tum quocumque modo possibili.

λέ. Πιστεύω, ὅτι θαρρῆς καὶ σὲ ἐξέχασαι (τὸ ὅποι-
ον ὁ Θεὸς καὶ νὰ βλέπει) ἔχοντας καὶ ἄρρητον
πολλὰ νὰ σὲ χαρείσω, με ὅπως πλῆν. Διὰ τὸ
ὅποιον δὲν λυπηθεῖς ἔχοντας, καὶ ἤξωρω, ὅτι ἀπὸ
πολλῶν δοκιμῶν με ἐγγνώρισε: ὅτι γληγορότε-
ρον ἤθελα ἀλισμονήσω τ' ἐμαυτὸν μου, παρὰ τέ-
ποιον φίλον, ὡς αὐτὸς ἐνέαν καὶ πρὸς ἐσέναν δὲν μὲ
κάμνουν χρεῖα τέτοια λόγια ἐπεὶ ἤξωρω, ὅτι
πλὴν αὐτοῦ γὰρ μὴν ἔχεις. ἐκείνο, πᾶν ἐπιλοιπὸν
αἰτίας, διὰ τὴ δὲν σὲ ἐγράψαι, αὐτὴ τῇ ὀπι-
θυμῇ νὰ μάθης: τὰ τοῦ θέλω σὲ τὸ μηνύσω με
περισσότερα λόγια εἰς αἰλὴν γραφῶν. Διὰ τῶ
ἐξ ἤξωρε μόνον, ὅτι ἔχω νὰ κάμω πολλὰ: τὸ
ὅποιον με ἐμποδίζει, νὰ σὲ γραφῶ συχνά.

pe Leifere, Theologe Vviteberg. clarissi
uertat) cū longo tēpore nulla te Epistola salu-
rim, te non paucis paruisq; experimentis, qualis
is obliuiscerer: quā talis viri, qualis tu es. Sed
mecū sentientiē. Quid verò causæ fuerit, cur ni-
hīl ad nos scribare. Scito itaq; id me pluribus verbis ali-
m te latere nolo: mihi maximas occupationes,

XXXV. Te suspicari arbitror Polycarpe Leisere, Theologe Vviteberg. clarissi-
me) me tui prorsus oblitū esse (quod Deus auertat) cū longo tēpore nulla te Epistola salu-
tauerim. De quō me nō trīstari scito: cū norim, te non paucis paruisq. experimentis, qualis
ego sim, deprehendisse. Citius enim mei ipsius obliuiscerer: quā talis viri, qualis tu es. Sed
non mihi talibus ad te verbis opus est, idem mecū sentiente. Quid verō causae fuerit, cur ni-
hil ad te scripserim: illud fortasse maximē aues scire. Scito itaq., id me pluribus verbis ali-
ās tibi perscripturū. In presentia, hoc tantū te latere nolo: mihi maximas occupationes,
quō minus scriberem, omnino fuisse impedimento.

λς. ἐγὼ, ἔχουλας πλὴν οἰνοῦ καὶ σα πάντοτε, καὶ ἐραῖω
κάθε οἶνον διὰ λόγον καὶ καὶ αὐτὸς ἀκόσῃ ἵνα
καὶ λέγει διὰ σέ, χαίρομαι· καὶ περισσότερον,
ὅταν σε ᾗράω· διὰ τὴν φανερὰν μου, ὅτι βλέ-
πω σε ὁμοῦ μετὰ μου, καὶ συνομιλῶ μετὰ σέ. Σὺ
δε, δὲν ἔχουλας, ὡς μετὰ πατέρας· ὅτι καὶ ἐν
καρδίᾳ ᾗράω σε ἔλαβας ὡραμαί· ἔναυ
χρόνου τῶρα. ὑγίανει, καὶ μὴ ἀμελεῖς τὸ χρεός
τὴν Φιλίαν.

ποσαὐτῇ σοι μὴ ἐγγινέσθω λήθη ὧ φιλικῶ καθήκοντι

 $\lambda \zeta'$. wo

५०

XXXVI. Ego semper te (Theodore Cantêre, clare Vltraiecti incola) cū beneuolentiā in memoria retinens, ex singulis sciscitor de te: ac tanto, quāto nemo alius, gaudio afficior quando aliquē, de te narrantem, audio. Cū autem ad te scribo; immortali quadā latitūa perfundor. Videor enim mihi tunc, quodāmodo te ante oculos meos habere: & tecum, vīcum colloquente mecū, versari. Tu verò, nescio, quomodo erga me affectus sis: cū integro iam anno nihil abs te literarū acceperim. Vale; nec tibi tantam officiī, amico debiti, obligationem obrepere sine,

Parum ami-
cum est, diu
nihil scri-
bere ad ar-
denter amā-
tem amicū

Vulgaris lingua.

λζ'. Πολὺς καιρὸς ἐνεαφόντισ με πολλῶν δοκιμῶν ἐμαθες: πόσον με κόπῃσι διὰ λόγου σε: ἐσσοντας καὶ ὅταν σε συνθυμῶν: ἐρχομένης αὐθιγῶς αὐτῆς, δὲν δ' αὖτις, νὰ βασω τὴν σιωπῶν. Ἀλλὰ, ἀν' ἤτοι δ' αὖτις: μέραν καὶ νύκταν δ' ἐμ' ἤθελα σχολάσει γράφοντας πρὸς ἐσένα.

XXXVII. *Alongo iam tempore, doctissime Constantine Patrici Chie, multis magnisq. experimentis exacte cognouisti: quanta cura mihi res tua fuerint. Nam, quando mihi in mentem tui uenit: & aliquis istinc huc accedit: non possum in me silentium comprimere. Quinimo, si hoc fieri posset: dies noctesq. finem non facerem ad te scribendi.*

λῃ. Ηγεοίμην ἀπὸ πολλῶν, πῶς με ἀγαπᾷς, καὶ ὁλοκλήρως με συνθυμᾷς: τὸ ὅποιον σὺ ἀτόσυχον τὸ κάμνεις ψεύδῃ: καὶ εἰσε ἀφορμὴς ἐμὴς, νὰ μὴ πῶς δ' αὖτις λόγια σκείνω, πᾶς σε ἐπαίνω πρὸς ἐμὴν: ἐσσοντας καὶ ὅταν πολλὰ κρατεῖς ἐχθρῶν, καὶ δ' αὖ μᾶς ἐγγραφῆς.

XXXVIII. *Multi quidem mihi dicunt, me tibi amori esse: teq. perpetuò meminisse mei. Tu uerò sermonem eorum, falsitatis coarguis: dum ipse causam mihi das, ne credam ea, quæ ab istis tuis laudatoribus dicuntur: tanto iam tempore exacto: quo me pro inimico habens, ne unam quidem litteram scripsisti.*

λθ'. Διὰ τὸν οὖν τὸν φίλον μας ἐμαθα, πῶς ἐνεαφόντισ τὸν ὅποιον, ἀν' ἀπὸ μὴ λήσης μετ' αὐτόν: χαίρει σέ τοι δ' αὖτις μέρες καὶ καὶ εἰπέ τοι, πῶς ἐργῶ καὶ ζωντανὸς, καὶ ἀποθαμνίσῃ, πᾶντα θέλω ἥς τε φίλῃ: τῶν αὖτε αὐτὸς ἐνε φίλῃ, αὐτὸς ἐχθρῶν.

XXXIX. *De amico nostro, Blasio Fabricio Chemnicensi, audiri: eum istic adhuc Argentine esse. Eum ubi conueneris: saluta nomine meo, & dic: me & in uita & in morte, semper ei mansurum amicum: quomodo cunq. ipse erga me animatus sit. Scito autem, quod optimè.*

μ'. Με ὀλιγολογίαν, μὲ φαίνεται διὰ τῶρα, πρὸς ἐμὴν, νὰ μάθῃς διὰ λόγου με: ἐσσοντας καὶ καιρὸν δ' αὖτις, νὰ σὺ γράφω πολλὰ πρὸς γ ματὰ, μόνον, πῶς ὑγιαίνω, καὶ καρετῶν φίλῃς. ὅπως, ὡς ἐλπίζω, γληγορὰ θέλω ἰδεῖν, αὐτὰ μὰς σέ νῦν.

XXX. *Paucis mihi, Martine Baltice, Vlmenfis Scholæ Rector doctissime, de statu rerum mearum, in presentia docendus esse uideris: cum tempore pluribus tibi scribendi careā. Id autem hoc tantū est, me & ualere, & amicis salutem dicere: quos, ut spero, propediem unā tecum videbo.*

μα. Δὲν κάμνει τὸ χωρὶς καλῶς, καὶ ἡ χώρα κακῶς. Τοιοῦτον αὐθιγῶν, νὰ γένωμαι παρὰ δ' αὖτις καλὰ, καὶ ὅχι κακὰ: πᾶν περὶ τοῦ ὅχι εἰς κακῶς ἀνθρώπων, ἀλλὰ εἰς φιλοσόφους. εἰς τὰς ὁποίας παύονται καὶ ἡμεῖς, ἐμαθαμὲν πᾶν καλὰ, διὰ τὴν ἀρετὴν με ἀσκησι καὶ κόπον ἀποκρίνεται: καὶ δ' αὖ ἐμπεύει εἰς τὴν ψυχῇ μόνῃ,

Pura conuersio.

λζ'. Πολὺς ἤδη χρόνος, ἐξ ὅτου περὶ διὰ πολλῶν τῆς πέρας ἀκρίβως ἐγνώσκω πρὸς τῶν σὺν φροντίδα πεποιήμαι. Καὶ γὰρ, ὅταν εἰς νῦν ἐπέλθῃ, οἱ μοι τὰ σὺν ἀφικνεύονται τινὸς αὐτὸς, δ' αὖτις νῦν σιωπῶν ἐμαυτῶν ὁπιοῦν. Μᾶλλον γὰρ, εἰ τῶν οἶον τε εἴη: νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, σὺν αὐτῇ λήξαιμι ὁπιοῦν πρὸς σέ.

λῃ. Παρὰ πολλῶν ἐπυθόμην, ὡς με φιλεῖς: καὶ διὰ πάντων ὅτι νῦν ἐρχεται σοι τὰ ἐμὰ: ὅπερ αὐτὸς ἐργῶ ψεύδῃς πῶς: καὶ ὑπάρχεις αἰτίῃ ἐμοὶ, τῇ μὴ πείθεσθαι λόγους τῶν ἐπαμνηντῶν σε πολλῶν περὶ πᾶν δόκον χρόνος, ἐξ ὅτου περὶ νενόμικας με ὡς ἐχθρὸν, καὶ δ' ὁλοκλήρως ἐγγραφῆς.

λθ'. Περὶ τῶν φίλων ἡμῶν, οὐκ ἐπυθόμην: ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ὡς περὶ ἐμὴν ἐντύχη: πρὸς αὐτοὺς αὐτὸν, λέγει: ὅτι ζῶν τε καὶ τεθνηκώς, διὰ πάντων αὐτῶν φίλῃ ἐσομαι: καὶ ἐχθρῶν, καὶ φίλων, ὅντι.

μ'. Διὰ βραχέων δοκεῖ μοι πεῦν, μαθεῖν σε πρὸς ἐμὴν χρήναι: καὶ γὰρ μὴ ὄντος, πρὸς πολλῶν ὁπιοῦν σοι. Ἐν γὰρ μόνον, ὁπιοῦν τὴν καὶ τῶν φίλων ἀσπάρομαι. Οὕτως, καθάπερ μοι δοκεῖ, σὺν εἰς μακρὰν μετὰ σὺ ὁψομαι.

μα. Οὐτ' ἀγαθὸς κάμνη ποιεῖς, τε κακῶς ἡ πόλις: ἀλλ' αὖ τῶν κακῶν κατὰ τῶν ὁμιλίας. εἰ βέβαιον τὸν σὺν σὺν πᾶσι, σὺν δ' αὖτις, καὶ μὴ φαύλης, γενεᾶς: σὺν εἰς πονηρῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' εἰς φιλοσόφους, πέμπε. Πρὸς οὓς καὶ ἡμεῖς ἀπερχόμενοι, τὰ καλὰ ἐδιδάχθημεν. Ἀρετὴ γὰρ ἰδρωτὶ τε καὶ μόχθῳ μαθαίνεται:

Amicus amicum semper sibi curat habet.

Verbis facta repugnare, improbum est.

Constantia decet amicitiam.

Tempore deficiente, breuiter tantum grata scribenda sunt.

Fili, ad bonos Magistros mittendi.

XL I. *Neg. bonos facit pagus, Georgi Hermanne, Iurif. Hale Sueuicæ eximie, mihiq. colende, neg. malos, ciuitas: sed commercia malorum & bonorum. Si igitur uis, filios tuos euadere bonos, nō malos: ne mitte ad alios, nisi ad uiros (sicut ipse optimè nosti faciendum) bonos & doctos, sapientiæq. deditos. Ad quales & nos profecti, bona didicimus. Virtus enim, labore & sudore paratur: nec animum absq. adiumentis subit, sicut vitium.*

μβ'. Πρῶτον κανόν, δ' ἐν πῶς δ' αὖτις, νὰ δυνήθῃ τόσον: ὅτι νὰ με κάμνη, νὰ σὺ ἀλισμονίσω: μάστιξ, νὰ σὺ συνθυμῶν πᾶσι ἡμέρᾳ περισσότερον: καλὰ καὶ πολλὰς ἀφορμὰς συνέβησαν ἀνάμεινα εἰς τὰς δύο. Τί θέλεις, νὰ κάμω, ὅταν σιωπῶς τόσον: νὰ γένωμαι πρὸς ὅπως ἐχθρὸς σε: καὶ πῶς ἐνεαφόντισ, νὰ δυνάται περισσότερον ἢ σιωπῇ πρὸς τὴν φιλίαν τὴν σπασαίνω: ἐγὼ τόσον διὰ λόγους με, δ' ὅλως θέλει ἤσεν ἀληθῆς ἢ παροιμία, πᾶς λέγει: ὅτι τὸ, νὰ μὴ χαίρεις ἀπὸ τῆς, τῇ πρὸς ἐχθρῶν πολλὰς φιλίας. Ἀντὶ ἐσέναν δ' ἐμφανέει ἐπὶ ἐλπίδι καλὰ, ὅτι ἡ φιλία με, πρὸς ἐσένα νὰ δυνήθῃ τόσον: ὅτι νὰ σε πείσει, νὰ μὴν πιστεύεις, νὰ σὺ κανόν μέσοι, νὰ ἀφανίσαι τὴν φιλίαν μας.

XL II. *Nulla planè res (Christoph. Spindlere, Labaci Ecclesiæ Christi præco fidelis) mihi uidetur unquā tantā habitura vim: ut me in obliuionē tui adducere possit: quin potius tui perpetuā retineā memoriā: licet nō pauca utriq. nostrū acciderint. Tu uerò cum, tanq. lethes aquā biberis, ita taceas: quid faciā? An ne statim animo à te alienior fiā? Quis uerò dicere audeat: silentij maiorem vim esse posse, quàm amicitie inter bonos? Ad me sanè quod attinet: nequaquam uerum esse censeo prouerbiū, quo dicitur: multas amicitias silentio dirimi. Quod si etiam contra tibi uidetur: tamen spero, tantā meæ erga te beneuolentiæ vim fore: ut satis tibi persuadeatur, nihil prorsus esse causæ: cur, quæ inter nos intercedit, amicitia deleatur.*

μγ'. Πιστεύω, νὰ σὺ δ' αὖτις βάρους: δ' αὖτις σε, νὰ χρειώσης, εἰς κάθε ὁπιοῦν, πᾶς σὺ πέμπω, πόσον σε ἀγαπᾷ: μάστιξ, πᾶς ἡ φιλία ἢ ἀληθῆς δ' ἐν χρειάζεται λόγια, νὰ μαρτυρηθῇ, ἀλλὰ ἐργῶ: τὰ ὅποια μοναχὰς ἤσεν, νὰ δ' αὖτις τὴν ἀληθειαν. Τὸ λοιπὸν, φαίνεται με καιρὸς: νὰ σχολάσω δ' αὖτις τὸ εἶδος ἐκείνο τὸ ὁπιοῦν πρὸς ἐμὴν κάμνη εἰς κόλακας, παρὸς εἰς φίλους. καλὰ δ' ἐν ἡδονῇ εἰς δ' αὖτις πᾶς, ὡς με φαίνεται, νὰ με κατηγορήσῃ: ἀλλὰ μακρὸν, νὰ με ἐπαίνηση: διὰ τὴν ἀγαπῆς σε, πολλὰς φορὰς με βιάζει, νὰ σε γράφω λόγια, ὅπως ὁμοιάζω κολακίας. ἀν' αὖτις τοιοῦτον: δ' αὖτις καὶ ὁμῶς, θέλω τὸ σχολάσει:

XL III. *Molestū me tibi arbitror esse (venerabilis M. Christophore Neubergi, sin cere Christi Augustæ Vindel. Minister) conantē in singulis meis ad te literis demonstrare quantopere te diligam: cum præsertim te nō fugiat: verā amicitia, non uerbis, sed factis, egere: quibus solis, ueritas eius demonstrabilis est. Posthac igitur hoc literarum genere*

Rebus, non uerbis tantum, amicitie ueritas comprobata est.

Vulgaris lingua.

Pura conuersio.

μόνη, ὡς αὐτὴ τὴν κακίαν.

θαίνεται: καὶ σὺν εἰσερχεται μόνῃ εἰς τὴν ψυχῇ, ὡς ἡ κακία.

μβ'. Οὐδ' ἐν τῇ ἀπὸ τῶν μοι δοκῶν, πᾶν τὴν αὐτὴν τὴν δ' αὖτις: ὡς μοι τὰ πρὸς σὺν θυμῷ τὴν μνήμην: τὴν πᾶν τὴν, δ' ὅσην με τὴν τὴν μνήμην σὺν τὴν: εἰς σὺν ὁλοκλήρως συνέβησαν ἐκατέρωθεν ἀφορμὰς. Τί δ' ἀρετῇ, πᾶς τὸν σὺν τὴν ἀληθῆς ὡς πᾶν πεπωκότος: διὰ ἀπεχθείας γένωμαι σοι ἀσπασίμῃ. Καὶ τίς τοσούτων, τῆς τῶν σπασαίνω φιλίας δ' αὖτις ὡς μὴ σὺν δ' αὖτις: ἐγὼ μετὰ κατ' ἐμὴν, δ' ὅλως τὴν παροιμίαν ἀληθῆς ἡ γένωμαι: τὴν, πολλὰς φιλίας τὸ ἀπεσπασίμῃ διὰ λύσαι φάσκω. Εἰ καὶ τὰναντία δ' αὖτις: ἀλλὰ πᾶν τὴν, τὴν ἐμὴν φιλίαν πᾶν τὴν δ' αὖτις: ὡς πᾶν, δ' ἐν ὡς εἶναι αἶπορ: δ' αὖτις ἐξ ἀληθείας, ἢ ἐν μέσω ἀμφοῖν φιλία.

μγ'. Οἶμαι σοὶ ἐνοχλεῖν πρὸς ἐμὸν διὰ πᾶν τὴν πρὸς ἐμὸν, σοὶ γεγραμμάτων δ' αὖτις, ὅπως πρὸς σὺν σπασαίνω: τὰ τὰ εἶδος, τὴν ἀληθῆς φιλίαν, καὶ λόγων, ἀλλ' ἐργῶν, δ' αὖτις: ἀπὸ μόνον, τὴν ἀληθείας οἶα τὴν εἰς ἐφικέσθαι. Καὶρός μοι τὸν δοκεῖ, δ' αὖτις τὴν ὁπιοῦν εἶδος ἀπὸς χεῖρας: οἱ ὅπως καλὰ δ' αὖτις ἐπὶ χεῖρας, ἢ τὴν τὴν καθαρότης φιλίας ἀντιποιμύμεν: δ' αὖτις ἐν. εἰ καὶ μοι δοκῶ, δ' αὖτις ἀπὸς πᾶν τὴν κολακίας καταγνώσεσθαι πᾶν: θαυμάσῃ μὲν πρὸς σὺν σπασαίνω τὰ μέγιστα, καὶ μάλα ἐκόντως. τὸ γὰρ πρὸς σὺν φίλτρον, βιάζει με, κολακίας μὴ δ' αὖτις φέρωντα γράφω. Ἀντὶ τὸν ἐφικτόν ἢ μοι: παύσομαι δ' αὖτις, τοιαύτας συντιθεῖς ὁπιοῦν.

H mihi

Vulgaris lingua.

Pura conuersio.

Φέμει: εἰς ἐμὴν, ὅπως με κινήσῃ βελῶ
νὰ δῶμεν τὴν ἐλθούσαν, ὅπως ἴπτινυ-
μεν.

τῶν ἰδίων: εἰπερ σοὶ τοῖνυ δῶματι, ὡς ταῖς δῆ-
αῖσι: μή τις κινήσῃ γνώμη, ἥς ἐρῶμεν, ἐλθού-
σαν ἴπτινυμεν.

Tēperantia
& abstinen-
tia, vitæ
quietæ &
felicitatis
mater est, ἡ δὲ
Aphthonij
παρρησια.

LIII. Interrogatus fuit vir prudens quodā tempore: quid faciendū esset hominibus, ut
tranquillam, molestā, expertem, agerent vitam. Tunc ipse nullo verbo respondens, accepit
patellam aquæ plenam: cui paulū farina inspergēs, permiscuit: posteaq; ebibita, abiit. Quid
hoc significare volens? Si modica & frugali vita, hoc est, necessarius tātum, ceteri essent
homines: eos nec labores, nec bella, nec ulla inter se contētionē, habituros. Quid igitur
miseris nobis fiet: qui nec Græcis, nec Barbaris, nos submittē dubitamus: tātum ut cor-
radamus aliū, nostris non contētus. Proinde, si fieri potest, veni ad me (clarissime Histori-
ce Reinere Reinecci) si fortē communicato consilio, quam cupimus, libertatem conse-
quatur.

νδ'. Αἰσχρὸν, ὅτι καὶ ἀγαθῶν, καὶ τῶν σε: καὶ
ὅτι ἡ Φιλία με δὲν ἦν παλαστή, ἀλλ' ἔνε
ἀληθινή: καὶ σὺ καὶ μισῶς, καὶ φροσύνης με.
καὶ καταβῶναι, νὰ με πείσῃς: λογαρε-
σας, αὐτὰ καὶ ἐργασίαν καλὴν αἰθρῶν. Εἰ δὲ
καὶ ἀπιστῶς εἰς τὴν Φιλίαν με: δέξαι φανε-
ρά, ὅτι με θέλεις ἐχθρόν: Δέξαι ἐν ἐσθμῶν
καλὴν ἀνθρώπων: νὰ μὴ κρύβῃ τὴν γνώμην σου.

νδ'. Εἰ μὲν σε Φιλῶντα οἶδα, καὶ πᾶντα: καὶ
τὴν ἐμὴν ἐπαρ' αὐτῶν παλαστήν, ἀλλ' ἀλη-
θῆ: σὺ δὲ παροῦν τε καὶ μισῶν ἡμᾶς, καταγε-
λᾶς τε, καὶ φροσύνην σου ὀλιγοῦς: λόγιος
ἄρα εἰς ἀγαθῶν ταῦτα περὶ με. Εἰ δὲ τῇ ἐμῇ Φι-
λίᾳ ἀπιστῶς: ἐναργῶς δηλώσω, εἰ πῶς με
ἐχθρὰ δὲς ἀξίως ἐχειν. ἰδοὺ γὰρ τοῖς παρὰ αὐ-
τοῖς, τὴν Δέξαι φανερὰν ἔχοντας πείσῃ.

Non decet
simulatio
& superbia
amicitiā.

LIII. Si tibi notum est, te a me & diligi: & honorari: meamq; erga te amicitiam, non
esse fucatam, sed veram: tu verò despicias nos, & odisti: derides, delicias facis, reijcis: perpen-
das velim, num hac bono viro digna sint. Quod si amicitia mea diffidis: eloquere sine dissi-
mulatione, te velle, ut tibi sim inimicus. Proprium enim est boni hominis: nihil recte age-
re, sed praeferre, quid sentiat.

νε'. Δὲν ἐμπορῶ νὰ κάμω, νὰ μὴ κλαίω:
ἐλέποντας τὴν πόλιν ἀμελείαν τῶν γενεῶν τῶν
ἐλληνικῶν πρὸς τὸ καλόν. Αἰνῶ, αὐτὸ Γεωργίος
ἀμελήσῃ τὴν παρὰ αὐτῶν: ὅπως ἡμεῖς πάντα πα-
δαίνομεν καὶ καλὸς ἀνθρώπος: πολλὰ ὀλι-
γότερον φέλκω ἴπτινυμεν τὴν σπασμένην
οἱ ἄλλοι, ὅπως εἴνε ὀκνίαριδες. Μὴ δὲ, τὴν νὰ εἰ-
πῶ, ἡ δὲ: μή τις, πᾶσι τῶν ἐν αὐτῇ εἰς τό-
σον κακόν. Οὗτος μόνον, ὅπως ἔχει δῶμα μιν,
νὰ κάμει, νὰ γνωρίσωμεν τὸ καλλίτερον, καὶ
νὰ μὴ ἀμελήσωμεν.

νε'. Αἰσχρὸν τὴν Δέξαι εἶναι δῶμα μιν: τὴν π-
σαῖ τὴν ὁρᾶν τῶν γενεῶν τῶν ἐλληνικῶν, καὶ πῶς
τὸ ἀγαθὸν μετὰ Δέξαι, ἀμελείαν. Αἰνῶ, εἰ
μὲν ὁ καλὸς τε καὶ ἀγαθὸς Γεωργίος, ὅτι νῦν αὖ
πρὸς ἐχθρὸν τὴν σπασμένην, ἡμελήσῃ πολλὰ μάλ-
λον, οἱ φύσει ῥαθυμοί. ἔπειτα, τί λέγω, οἶδα:
ἀλλὰ μὴ ἔπειτα φέρωμεν δῶμα μιν
τόσῳ κακῷ. μόνον δὲ τὸ φέλκω δέξαι, τὸ παν-
τοῦτος, τὸ ἐλετίζον δὲ ἡμᾶς γινώσκοντες, καὶ μὴ
ἀμελείν, ὥστε ἰσχυρῶς τῶν ἀντεχέσθαι.

Incuria stu-
dij literarū
& virtutis,
deploratio
ne (bonis et
prudentib.
viris) digna
est.

LV. Facere non possum (doctissime studiorū Græcorū apud Laufannates Pro-
fessor, Aemylii Porte) quin flectam: cum tātam gentis Græcæ, in studio literarum & virtu-
tis video negligentiam. At si bonus & studiosissimus ille N. diligentiam remisit: quāto ma-
gis ad studia segnes erunt alij, qui naturā sunt socordes? Itaq; ego, nec quid dicam, habeo:
nec medicinam inuenire possum tanto malo. Tantū, potentissimum Dei numen faxit: ut
nos, quod optimum est, cognoscamus: nec ullā negligentia pratermittamus, quin fortiter ad
nos trahamus.

νς'. Εἰς ἀγνώρισμα εἴνε τῆς ζωῆς: νὰ μὴ σιω-
πᾶ πᾶσι. Εὐδὲ, σιωπῶντας πάντες, ἥσεν τῇ
πᾶσι.

νς'. Τὸ μὴ σιγαῖν, τῶν πικρῶν. σὺ δὲ,
ἡ συχίαν ἀγῶν διηνεκῇ, ἔδεν τι μοι δοκεῖς
τῶν

Vulgaris lingua.

Pura conuersio.

πᾶσι, ὡς αὐτὸ νὰ μὴν ἔζη. Τοιοῦτον αὐτὸ θέλεις,
νὰ γνωρίσωμεν. ὅτι ζῆς: μὴ ὀκνῶν, νὰ μᾶς
φράσῃς συχνά. Διατί, αὐτὸ καμὴς ἀλέως:
ὅσον εἰς ἐμὴν, δὲν φέλκω ἥς διαφορά
ἡ ζῆς, ἡ ὀκνία: καὶ ἀγάπη ὁμοίως ἐκείνης
ὅπως ἀγαπᾷ: καὶ ἐνθυμῶ, ὅτι τῶν καλῶν
αὐτῶν τῶν Φιλίαν, ἔπειτα τόσῳ, ἔπειτα χρό-
νῳ, τὴν χαλᾶ.

τῶν τεθνεώτων Δέξαι φέρειν. Εἰ δὲ ἔρα βέλους,
αὐτῶν ζῶντων φάινεται: μὴ ὀλιγοῦς φρά-
σειν πρὸς ἡμᾶς φανερὰ. Ἡ γὰρ ἄλλως ποιῆ-
σις: ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὸ ζῆν σε, τῶν τεθνεώτων ἔ-
πειτα φέρειν. ὀκνῶντος μόνον: εὐδὲ δὲ Φιλῶν-
τας καὶ αὐτὸς ἀντιφίλει: μέμνηται δ', ὅπως τῶν
τῶν παρὰ αὐτῶν Φιλίας, ὅτι αὐτὸς ποτε ζῆν
ἔπειτα τόσῳ διάστημα, ἐξαλείψειν.

LV I. Si quis non sileat (Ioanne Magne Debrecine Vngare) signo id est, eū vivere.
Tu verò, dum perpetuò siles, a scribendo ad me otians, perinde es, ac si non viuas. Si itaq;
te vivere, nobis notum esse vis: ne cessa, sape nos appellare literis. Nisi enim id feceris: certe,
quantum ad me attinet, nihil intererit: viuas ne, an mortuus sis. Vtinā modo ualeas: & no-
bis, qui te diligimus, multa charitate respondeas. Cogita, bonorum amicitias, nullo unquam
nec temporis, nec loci intervallo, dirimi & destrui.

Sæpius scri-
bendum
amico, salte
ut vivere ei
videamur.

νς'. Πᾶς περὶ αὐτῶν νὰ πρᾶγμα: εἰς πόλιν
ἀποκρίαν δὲν ἔλα, ὅτι νὰ σὺ τὴν φανερῶσω
μετὰ φιλίαν, καλὰ καὶ, εἰς ὅποιον μετὰ τῆς
καμίνης, ἥς (ὡς πρὸς γραφᾶς) μετὰ σένα κα-
ρὰ βίη: καὶ ὡς Δέξαι, ὅπως λείπεις, εἴνα,
πᾶς δὲν εἴλεπεις, ὅπως βλέπομεν ἡμῖς: ἀλ-
λο, ὅτι ἡ καλοσύνη σε, εἰς ὑψηλὸν τόσον καὶ
φανερὸν εἴνε: καὶ μετὰ τὴν πόλιν τοπικῶν:
ἡ ὅποια εἰς ἐμᾶς ἔχει μετὰ λόγον ἐφ' ἀντιφῶν:
ἀλλὰ πρὸς φανερῶς ἐφ' ἀντιφῶν. τῶν μόνον ἡ
γνωρίζω: τῶν χαρῶν θέλεις, ἡ λυπηθῆς, με-
τὰ γνωρίαν τῆς εἰδῶ. ἔτλη περὶ αὐτῶν τὰ
κακά: καὶ παρ' ὀλίγον τῶν εἰς ἐσθμῶν ἡ δόξα
μας. ἀλλὰ εἰναι τῶν δὲν εἴνα ἀδία σὲ γρα-
φῆ: μάθης θέλεις αὐτὰ δὲν ἄλλως. πᾶν, αὐ-
τῶν φέρει Δέξαι τὸ καλλίτερον τῆς χάριτος: ἐπὶ
μαζὲ, καὶ βάλε εἰς τὴν σε: ὅσα πρὸς ἐκεί-
νον, εἰς τὴν παλαιάν ἐλθούσαν ἀνθρώ-
φει, καὶ εἴνε αὐτῶν. ἔγχε δὲ καὶ τῆς παρὰ αὐ-
τοῖς: ὅπως μετὰ σὺν τῇ τῇ καμίνᾳ, ἡλθε εἰς σε,
νὰ σῶμα σιωπῆσαι.

νς'. Τίνα τρόπον τὰ ἀντιφῶν ἔχει: ἔκ εἰς τοῖς
σὺν πόλιν ἡμῶν, ὥστε σοὶ δὲ ἴπτινυς
δηλῶσαι καὶ περὶ, ὅπως καὶ γῆς ὡς τυγχάνεις
(ὡς ἐφ' ἡμῶν γεγραφῶς) εἰς τὴν αὐτῶν πᾶσι
εἰς ἡμῶν: σὺ μὲν τοῖς ἀπὸν τῇ ὅτι, ἀπὸ ἡμῶν,
ἔχει ὅπως: ἡ ὅποια σὺ ἀρετῇ ἴπτινυς μετὰ φιλίαν καὶ σα-
φῆς, πολλῶν συμμαχῶν πόλιν, εἴναι: ἡ
πᾶς πρὸς ἡμᾶς, ἡ λόγῳ ἀσπείρει καὶ ποικίλῳ,
ἀλλὰ φανερῶς τῇ ἀληθείᾳ, ἀφ' ἡμῶν. τῶν δὲ,
μοι μόνον ἀδελφῶν ἀφ' ἀντιφῶν, ἡ λυπηθῆ-
σι, τῇ δόξῃ τῶν ἀντιφῶν. ἔτλη ἔχει πᾶν
κακῶς: καὶ ὀλίγῳ δὲ ἡμῶν εἰς ἐσθμῶν ἡ δόξα
ἡμῶν. ἀλλ' εἰ πᾶν ἔκ ἐπὶ τῇ πᾶσι ἴπτινυς
γνωσῇ παρ' ἄλλων. ὅμως εἰ πᾶς ἔχεις ἐλπί-
δας ἐφ' ἡμῶν τῇ πόλιν: πᾶν ἀσπείρει
ζε: φρόνιζε, ἀπὸ πρὸς σὺν τῇ πᾶσι τῇ πᾶ-
λαι ἐλθούσαν ἀντιφῶν, καὶ ἀξίως ἐκ-
δίδω τῇ πόλιν: ἡμελημένης τε καὶ πᾶσι
μῶν τῇ τῇ πᾶσι σὺν τῇ καμίνᾳ, καὶ ἡμῶν
ὀλεθρῶν.

νς'. χρεῖς

νς'. ἐχ-

LVII. Quomodo procedant hic negotia: nō cōprogredior audacia, ut tibi Epistola nar-
remo. Quamquam enim, ubicunq; terrarum fueris (sicut antehac scripsi) in eadem es nauis:
gratulator tamen tibi, quod abes: vel quia, quæ nos, tu non vides: vel quod laus virtutis tuæ,
in excelsō & illustri loco, in multorum tecum facientium ciuium conspectu, sita sit: quæ
ad nos, nec obscuro, nec vario sermone: sed clarissimā famæ veritate perferitur. Vnum illud
nescio: gaudisurus ne sis, an tristaturus, his nostris rebus, & hominū opinionibus de ipsis. Ita
omnia se male habet: et propè extincta est gloria nostra. Sed, licet hac nō tuto cōmitti possint
literis: cognosces ex alijs. Tu tamen, si quam spem meliorem habes de Republ. ea para, medi-
tare, cogita: quæ in eo cive ac viro esse debent, qui ad veterem libertatem sit educatus: eāq;
afflictam & oppressam, his iniquissimis temporibus, ac perditissimis moribus, restitutus.

Gratulan-
dum est ei,
qui non sit
in loco,
perturba-
tionis & mi-
seriarum
pleno.
Desumptū
est hoc The-
ma ex lib. 2.
Famil. Ci-
cer. Epist. 5.

Vulgaris lingua.

Pura conuersio.

νή. Εχθές τῇ αὐγλῇ ἤθελα νὰ σὲ γράψω: ἀμὲν κελὰ δ' ἀκαθάρτου, ὅπως ἐσκέπασε τὰ βενά, καὶ ὅτ' ἀκαμπτος, ἐμπόδισε τὴν ἐμὴν αὐτὴν: ὁμοίως, καὶ τὴν γραμματοφόρον, νὰ μισθώσει. τῶρα, ὅπως μεταβίβας ἐπαύσιν ὁ χειμὼν, καὶ ὁ ἥλιος ἐξέστανε τ' ἀέρας: γράψαι σὲ ἤθελα καὶ ταλεπῶς, δι' ὅλα τὰ πρᾶγματά, ὅπως κάμνει γράφαι: ἀμὲν τὰ χέρεα μὲ ἐξέπαυγιάσαν: καὶ δὲν ἐμπρῶν, νὰ βασιῶ τὸ κενὸ δῖλη. Ἐσώνει σὲ Διὰ τῶρα, νὰ ἡσυχάζεις, ὅτι ὑγιαίνω, καὶ χαίρει τῶς.

νή. Χθές ἡ ἐξελόμην ἀμα ἔω πρὸς σὲ γράψαι: ὁ δὲ χειμὼν, καὶ ἡ παύση χιῶν, ἡ τὰ ὄρη καὶ τὰ πεδία καλύψασα, διεκώλυσε καμὲν: καὶ τὴν γραμματοφόρον, σὺ τεύχον δὸ ποδὸν ἡμῶν. Νῦν δὲ, μόλις, τὰ τε παγετὰ λήξαν, καὶ ὁ ἥλιος θερμαίνει τὸν αἶρα: γράψαι μὲ ἀκαμπτῶς σὲ πρὸς τῶν δ' ἐοίλων παύσιν, καὶ γρηγορῶν: ἀλλ' οἱ ἐμῶν δ' ἀκίλυοι, ὑπὸ χιμετλῶν πεζόμονοι, ἐδυνάσαν ἔχειν τὴν κάλαμον. Ἐπ' ἀλλ' ἐξέχει, τὸ γεννῶν ἔχον: γινώσκου μόνον, ὅτι ὑγιαίνω, καὶ περὶ σαρκοῦ σε.

LVIII. *Volui heri (Ioan. Pistori, Medice illustre aulæ Durlac. clarissime) prima luce ad te dare literas: sed & hybernum frigus, & tanta nix, quæ montes & campos con-*
texerat, tum me à scribendo prohibuit, tum Tabellarium à proficiscendo. Nunc autem,
gelu vix remittente, & Sole aerem calefaciente: scriberem ad te accurratè, de om-
nibus necessarijs vtilibusq. rebus: sed digiti mei per nionibus ita intumuerunt: ut cala-
rum tenere non possint. Satis igitur in presentia hoc sit, ut scias: me adhuc valere, & salu-
tem tibi dicere.

Haud pro-
 pre scribas,
 digitos si
 permio ve-
 xet.

νή. Τὸν ἰωάννην, εἰ μὲν τὸν ἐγνωρίζεις, ἡξό-
 ρω καλὰ, ὅτι καὶ ἀγαπᾷ καὶ τιμᾷ, καὶ ἐπα-
 νείας: Διὰ τὴν αὐτὴν ἀνθρώπου καλὸς, καὶ φίλος,
 ὅπως ἀξίζει πολλά. εἰ δὲ καὶ τὸν γινώσκεις: ἔχει
 τὸν δι' ἀγάπην ἐδικλῶ μὲ εἰς ὅτ' ἐπαυγιά-
 νης φίλος σὲ τῶρα σὲ τὸν ἀγαπᾷ δὲ ἐγὼ, Διὰ
 δὲ τὸν γινώσκεις, ὅτε σὲ θελῶς τὸ ἀγαπᾷ, καὶ
 ἄλλως Διὰ λόγον: ἀφ' ἐγνωρίσης τὴν καλο-
 σῶν τῶν.

νή. εἰ μὲν γινώσκεις τὸν ἰωάννην: εὖ οἶδ', ὅτι
 φίλος αὐτοῦ, καὶ τιμᾷ, καὶ ἐπαυγιά. ἀγαπᾷ γὰρ,
 εἰσὶν καὶ φίλος πολλὰ ἄξιον. εἰ δὲ καὶ γινώ-
 σκεις: ἐμὲν χάρειν, ἀριθμῶ τὰς ἐξ ὅτ' ἐπαυγιά-
 μῶν φίλων. νῦν μὲν εἰς συνίσημι αὐτοῦ, ἐπὶ
 ἐγνωσκεις. ἐπειδ' αὖ τὸν ἐκείνους καλὸν
 καραδίαν γινώσκεις: καὶ ἐτέρους δι' αὐ-
 τὸν φιλήσεις.

LIX. *Si Ioannem tu nossti (Hermanne Vultei, Iurisc. & Marpurg. Academ. Pro-*
fessor cultissime) cerio scio, ipsum à te diligere, & honorari, & laudari. Nā & bonus est, &
quantiuis precij amicus. Sed si non nossti: in numero laudatorū amicorum tuorū, quæso, re-
pone ipsum. Nunc itaq. tibi eum, tanquam ignotum, commendo. Vbi verò probisimos eius
mores cognoueris: non ipsum modo, sed alios etiam propter ipsum, diliges.

Probi, com-
 mendandi
 sunt: ipsiq;
 se commen-
 datione di-
 gnos præ-
 stent.

ξ'. Ποῖον δὸτ' τὰ δύο, ἐγὼ εἶμε ἀγαπῶν-
 ῆς, ἢ ἐσὺ καὶ φρονεῖς ἐμᾶς ὅτ' φίλος σὲ: ὁ
 ὅποιος δὸτ' δύο χερόνους καὶ ἐδῶ, ποτὲ δὲ μᾶς
 ἐγράψες. καὶ εἰ μὲν δὲν ἐλαβεσ ἐδεμίαν ἀ-
 πό τ' γραφῆς μὲ: ἐμπρῶς, νὰ προφασίζεσαι.
 εἰ δὲ καὶ ἐλαβεσ, καὶ σιωπᾷς: σὺ σήμερον, ὅτι κα-
 ταφρονεῖς μᾶς: καὶ εἰς τῶν τ' ἐτόπου φανερὰ
 ἀδικεῖς τὴν Φιλίαν μᾶς. τῶρα θέλεις δ' εἰπεῖν,
 αὐτὸν εἶναι ἀληθινὸν τῶν, ὅπως φερεῖται: αὐτὸν γρά-
 ψης, ἢ αὐτὸν δὲν γράψης.

ξ'. Πότερον ἐγὼ φιλάω, ἢ σὺ ὀλιγαῶν
 τῶν σῶν φίλων: δὲ τὸν γὰρ αὐτὸν, καὶ αὐτὸν
 ἀφ' ὅτ' πρὸς ἡμᾶς σὺ ἐγράψας, εἰ μὲν τ' ἐ-
 μῶν ἀποστολῶν ἐδεμίαν ἐδέξω: ἐχοῖς αὐτὸν περὶ
 φιλίας. εἰ δὲ κομισάμεν, σιγᾷς: περὶ μὲν
 ἐμῶν τῶν, καὶ φρονεῖν ἡμῶν. ἔτω δ' αὐτὸν τὸν
 πρὸς ἡμᾶς Φιλίαν ἀδικῶν, δὲ ἡλ. νῦν δὲ τὸ
 ἐν δὸτ' φιλία μοι δὲν, εἰ ἀληθὲς, τὸν γράφειν, ἢ
 μὴ, δὸτ' εἰς.

ξά. Τί

ξά. εἰ δὲν

LX. *Vtrum ego sum querulus, an tu negligere soles amicos tuos? Alter enim hic agitur*
annus: ex quo nihil à te literarū ad nos. Atq. si nullam interea Epistolam à me accepisses:
haberes, quod negligentie tue obtenderes. Si verò acceptis, tamen siles: ex eo euincitur, nos
à te cōtemni: & iniuria affici amicitiam nostram. Num tamen hoc, quod ego suspicor, verū
sit: tu nunc aut scribendo, aut tacendo, demonstrabis.

Potest non
 immerito
 accusari lo-
 gius silen-
 tium.

Vulgaris lingua.

Pura conuersio.

ξά. Τί ποτε ἀνθρώπων πρᾶγμα, ἐτὶ βαρὺ δὲν
 εἶνε: τὸ ὅποιον ἀνθρώπου δὲν ὑπομένει, καὶ
 σάνις τε νὰ πᾶσιν. Εὐλοπὸν μὴ σε τιμῇ,
 μὴ σε πλῆστον, ἔχεις γνώμη: καὶ Διὰ τὸ
 περὶ κακὰ. Ἀρ δὲ πέσης δὲ δυστυχία: κα-
 κα πάγιν πολλὰ: διότι, αὐτὴν σετυχία κακὰ
 πᾶς: εἰς ἀνάντια πόσιν, δὲς πᾶσαι. Καὶ ἐτὶ
 κάμνοντας, γλύχου σε πῶς, καὶ σε ἀμε-
 τρα κακὰ, δέλεις πῶς: καὶ τὰ καλὰ δέλεις
 σε λείπει. Πρέπει λοιπὸν, τὴν ὀκνίαν νὰ φέρ-
 γεις πᾶν μᾶλλον μεγάλη τῶν κακῶν: καὶ τὸν
 κόπον νὰ ἀρα πᾶς, πᾶς δὲ δὲ τὰ καλὰ ὅλα.

ξά. Οὐδὲν τῶν ἐν ἀνθρώποις, ἔτω δύσφο-
 ρον: ὅπερ ἀνθρώπου εἶναι, ὑποφέρει, καὶ ἐξαναγ-
 κης εἰσέρ. Σὺ δὲ, εἴτ' ἐν τιμῇ, εἴτ' ἐν πλῆστον, τὸ
 νῦν περὶ κακῶν, καλῶς δυνάσται πρᾶτῃ. Εἰ δὲ
 ἐν δυστυχία πέσης: πολλὰ γὰρ καὶ δὲ. Ἀρ γὰρ ἐν
 δύστυχίᾳ κακῶς Διὰ γινώσκεις: ἐν τοῖς ἐναντίοις, πό-
 σιν: οὐτῶν δὲ σὲ πᾶσιν: ταχέως πᾶσαι, καὶ μυ-
 ρίοις πέσης κακοῖς: καὶ τὰ καλὰ σε ὡς ἀλλοτρίᾳ.
 Δεῖ ποῖν τὴν ῥάσαν κακλίνειν, ὡς μητρο-
 πολιν τῶν κακῶν: καὶ πᾶν ἔχεσθαι, δὲ τῇ
 τῶν ἀγαθῶν.

LXI. *Nihil humanarū rerum ita difficile est: ut ab homine, si adnitatur, non sustineri*
possit: ut sic ei dicam, etiam si inuius audiat. Tu verò, nec in honoris, nec in diuitiarū, feli-
citatem, quicquam sapis: ideoq. male te geris. Si itaq. in aduersam fortunā incidis: longè à
prudenter procedendo aberis, & valde male agēs. Nam si, quando felix es, male ambulas:
quāto magis, rebus aduersis hoc tibi accidet? Hoc autē te modo gerens: celeriter in egestatē,
& alia sexcenta mala incidēs, omni bono destitutus. Fugienda igitur ignauia, & licentia
vita, censeas uelim, tanquam omnis mali genetricem: contraq. confectandum laborem, ut
cuiusvis boni datorem.

In rebus &
 secundis, &
 aduersis,
 nos recte
 geramus.

ξβ'. Εἴτ' εἴτ', ὅπως σὲ φέρει τὴν γραφῶν,
 εἶναι δὲν δὲν μαθητὰς δὲς μὲ: καὶ τῆς ἐλ-
 ληνικῆς φωνῆς, αὐτὸν καὶ ἀλλοτρίᾳ, ἐν ὀλίγῳ κα-
 ρῶ χροτῆας: δὸτ' τὴν φύσιν τῶν κολλῶν,
 καὶ τὸν κόπον τῶν, πᾶς ἐπεσχε πολλά. Καὶ
 εἶνε καὶ ὀλιγαῶν, καὶ περὶ κακῶν πατρὸς: δὸτ'
 τὸν ὁποῖον ἐμαθε καὶ τὰ φερέναι. Τῶν
 καλομαρτυρωντῶν σὲ, λογία πολλά δὲν δὲ
 οὐκ. Εὐ γὰρ, αὐτὸν δὲν οὐκ οὐκ: πᾶς εἶνε τα-
 κλινὸς, καὶ περὶ κακῶν, καὶ δὲ λαβῆς: καλὰ
 ἡξόρῳ, ὅτι δέλεις σε τραχίς: καὶ νὰ τὸν ἀγα-
 πᾶς, καὶ νὰ τὸν βοηθῇ. Καὶ, αὐτὸν καὶ εἰς ἄλλως
 χεῖρας τῇ τῇ ἀγαπῶν σὲ: θέλεις τὴν ἔχει. Καὶ
 θέλεις μὲ δὲ φέρει πολλά: εἰ μὲν νῦν τῶν
 τῶν ἀγαπημένων δεχτῆς: καὶ εἰς ἄλλον, ὅτι
 ἐκάμνη γράφαι: ἢ νὰ μάθῃ τὰ αὐτῶν, ἢ τὴν γρά-
 ταν παρὰ καὶ μαθημάτων.

ξβ'. Οὐτὸν ἀποστολῶν σοι κομίζω οὐ ποτὶ, τῶ
 τῶν πρὸς ἐμοὶ φοιτητῶν εἰς ἐπὶ: καὶ τῆς ἐλ-
 λάδος φωνῆς, ὡς εἰ τις ἀλλοτρίᾳ, ἐν ποσὶ τῶν
 χερόνων ἐμφορηθεῖς: φύσιν τε δεξιότητι, καὶ
 μελέτη τῇ πρὸς λόγους, παρὰ τὴν πᾶν περὶ
 σκηκῶς. Ἀλλὰ δὲ καὶ πατρὸς ἐστὶν ὀλιγαῶν καὶ
 σοφῶν: οὐ καὶ τὴν ῥωμαίων ἐξέπαυδ' ἐπὶ
 φωνῶν. Τῶν τῇ τῇ λογίᾳ συνιστῶν, καὶ μα-
 κρῶν αὐτὸν δευθελῶ λόγων. Αὐτὸς γὰρ, ἐπὶ δὲ
 εἰ μὲν πᾶν δὲν: ὡς τὰ ἡδὴ κόσμῳ, καὶ ὡς
 τὴν παρὰ ἐμὴν μέτρον, καὶ τὰ ἄλλα αἰδήμων:
 εὖ οἶδ', ὅτι περὶ πᾶσιν σὲ: ὡς καὶ φι-
 λῶν, καὶ περὶ πᾶσιν αὐτῶν. Καὶ δὲ τῇ πρὸς
 ἄλλως τῆς βοηθείας τῆς σῆς: σὺ αὐτὴν χεῖρας.
 καὶ δὲ καμνοῖ τὰ μέγιστα: εἰ τὸν νεὸν φιλο-
 φρόνως ὑποδέξασιν, καὶ ἄλλω αὐτὸν, εἰ
 τῶ δὲ, τῶν τὰ αὐτῶν πᾶσιν δὲ θῆναι καὶ καπα-
 μαθῆναι, ἢ τῆς πρὸς λόγους ἐδὲ, συστήσεις.

Τέλος τῶν Θεωδοσίῳ τῷ Ζυγομαλά θεμα-
 τοδότησιν.

Adolescē-
ti bono
plus com-
mendatio-
nis affert
sua probi-
tas & erudi-
tio, quā a-
liorū literæ.

LXII. *Qui tibi (Michael Neāder Sorauies. Doctor pietatis, linguarū, & artiū, Ilfeldę præstātissime) Epistolā hāc reddit: unus ex meis Discipulis est: in Gracāq. lingua, si ullus alius, breui tempore egregiē profecit: idq. ingenij dexteritate, et indefesso studio meditationeq. Idem etiam patre natus est, viro honesto, prudente, & docto: à quo Latinam quoq. linguā perdidicit. In eo tibi cōmendando, non multis mihi verbis opus est. Ipse enim ubi specimen dederit honestatis suæ morum, & eruditionis non contēnenda, & in omnibus rebus modestiæ: tuam beneuolentiā attrahens, sibi cōciliabit (sat scio) ut diligas ipsum, & patronum te ei præbeas: atq. ad alios etiam, si requirat opem tuam, ipsum non desituas. Gratissimum certē, nō ipsi adolescenti tantum, sed mihi quoq. feceris: si eum amanter receperis: atq. etiam alij, si ex re fuerit, commendaueris: ubi aut ea, quæ istic docentur, discat: aut omnino orationi formanda, & artibus ac disciplinis insistat.*

FINIS horum Theodosij Zygomalæ exercitiorum.

TVRCO

TVRCOGRAE CIAE LIBER SEXTVS:

BATRACHOMYOMACHIAM HOMERI,
à Demetrio Zeno Zacynthio, vulgari lin-
gua Græca conuersam: itemque Carmina
quædam Græca Crusiana, à Symeone Ca-
basila Hierodiaceno, Constantino-
poli vulgariter exposita, con-
tinens:

Græcè & Latinè à MARTINO CRVSIO, in Aca-
demia Tybingensi V. L. Professore, editus,

*Unā cum proluxa eiusdem Crusii in Batrachomyomachiam Præ-
fatione & Annotationibus.*

εἶσαναι καὶ δὶ κεφαλοὶ· εἶσαν καὶ χῶρες χεῖρα·
 τὰ σῆμα ἄτρεξ ἐκοπῆσαν, σὰν κόπην τὰ μαχέρια.
 230. οἱ νόμοι τρεῖς ἐλάμπασιν, ὥσαν σιδερόμενοι.
 ἀπὸ μακρὰ ἐφαίνοντο, πῶς αὖ ἀρμαλῶμενοι.
 τί πῃς λογῆς παρὰ ξένοι, ἐφαίνοντο ἐκείνοι·
 ὅποισι ὀνομάζοντο καὶ λέγοντο καρκῖνοι.
 τῶν πολέμων ἐκόπῃσι βραῖς, καὶ τὰ πόδα ἔρα·
 ἐκόπῃσι καὶ τὰ χεῖρα σὺν, ἐπὶ τὰ κοῖλα ἔρα·
 φόβου πολλοὶ οἱ πολέμοι ἐλάβασιν, καὶ φύγαν·
 καὶ πλεονέξον ἀνήμενα· μασκόρπισαν, ἐπὶ γὰρ
 καὶ τότε καὶ ὁ ἥλιος ἔδυσεν, καὶ κρυβήθη·
 καὶ εἰς μίαν ἡμέραν ἔπαυσεν ὁ πόλεμος, καὶ ἐλύθη·

ΤΕΛΟΣ.

F I N I S.

I N

Odyssæa nuper absoluta, & ita satis magno Iliadis Odyssææq; mari traiecto: nunc ad limpidum quendam riuum declinabo: & quodammodo longæ nauigationis nauseam falluginemque abluam & abstergam. Is riuus, est libellus eiusdem Poetæ Homeri: qui in scriptus est βατραχομιομαχία, Ranarum & murium pugna. Vah (dicit aliquis) quid nobis cū fabula, pueris ab illo composita? Quid cū Ranis & murib. quibus sermo & actiones humanæ non conueniunt? Cur non etiam Æsopi fabellas nobis proponis?

Ego itaque, humanissimi Discipuli, ostendam, nec prolixè, me non malè facere, qui hūc mihi libellum explicandum sumam. Ac primum quidem, de Fabula generatim agam, deinde, de proposito libello speciatim. Vos me, quæ uestra erga me charitas est beneuolè attendite.

Ac principid, quod generatim ad fabulam attinet: sciendum est, eius cognitione, & interdum (in tempore & loco) usurpationem, esse honestam: nec reprehendendam, tanq̃ homine, aut etiam sapiente, indignam. Loquor autem de fabula, ingeniosè & grauitè conficta. Vnde honestas & dignitas eius probari potest? Quod est εἰκονισμὸς quoddam ἀληθείας. id est, repræsentatio quædam, ceu pictura & imago ueritatis. Quantum autem bonum sit ueritas, quæ eius laudes: nō est huius loci, prolixè explicare. ἀπλῆς ἢ, τὸ ἀληθές: simplex est uia & oratio ueritatis: τὸ ἡ ψεύδος, πολυχρόδιες: Mendacium in multis uias, seu potius errores, scissum est. Nam etiam τὸ ἀγαθὸν bonū, est simplex: sed τὸ κακόν, malum, multiplex. Philosopho proposita est ueritatis indagatio: ueritatis, tum θεωρητικῆς, in contemplando positæ: tum πρακτικῆς, in agendo versantis. Studium enim eius, περὶ τὰ ἀεί καὶ ὡσαύτως ἐχούσας est, id est, in rebus, quæ semper sunt, & se eodem modo habent, in rebus contemplationi subiectis. ἐν τοῖς πρακτοῖς etiam in actione & vita, licet in ijs magna diuersitas sit, rem ad stabilem ueritatem adducere conatur. Veritas, est ipse Deus. Non enim Deus est is, qui non æternus sit: aut qui mentiatur, ut homo. Et summa est ueritas uerbi Dei, & doctrinæ Euangelicæ: quia prostrauit ea idololatriam Gentium: non valentibus resistere ne doctissimis quidem philosophis, & oratoribus eloquentissimis. Tam præclara res est ueritas: tanquam homo aliquis, animo & corpore perfectissimus, ac pulcherimus. Veritatem autem, tanquam talem hominem, depingit Fabula: quia dicitur à doctis Græcis, ὅτι εἰκονίζει ἀλήθειαν: quod εἰκόνις, imaginem, effingat ueritatis. Faciunt hoc Ethnici scriptores: tum in ijs, quæ in agendo versantur: tum in illis, quæ in contemplando: seu Diuina sint, seu humana. Nec Fabula, utilia continens, ideo reijci debet: quod pictura, & non res ipsa, sit. Nam ipsam rem, quæ non semper à nobis haberi præsens potest, imago quasi præsentem facit: & sæpe pictura plus delectat, quàm res ipsa. Draco uiuus, bestia terribilis est: & pugnam videre equitis cum Dracone, spectaculum timoris sollicitudinis quæ plenum esset. Sed pugnam S. Georgij, virginem à Dracone defendentis, & liberantis, artificiosè effictam, cum voluptate spectamus: & talis etiam voluptas minimè inhonesta est. Ideo in Georgij Pachymeræ Historia, quidam inquit, Fabulatorem me esse dicetis: sed Fabulæ, quæ ad ueritatem alludunt, laudantur. Quoniā igitur ueritatem pingit, & quodā modo repræsentat, Fabula: inhonesta res non est: præsertim, quia signū est etiā doctrinæ & experientiae rerum. Vnde lib. 2. Rhet. τὸ γνωμολογεῖν, sententiosè loqui: & τὸ μυθολογεῖν, fabulā narrare Aristoteles coniungit: & utrunq; ἀρμόττειν ἡλικίᾳ καὶ πρεσβύτεροις: περὶ ἧ τῶν ὡν ἐμπειροῦς τις, ait: hoc est, conuenire senioribus, & rerum experientiā habentibus: sed inexpertis, utrunque ἀπρεπές esse. Nemo certè γνώμης, sententias vniuersè, dicere potest: nisi in rebus, de quibus γνωμολογεῖ, versatus. Si autem illarum rerum imperitus, tamen aliunde γνωμολογεῖ: non perinde habet auctoritatem. Sicut, quando adulescentuli interdum, vniuersè aliqua, de vita & moribus pronuntiant: non curantur semper à natu maioribus: quomodo & doctissimus quondam philosophus Ephesi, nomine Phormio: quāquam præclare de rebus bellicis dixisset: tamen ab Annibale derisus fuit: quod ipse omnis belli expertus, apud se rei militaris peritissimum, de ea dicere ausus fuisset. Nemo Fabulas, in quibus diuersos animantes, inter se colloquentes, aut aliquid humani facientes, introducat, artificiosè componere potest: nisi

Explicabo
 βατραχομιομαχίαν.

In quo reprehendi
 non debeo.

Primum,
 probatio à
 Fabula in
 genere.
 1. Quia est
 honesta.
 Est pictura
 ueritatis.

1. Ethic.
 Nico m. 3.
 Num. 23.

lib. 4.

Est signum
 eruditio-
 nis & pru-
 dentiae.

Cic. 2. de
 oratore.

705

ταὺς φύσεις, καὶ τὰ ἔθνη, naturas & mores, illorum animantium calleat: ne quid *παρὰ τὸ πρεσβύ* affingat, videbimus suo loco, quā *πρεσβύτης* & apte, Homerus Ranis & muribus suis, *Ιδιαι* sua, tum in rebus, tum in uocabulis, attribuat. Id autem, eruditionis diligentiae non vul-
πρὸς εἰναι *νομ.* garis est. Si itaq; doctrina, & experientia rerum, res honesta est: cum hæc utraq; à Fabu-
πρὸς εἰναι *νομ.* lis artificiosis nō absit: eas quoq; rem honestam esse, necesse est. Ideo, ne Æsopi quidem
πρὸς εἰναι *νομ.* Fabellæ, reiiciendæ sunt: quæ Aphthonius, *παρὰ τὸν ἄριστον συγγραφεὺν τὰς μύθους*, omnium optimè
πρὸς εἰναι *νομ.* cōscripsisse Fabulas ait. Et Philostratus, *ἐν δυνάμει οἱ μύθοι διὰ τὸ αἰσώπου, φοῖτῶσιν ὑπὲρ τὰς θύρας*
πρὸς εἰναι *νομ.* & σοφῶς: ταυτίς αὐτῶν ἀναδύσονται, καὶ σφραγίσονται αὐτῶν θάλλῃ σφραγίς. Id est, In precio sunt Fabulæ pro-

pter Æsopum: & fores accedunt Sapientis: fascijs eum redimituræ, & oleagina corona
πρὸς εἰναι *νομ.* ornaturæ. Ad hæc, in Rhetoricis, & in eloquendi facultate, plurimus vsus est bonarum
πρὸς εἰναι *νομ.* Translationum, seu Metaphorarum: tanquam, quæ interdum necessariæ sint: ubi scilicet
πρὸς εἰναι *νομ.* verbum proprium deest. Sæpe autem, plus emphaseos, siue significationis, habeant,
πρὸς εἰναι *νομ.* quàm propria verba. Non rarò etiam ornandæ orationi, tanquam stellæ, immisceantur.
πρὸς εἰναι *νομ.* Et Metaphora autem, ascendendo *εἰναι* nascitur: ex Icone, *ὁμοίωσις*, Similitudo: ex qua rur-
πρὸς εἰναι *νομ.* sus descendendo, Allegoria, Ænigma, Fabula, Metaphora est cum dicitur: Tyrānus est leo.
πρὸς εἰναι *νομ.* Icon, seu imago, cum particula ad Metaphoram accedit: ut, Tyrānus est, ceu leo: aut, Ty-
πρὸς εἰναι *νομ.* rannus est similis leoni: similitudo, cum Icō *πρὸς εἰναι* *νομ.* explicatur: ut, sicut leo asinū
πρὸς εἰναι *νομ.* discerpit: quoddā partem in tres partes æquales diuisisset: vulpi autē pepercit, quoddā
πρὸς εἰναι *νομ.* omnes illas partes leoni adiudicasset, sibi minimū quiddam retinens: ita Tyrannus eos
πρὸς εἰναι *νομ.* odit, & è medio tollit: qui in aliquare se illi æquales esse debere putant: tantum autem
πρὸς εἰναι *νομ.* assentatores, omnia illi cedentes, retinet. Allegoria, & Ænigma, & Fabula, similitudinis
πρὸς εἰναι *νομ.* tantum *πρὸς εἰναι* *νομ.* habent, *ἀπόδοσις* omittunt. Ut, si de Abimelecho, in lib. Iudic. qui fratres
πρὸς εἰναι *νομ.* suos 70. regnandi causa occidit: & alijs multis Israelitis mortem intulit, dicatur: Leo iste
πρὸς εἰναι *νομ.* plurimos asinos discerpit, ne partem cum ipso haberent. Aut, Rhānus, Regno in arbo-
πρὸς εἰναι *νομ.* res rogatū earum accepto, plurimas de ijs compunxit, & absumpsit. Est enim Allegoriæ
πρὸς εἰναι *νομ.* species, Ænigma, ipsa obscurius: & utrunq; quiddam simile rei propositæ habet: id est,
πρὸς εἰναι *νομ.* *πρὸς εἰναι* *νομ.* priorem partē similitudinis. Sicut etiam Ioathamus, qui vnus effugerat manus
πρὸς εἰναι *νομ.* illius Tyranni, Fabulam, seu Ænigma, de arboribus, Regem sibi præficientibus, in Abi-
πρὸς εἰναι *νομ.* melechum apertè detorqueas *ἀπόδοσις* facit. Dico ergo iam, si laudabile sit: aptè, in loco &
πρὸς εἰναι *νομ.* tēpore, uti Metaphoris, & ijs omnibus, quæ ex Metaphora ortum habent: etiam dextrū
πρὸς εἰναι *νομ.* & tempestiuum Fabularum idonearum vsus, laudandum esse. Ideo Fabulas non esse,
πρὸς εἰναι *νομ.* ut rem puerilem contemnendas. Nam etiam somnia quædam commendantur, ut diui-
πρὸς εἰναι *νομ.* nitus immissa: qualia fuerūt Pharaonis, quæ Iosephus: & Nebucadnezaris, quæ Daniel,
πρὸς εἰναι *νομ.* iuuenes pij sanctissimiq; interpretati sunt. *ἐν ὁπνίῳ* verò, somniorum, *μετὰ* quædam, par-
πρὸς εἰναι *νομ.* ticula (quanquā minina Fabulæ à Synesio perbibetur. Somnia autē, etiam similitudinem
πρὸς εἰναι *νομ.* cum re, quam significant, habet: aut aliquod rei antecedēs, vel consequens: sicut ex his,
πρὸς εἰναι *νομ.* suas somniorū interpretationes Artemidorus, *ὁνειροκρίτης*, sumit. Ita Iosephus, septem
πρὸς εἰναι *νομ.* boues pulchrę linquit, & septem spicæ plenę septem vberis annonę anni sunt: septem
πρὸς εἰναι *νομ.* boues macilentę, & totidem spicę tenues, septem anni venturę sunt famis. Nōnne hęc
πρὸς εἰναι *νομ.* similitudo apparet, sicut etiam in Metaphoris, & Fabulis: præterea, tāta honestas est Fa-
πρὸς εἰναι *νομ.* bulę: ut ne philosophi quidem, qui veritatis inuestigatores sunt, eas reiiciant, nec ab ora-
πρὸς εἰναι *νομ.* toribus excludantur: nec à poetis abesse possint: nec à Christianis quidem prorsus fugiā-
πρὸς εἰναι *νομ.* tur. Quantus philosophus, Plato? quātus Aristoteles? Apud illum, in Phædro, Fabula cū
πρὸς εἰναι *νομ.* cadarum est: in Protagora, Promethei & Epimethei. Apud Aristotelem autem, in Rhetō-
πρὸς εἰναι *νομ.* ricis, ex Stesichoro, Fabula de equo, hominem super se ob ceruū vliscendū recipiente:
πρὸς εἰναι *νομ.* & ex Æsqpo, fabula de vulpe in vallem delapsa, & herinaceo, utraq; suauissima: prolixè
πρὸς εἰναι *νομ.* exponitur. Quātus, orator, Demosthenes? quātus, Cicero? Recitauit ille fabulā de lupo,
πρὸς εἰναι *νομ.* canes sibi ab ouibus dedi petente: Hic verò, Fabulā Furiarum, Orat. pro Sex. Roscio A-
πρὸς εἰναι *νομ.* merino, & in Pisonē, interpretatus. Quantus poeta, Homerus? Quātus Virgilius? Vterq;
πρὸς εἰναι *νομ.* sua Heroica multis Fabulis exornauit. Et inter sex partes Tragædię, quas Aristoteles
πρὸς εἰναι *νομ.* libro *πρὸς εἰναι* *νομ.* facit, principem sibi locum *ἐν μὲν* vendicat. Imò poesis, non est vera
πρὸς εἰναι *νομ.* poesis, nisi *μὲν* habeat: ut etiā Eustath. Homeri interpres, ait. Quanta excellētia & digni-
πρὸς εἰναι *νομ.* tas est S. literarum? In ijs exactissima veritas est. Et tamen saluator, quot parabolas,
πρὸς εἰναι *νομ.* siue similitudines, ponit: qui bus veram nobis ad æternam salutem viam monstrat? Non
πρὸς εἰναι *νομ.* vitur quidem Fabulis Dominus, sed tamen similitudinibus vitur. Et antea osten-
πρὸς εἰναι *νομ.* di cognitionem inter Fabulam & similitudinem. Atque ipsæ quoque *παράβολαι*, primò
πρὸς εἰναι *νομ.* aspectu *μυθολογίας* quiddam habent, Fabulis similes sunt, aut certè *ἀλληγορίας* continent.

Et

Et Christiani, sub Figuris, imò Fabulosis picturis, quædam in Ecclesia adumbrarunt: ut, quoddā S. Georgium, uirginis Regiæ è faucibus Draconis liberatorem: quoddā S. Christophorum, Christi per Mare baiulum, fecerunt. Quarum illa, Christi, qui Ecclesiam ex ore Diaboli eripuit, imago est: hæc autem, confessionem Christi, in persecutionibus usurpandam: & per omnes ærumnarum fluctus, patientiam portandam esse, innuit. Cū igitur Fabula, ueritatis imago, aut umbra, sit: cum doctrinæ, & experientiae rerum, proles sit: cum in Rhetoricis fundata, & in eloquentia nixa, sit: cum à Philosophis, Oratoribus, poetis, usurpata, nec ab Ecclesia remota, sit: satis apparet, quanta eius honestas & dignitas sit.

Dicamus nunc etiam aliquid de eius utilitate: cum qua suauitatem quoque coniun-
πρὸς εἰναι *νομ.* gemus: licet utraq; ex ijs, quæ iam dicta sunt, aliquo modo, etiam me nihil amplius
πρὸς εἰναι *νομ.* dicente, intelligi possit. Vtilem itaque esse, & iucundam, ex Definitione eius patet, qua
πρὸς εἰναι *νομ.* dicitur: *μὴ δὲ σφίλῃ, ὡς οὐδὲς εἰναι, ἀλλ' ὡς ἀληθείαν*: Fabula est oratio falsa, imaginē exhibēs ue-
πρὸς εἰναι *νομ.* ritatis. Falsa est & sæpe absurda, *παρὰ τὸ ἔσω, καὶ τὸ εἶναι*: externa specie, & uerbis, quæ eius
πρὸς εἰναι *νομ.* quasi corpus, aut uestis, sunt: ut, quoddā gallus gallinaceus gemmam, in fimo repertam,
πρὸς εἰναι *νομ.* alloquitur: aut, quoddā vulpes & rubus inter se colloquantur: cum illa hunc auxilij causa
πρὸς εἰναι *νομ.* apprehendēs, ab eius aculeis læsa esset. Vera cōtrā est, *παρὰ τὸ ἔσω, καὶ τὸ εἶναι*: interno sensu,
πρὸς εἰναι *νομ.* uelut animā corpori inclusa: quo sensu apprehenso, animus intelligentior fit, & uolu-
πρὸς εἰναι *νομ.* ptate afficitur: ut, cum gemma Galli significat: doctrinam & sapientiam, nihili apud ho-
πρὸς εἰναι *νομ.* mines barbaros fieri: rubus uerò, non esse opem ab eo petendam: cuius natura sit, æquē
πρὸς εἰναι *νομ.* in omnes iniuriam esse. Itaque Fabula, ad ueritatem allusio est: quæ ueritas (ut Cicero
πρὸς εἰναι *νομ.* inquit) maximè naturam attingit humanā. Omnes enim trahimur & ducimur ad cogni-
πρὸς εἰναι *νομ.* tionis & scientiæ cupiditatē: in qua excellere pulchrū putamus: labi autē errare, nescire,
πρὸς εἰναι *νομ.* decipi, & malum & turpe ducimus. Hæc, ille. Si autem ueritas, maximè naturam attingit
πρὸς εἰναι *νομ.* humanam: & natura est conseruatrici sui: seipsum uerò conseruare, utile est: etiam
πρὸς εἰναι *νομ.* ueritas utilis est: & proinde Fabula quoque, ad ueritatem introducēs. Nisi ueritas esset:
πρὸς εἰναι *νομ.* nihil certi esset in rebus humanis: nihil nec publicè, nec priuatim, rectè geri posset. Nisi
πρὸς εἰναι *νομ.* ueritas esset: uia in cælum nulla pateret: actum de salute animorum nostrorū esset. itaq;
πρὸς εἰναι *νομ.* ueritas, tum diuina, tum humana: tum *θεωρητική*, tum *πρακτική*, necessaria est. Quocirca et-
πρὸς εἰναι *νομ.* iam Fabulæ sapientes, quæ ueritatem pingunt, utiles sunt: quia docent salutari præcep-
πρὸς εἰναι *νομ.* ta: tum Ethica, tum Oeconomica, tum Politica. Ethica: ut, cum canis rapuisset cor è cu-
πρὸς εἰναι *νομ.* lina: coquus ait, sibi non ablatū esse cor, sed potius datum. Ibi innuitur, sæpe homini-
πρὸς εἰναι *νομ.* bus *τὰ πάθηματα γίνεσθαι μαθήματα*, nocumenta fieri documenta: quod est cautionis & pru-
πρὸς εἰναι *νομ.* dentiae. Oeconomica: ut, cum mulier, gallinam, quotidie ouum parientem, spē lucri ma-
πρὸς εἰναι *νομ.* ioris subiiciens plus hordei, sterilem fecit: significatur mediocribus commodis homi-
πρὸς εἰναι *νομ.* nem debere contentum esse: ne, dum plus iulto, appetat, etiam, quæ habet, amittat. Poli-
πρὸς εἰναι *νομ.* tica: ut, cum caprea leonem uideret, ira indecorè se herentem: ait, ὁ μισερὰν sortem be-
πρὸς εἰναι *νομ.* stiarum. Si enim mentis compos. intolerandus est leo: quid fiet, eo insaniente? Ostendi-
πρὸς εἰναι *νομ.* tur, qui cum potestate est, non debere uinci irā, sed clementem esse. Parabolæ uerò Sal-
πρὸς εἰναι *νομ.* uatoris (qualis est de Rege, filio suo nuptias faciente: & multos inuitate, ingratos tamē:
πρὸς εἰναι *νομ.* pro quibus postea miseros multos inuitauit: eū uerò, qui ueste nuptiali carebat, eiecit)
πρὸς εἰναι *νομ.* nos de misericordia Dei erga genus humanum, & de filij missionē, ac de modo recupe-
πρὸς εἰναι *νομ.* randæ salutis, docent. Fabula itaque, dum monet nos: quid facere, quid omittere debea-
πρὸς εἰναι *νομ.* mus: dum aliorum experientiam & doctrinam nobiscum communicat: dum etiam, in-
πρὸς εἰναι *νομ.* genia & proprietates animantium indicat: dum item ne ab animorum quidem nostro-
πρὸς εἰναι *νομ.* rum salute abhorret: perutilis est. Nisi enim sic esset: non habuisset locum, nec apud phi-
πρὸς εἰναι *νομ.* losophos, nec apud Oratores: nec excellentium poematum quasi fundamentum esset:
πρὸς εἰναι *νομ.* nec Christus ipse, parabolis usus fuisset. Sunt etiam quædam *βίβη*, receptaculum uerita-
πρὸς εἰναι *νομ.* tis: sicut suauis odor, & salubris uigor, rosarum, & aliarum præstantium plantarum, in
πρὸς εἰναι *νομ.* ipsis his corpusculis & stirpibus, tanquam in uasculis quibusdam, à Deo indita continē-
πρὸς εἰναι *νομ.* tur. Sub Fabulis quoque, ueteres sapientes, utiles doctrinas, quas non ab omnibus sci-
πρὸς εἰναι *νομ.* ri uolebant, ne contemnerentur, occultarunt. Ea propter, Fabularum Poeticarum ex-
πρὸς εἰναι *νομ.* plicationes, quæ *μυθολογίας* vocant, à compluribus scriptæ sunt: de quibus palæphatus
πρὸς εἰναι *νομ.* Parius, Heraclides pōticus, & phurnutus, extant. Quod certè hi doctissimi uiri, facturi
πρὸς εἰναι *νομ.* non fuissent: nisi magnas Fabulis subesse utilitates existimassent. Dominus etiam ait:
πρὸς εἰναι *νομ.* Discipulis suis datum esse, nosse mysteria Regni cœlestis: alijs autem, ingratissimè videlicet,
πρὸς εἰναι *νομ.* datum nō esse. Ideo Discipulis parabolā, quā de Agricola semēti dixerat, interpretatur.

K

Verum

2. Quia utilis
& iucunda.

Est utilis.

Quia pictu-
ra ueritatis:

1. Offic. 6.

Quia instrui-
t praeceptis
uitam.Quia animæ
quoq; pro-
dest.
Matth. 22.Quia doctio-
res nos facit.Quia abscō-
dita mysteria
Matth. 13.πρὸς εἰναι
νομ.Est in Rhe-
toricis
& oratori-
bus funda-
ta.

cap. 9.

πρὸς εἰναι
νομ.Est philoso-
phis, orato-
ribus poe-
tis, commē-
data.
lib. 2, cap.
20.

cap. 6.

pag. 1952.
Nos a S. lite-
ris exulat,
& Christi-
anismo.

Verum, ut non quæuis somnia, aliquid utilis significationis habent: ita nec omnes Fabulæ. Ideo nec Plato quasuis Fabulas pueris narrari, sed tantum utiles, uult: ne in tenera ætate imbibant opiniones: quas postea maturis annis, tanquam uero & bono contrarias, abijci rursus oporteat. Apud Ethnicos enim, ueræ pietatis cognitione destitutos, certis quibusdam Fabulis erudiebantur ad uitæ officia pueri: sicut *φιλόσοφος* ait, *ὅτι αὐτῶν τὰ παιδεία γίνεται καὶ διὰ τῶν μυθῶν* & *βίβας περὶ χρημάτων*. Nec utilitatē tantum habet Fabula: sed etiam delectat, non secus, quam somniis quibusdam mirè delectamur. Nec mirum. Est enim Fabula *εἰκονισμός* (uti diximus) *ἀνθρώπων*, imago, est pictura rei aut animalis alicuius. Quanta uerò, voluptas, ex imagine artificiosè picta: non aliter, quàm suauissima cantilena musica. In utraq; enim, *συμμετρία* & *ἁρμονία*, proportio & concinnitas est. Res autem quæ Fabulis pingitur & efformatur, est illud, quod *ὑπόθεσις*, uocatur: hoc est, *ὑπόμνημα*, aut locus cōmuni- nis. Imago, qua res ipsa pingitur, seu quodammodo repræsentatur, est ipse *μυθός*. ut, Res est: Hominum magni labores, sæpe ipsis non profunt, sed ab alijs deuorantur. pictura est: sicut leone & urso, in cōtentione de hinnulo defatigatis: hunc inter utrunq; intrando, uulpecula rapiens, aufugit. Delectatur puer, hoc audiens: quia facillè rem intelligit, & fir- mius meminit. Quanquā apud nos, quibus diuino beneficio uera Religio patefacta est, rectius multò pueri in Elementis Christianæ pietatis, in catechismo contentis, initiò instituntur. Postea uerò, commodè quoque Fabulas Æsopi, Græcæ & Latinæ lingua- rum non tantum rerum, causa, discunt. Satis de utilitate & delectatione Fabulæ dictum: pro- pter quam minimè reijci, aut despici, debet.

Adiungam etiam breuiter de facilitate: quanquā modò iam eam attigi. Cōmendatas aio nobis esse debere, Fabulas honestas & utiles, etiam hac de causa: quod sunt *ἀνθρώποις*, facillè intelliguntur: non modò, quia breuibus narratiuiculis absoluuntur: sed quia etiam res ualde notas & uulgares (sicut Historiarum quoq; intelligentia, quia rerum popularium facilis est) continent. Itaque philosophia quædam, non quidem *νοῦς*, sed *ἀσκησις*, sunt: nō sententijs uniuersalibus, & sæpe obscuris, constans: sed particulari quadam imagine, ut diximus, *καθόλου* quiddā, aut quasi, *καθόλου* innuens. Itaq; ibi tantum *ὁρθῶς διδάσκει* rectæ sententiæ de rebus, & *τὸ ὅτι*, pueris & rudioribus, instillantur: earum uerò *ἀποδείξεις* demonstrationes, & *τὸ διότι* in philosophia θεωρητικῇ παραμένει traduntur. Deinde, ideo quoq; Fabulis suis honos debetur: quod sunt *συμμιμνήσκουσιν*, facillè memoriæ mandantur, facillè etiam memoria reti- nentur. Quæ eius rei causa est? Quia quiddam *ὁμοίον*, simile, rei propositæ habent: quod *διὰ τὸ συνέγγονον*, propter uiciniam *εἰς μνήμην καὶ ἀνάμνησιν*, ad memoriam & recordationē, facilitatem præstat. At stipulatur sententiæ nostræ, ingeniosissimus & accuratissimus phi- losophus Aristoteles: qui causas in problematū libro quærens: cur magis Exemplis & Fabulis delectentur homines, quàm Syllogismis & Enthymematis, tres adfert causas. Quarum una est *τὸ μαγεύειν καὶ τὸ ταχύν*: quod Exemplis, & Fabulæ, quia *μερῶς*, magis & citius intelligantur: quàm Argumentationes illæ philosophicæ, quia *καθόλου*: & proinde à sensibus remotiores. Facilius autem ediscuntur, & retinētur, quæ intelleximus: quā, quæ perplexa & obscura sunt. Neq; uerò hoc ita dico: tāquam à καθόλου philosophia ab- stinendū censeam: sed ei quoq;, & multò magis suis locus, sua ætas, sua ingenia, quæ capere possunt, debentur. Altera causa est, quod citius & facilius fidem ijs adiungimus: quibus plures, tanquam testes, assentiuntur. Exemplis autē & λόγοις, seu fabulæ, testimo- nijs similia sunt, & citius creduntur. Tertia causa, quod hæc *ὁμοίον*, similitudinem, cum re præsentī habent. *τὸ δὲ ὁμοίον*, discitur cum uoluptate, & citò: recordatūq; est facilius.

Dixi hætenus generatim de Fabula: cōmédans eam ab honestate, utilitate, iucunditate, & facilitate: ut ita demonstrarem, nō malè à me fieri: quod *βατράχου μυομαχίαν* Homeri, inter- pretandam uobis sumam. Accedo nunc ad ipsius huius libelli cōmendationem: ut, si eū quoq; honestū, utilem & iucundū esse probaui, minus in susceptione explicationis eius, iudicio lapsus esse uidear. Vos, quæ humanitate me adhuc audiistis, humanissimi Discipuli: de hac quoq; parte, nec id prolixè, nec iniucundè, dicentem audite, quæso.

Ac primum, quantum ad honestatem, sciendum: mentionem huius poematij apud Herodotum fieri, ubi vitam describit Homeri. Eum, cum cæcus esset, uenisse ad caprarium quendam, Glaucum nomine. Ab eo benignè exceptum esse: & ad chium, caprariorum herū deductum, placuisse: *ὡς δὲ τὸν καὶ πολλὰν ἐμπέριον*, Ab eo, suis liberis pædagogum præfectū esse. Ibi inter alia, etiā *τὴν βατράχου μυομαχίαν* cōposuisse: cuius argumentū breuiter hoc pono. Pſicharpaga murē, cū sitiens ad plaudē uenisset: à Rege Ranarum pſignatho, comiter hospitio exceptum esse: multum de suis delicijs gloriantem, licet periculo expositis. Postea

Postea uerò, natrice cōspecto, in discrimine destitutū, in aquis perisse. Quo interitu mū- ribus nuntiato: ab his, instigante pſicharpagis mortui patre Troxarte, bellum ranis cū- pidè illatum esse: cui non minus fortiter, pſignathi cohortatione, obuiam iuerint Ra- næ. Deos, neutris auxiliātes, spectasse pugnam: in qua, multi fortissimi bellatores utrin- que occubuerint. Tandem uerò, uictoria ad mures inclinante: Iouem, postquam fulmē nequicquam iecisset, cancris immisisis præliū diremisse: uictoria iam magis ranis fauere. Vnde apparet Honestas huius Fabulæ: quod à viro doctissimo, multarum rerum experi- entiam habente, Homero, composita fuerit: quod ob liberos heri sui rectè instituēdos: quod argumento honesto, utili, & suauis: sicut postea cognoscetis. Et ita cōmédabilis est hæc Fabula: ut eodem aliquantum modo, post multa secula, à principe Fabulationis Æsopo, cū ad necem à Delphis duceretur, recitata fuerit. Homerus enim, amplius Cij. annis, Æsopus autem Dc. tantum, ante Christum natum, uixerunt. Inter se, inquit, mus & rana, iure hospitalitatis inito, ad mutuas epulas inuitarūt. Hortatu ranæ postea, mus pedē suum pedi illius alligandum præbuit: ne sc. natando defatigaretur. Sed cum, rana profundum petente, mus suffocaretur: uindictā à maiore fore dixit. Tunc aquila deuolans, mure arrepto, unā ranā appensam rapuit: & sic utrūque deuorauit. Et partim *ἡδὴ* est nostra Fabula: quod bestiolæ hæc inter se colloquētes: partim *λογικῶς*, quod Dij con- sultātes, introducuntur: quod genus, ita ex utroque constans, *μυθόν* appellatur. Et hoc modo, sermone humano, & personis diuinis, hoc poemation *ἐξ ἐμνύου*, honestius & gra- uius factum est.

Iam quod ad utilitatem attinet: certum est, id non modò pueris & adolescentibus, ad linguæ Græcæ cognitionem conducere ampliorem: sed natu etiam maioribus, ad rerū doctrinā, & prudentiam ciuilem, prodesse. Noli tu, quis quis es, curare nomina animal- culorū: sed ipsas res inspicere: quæ, nihil refert, siue sub *λογισμῶν* animalibus, siue sub *ἀλόγοις*, innuantur. Finge, esse homines, esse Reges, esse consiliarios, esse *πολιτικῶν* humanam. In- uenies ibi *ἠθικάς* doctrinas, *ὁμολογίας*, & *πολιτικές*. Delibabimus talia quædam, exempli causa.

Vbi inter Ranam & murem hospitalitas inquit: docemur, inæqualium amicitias non bene cedere.

ὡς ἐν ἐγὶ λέγουσι καὶ ἀνθρώποι ἀρετὰν ποιεῖν.
Non bene conueniunt homines pacto, atque leones.

Ut, si Iudæi olim ab Ægyptijs, hodie Christiani aliqui à Turcis, auxilia petant. Sic Græcia hodie, sub Turcarum dominatu est: dum hi quendam auxilio à Græcis contra alios uo- cati: Græciæ delicijs & ignauia illecti, postea ex Asia tantis copijs in Europam trāsierūt: ut, munitis locis occupatis, paulatim totum illud Imperium subegerint. Vbi mus de fe- licitate sua apud Ranam gloriatur: ostenditur, rebus secundis inflari animos. Item, ubi insidias, quæ sibi fieri soleant, exponit: discimus, nullam felicitatem in terris perfectam inueniri. Ideo nec uoluptatibus metiendam esse felicitatem. Præterea, valde indecorū esse: si quis ad uena apud hospitem suū, se & sua iactitet. Talem, etiam *ἐν ἑαυτῷ ἀνθρώπου*, dece- ptu facilem esse. Superbiæ denique non succedere bonū exitum. Attamē, ubi Rana mu- rem in periculo abijcit: omnino uitiosum esse significatur: eum prode, aut deserere, pe- riculo oborto: quem semel hospitio, aut in fidem tuam, receperis. Laudabile enim, hos- pitalitas est: sed nec, qui recipitur, superbè se gerat: nec, qui recipit, non tueatur in disci- mine, quem recepit.

Vbi postea murium gens, bellum propter pſicharpagis interitum Ranis infert: cū eā mors, *ἀνίστατο* iudicari potuisset: quod pſignathus, non sua uolūtate, sed metu mor- tis, quæ à natricis superuentu imminēbat, hospitē neglexisset: uidemus, sæpè magnas calamitates vitari posse: si ira & cupiditas uindictæ, absit. Ideo magnæ prudentiæ esse, interdum dissimulare iniurias acceptas: magnum bonum esse, priuatim & publicè utile, paciētiam, & pacis studium. Hoc si antiquissimo tempore, Atridæ & Græci cogitassent: non extitisset bellum Troianum: propter vnam improbam mulierculam, Europā & Asia annis infestis cōcurrente: nō tot principes vtrinq;, & fortissimi Heroes, periissent: non conspicerentur etiamnum hodie, post amplius bis mille & septingentos annos, ruinæ & rudera Troianæ vrbs. Ideo rectè apud Herodotū dicitur: *τὸ μὲν ἀρπαξέμεν γυναι- κας, ἀνδρῶν ἀδίκων ἐργὸν εἶναι: τὸ δὲ ἀρπαδεύειν ἀσπλύν πόλιν ἀδικαί τιμωρεῖν, αὐούτων τὸ δὲ μηδενίαν ὠ- γλῶ χεῖρ ἀρπαδεύειν, σωφρονῶν. Διὶ γὰρ οὐδὲν αὐτοῖς ἐβλάητο, οὐδὲν ἀνέπαυοντο.* Id est: mulieres rapere, iniustum: raptum earum uelle vlcisci, stultum: raptas non curare, prudentiæ

& temperantiæ esse. Non enim raptas fuisse, nisi ipsæ uoluissent. Nunc sæpe non grauib. de causis, cruenta bella suscipiuntur: ac non raro.

Iliad. 9.

ἀπὸ τοῦ κεφαλῆ, καὶ ἀπὸ τοῦ ποσὶ λαχύνει:
Apri de capite, aut uillosa pelle, geruntur.

Rursus & hoc animaduertimus: Deum, quādo peccata & scelera hominū punire velit: sæpenuerō leui aliqua causa & improuiso, excitare bella. Præsertim autem Iouis F. Minerva, mures & ranas odit illos, quod suas uestes perrodant: has, quod coaxatione caput suum obtundant. Odit nimirum sapientia veri Dei (licet eum Homerus non nouerit) mures rosores: hoc est, fures, raptores, impostores: uestem ipsius pulcherrimā, nēpe Decalogum, lacerantes. Odit ranas: id est, τὸν ὕγρον βίον διόνοντες, humidā vitam cōstantes: scilicet helluones, & ebriosos, & blasphemos: cœlum suis bacchicis clamoribus, & horrendis maledictis, tundentes. Luxum deniq; libidines, & diuini numinis cōtempit, odit: ac grauissimis pœnis, cum alijs, tum bellorum tempestate, punit. Sicut poeta canit:

Georg. 1.

Quippe, ubi fas uersum, atq; nefas: tot bella: per orbem.

Tam multæ scelerum facies: non ullus aratro

dignus honos: squalent abductis arua colonis:

et curuæ rigidum falces constantur in ensē.

Hinc mouet Euphrates, illinc Germania bellum.

Vicinæ, ruptis inter se legibus, urbes,

arma ferunt. Sæuit toto Mars impius orbe.

Vbi deinde, priore loco calamitates suas, quas trium filiorū amissione acceperit, Troxartes *παθόντων* commemorat: deinde consequens demum infert, bello persequendas Ranas esse: exemplum oratoriæ argumētationis habemus, illius generis, quod inflexū appellatur: cuius natura est, prius sumere, quæ velis: nec tū argumentari, quā motum animis afferre: nondum indicando, quid efficere velis: postea verò, animis iam permotis conclusionem inferre: tum demum animi propositum aperiendo. Quod Cicero, cōclusionem ad extremum iacere, vocat. Obedientia deinde ciuium erga suos magistratus, ad arma uocantes, ponitur: & armaturæ, ad bella necessariæ, descriptio: atque in ipsa pugna militaris fortitudo.

Ad extremū sicut excitat bella Deus, ob puniēda peccata & flagitia: ita his punitis, reliquorū miserens, & eis parcens, bella idē rursus cōponit, pacē restituens. Cui iā placetis quærat alicubi hīc etiā *ἀληγορίας*, aut veras Historias, huic Fabulæ non dissimiles. vt, qui Christum tēpore pacifico, hospitio excipit: Postea verò, persecutione oborta, abnegat, aut dissimulat: similis est ranæ, quæ murem hospitio excipiens: Postea natrice superueniente, eum suffocari in palude patitur. Talem, diuina ultio sequitur. In vrbe quadam

Grinus, Co.
Ion. Cos. Vi-
de Munster.
Cosmogra.
lib. 3.

Germaniæ clarissima, ante CX. annos, Canonici duo consulem illius vrbs, ad conuiuiū specie quadam humanitatis uocarunt. deinde, improuiso eum ad leonem immiserunt. Voluerunt enim virum perdere: quod Episcopo, vrbs imperium affectanti, obstitet. Consul verò, palliū sinistrae manui circumuolutum, in os occurrentis leonis immisit: eoq; dextra confosso, euasit. Tunc à Senatu illi duo, ad cathedralem Ecclesiam fuere suspensi. Ea propter, Episcopo diu cum ciuib. bellum gerente: ipsi claues vrbs in campo ponentes, pro eis prælio dimicarunt cum Episcopo: quo & superato, ipsi suas claues cū libertate reportarunt. sed de utilitate Batrachomyomachiae, satis. Quam verò suavis ea sit: ipsa per se ubiq; clarū facit: siue sententias, siue uerba, spectes. *Εννοια γλυκύται* (inquit

Lucunditas.

In sententijs.

Hermogenes) *παῖσαι αἱ μυθολογίαι*: Sententiæ suauis, sunt omnes, quæ fabulosæ sunt. Deinde in specie quod *ἡθος καὶ ἰδιώματα*, conuenientes mores & sermones muribus & ranis attribuantur: quod suauiter deridetur iactantia pſicharpagis: quod Dij introducuntur, tanq̃ in re maxima: quod ridicula arma, probabiliter, vtriq; animalculorum generi affinguntur: quod Minerva in vtrinq; genus inuehitur. *λέξις ἰδιώται, ἢ ποιητικὴ καὶ ἢ καὶ διὰ λέξεως, καὶ ἢ τῶν ὀνομάτων*. Dictio suavis poetica per se est, & Ionica Dialectus, & ipsa nomina propria:

In uerbis.

in quibus est *ἀπρόστυτος καὶ ἀκριβής*, acutū & acre quiddam, propter eruditionem inibi occultam, vt, *Εὐμπασιχὺς*, de auaro & raptoe dici potest. *Πολύφημος*, de garrulo. *Υψιβάς*, de clamatore. *Κραυγασίδης*, de turbulento, aut seditioso. *Λιμόχαρις*, de bibone & ebrioso. *Πηλείων*, *Πηλοβαίτης*, *Βαρυβαροποιός*: de helluone, scortatore, & in fordibus peccatorum se volutante. *Λαχοπίνας*, de parasito. *Σιτοφάγος*, de diuite tenaci. *Τυρογλύφος* & *Κραμβοφάγος* de parco & sordido. *Μερίδωρος*, de fure. *Πυρίπυλος*, de inflato & superbo homine. ergo, non modò honestate sui, sed etiam utilitate & iucunditate, se nobis satis commendat hic libellus.

Quæ

Quæ cum omnia ita sese habeant, sicut dixi: & quilibet, cui saltem paulum ingenij est, Epilogus: hæc facillè intelligat: spero, meum hoc factum à nemine prudente & bono improbatū iri: quod *τὸν βατραχομυομαχίαν* (præsertim hoc verno tēpore, quo rursus prouentus Ranarum erit: quas suo tempore, nobis iucundō, coaxantes libenter audiemus. mures sanè nō optamus: sed cum eis, tum per feles tum per muscipulas belligeramus) quod in quā *τὸν βατραχομυομαχίαν* explicare vobis decreuerim. Est enim & generatim Fabula & speciatim ipsa *βατραχομυομαχία*, res laudabilis & accipiēda: quod & honestissimū scripti genus sit, & maximè vtile, & suauitatis plenum, & ad intelligendum recordandūq; facile: sicut ea omnia particulatim, pro mea tenui rerum intelligentia, & exigua orationis facultate, si non satis declarauī: saltem declarandi voluntatem & conatum adhibui. Vestrum est, humanissimi Discipuli, ea bono animo accipere. Vos, sicut hactenus in maiore Homeri opere fecistis: ita nunc, etiam in minore scripto (quod quidem *παίγνιον* est, lusus puerorum: sed *ἀπὸ διότι παίγνιον* seruis lusus) diligentes auditores præbere: præsertim, quia huius conuersionem etiam hodierna vulgariq; lingua Græca imperiar (quam linguā optarem, ab aliquo antea in Germaniam introductam esse) vt, quantum hodierna (quæ & ipsa in suo genere satis pulchra est) à uetere recesserit, satis videre possitis. Cuius licet nondum intelligentissimus sim (disco enim ipse adhuc) faciam tamen tantum, quantum pro tenui mea intelligentia potero. Vos pro humanitate vestra, & erga me charitate, boni consuletis.

Recitata Tybingæ in Aula vetere 3. die April. 1581.

ὁ ἀνδορῆς καὶ πρῶτος

K 3

EIVSDEM

Diuisio hu-
ius Poematij
1. Proœmiũ.
α. Συχη, ε
ibi προσεξις.

Β'. Πρόθεσις,
 seu πρότα-
 σις.

Causæ rerū,
ponendæ à
Scriptori-
bus.

συμφερόν
αἰτία,

Barbaro
Græca.

2. Narratio.
ἐ, πρόλογος. ο

Διοταχὴ
hinc.

Altera
Αιολαχί.

Batrachomyomachia, duæ partes sunt, Proœmium & Narratio. Proœmij partes, etiam duæ, inuocatio & propositio. Narratio diuidi potest in 4. partes comœdiæ: Prologum, Protasin, Epitasin, & catastrophem. ἀρχόμενος & ὀρχή. ibi attentio est, rem expositum in magnam. 1. quia Musas adesse necesse sit. 2. licet procul absint, in monte Helicone. 3. εἰς ἑμὸν ὕμνος, inquit: tanquam ipse sine præsentia numinis non sufficiat tantæ rei. 4. cantione fore, rem scil. suauē. 5. plus etiam attentionis in propositione est: quæ habet ὄμιον, magnitudinē. ἐν δέλτοις μὲν δέλτοι, κυρίως μὲν, οἱ πάλαι τριγωνοειδῶς χυματίζοντο ἐν τῷ ἡνίοσε δαι τόμα: ὕστερον δὲ, ἀπλῶς αἱ βίβλοι. Eustath. in Dionys. Alex. V. 242.

Δύο μὲν ἀπεργασίην) πρόθεσις. Virgilius ἀναστροφῇ utitur: 1. propositionē ponens: *Arma virumq; cano*. 2. Inno-
cationem: *Musa mihi causas memora*.
πολεμολογόν) Virgilius *Georgic.* 1. — *Toto seuit Mars impius orbe.*
ἐς βαλᾶ πᾶσι βαλέδω) in publicum edere.

τοὺς μὲν) Est sententia *ὁρισμένη*, definita, specifica: nempe, se bellum *Ραναρὺν* & *μυρίων* descripturum. Antea posuerat *ὁρίσσειν οὐρανόν*, generalem & indefinitam sententiam: se immensam quandam contentionem, & tumultuosum bellum, expositurum: non dicens, a quibus id fuerit gestum: sed nunc id indicat.

Ἐπὶ τῷ ἐκείνῳ Georg. 1. Et coniuratos cælum rescindere fratre. Est in propositione quoq; hæc, ut dixi, προσοχή, attentio: & quidem maior, quam antea in invocatione. Rem, inquit, magnam canam: quia. 1. ἀνεῖρ ἀπερσεύει, maximum bellum. 2. ἀξίον πρῶτα ἐν δαίῃ πᾶσι βυλὼναι: dignum, quod ab omnibus sciatur. 3. μὲν ἡγεῖσθαι, mures fortissime se gesserunt: quod animal, tu contemptibile hæcenus putasti. 4. αὐγεῖ hoc, comparatione cum Gigantomachia illa aduersus Iouem prisca. 5. κατὰ δόξα, clausula, qua inibet cursum huius Exordij, & Epiphonemate resistere facit: τοῖσι δ' ἔχει ἀρχήν, tale habuit principium. Est & Historici, & Poetæ: non tantum facta ponere, τὰ πεπραγμένα καὶ ἔργα: sed etiam eorum causas, initia, & progressionē: τὰς ἀρχὰς, ἡγῶν, τὰς αἰτίας καὶ ἀφορμὰς.

Necessaria autē est talis attētio: quia alioqui mures & Ranae, animalcula ridicula apparitura fuissent: & totū opusculum, ἄθυρον παιδιδόμῳ, lusus puerilis, & contemptibilis. Ergo ab ingeniosissimo Poeta ἀποσεμνύνεται honestas ei, & grauitas, his, quas notauimus, circumstantijs, conciliatur. Nec tantum σεμνὰ, sunt hęc, sed & γλῶσσας. Ne autem ipse mendacij argui possit, hęc exponens: ideo Δεινὸς, ingeniosus, occupatione utitur, dicens: ὡς λέγοις αὐτὸν θύοισιν ἐμῶν sicut inter mortales fama erat. Calamitatum magnarum, seu priuatarū, seu publicarū quædam ἐσχάτῃ καὶ αἰτίᾳ sunt eaq; interdum magna, interdum etiam non magna. Vt, Genes. 3. Diabolus Eudæ decipit. Inde bellū Dei, & feminis mulieris, aduersus Diabolū σιωχέσθαι. Genes. 3. 4. Iacobi F. Dinam Sichemus τρωπῶν, inde ciuitatis eius παραβολή. Apud Dictyn Cretensem, Achilles amore Polyxene, Priameie uirginis, perit: à Deiphobo & Paride circumuentus. Ante 9. annos, crebræ in Gallijs animorū exacerbationes, lamene Lutetianæ in hospites nuptiarum, causam dedere.

Ad vulgarem conuersionem.

σοῦτην) ἐς τὰν τλν.   Κατοῖσιν) κατοικοῦσι.   γόρος) ἐς τὸ ὄρος: προ ἐν τῷ ὄρει.
 γιὰτι) κατὰ συνάξειςιν, in metichō uersu Disyllabum. Sic τὸ ναλογαρίσω, πεύσιν λαβου: tanquam τὸ ἰωτὰ
 ἵατ consonans. Et postea, ποῖος θεός, τὸ θεός συναγεῖρ, quando uersum ἱαμβίος metiris.   νάχεται.)
 νάχεται. Est phrasis bene precantis, in petitione alicuius rei, seu obtestatio: ἴα nos Deus sanos conferuet.
 ταφθίσας) τὰ ἀδελφὰς, τὰ ὧτα ὑμῶν.   ἐποίησαν) ἐποίησαν.
 ἐμπάνων) Ab ἐμπάνω, τὸ ἐμβαίνω.
 Ad Textum Homeri.

Altera pars carminis, in dithyramis. Ibi initio, quidam quasi πρόλογος: ubi congressus,
 occasione quadam, Psicharpagis & Phylsignathi, & collocutio amica. Hæc est prima occasio sequentium:
 inquam alloquente lectorem, uel Auditorem, Poeta: quod sit argumentum huius Poematis futurum: scilicet
 magnum malum, ex leui occasione: ὅτε διὰ πειραστούς, ex bono principio, præter expectationē, postea malus
 exitus: tanquā, qui felices in presentia uidentur esse: non debeant rebus secundis confidere. Hactenus, adhuc
 nihil mali. Voco quasi prologum, respiciens ad Prologi definitionem apud Donatum, seu cornutum, quæ est:
 prologus, est uelut præfatio quedam fabulæ: in quo solo licet, præter argumentum, aliquid ad populum, uel ex
 poeta, uel ex ipsius fabulæ, uel ex actoris, cōmodo, loqui. Quæ ratione, præcedens πρόοιμος, magis prologus
 est. Quando Deus multa & magna hominum peccata ac scelera punire uult: leui etiam causa interdū, maxima
 illa & uastationes fieri sinit.

γαλέης κινδυνόν) Nonnunquā aliquis uix effugit ē latronum insidijs. λιανόχαρις) Gaudens palude.
 πωλὺς νερό, qui delectatur nimio uini potu. πολύφρων) Garrulus ἰδιώτης, omnium rursusculorum col-
 tor. ἰπιδέξασθαι) sicut, quando Italus Germanium, illò uenientem, humaniter compellat.

πάντα δ' ἀλήθυσσον) Sic Genes. 20. *Abimelech* us ad *Saram*, πάντα ἀλήθυσσον.

Εὐλόγητος ἄξιος) *Semper laudabilis est, ἢ πρὸς ἀγαθὸν, ἢ ἀξίως, ἢ ἀντυχέως φιλοξενία.*

παλὸς) Facetum, hoc: quia allusio ad Pelum, patrem Achillis: sicut per ὑδρομέδουσαν, ad marinam Deam Ranarum ὀφ-
 Tbetin, Achillis matrem. παλὸς, Latine Turpilio. Genuit me (inquit) παλὸς, lutum: ὃ ὑδρομέδουσα, aqua. tus.
 Inde enim quoq; Ranæ generantur. Plin. lib. 9. cap. 51. ὅταν, τὸ ποταμὸς (τὸ νεῖδ) πρὸς ἀναχώρησιν ποιεῖται, πρὸς
 πρῶτον αἰ ἰλὺς ὃ ἵλη· Διὰ τὴν αἰλὴν: φασί, συνίστασθαι ῥαῖα: τινὰ μὲν, εἰς τέλ· ἀπὸ τοῦ τοῦ αἰλὸς: τινὰ δὲ, ἡμιτελῆ, καὶ
 πρὸς βῶλῳ αὐτῇ συμφυῇ τῇ γῇ. Diodor. Sicul. lib. 1.

Καὶ σὲ δ' ὄρω) γυναιὲς ἀνδρὸς, ἡ νέας, ἡ ἀρχοντῶν, ἐπαινῶ.

Oratiuncula huius, quæ περὶ συνί (percontatoria) est, partes sunt tres: propositio, confirmatio, & conclusio. ἀνάλυσις
 uncula. Propositio habet πρῶτον: Dic, quænam sis. Et additur postulatio utritatis, πολλήν τινας, occupatione. No
 li putare, tibi profore, si falsum dixeris. Confirmatio constat 4. rationibus: quarū 1. est: quia, si dignus eris, te ho
 spitio accipiam 2. dabo munera te digna. 3. ego non sum contemnendus (πολλήν τινας) licet βάρβαρος & sim: quia
 Rex sum. Natus enim Regibus, & Rex à meis ciuibus agnoscor: quæ est genuina tertie rationis approbatio. 4.
 quia uideris mihi tu quoq; nobilis esse. Καλὸς enim, & ἄλλοι, & βασιλεὺς, & μαχητής. Conclusio: Ergo ci
 tius genus tuum indica. Hic uidemus, Veritati orationis maxime naturam attingere humanam: ut Cicero lib.
 1. de Offic. ait. Deinde, τίς ἐβόησεν, esse φιλιωτικὴν: similitudinem generis formæ corporis, morum, & condi
 tionis, amicitij concilianda esse aptam. Videmus & hoc, sepe nos peregrinis magis delectari, quàm familiari
 bus. Ideo Physignathus ita comiter alloquitur, ex diuersa gente ueniētem Psicharpagem. Est deniq; φιλόφρων
 πορ, φιλόφρων, & φρόνιμος ὢν, in hac oratiuncula: ingenij humani, hospitalis, & prudentis, significatio. Διολογὰς
ex ea.

Ad vulgarem conuersionem.

Ναυγάλη) ἵνα συγάλη. Σὸ πηγύνη τόβρεξε)

Solet Articulus, post aliquam interpositionem repeti. τόβρεξε, pro, ἔστο ἐβρεξε.

Μετ' ὀρέξεω,

Μετὰ) μέμνησ, μετ' ἐμῶ.

τοποῖσαν) ὁ ἐποίησαν.

Cιδινησις joī ē *λιναι* ας, *οιδινησις* ας, *αφαιρησις*, *πρό* *δρασις*, *ἀνομοπν*, *παρρηγορ*, *ἐν* *τίστορ*, *ἡ* *αἰσις*, plurium di cidentia, uul
climularum ad una n dictionem redactio, et *similes figuræ*, familiares sunt hodiernæ linguae, cum antiqua garis L. Græ
collata.

Καὶ σὺ γινώσκεις ἀληθ.) Καὶ ἐὰν σὲ γινώσκω ἀληθυστινόν.

ὅς ἔχει τὰς ἐχθρας, uis habere: pro, ἔχεις, habebis. Talia sunt hodie futura, ἃ νομῖς γλώσσῃς: scil. duobus
 uerbis, sicut in Germanica, uuirst haben.

Ἰσθμὸς) πρὸς θογαῖς, pro, ὑπὸ θωγαῖς. Non servatur hodie discrimen inter ὁ ὦ, inter ἰ ὦ αἰ, inter ἰ ὦ ἔ. ἢ ὦ ἔ.

ΟΠΩΣ) ὅπως εἶναι, οἷτινες εἰσὶ. Ναπῶ) ἵνα εἰπῶ.

Γαίαναι) ποία εἶναι, τίς ὄχι.

Εγνώριζήσαν) Εγνώρισαν.

ΕΡΩΤΗΤΗΣΙΣ) Lib. 8. Amadis Gallici, cap. 44. Après les careſſes, & gracieux traitemens : en quoy ny l'un ny l'autre eſtoient apprentiz: uindrent au point, tant deſſendu aux filles d'honneur: non de nommer ſeulement: ains de donner la moindre aparence du monde d'y penſer. Et lors croyez, que le lierre ne ſerre plus eſtroitement le uiu arbre: ou couure la paroy ancienne, en la quelle il eſt apuyé: comme ces nouueaux mariez ſe careſſoient l'un l'autre.

ΣΤ8) εἰς τῆ, τὸ εἰς, *sepe pro ἐν*. Ες τῶ χεῖλι, *pro, ἐν τοῖς χείλεσι*. *Contra ἐν, pro εἰς*. *Redeo ad Homerum*.

Τίτλ' γον' & τίτλ' Sequitur Psicharpagis responsum: in quo est ἡδ' & πρὸ ὕψανον, Thrasonici ingenij significatio. Sunt autem partes eius duae. 1. ἀπάντησις, Responſio de ſuo genere, ad interrogatum Rana. 2. ἐνστάσις, Responſum obiectio, ad petitionem amicitiae. Responſio, 1. θαυμαστικὴν habet, ὁρμητικῶς prolatum, cum quadam ἐπιτιμῶσι: admirationem, ſub forma interrogationis: reprehendens uelut illius inſcitiam, aut percontandi antehac negligentiam: quod admodum Thraſoniceum eſt. Quid queris de meo genere & natalibus? Miror tuam ignorantiam. 2. ἀνάλωσις ſuae λαμπρότητ' & γενιῶν: indicationem ſuae claritatis generalem: Nouerunt Dij & homines: atq; ipſe adeo (quod, πρὸ βελονῆς ſit) aues. 3. τὸ ὄνομα, nomen ſuum ponit. 4. Nomina parentum. 5. locum natalium. 6. ἀντροφὴν, educationem ſui Regiam. Obiectionis, haec ὀργαſία eſt. 1. πρότασις, propoſitio, eaq; ὁρμητικῶς ἐκρηκτικῶς: et ideo reprehenſioni accommodata: Quomodo meam amicitiam appetere audeſ? Id eſt, Non poteſt inter nos amicitia fieri. 2. αἰτία, ratio: quia natura non ſumus ὁμοιοί, ſimiles. 3. Rationis ratio, ἐπίσταταις, approbatio. Ea eſt ἀντιπαρεβολή, ſit contrariorum comparatione: tu in aquis uiuis, ego in terra. Huius Comparationis ὀργαſία, tractatio haec eſt. 1. à Ranarum diæta incipit. 2. ſuam diætam, κατ' ἀντίθεσιν exponit. 3. ad Ranarum diætam redit. Ita ἡ ὀργαſία κυκλική eſt: tractatio, uelut circularis: tanquam ad punctum, unde incepit, circini modo circueundo, rediens. Puncti huius ſententiae ſunt. 1. σοὶ μὲν γὰρ βί' & ἐστὶν οὐδ' ἄλας. 2. τῶντα γὰρ νύμετόρ' ἐστὶν ἀέλεμαί τε καὶ λίανός, Quomodo uerò ſuam diætam exponit? 1. Ponit cibos, quibus uelcatur.

Sed partim perturbatione illa occupantur: partim resistere Regi (erat enim apud illos βασιλεία) non audent. Capiunt itaq; arma.

Arma Muriū & Ranarum. Κνημίδας μὲν Armatura, τοῖς μὲν πρέπεται, καὶ γλυνεῖα, attribuitur. Sic etiam postea Ranis apta arma assignantur. Horum, πιθανότης uerisimilitudo, ἐν πλάσει καὶ ὑποποιήσας, fictione & conformatione morum pendet. Si enim arma capere possent hæc animalcula: uerisimile est, ea non sumptura alia, nec aptiora, quam hæc ipsa.

Πανοπίδας (tum Muriū, tum Ranarum) arma (partim hoc loco, partim infra in pugna) sunt,

σπερσάγρια, ad tegendum: { κνημίδες, ocreæ, tibialia.
θώρακες, thoraces.
κόρυς, περικεφαλαίαν, galea.
κασίς, σάκος, θυρεός: scutum, clypeus.

ἀμυντήρια, ad propulsandum: { λόγχη, δόρυ, ἔγχος, ὀξύχορον: lancea, hasta, iuncus acutus.
λίθος, πέτρα, χερμαδίου: lapis, saxum.
πυλὸς ἀγρῆς, luti pugillus.

Apud D. Paulum, Ephes. 6. etiam ἰσχυρία est, uel ἰσχύς ἰσχύς, balteus: & ὑποδήματα calceamenta: & μάχαιρα, gladius. μαχαίρας quoq; Minerva facit infra mentionem. Παγχαλκίον ἐν γυμνασίῳ φοβερόν τε, γλυνεῖος.

Ad vulgarem conuersionem.

ἐπαφίε ἐπαφίε.

Barbare Græca. γαστήρ (ἄρμα) γαστήρ, pro δία: γαστήρ (ἄρμα), ἀντὶ ἀσπίδος.
ῥεβίδωρ ἐρεβίδωρ, φλούδας φλούδας. μάτιον μετ' αὐτῶ.
Rursus ad Homerum. οὕτω μὲν μύες)
μετ' ἀσπίδος ad Ranas. βολὴν ξυδαγόν)
Deliberandū Nihil magni, nisi consultatione antegressa, suscipiendum est.
κῆρυξ ἐγγύθεν) pro ἐγγύς. Sæpe ponitur, quæ de loco significat, pro significantibus in loco aut ad locum,
τοπιῶν. Vt 4. Thuc. ἐν δὲ μνηστῆρι λακεδαιμονίων, οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες, & οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες, idem significant: nempe
Bellū indictio ἀγγέλλων) Cicero de Offic. lib. 1. nullum bellum, inquit, iustum est: nisi quod aut rebus repetitis geritur: aut denuntiatur ante est, & indictum. ὡς βάρβαροι) sententiæ huius denuntiationis, tres sunt. 1. Propositio: muriū
Eius ἀνάλυσις) nomine uobis bellum indico. 2. Ratio: quia certum est, a nostro Rege Psicharpagem necatum esse in aquis. 3. Hortatio, loco conclusionis: Ergo uos parate. Virgil. Georg. 4.
— Sæpe duobus

Regibus incesit magno discordia motu.

ἐτάραξε φρένας) Effectus huius inductionis. Tantum imperitis dulce est bellum.
μεμφόμενοι) murmurabant Ranæ, licet ipse quoq; sub Rege degerent.

ὡ φίλοι, ἢ ἐν τεινον) Habet 2. partes hæc oratio: 1. ἀπολογία, defensio. 2. συμβουλή, consilium.

Orationis Physignathi resolutio. 1. Defensio, ἀρνέσει constat, negatione: Non interfeci ego murem. Hoc, uerum est: non suffocauit eum suis manibus. Et necessaria est defensio: ne ipse a suis, si factum fateatur, nec defendere possit, dedatur hostibus: & ut uideatur iusta causa propulsandi belli. Quod deinde addit: Nec uidi pereuntes id fortasse quoq; uerū est: quod scilicet pereunte superius mure, Physignathus propter natricem adhuc sub aqua latuit. Fortassis etiā, falsum est: sed tamē defensor, utilia tantū causæ suæ ponit, nocitura omittit. Cur nō dicit de natrice: se huius metu descendisse sub aquas: & ita murem, tergo relicto, perisse? Quia hæc desertio hostis, culpa & crimine non caruisset. Tutissima est, negatio tutissima est, statu comicæ uariæ defensio. Primo itaq; se ἐρνύσει βάρβαρος defendit. Deinde, ἀντιπαύροισι, seu ἀντιπαύροισι, Relatione criminis in ipsum murem: qui sua culpa, ludibundus perierit: quod est χρώμα, color Rhetoricus uerisimilis. Tum, καταφύγειν τὸ μῦθον ποιεῖται: inuehitur paucis in malitiam muriū: διαβάδων αὐτῶν, in odium rapiens, tanquam ὕσθλιος καὶ συνοφθαλμός. 1. Postquam hac sui defensione ostendit, belli propulsandi causam esse iustam: iam huic fundamento, προτροπῶν, ad hortationem, adiungens: superstruit ἐπαφίονος, imperatorie & prudenter, consilium: quomodo non difficulter uictoria

uictoria de hostibus obtineri possit. Sunt ergo hæc sententiæ huius loci. προτροπή, tanquam ex Antecedente consequens: Quia igitur ego, insons sum: & habemus iustam belli causam: deliberemus, quomodo mendaces istos disperdamus. Deinde suum consilium aperit: & quidem acriter, dum imperandi modo utitur, σῶμα. τὸ διωκτὸν, posse non magno labore eos uinci, ostendit διὰ τὸ πρός, modi indicatione. In extremo, addit τὸ καλὸν καὶ ὀδύνη, honestatem & gloriam: statuemus Muriū occisorum trophæum, sempiternum scilicet uirtutis nostræ monumentum.

Quid, hinc discendum? 1. Bellorum (ut & omnium aliarum magnarum rerum) causas & fundamenta, debere esse iusta: sicut Demosthenes Olynth. 2. ait: ὡς περ οἰκίας, καὶ πόλεως, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, τὰ κατὰ θεὸν, ἰσχυρὸτάτα εἶναι δεῖ: ὅτι καὶ τὰ πρὸς τὸν πόλεον, καὶ τὰς πόλεις, ἀλλήλους καὶ διμαίνας εἶναι προσήματα.

Διδασκαλῶν.
Fundamenta
sint bona.

2. Rex, & quisq; princeps, sit

{ δίκαιος, iustus.
μεγαλόθυλος, magnanimus.
λεῖψιμος, dicendi peritus.
σφαιρηγυῖος, rei militaris consultus.

Talis est hoc loco Physignathus: talis, Virgilij Aeneas.

Principis uirtutes.

3. Multum uictorie conducit, etiam idoneus prælio captus locus: ut hoc loco, κατὰ κῆρυκον & χῶρον, locus præcept.

σὺν ἐκείνῳ) Attice τὸ σὺν solet omitti: ut, Isocr. περὶ εἰρήνης, εἰς ἀγῶνιστον μὲν γε διακρίσται πλὴν σάσαι τρεῖς. ἰ. ὡ. γε, αὐτοῖς πλεονέκῳ διαφάρεται.

σεύς) Alacritas, & τὸ θυμωδὲς, uirtus est militum. Georg. 4.

ingentes animos angusto in pectore uersant.

Fromme lantz knecht thunt

im nicht anders. Merlinus Caccius lib. 1. Maselme.

Soldatis laus est suprema, morire barais. Id est:

Summa est Militibus laus, mortem occumbere pugnis.

Ad vulgarem conuersionem.

καμπύτη) καὶ ἐμπύτη, ἵνα εἰσέλθῃ. τῶν κῆρυκων ἐπὶ πύλῳ.
eis τὴν κῆρυκον) τὸ εἰς καὶ εἰς, ἐν τῷ κῆρυκῳ. ναβρῆς) ἵνα σὺρωμεν.
καρμαθωθῆμε) talia uerba, in quibus ω apparet, ab ω ueniunt. ἀρματόν, armo: in fut. ἀρματόσω, ἀγγέλλω. Regula.
ω, pungo. Inde ἀγγέλλω, pungens.

Ad textum Homeri. ἴσους δὲ θεῶς]

ἐπεσώδιον, quadam παρεμβάσει, γλυνόν: in quo ponitur Deorum concilium, & deliberatio, super tanto uirtusq; gentis conatu. Ita σεμνότης καὶ λαμπρότης, maior grauitas & splendor, rei paruitati & uilitati comparatur: nec abstinere risu lector potest. Ita προσοχή fit.

καὶ πόλεως πλῆθος) τῶν ὁπλων duorum ualidissimorum exercituum, in prociū stantium.

ὡ θύγατρ) Propositio: Adiuuabis, filia, mures. Ratio: quia assidui sunt in tuo templo. ὀφείσμενος, irritanter, hæc dicuntur: & ἀφορμῶν, seu λαβῶν, arsa, recusandi potius hoc argumento datur Mineræ.

μύσος) Duo delectant in conuiuio: nidor ipse, seu odor: deinde, ipsa cibaria.

ὡ πάτερ) Nec Murius, nec Ranis, opitulari uult. Cur non Murius? Ratio generalis: multis, inquit, malis me affecerunt. Quomodo? 1. ἀνέθιμα, mea, & lucernas, ledentes. 2. quod uestem, quam texui, corruperunt. Hoc crimen exaggeratur. 1. multum in texendo sudauit. 2. uestis fuit preciosa, ex materia subtili. 3. foraminibus perdiderunt. 4. materiam mutuo sumpseram, nec possum reddere. cogor tamen, & quidem cum fauore. At Ranis (dicat quispiam) auxiliaberis? ne hoc quidem: προσληψίως respondet. Nimirum enim sunt importune, & obstrepentes. Probatur hoc ἀφηνέσει, narratiuncula, cuiusdam facti ipsarum. Infertur ex his tertio loco: Ergo otiose spectemus pugnam. Ratio 1. ne quis nostrum, adiuuare uolens, uulnus accipiat. Ratio 2. approbatio: Nulla fides pietasq; uiris, qui castra sequuntur, Ratio 2. spectando oblectabimur.

ἀνάλυσις
Orationis
Mineræ:

ἡ πύλη) (inquit Fauorinus) ὁ ῥάπτης, ἢ πύλη, ἢ ῥάπτης: ἀπὸ τῶν δὲ, ἀνέσσει, ἢ πύλη, τὸ σελήριον, μετ' ὃ ῥάπται τὰ βυρσάκια, subula κτλ, τὸ ῥάπτω.

Manet alta mente repositum. Noli tu illum ledere, cuius opera tibi necessaria futura est. θεοβύβητες) βάρβαροι, παρὰ τὸ βαρὺ βάρβαροι. Valde delectatus fuit Scipio Africanus (ut est apud Apianum Alexandr.) spectans pugnam Masinissæ & Asdrubatis, ex alto, in Africa, centum & decem millium pugnatorum: dicens, ante se tantū duos, tali spectaculo delectatos in bello Troiano fuisse: Iouem, & Ida monte: & Neptunum, ἐκ Σανθοθρακῆ. Libro uero, 3. Herodiani, Nigro à Seuero superato, spectatores prælij, unā cum fugientibus comprehensi,

Offensio.

Prælij spectatio.

ἀπό καλῆς γενεῆς, τῶρα ὅπῃ μέλλεις νὰ γαμβρῶς εἰς τὰ δέ-
πνα (reclius, ἢ πολλὰ καλὰ ἀνδρῶς.)

Ὁ πατέρα καὶ τὴν μητέρα σου ἀγαπᾷς ὡς σεαυτὸν·

καλοῖς ὡς τὴν γλῶσσαν σου, ἀνὰ τὴν νύκτα γονυῖσθαι.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

generosus nata parentib. nunc sponsa optimi mariti

Pulchripere puerpera breui floreas.

pulchri partus mater floreas, pulcherrima Marchio
nissa,

Heroum, virtute Deo similitum.

Vestrum etiam inclutum nomen, maneat incorru-
ptibile semper:

quare, nium Deum, legumq. observationem:

(illis, qui in primis Deum quarunt, iustitiamq.,

adijciuntur facile cetera omnia)

dulci cum concordia, longitudineq. vita:

absq. malis, acerbisq. molestijs.

Sub quorum dominatu, Deo placete, subiectos pa-
scente & augente,

nos reliqui quoq. felices sumus:

quatenus feliciter degere datur in presenti,

in lubrica vite valle:

donec in aenum perueniamus inclutū et indefinē

quod Christi acquisiuit preciosus sanguis.

Martinus Crusius VII. Nouembriis,
Anno CIO IC. LXXV.

III. PSALMVS CXXVIII.

Quam felix omnis est vir,

Dominam qui timet:

qui in semitis incedens

eius, vitam agit.

Fructus laborum tuorum delectaberis

concedens, partos iustis:

beatus

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

καὶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὴν ὁφθαλμῶν σου.

beatus spectabilisq. eris,

viuens bene & quiete.

Sicut vitis, uxor tua,

parietes domus tegens:

sicut oliua, progenies tua,

mensam ambiens.

Sic ecce prosperabitur,

Dominum qui timet:

è Sione proteget

te Dominus, sicut decet.

Hierosolyma spectabis

abundantiam, donec vines:

natorumq. natos videbis,

felicitatemq. pia terra.

M. Crusius.

M. Crusius.

L 4 TURCO

γ. ΨΑΛΜΟΣ ρκη.

πολλὰ καλὸν τυχεῖν καὶ οὐκ εἶναι ἀνδρῶς,

ὡς ὁλβιῶν πᾶς ἐστὶ φῶς,

τὸν θεὸν ἐκείνῳ ὅπῃ φοβᾶται.

τὸν κυρὸν ὃς φοβεῖται:

ὁποῖον εἰς τὸν στρατὸν παρὰ τὸν ἄνθρωπον

ὡς ἐν τῇ βίῳ σου ἐμβεβαὼς

τῷ θεῷ, τὸν σωτὴν ἑαυτοῦ.

αὐτῷ, βίον ποιῶνται.

τὸς τὸν πόλεμον θέλεις χαρῇ

καρπὸς πόνου σου τέρψαι

πρόγονας, ὅταν περὶ με δικάσῃ

ἐδῶν, λαβὼν δικαίως:

beatus

TVRCOGRAE=
CIAE LIBER
S E P T I M V S:

Epistolas Tybingâ Constantinopolin, &
vicissim Constantinopoli Tybingam,
missas continens:

Græcè & Latinè à MARTINO CRVSIO, in Aca-
demia Tybingensi V. L. Professore, editus,

una cum copiosis eiusdem Crusi Annotationibus.

Τὸ δ' ἄλλο.

Ταῦτα μὲν, περὶ αὐτῶν: πῶς δὲ τῶν περ-
βάτων αὐτῶν λέγει, ὅτι γινώσκουσιν ὅτι
ἐμῶν περβάτων. Γινώσκουσι τὰ περβάτα τὰ κα-
λὸν ποιμένα. Εἰκότως. Ἐχουσι γὰρ τὸν λόγον τῆς
θεῆς: λυχνον τοῖς ποσὶν ὄντα: ἐξ ἧς γινώσκουσιν τὸν
χριστὸν. Εἴπα, ἀκούει τὸ περβάτα τῆς φωνῆς αὐ-
τῶν: τὰ τέσσαρα ἀκούει τῆς θαυμαστῆς κηρύγμα-
τος: πῶς δὲ αὐτοὶ εἰς τὸν ποιμένα: καὶ τὴν πίστιν
καὶ τὴν βίαν καὶ τὴν πολιτείαν πρεσβύτη. Ἀλλοτεῖας
ἡ φωνῆς αὐτῶν ἀκούει: οἶον, ὅτι πείθει τοὺς ἐπὶ
τοῖς ἔργοις αὐτῶν πεποιθόσι: ἡ καὶ θαυμάσιον
πῦρ, καὶ ὅτι τὸ ῥήματι θεῶν ἐναντία, διδάσκει
αὐτοὺς. Εὐμαλιν, ὅτι ὁ δὲ χριστὸν γινώσκουσι τὰ περ-
βάτα. Περβάτων, τῶν τῆς μετέω. Πολλὰ καὶ
γὰρ, ἐν διαγωγῇ, ἡ ἀλλήλην βίβλιν, δεκτικὸν ἀγνο-
εῖν τῶν χριστῶν. Ἀλλὰ γινώσκουσι αὐτὸν καλὸς
ποιμὴν: μόνον ἡμεῖς ἐπ' αὐτῷ πεποιθότες ὡμεν,
καὶ πεποιθότες. Γινώσκουσι ὅτι ἡμεῖς, ὡς καὶ ὁ πα-
τήρ αὐτῶν: ὅς γ' ἐχὶ τὴν αὐτὴν ψυχὴν ἐγκατέ-
λιπεν ἐν ἡμῶν: ὅς δ' ἐδῶκε τὸν ὅσιον αὐτῶν Δία
φθορὰν ἰδεῖν.

Τὸ τρίτον.

Πόθεν δὲ, τὰ περβάτα τῶν ποιμνῶν τῶν
γινόντων; Πρῶτον μὲν, μόνον οἱ ἰσχυροὶ κεκλη-
μένοι ἵσαν; εἴπα δὲ, καὶ τὰ ἔθνη εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν ἐκκληθῆναι. Ὅτι, ἐκ σὺν ἡμεῶν ἐξελθόντες νόμοι,
ὡς ἡ β. Εὐὼ τῶν λαῶν, λαὸς μὲν εἰς σὺ: καὶ
αὐτὸς ἐρεῖ, κύριος καὶ θεὸς μὲν εἰς σὺ. Λέγοντος ἡ
ἐκκυρὶς ἐνταῦθα: ὅτι μία γενήσεται πόλις, καὶ
εἰς ποιμνὸν πολλοὶ ὑπολαμβάνουσι, μίαν μο-
νὴν ἐσθλὴν πῆν ἡ τοῖς θρησκείαν, παντὶ ὡς περ
τῆς ἐσχάτης ἡμέρας. Σφάλλον' ἡ λῖαν. Ἐναιπὶ
ἐπὶ γὰρ ἡ ἀγία γῆ. Δοκεῖτε, φησὶν ἐὰν ἔλ-
θῃ ὁ ἰσχυρὸς τῶν ἀνθρώπων: αὐτὸν ὁρῶμεν πῆν ἡ
πῆν τῆς γῆς; Σπῶν ἡ ἀνὴρ ὁρῶμεν δὴ πῆν. Ὡς περ γὰρ
ἡ πῆν τῆς Νῶε, ἐν ταῖς περ τῆς κατακλυσμῶς ἡ-
μέρας: ἔτω καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις καὶ τοῖς πλεονά-
σει ἡ ῥαθυμία καὶ πονηρία. ἡμεῖς δ', πάντοτε εἰς
αὐτὴν ἡ τοῖς μασκίνοι ὡμεν.

Addidi hanc concionē, in templo breuiter exci-
piens: ut Sanctitas tua breue specimen doctrinæ no-
stræ habeat: postquam Concionem, Ecclesiæ mini-
ster D. Gerlachius designatus fuit.

β. ΤΩ ΑΥΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ.

χαίρειν ἐν τῷ σωτηρῇ ἡμῶν χριστῷ.

Ἐρχεται πρὸς τὴν ἀγιότητα σου, θεοφιλέ-
στατε πατριάρχῃ, νεὸς ἀγαθός, ὄνομα Στεφᾶ-
νος Γερλάχιος, ὁ ἐκ τῆς ἐσχάτης γενεᾆς τῆς πα-
τρὸς ἡμῶν παυλῶντος: ἐνθα πρὸς τὴν λατρίαν,
καὶ τὴν ἐκκλησίαν φωνῇ, καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς
χρῆστος, καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ἐμβαλὼν ὅτι μελῶς.

Επ

De secundo.

Hac quidem de se, Dominus: quid verò de
suis ouibus ait? Se cognosci à suis ouibus. Co-
gnoscunt oues bonum Pastorem, & meritò.
Habent enim Verbum Dei: quod est lucerna
pedibus illarum: ex quo cognoscunt Christum.
Deinde, vocem eius audiunt oues: id est, au-
diunt Euangelium, quod ipsis annuntiatur:
credunt in ipsum Pastorem: eamque fidem or-
nant honestate uitæ & morum. Alienam ue-
rò vocem non audiunt: ut, non parent illis,
qui in suis benefactis spem ponunt: aut purga-
torium ignem, & quicquid diuino Verbo ad-
uersatur, docent. Princeps uicissim Pastor co-
gnoscit suas oues: id quod consolationis ple-
num est. Sæpe enim, tempore persecutionis,
aut alius Angustia, uidentur ignorari Chri-
sto. At nouit eas hic bonus Pastor: modò nos
ei confisi sumus, & confidamus. Cognoscit ipse
nos, sicut & pater ipsum: qui non reliquit a-
niman eius in inferno: nec permisit, Sanctum
suum interire.

2. Oues Pa-
storem co-
gnoscunt,
& audiuntEt rursus
Pastor eas
cognoscit.Psal. 15.
Act. 2.

De tertio.

Vnde aut oues huic Pastori accedunt? Initiò
quidem soli Iudei vocati erant: postea verò,
Ethnicorū quoque in Ecclesiam uocatio acces-
sit. Sicut Esa. 2. scriptum est: E Sione exhibit
lex. Et Osee 2. Dicam populo, qui non
est meus populus, populus meus es tu:
& ipse dicet, Dominus & Deus meus
es tu. Cum autem Dominus hoc loco dicat:
Vnus fiet grex, & unus Pastor: multi exi-
stimant, unam solam fore fidem, siue Religio-
nem, ubiq; locorum, ante extremum diem.
Sed longè errant. Refragatur enim huic S.
Scriptura. Putatis, inquit, si uenerit filius
hominis, eum in terra inuenturum fidē?
Inueniet, sed nimirum raram. Sicut enim te-
poribus Noë, illis diebus, qui diluuium pra-
cesserunt: ita extremis quoque temporibus, re-
aundabit fœcordia & malitia. Nos verò, o-
mni tempore ad illum diem parati sumus.

3. Vnde fu-
as oues hic
Pastor ac-
cipiat. Non tantū
ex Iudeis,
sed etiam
ex EthnicisOccupatio
de una ubi
q; religio-
ne.

EIDEM PATRIARCHÆ.

S. in conseruatore nostro Christo.

IL

Venit ad sanctitatem tuā, reuerendissim e
Patriarcha, inuenis bonus, nomine Stepha-
nus Gerlachius. Hic in Schola nostra educa-
tus est: in qua præter Latinam & Græcam
linguam, liberales etiam artes, & philoso-
phiam, didicit diligenter. Insuper, postquam
diuinas

Gerlachi-
us, beneuo-
lētia S. tue
dignus est.

Ἐπὶ δὲ, καὶ τῶν θεοπνευστῶν γραφῶν ἀκροα-
τῆς γενόμενος, & παρέρχων: ποσὸν τὸν ἐν αὐ-
τῶν περὶ ποιήσας τὴν περὶ πλῆθος: ὡς ἡ δὲ καὶ ἄλ-
λας εὖ περὶ ἀποδοθῆναι διδάσκειν. Οὐ μόνον
δ' ὁρθῶς περὶ τὰς χριστῶν φωνῆς: ἀλλὰ καὶ
ἀρετῆς, καὶ σεμνότητι ἡθῶν καὶ βίᾳ, τὴν διέβησαν
πιστῶν. Διὸ, καὶ τῶ γενναίῳ τῶ μεγάλῳ αὐτο-
κράτορος ἡμῶν πρεσβύτη, εἰς τὴν μεγάλην
ὑμῶν πόλιν πορεύσασθαι, αὐτὸν περὶ ἀποδο-
θῆναι σιωπῶντος ὁρῶμεν ἐδοξεν. Ἐπειδὴ τοίνυν
ἀκούειν περὶ τῆς θεοσεβείας καὶ σοφίας σου,
ἡ τὴν ἐκκλησίαν τῆς χριστιανῶν λαῶν μεγάλως
κοσμεῖς, & φημίαις ἐνταυθοὶ συχναῖς: ὁπισθό-
λου αὐτῷ περὶ τὴν ἀγιότητα σου ὁπίσθιναι
ἐκείνη: ἵνα παρὰ δαίμονας αὐτῶν δεσφῶν, ὡς αὐ-
τῶν ἐνταυθοὶ περὶ δὲ ἐχέσθαι. Καταξίωσιν ἔν
αὐτῶν αὐτῶν ἐνταυθοὶ περὶ δὲ ἐχέσθαι, καὶ τῆς χρηστότητος
σου, καὶ φιλανθρωπίας περὶ φωνῆς σου. Εἰς αὐτὴν
γὰρ σωτηρίαν τοῦ χριστοῦ, ὑμεῖς τε καὶ ἡμεῖς ἐβα-
πτισθῆμεν: ἐνταυθοὶ αὐτῶν τῶ ἀνθρωπίνῳ γέ-
νους αὐτῶν τῶν πιστῶν ὡς αὐτῶν: ἵνα δαίμονας τῶ ἐν τῶ
ἐνταυθοὶ κατὰ νόμον αὐτῶν σὺν τῶν οἰδῶν
μὲν. Ἀλλ' ὁ χαίρειν καὶ αὐτὸς ὁ Γερλάχιος
ἐνταυθοὶ περὶ αὐτῶν χαίρειν καὶ γὰρ, ἐνταυθοὶ
ῥὸς τῶν περὶ αὐτῶν ἐπιμοιρῶν. Εὖ διαγίγεις
θεοφιλέστατε πάτερ, ἐν ἡσυχίᾳ χριστῶν, σὺ τε, καὶ
ἡ ἐκκλησία, εἰς δὲ αὐτῶν, ὅτι μνηστῆρ. Εὖ
τυβίγγῃ, τῇ ὁγδόῃ μηνὸς ἀπριλίου, ἔτει
α' φ' ο' γ'.

Ἰάκωβος ὁ Ἀνδρέας, θεολόγος, καὶ ἐν τυ-
βίγγῃ Πραιπόσιτος, καὶ τῆς ἐνταυθοὶ ἀκα-
δημίας Καγκελάριος.

γ.

ΤΩ ΑΥΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ.

Ἐν τῷ μόνῳ σωτηρῇ ἡμῶν χαίρειν.

Τί δ' ἀποδώσω τῷ κυρίῳ περὶ πάντων, ὧν νῦν
αὐτὰ περὶ αὐτῶν μοι; Εἰκότως μετὰ βασιλικῆς
περὶ φήτας λέγω. Εἰ γὰρ καὶ τῶν περὶ ἡμῶν
χόμῳ. Τὰ πῆναι; Πρῶτον μὲν, ὅτι περὶ τὸν Γερ-
λάχιον, ὅν καλῶς καὶ γενναίως ἀγαθὴ τύχη
εἰς τὴν μεγαλόπολιν ὑμῶν ἀφικέσθαι. Εἴπα δ',
ἀπερὲ γὰρ φιλέλλῃ, πρὸς τὴν φωνὴν ὑμῶν,
καὶ τὸ ἐδῶκε, ψυχὴν ἀγιώτατε πάτερ, περὶ σὺ μὴ
νὸς ἀπριλίου ἐγχερᾶ φειν: τῶν περὶ τὴν ἀγιώτα-
την ἐγχερᾶ φειν. Τῶν περὶ τὴν ἀγιώ-
τητα σου, τὴν φιλανθρωπῶν, μετὰ τὴν τῶ γὰ
ληνῶ τῆς ἐλπίμας, καὶ ὅτι πῆναι τὸ
αὐτῶν ἐδῶκε κατὰ πλῆθος σου, καὶ εἰς τὴν ἐν-
ταυθοὶ ἐπαγομένην, καὶ σεμνότητά σου περὶ αὐτῶν
συλλόγῃ, προσηνέει περὶ αὐτῶν τὰ περὶ ἐμῶν δέ-
χεσθαι

diuinas literas audiuit haud obiter: tantum
in ijs progressum fecit: ut iam alios, quoq; be-
ne docere possit. Nec de religione Christi solū
recte sentit: verum etiā virtute, & honestate
morum, pietatem suam cōprobat. Quæ causæ
fuerunt, ut etiā generoso magni imperatoris no-
stri Legato, ad magnā urbē vestrā profectu-
ro, idoneus indicatus sit: quem huius itineris
comitē sibi adiungeret. Quoniam igitur pie-
tatis et sapientiæ tuæ, qua Ecclesiā Christiani
populi multū ornas, cōmendationes hic sæpe
audimus: breuē ei Epistolam ad sanctitatem
tuam iudicavi dandam: qua eam de ipso, ubi
acceserit, benignè accipiedo, diligenter orare.
Dignare igitur ipsum, reuerendissime Domi-
ne, bonitate tuā, & comi appellatione. In unū
enim conseruatorem Christū, vos & nos ba-
ptizati sumus: in hunc solū humani generis
liberatore credimus: solo huius in cruce ma-
ximo promerito nos conseruatum iri scimus.
Sed & ipse Gerlachius se gratum exhibebit:
& ego, occasione oblata, vicissim gratificari
paratus ero. Bene vale, reuerendissime
pater, protectione Iesu Christi, tu & Ec-
clesia, ad gloriam ipsius, quā diuissimè.
Tybingā, die 8. Aprilis, anno Do-
mini 1573.

Ergo huius
cōmenda-
tus habea-
tur.

Iacobus Andrea, Theologus, Tybingæ Pra-
positus, & Academiæ hic Can-
cellarius.

EIDEM PATRIARCHÆ.

III.

In solo Salvatore nostro S.

Quid reddam domino de omnibus, Gratiarum
quæ nunc mihi dedit? Sic cum Regio Pro-
pheta meritò dixerim. Cognoui enim, quæ
optabam. Quæ ea sunt? Primum, Gerlachia-
nos, bonos & generosos, feliciter in urbem
vestram peruenisse. Deinde, quæ ego amore et
studio, tum erga linguam, tum erga gentē ve-
stram, S. pater, adductus, superioris anni men-
se Aprilis scripseram: ea sanctitati tuæ reddi-
ta esse. Præterea, honorandam S. tuam, hu-
manitatis plenam, & mansuetudine vultus,
apud quemuis reuerentiam sui excitare, ad
se, honorandam adducere, valentem, gra-
uissimumq; eius confessum, hilari vultu mea
accipere dignatos esse. Tum bonā ab eadem
M 2 S. tuam

χεδον αὐτῶσαι. **Ε**πειτα δὲ καὶ καλῶς ὡς
τῆς ἀγιοτήτος σὺ ἐλπίδα' ὡς ὁμοειδῆσαι· ὅ
ποθεν οὐκ ἔστιν ἀποκρισὶν, οὐκ εἰς μακρὸν δ' εὐ-
ρο πέμψειν. **Τ**έλ' ὅτι δὲ (ὅπερ δὴ, μεγαλύνει) τὰ
τῶν χριστιανισμῶν, ἐπὶ ὧν τοῖς ἐλπίσιν ὡς καὶ
πρὸς ἐταῖρον ἀκηκοὺς ἡμῶν ἰσχυροί· τῶν ὑμῶν πα-
θῶν ἡμελῶς τηρούμενα. **Ε**γὼ καὶ πίνω (ὡ-
σπερ γὰρ φάσκειν) ἀπερ δὲ ὁ χῆς εἶχον· καὶ
Δατὰ ταῦτα, μεγάλως χαίρων, καὶ τῆς θείας
χάριτος ὅτι καὶ ὑμῶν σὺν χαίρων, πάλιν
ἐρωτῶ· τί ποτὶ δώσω τῶν κυρίων πρὸς πάντων, ὧν
νῦν αὐτὰ πρὸς ἐμοί· καὶ μάλα ἐν δέξῃ.

Θαυμάσια γὰρ τῶν ὄντων, τὰ σὰ ἔργα, κύριε. Καὶ
ἐν μακροτάτῳ ὁδῷ δὸν τοῦ ἐγγύς ἀπὸ
χρῶσι τόποις, καὶ τηλικαύτας τῶν πραγμάτων
μεταβολὰς, ἐκκλησίας σαυτῶν συλλέξας ἐ-
χεις. Δόξα σοι εἰς πάντας αἰῶνας τῶν αἰώνων, κύ-
ριε. Διαφύλαξαι αὐτὰ καὶ ὅτι τὸ μᾶλλον ὅτι πρὸς
αὐτὰ. Σοὶ θυσομν (τῶν ἀγίων σου) τῶν συλλαμ-
βάντων) θυσίαν ἀνέσσω· καὶ ἐν τῷ πανα-
γιωτάτῳ ὀνόματι σου (τὸ γὰρ ἄλλο δύναμις
θα ἡ καὶ μάλλον ὁ φείλομεν) ὅτι καλεσόμε-
θα δι' ἡμεῶν. Καὶ ταῦτα μὲν, ἔγωγε. Σοὶ δ', ἁγίῳ
πατριάρχῃ, κύριε πριμώτατε, πλείστη
χάρις ὑπὲρ τοσαύτης πρὸς ἡμᾶς προσσηΐας.
Εὐ, καὶ τῆς αἰδέσιμότητος σου γερύσας, Δα-
γχοῖς οὐτυχῶς τὰ λογικὰ τῶν δέχονται μὲν
ἡμῶν πόμιννα, τῇ νοεῶν· καὶ ἔρανόθεν φανερω-
θεῖση τροφῇ βέσχοις· συγγνωμὴν τῶν μοι, ταῦ
τὰ ἔργα ὅτις εἶλαι βεληθέντι δὸν πνεύματι· ὡς
τῶν δὲ μάστιγι ὡς ἐρ τῆς ἐξαιρέτης σου σφίρας,
καὶ πατρικῆς διαθέσεως ὄντος. **Ε**κ τυβίγγης,
τῇ δ' μηνὸς μαρτίου, ἡ γὰρ μενύχιωνος, ἰσαμέ-
νης, ἔτει α' φ' δ'.

Δεχέσθω ὁ ἐπίλοιπος χάριτος ὡς περ δὲ καὶ πέ-
ρυσιν προσέθηκα πρὸς πρῶτον, τὸ παρ' ὑμῶν δὲ δα-
σκαλίας, καὶ τὸ μετὰ τῆν ἐλλαδὰ φωνήν οἶας
δὴ ποτε ἐν τῷ νῶ αὐτοχέδιν ἀσκήσας, δει-
γμα σωτηρίας τῶν παρ' ἡμῶν ἐπισκόπων,
ἐκνεύσας καὶ κελλὰς δὲ δαχὺν ταύτην· τῇ τε
λαοπάτῃ τῶν πελαγονίων μηνὸς ἡμέρας, γερ-
μανιστῶν τῶν ἱερῶν γυναικῶν.

ΔΟΤΚΑ Ι. ΗΓΓΙΚΕΝ ΕΦ ΤΜΑΣ
ἡ βασιλεία σου θεῶ.

Τὸ τελευτῶν μέρους, ὡς λοιπὸν ἐστὶν, τῆς
ἐβδόμηται δὸς ὁλῆς· ὅπερ καὶ αὐτὸ ἀκρό-
μας ἐστὶν κατὰ πρῶτον χρόνον, πρὸς μετακί-
ας δὲ ὁδηγησάμεν· ἡ δὲ αὐτὰ ἀκρόμας ἐστὶν
πρῶτον, καὶ τὸ αὐτῶν ὑμῶν ἀπειλὰς πρὸς πέ-
σητε· ἀπερ οἱ ἀχάρεσται οἱ τίτε. **Τ**ὸ δὲ αὐτὰ
ἐντέλλετ' ἐπὶ κύριος· τὸ πρὸς τὴν βασιλείαν
ἐρανοῦ, αὐτῶν ἡ γὰρ γίνεται. **Τ**ὸ δὲ ποτὶ ἔργα τα-
χῶς,

*S. tua spem factam: Responsum sine longiore
temporis mora huc uenturū. Postremo (quod,
precipuum est) Religionem Christianam ad-
huc istic (sicut ante aliquot annos audierā)
coli: vestro studio diligenter conseruatam.
Cognoui ergo (sicut inuitō posui) ea, quæ mihi
in optatis erant: & ideo magnopere vobis mi-
hiq, de tali gratia gratulans, repetam illud:
Quid reddam Domino de omnibus,
quæ nunc mihi dedit? Et merito. Mirabi-
lia enim verè sunt opera tua, Domine. Etiam
in ijs locis, quæ longissimè à Tybinga distāt,
post tantas rerū mutationes, adhuc Ecclesias
construas. Gloria tibi in secula seculorum, Do-
mine. Conserues perpetuò, & in meliorem e-
tiam statum adducas. Tibi Sacrificabimus
(Spiritu tuo S. adiuvante) sacrificium lauda-
tionis: & in sanctissimo nomine tuo (quid e-
nim aliud possumus, aut magis debeamus?)
in vocabimus semper. Atq, hæc, hæcenus.
Tibi uerò, sanctissime Patriarcha, D. reuerē-
dissime gratias pro ista tanta benignitate er-
ga nos maximas agimus. Fac bene, una cum
reuerendo Senatu tuo, valeas: prosperè gregē
ouiū summi Pastoris nostri, ratione pascas: ve-
niamq, mihi, qui hac ita scribere voluerim,
concedas: quia maximè tua sapientia, & pa-
terno affectu, hoc dignum est. Tybingæ scri-
ptum, die 4. Martij, anno Saluis 1574.*

T. Mariinus Crusius.

*Sed quia multum vacua charta superest:
implebo id (sicut et superiore anno tale quid
addidi: doctrina nostra, & mea qualiscunq,
in Templo extemporalis exercitationis Gra-
ca, gustū) concione hac brevissime annotata:
quam noster episcopus, D. Cancellarius, vlti-
mo precedentis Mensis die, Germanicè in Ec-
clesia habuerat.*

**L V C A E X. APPROPINQVAVIT
ad vos Regnum Dei.**

*Reliqua est vltima pars legationis 70. Di-
scipulorum: de qua et ipsa audient us: quādo-
quidē nunc illud tēpus adest, quo de peniten-
tia concionandū est: ut ne his auditis, dilecti,
iisdē vos qui q, mihi Demini obnoxij fatis:
quib, ingrati illius seculi homines. Quid igitur
implius hoc loco Demini: praecepti? De
recipiēdo Regno cælorum, quia id appropin-
quasse. Quid sibi hoc vult? An non
ubiq,*

*Ad D. Pa-
triarcham
gratiarum
actio.*

*De prædi-
catione ver-
bi Dei.*

καὶ αὐτῇ· διότι ἡ βασιλεία τῶν θεῶν. Μία μὲν
καθόλου, καὶ πανταχῶς· ὁ δὲ κύριος τὸν κλισμά-
των, ὅπως τῆς καθολικῆς τῆς θεῆς ὁπικρατείας
ὄντος· πρὸς τῆς, ψαλ. ρλῃ. Πᾶς φύγῃ δὸν τῶν
προσώπων σου· ἔπερ δὲ, πνευματικῇ, καὶ παντα-
χότῃ ὅσα σου ὅτι πάντα ἐρχομένη· πρὸς τῆς,
Δανιήλ κεφ. β'. πρὸς τὴν Ναβυχοδονόσορον, τὴν
δυνατῶτατον μονάρχην, λέγει· ἐκπῆμεν.
ὅτι τὸ ἐνύπνιον, τὸ πρὸς τῶν ποσάτων βασι-
λειῶν καὶ προσθέας, μετὰ τῆς ἐρημίας βα-
σιλείας, ἀλλῶ ἤσαν βασιλείαν· εἰς πάντας αἰ-
ώνας· καὶ ἀφανίσαν. Αὐτῇ, ἡ τῆς χριστῆ βασι-
λείας ἐστὶ, πρὸς τῆς αὐτῶς ἐν ταῦτα λέγει· βασι-
λεία καὶ κοσμικῇ, ἀλλὰ νοητῇ, καὶ τῆς σωμῆς
δήσεως. **Π**ερὶ ταύτης, κολοσσ. α'. Μετῆστησιν
ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν ἡθῶν τῆς ἀγάπης
αὐτῆς, τῆς χριστῆ. ὡς περ αὐτῶν, εἰ λέγοι· ἀναστέ-
φειδε μεν ὅτι τῆς γῆς· μετεπέστητε δ' ὅμως
εἰς τὴν βασιλείαν ταύτην. ὁ δὲ πολέτης ὡν
ταύτης, ζῶν αἰώνιον ἔχει (ἰω. ε.) καὶ εἰς κρείσσιν
οὐκ ἐρχεται· ἀλλ' ἐκ τῶν θανάτων μεταβέβη-
κεν εἰς τὴν ζῶν. καὶ φύσιν, τὴν ζῶν ἔχει· ἀλλὰ,
ἔχει. **Ν**ῦν γὰρ αὐτῇ, καὶ τῆς εἰς χριστὸν πί-
στεως, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ἡθῶν ἐσμεν, καὶ τοῖ
ὅτι τῆς γῆς ὄντες. Καὶ ἡ βασιλεία αὐτῇ, ἐν ἡμῶν
ἐστὶ, τὸ θαυμάσιον· τῶν ἄλλων βασιλειῶν, ἔξω
τῶν ἀνθρώπων ἐστὶν. Αὐτὸς ὁ θεὸς, ἡ βασιλεία
αὐτῇ ἐστὶν· καὶ γὰρ δὴ πρὸς, χρυσὸς, ἀργυρὸς, καὶ τὰ
παιῖτα δύσθηνα σινεραϊσμάτα. **Τ**ίς γὰρ ὁ θεὸς
ἐστὶν (α. Κορ. ιε.) τὰ πάντα ἐν πασὶν· καὶ ἔξω τῶν
τῶν δὲ ἐν ὅτι τῆς γῆς ἐστὶν. **Ε**ξ ἧς γὰρ σωμάτια τὴν
μακαρότητα ὅλων, καὶ κατὰ μέρος. **Π**ερὶ
ταύτης γὰρ τῆς βασιλείας, κελεύει ὁ μαθη-
τῆς κηρύττειν ὡς περ αὐτῶν, εἰς τοὺς εἰσιν· **Π**ᾶσαι
μεν αὐτῶν τῶν Δανιήλ βασιλείας, αὐτῶν
ποῖ, τέλος ἐχθρῶν, αἱ κοσμικαὶ· ἡμεῖς δὲ πρὸς
πέμπτην βασιλείαν ὑμῶν ἀγγέλλομεν, πρὸς
μακαρίαν τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀκραφνῆς
μακαρότητας δόξαν· ἐν ἧς ὁ ψιλὸς ἀνθρώ-
πος, ἀλλὰ ὁ μὲν θεὸς ὡς ὡν βασιλεύει. Ταῦτα
μεν, ὅτι ἡ βασιλεία αὐτῇ, ἔξω ἄλλης εἰς ἄλ-
λῳ χώρῳ μεταφέρεται. **Π**ρὸς μὲν ἐφ' ἡμᾶς
ἔξω, ἐν σκῶσει, ἐν θυλάκῳ· ὡς περ, ὅτι οἱ
κοσμικοὶ βασιλεῖς μεταπορεύονται· ὁ δὲ αὐ-
τῶν· ἀλλ' ἐν τῷ δὸς τοῦ κηρύττειν. Καὶ
ταῦτα μεν, ἔγωγε.

Τὸ δὲ ὅτι μαθητῆς, εἰ ἀγνωμονοῖσιν οἱ ἀ-
κρόμας, πρὸς τῶν εἰς τὰς χεῖρας λέγει· οἱ
οὐ, ἡμεῖς μὲν ἄπικεν· καὶ τὸν κοινοῦ ὑμῶν
hoc, nunc satis. **Q**uid verò Discipulos, si auditores ingrati resisteret, facere oportebat? Ea,
qua Christus dicit. Videlicet, nos quidem abimus: excusso etiam vestro pulvere, qui nobis

*ubiq, illud est: Duplex est Regnum Dei. Vñ, uniuersale, quo quo versus extentū: cum nul-
la creatura, extra complexum uniuersalis do-
minationis diuina inueniatur: de qua Psal-
mo 138. dicitur: Quo fugiam à facie tuæ? Alterum, spiritale, non ubiq, extensum: non
ad omnes veniens: de quo Daniel cap. 2. ad
potentissimum Monarcham Nabuchodonoso-
rum loquitur: quando ei somnium de qua-
tuor Monarchys interpretatur: & addit,
hisce quatuor aliud succedendum Regnum:
quod nullo unquam seculo interiturum sit:
sed illas cōminaturū & aboliturū. Hoc, Chri-
sti Regnum est, de quo ipse hic loquitur: Re-
gnum non mundanum, sed mente & spiritu
comprehensum, ac conscientie. De hoc ad
Coloss. 1. scribitur: Transiit vos in Re-
gnum filij charitatis suæ, Christi. Quasi dice-
ret: uos quidē in terra versamini: sed transpo-
siti tamen in hoc Regnum estis. Qui autē ci-
uis huius est, uitam æternam habet (Ioan. 3.)
& in iudicium non venit: sed è morte transi-
it in uitam. Nō dicit, Vitam habebit: sed,
Habet. Non enim continuò, beneficio fidei
in Christum, in regno cælorum sumus, quan-
quam adhuc in terra versantes. Et (quod mi-
randum) cum cætera Regna extra hominem
sint: hoc Regnum intra nos est. Ipsemet Deus,
hoc Regnum est. Non enim certè, aurum, ar-
gentum, & huius generis alia misera colle-
ctanea. Quid igitur? Ipse Deus erit (vñ. 1.
Cor. 15. habetur) omnia in omnibus: ex-
tra quem non erit, quod requiras amplius.
Habebis enim coniuncte simul uniuersam
beatitudinem, non distracte et particulatim.
De hoc regno, iubet, ut discipuli pradicenti
perinde, ac se hoc modo dicerent: omnibus es
quidem illis, quæ apud Danielē sunt, Regnis,
o homines, mundanis, sua quadam periodus,
sui certi fines, sunt: quibus aduenientibus, i-
psa desinunt: nos verò quintum quoddam
annuntiamus Regnum: quod spiritale est:
quod veram & sinceram beatitudinem dat:
in quo non simplex homo, sed qui simul Dei
filius est, regnat. Hac quidem illi. Hoc verò
Regnum, ex alia in aliam transfertur regio-
nē. Quomodo? Num ne plaustris, in uasis: aut
saccis: sicut in Regum ciuiliū demigrationi-
bus & profectiōibus fit? Nequaquā: sed Apo-
stolica prædicatione, & annuntiatione. De
hoc, nunc satis. Quid verò Discipulos, si auditores ingrati resisteret, facere oportebat? Ea,
qua Christus dicit. Videlicet, nos quidem abimus: excusso etiam vestro pulvere, qui nobis*

*1. Regnum
Dei, du-
plex.
Vniuersale*

Spiritale.

*Nēpe Chri-
sti.*

*Vitæ æter-
næ.*

Intra nos

*De hoc,
prædicatione
Euangelii-
ca est.*

*2. quomo-
modo ad-
modum in-
gratos Au-
ditores a-
gendum.*

τὴν ἡμῶν παροσγενομένην, ἀποτινάξαντες ὑμεῖς
δε, τίνες γυνήσεσθε, ὁράτε. Δηλοῖ ὁ κύριος, ὅτι
ἐκπέμπει αὐτοὺς ὡς βία κατασφύοντα
τὸ πᾶν γῆς. Οὐτε γὰρ ἡ ἀληθὴς πίστις, ἔτε αἱ αἰ-
ρετικαὶ πλάναι, ξίφει ἐκπύρεται δυνάμει.
Οὐδ' αὖτως γὰρ βία σὺν, ἡ βασιλεία τῶν θεῶν. Εἴ-
πατα ὡς ἡμεῖς αὐτοὺς ὅσοι τὴν μεγαλειότητα, βιά-
ζονται πρὸς τὸ πιστεῖν τὴν, τὸν αὐθιγόν.
Ἰπποκρίτας μὲν τῶν βιασμῶν πῖστιν: οὐκ ὅτι
σπέρσονται δὲ τὰς καρδίας. Διδασκαλία ὅτι
τὴν θείων λογίων, ὅτι σπέρσονται τῶν. Οὐκ ἄρα
ξίφει, πύρρι, ὅτι ἀπὸ τῶν αἰμοβόρων τυ-
ραννέων, χρηστέον: ἀλλὰ τῶν σοματιῶν, τῶν υγιέ-
σι καὶ θεοδιδάκτοις τῶν λόγων. Ησυχία. Ἀνα-
βόησιν μετ' ἰσχύος: ὡς σάλπιγγα, τὴν φω-
νὴν σὺν ὑμῶν. Φατέον ἔνθα: ἡμεῖς μὲν,
ὡς ἀνθρώποι, ἡνέγκασιν πρὸς ἡμᾶς τὴν βασι-
λείαν: ὑμεῖς δ' οὐκ ἠθέλησάτε δεχέσθαι. Τῶν,
ἡ κακία: ἡμεῖς δ' ἐνὶ πύρρι θεῶν αἰνέτοι.

Μετὰ ταῦτα δὲ, δεινὰς παροσγενομένην ὁ κύ-
ριος ἀπ' ἑλπίδος ἀγνώμοσι λέγων, τοῖς σοδο-
μίταις, καὶ περὶ τῆς καὶ τῆς ἐξ αμαρτίας, αἰε-
κλότερον ἐν τῇ κρίσει ἐσσεῖται. Εἰς φρονίσαν
μεν οἶδε τὴν ὑλικῶν ἐξ ἑρᾶν πύρρι: οὐκ ὅτι
καὶ τῶν ἀλλ' ἐπὶ δεινότερον ἐν αὐτῷ πύρρι αὐ-
τοῦ μύθου. Οὐ μὲν, ἀλλὰ κόλασις αἰετὶς ὅτι
αὐτοῖς: ἔσαι ἡ πῖς ἀχαιῶν τῶν: πῖς ἴσας ἀπο-
σώλεις, ἡ αὐτὸν τῶν θεῶν ὅτι ὅτι ὅτι ὅτι ὅτι
πύρρι φασί. Μάλιστα ὅτι τῇ Καπερναὺμ ὅτι
εἰται: ἡ πῖς αὐτὸς ἐνεδεδήκει: καὶ Δι-
τῶν (Ματθ. θ'). καλεῖται, ἡ δὲ αὐτῶν πόλις.
Ταῦτ' ἔνθα, ἀχαριστῶν μάλιστα, ἔως αὐτῶν
καταβιβασθῶν λέγει. Τί ἀκῶ; φαίη τις
αὐτῶν. Ἡ ἔνθα δεινόν, τὸ ὅτι κηρύγματος καὶ φρο-
νήσαι: μάλιστα. ὅτι ὅτι ὅτι (Φησὶν) ἀκῶν, ἐ-
μὲ ἀκῶν: ὅτι ὅτι ἀθετῶν, ἐμὲ ἀθετῶν. ὅτι ὅτι
ἀθετῶν, τὸ ὅτι ἐλάν τὰ με ἀθετῶν. Εἰ τις ἔνθα
κηρύττει σοι, ἀνθρώπε, τὸ ἱερὸν εὐαγγελίου κα-
θαρώς: ἵδοι καὶ φωνῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὅτι θεῶν, ἀ-
κῶν. Μὴ ὅτι τῶν αὐτῶν αὐτῶν, ἡ ὅτι ἀ-
μαρτωλὸς καὶ αὐτῶν, βλέπε. Ὅργανον τῶν θεῶν,
ἔτος ἐσὶν, ὅτι ὅτι ἐσὶ. Δυνατὸν τὸν διδά-
σκαλον, ἀλλὰ μὲν διδάσκοντα σῶσαι, αὐτὸν
δὲ ἀπὸ λυδοῦ. Διέκρινον ἔνθα τὸν κήρυκα, τῶν
λόγων. Τῶν μὲν λόγων, Διέκρινον τὸν θεόν πιστότερον:
τὸν δὲ ἀναγγέλλοντα, ἐατέον. Μὴ ἔνθα καταφρό-
νει τῶν λόγων: ἵνα μὴ σαύτῳ λάθῃς τῶν θεῶν κα-
ταφρονῶν. Μὴ λέγει: Τί πρὸς ἐμὲ ὁ διδάσκα-
λος ἔστι; Ἀνθρώπος ἐσὶ, καὶ κήρυξ ἐσὶ, κα-
κολόγος ἐσὶ. Μὴ (ὡς καλῶ) ἔνθα λέγει.
Δεινὰς γὰρ, λέγων, ὅτι ὅτι τῶν δίκας. Μὴ
πῖνυ, ἀραπητοῖ, ἀγνοοῦντες: μάλιστα, καὶ
τὰς

adhæsit: vos verò qd vobis futurum sit, vide-
bitis. Indicat Christus se non emittere eos: ut
ea, q in terris sunt, vi sibi subijceret. Nō enim
nec vera fides, nec Hereticorum errores, gla-
dio excindi possunt. Neutiquam siquidē tale
quod cogi possit, Regnū Dei est. Decipiunt er-
go se opinionis errore: quicunq, ex potētibus,
vim adhibent hominibus: ut hoc, aut aliud,
credant. Hypocritas quidem tali coactione fa-
ciunt: sed cordiū conversionem non efficiunt.
Doctrinā verò, ex diuinis oraculis depropta,
conuerienda sunt corda. Non igitur ense, igne,
aqua, more sanguinariorum Tyrannorum,
utendū: sed oratione, et doctrina ex uerbo di-
uinitus tradito sana. Esa. 58. Clamorem
tolle fortiter: tanquā tubam, vocem tuā
exalta. Dicendum ergo sic: Nos quidē, o homi-
nes, attulimus vobis Regnū Dei: vos verò no-
luitis accipere. Culpa, vestra est: at nos, corā
Deo insonites. Addit deinceps graues Domi-
ni in gratiis comminationes. Dicit enim, So-
domitis, etsi tanta flagitia cōmiserint, tolera-
bilis in extremo iudicio futurum. Castigati
fuerunt quidē illi flāmis de cælo delapsis: sed
hæc pœna nō sufficit. Ardēior enim apud in-
feros ignis eos manet. Attamen tolerabilis
eorum erit supplicium: quā illud, quo ingrati
isti puniuntur: qui Apostolos, aut ipsum ad eos
venientē filium Dei, reiecerunt. Maximē aut
in Capernamum inuehitur: in qua ciuitate ip-
se sæpe fuerat: ideoq, (ut Matth. 9. legimus)
nominatur, propria ipsius ciuitas. Hanc itaq,
ut summē ingratē se gerentē, ad inferos usq,
detrusum iri, dicit. Quid audis? Dicit quis
piam. Adeo ne magnū peccatū est, prædicatio-
nem Verbi cōtemnere? Maximē. Qui enim
vos (inquit) audit, me audit: qui vos re-
ijcit, me reijcit. Qui autem me reijcit: is
reijcit eum, qui me misit. Si igitur aliquis
tibi, mi homo, annūtiat S. Evangelium purē:
scito, te non vocem hominis, sed Dei, audire.
Neque ad infirmitatem ipsius, aut quod ipse
etiam peccator sit, respice. Instrumentum is
Dei est, qualiscunq, est. Fieri potest, ut
Doctōr alios quidem docendo ad salu-
tem perducatur, ipse verò pereat. Discerne
itaq, Praconem verbi, ab ipso verbo. Cre-
dendum verbo, propter Deum: qui verò id
annūtiat, omittendus. Noli ergo contemne-
re verbū: ne imprudens Deum contēnas. No-
li dicere: Quid ad me iste Doctōr? Homo est,
clamator est, maledicus est. Noli (quāto) sic
dicere.

Nemo, vi
ad Religio-
nem cogen-
dus.

3. Pœnæ
contemne-
tium præ-
dicationē
diuini ver-
bi.

Quia pec-
catum ma-
ximum est.

Ne respice
ipsum cō-
cionatorē.

τὸν αὐτὸν βαρυτάτης κακίας τῶν δε. Βλέπετε, ὅ-
πως μὴ πρὸς ποσάτας, ἔτω πῖας, ἔτως ἐν-
Διθέτας, ἔτω ταῖς θείαις γραφαῖς σω-
δῶν, διδασκᾶς, ἀγνοοῦντες, καὶ αὐτοὶ εἰς
ἀδὴν καταβιβασθῶν. Οὐκ ὀρετόν, τὸ ἀκῶ-
ν καλῶς λόγους: ἀλλὰ καὶ εἰς ἔργον αὐτῶν ἄ-
γαθὸν εἶ. Ἐπὶ σωτηρίας κακός, εἰ μετάνοιαν αὐ-
τοῦ βελούμεθα.

Διὰ ταῦτα ἔνθα, ἀγαπητὴ πόμνη, τὰς τε τῆς
νηστίας ἡμέρας ταύτας, καὶ τὸν ὅτι χρόνον,
ὁ γνωμόνως καὶ ὁ χαρίτως Διέγει. Τότε
τὸν λιμὸν τῶν ἀφελῶν, αὐτῶν θησαυ-
ρὸς αὐτοῖς ὁ χορηγὸς θεὸς ἀνοίξει. Καὶ τῶν
μὲν, ἀλὶς τὸν νῦν. Πέμπεται δὲ μετὰ τὸ ἄριστον,
αὐτῶν αὐτῶν, εἰς κατήχησιν: καὶ πρὸς
παντὸς πεισθεῖ, τὸ αὐτῶν ὅτι ἡμῶν ὁρῶν
τὰ τῶν θεῶν αὐτῶν εἶδεν. Εἰς ταῦτα δὲ, ἐσπεράς
πᾶν ἀκῶν διδασκᾶς ψυχῶν φελέας ἐπα-
νέρχεται.

ΚΥΡΙΩ ΣΤΕΦΑΝΩ ΤΩ ΓΕΡ-
ΛΑΧΙΩ: ἐν τῇ Κωνσταντίνῃ, τῶν λαμπρῶν
αὐτοκρατορικῶν πρὸς τὴν ὁτομα-
νικὴν πύλην πρεσβότῃς ἐκ-
κλησιαστῇ.
χαίρειν ἐν χριστῷ.

Θαυμάσας ὁ δὲ πρὸς ἐχάρων: τὸ σὺ ὅτι οὐλῶν,
τὸν τε προτέρων, καὶ τῶν ὑστέρων, δὲ εὐρο ἐλθ-
σῶν: αἰνέτες, ἀρατὴν τύχη σε εἰς τὴν Κωνσταν-
τίνην καταβῆναι, αὐτῶν τε τῶν. Αὐγῶν εἰ-
σελθεῖν, ἐδὴ λῶσαι. καὶ εὐ ἐπὶ καὶ νῦν Διέγειν
(ὁ λογέτω καὶ τὰλλα, τὰ περὶ ὑμᾶς, ὁ χορηγὸς
θεὸς) καὶ τὰ τῶν κυρίων Καγκελλάρων, καὶ τὰ
ἐμᾶ, ἡράματα ὑπὸ τῶν παναγιωτάτων δι-
νοικῶν δὲ ἐχάρων: σφόδρα χαίρω: ὁ χορηγὸς
τε, ἡμᾶς ἀπακρίσεως ποτε παρ' αὐτῶν ἀξιοῦται:
ὡ καὶ αὐτοῖς νῦν ὅτι ἐπὶ ἡμῶν. Δέομαι ἔνθα
μεγάλως: αὐτῶν τε τῶν ἡράματα ὅτι ἐνταῦθα:
καὶ (εἰ μὴ ὁ συχρὲς, ὅτι ἀπαρέσκειν) τὰ τῶν
τε παρ' ὑμῶν ἐλθῶν, καὶ τῶν ἀλλὰ ὅτι, σπ-
δαίως ἐμοὶ ὅτι ἐλθῶν. Οἶδα γὰρ σὺ, ὅτι παῦν
φιλέλλω, ἐγὼ. Σὺ δὲ, εἰ ποτε, ἡ εἰς τὸ ἱερὸν ὁ-
ρᾶν (τὸν ἄθω λέγω, τὸν ὅτι τῶν ἑξῆς διο-
ρυχθῶν) ἡ ἀλλοσεῖ ποι, ἐλθῶν: καὶ παρ' ἐγὼ
πρὸς ἀρατῶν ἐλθῶν ἐλθῶν ἐλθῶν ἐλθῶν:
οἶαί εἰσιν αἱ ἀθανάσις, αἱ χρυσοσῶμα, αἱ τῶν
Νύσσης, αἱ θεοφυλάξις. Ἐπὶ, τὰ τῶν φιλοσό-
φῃς Θεοφράστῃς. Ταῦτα παρ' ἡμῶν ἐκτυπώθεν-
τα τούτων, σφαλμάτων γέμει. ἀριστοτέλους
πολιτικῆς, αἰγινητῶν, Δηλίων, Θεοφλάτων, καὶ
ἀλλων: τὰ φλέγοντος ὅτι τῶν ἀλλων ὁλύμπια:
καὶ

dicere. Graues enim, si dixeris, dabis pœnas.
Nolite igitur, dilecti, vos præbere ingratos:
præsertim his difficilimis temporibus. Videte,
ne aduersus tot, tā fideles, tam ex animo pro-
fectas, tam S. literis consonas, conciones, duri-
et stoli di reperti, ipsi quoq, ad usq, inferos de-
ijciamini. Non satis est, bonas audisse oratio-
nes: sed factis etiā representari oportet. Ad-
huc salutis occasio adest, si pœnitentiam age-
re velimus.

His de causis, dilecte grex, tum hosce ieiu-
nij dies, tum insequens tempus, cum agnitio-
ne beneficiorum Dei, & gratis animis, transi-
gite. Tūc, hac fame oblata, thesauros benigni-
tatis suæ rursus aperiet Deus. Ac de his quidē
in presenti satis. Vos verò, pueros vestros, &
puellas, a prædio mitte ad institutionē Cate-
chescos: ipsosq, rectē a nobis ad pietatē infor-
mari, maximi facite. Vesp̄eri deinde, rursus
ad doctrinam animis uestris salutare audi-
endam redite.

D. STEPHANO GERLACHIO: CON-
stantinopoli, illustris Imperatorij ad
Ottomanicam portam Legati,
Ecclesiastæ.
S. per Christum.

Mirificè delectatus sum literis tuis, huc al-
latis: tum prioribus, tum posterioribus. Ex his
enim patuit nobis: te prospero itinere Constā-
tinopolin peruenisse: eamq, sexto die Aug. in-
traffe: & commoda valetudine, successuq, e-
tiamnum uti. Faxit etiam cetera uestra post-
hac prospera, pro misericordia sua Deus. Si-
gnificabatur quoq, alteris literis: D. Cancellā-
rij & meam Epistolas, Sanctissimo redditas,
beneuolē acceptas fuisse: de quo admodū gau-
deo: nobisq, aliquando Responsum ab eo mitti,
opto: cui nunc iterū scripsimus. Peto itaq, ma-
gnopere a te: ut & ipsi eas literas reddas: &
(qd sine difficultate, aut molestia tua, fiat)
de rebus Græcorum, tam aliorum, quā eorū
qui isti viuunt, studiose ad me perscribas.
Nostrum enim, quā ego Græci nominis amans
sim. Tu quoq, si quando, aut in S. montē (A-
tho dico, a Xerxe perfosum) aut aliō aliquō,
accesseris: non in postremis, nū qui boni ibi li-
bri Græci, scrutaberis: quales sunt D. Athana-
sii, Chrysostomi, Nyssei, Theophylacti. Præ-
terea, Philosophi Theophrasti. Que enim a-
pud nos excusa sunt, mendis scatent. Aristot-
elis Politica, Acinetarum, Deliorum, The-
salorum, aliorū: Phlegōtis Tralliam Olympiæ:
M 4 Myrsili

Ne sis in
Verbum
Dei ingra-
tus.

Conclusio:

Gratula-
tio de pro-
sp̄ero By-
zantium
aduentu.

Petitio de
rebus & li-
bris Græ-
cis.

αὐτοῦ μυστὶς τῆς Λεσβίης ἱστορίας· εἰ ἄρα ἐπὶ ταῦτα σάζεται. Ἀλλὰ καὶ Τυρρικαὶ ἱστορίαι· οἷον, ἡ τῆς χαλκονδύλης Λαονίκης. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ, ταῦτα. σὺ δὲ, φίλτατε, ἐν χριστῷ ἔρρωσο· πολὺν τε ἐν τῷ τῶν καρπῶν ποίει. Ἀπὸ τυβίγγης, τῇ δ'. μαρτίης, ἔτι τῆς κυρίας α φ ο δ'.

Ὁ σὸς μαρτὴν κρῆσι.

Ε. ΙΕΡΕΜΙΑΣ ΕΛΕΩΘΕΟΥ
δεχόμενος πρὸς Κωνσταντίνου πόλεως
νέας ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πα-
τριάρχης.

Πέρσου ὁπισθολὴν τιμίαν, πλήρη τε πάσης ἀγάπης καὶ σοφίας, ἐδεξάμεθα· σὺ τε, τῶν φθινακῶν ἄνδρες, τῶν ἐν τυβίγγῃ τῶν θείων διδασκόντων αὐτόν· καὶ ἑτέραν κυρίου Κρησίου γεγραμμένην· καὶ νῦν δὲ, ὡς αὐτῶς ἐξ ἀμφοῖν διασας τὰς ὁπισθολὰς κομισάμενοι· ἡ δὴ μὲν καὶ τότε, καὶ νῦν, ἱκανῶς, ὡς ἐχρήνη· ῥά μασιν ἐντυχόντες ἀνδρῶν σοφῶν, καὶ ζητήσεως ποιμένων θείας· ὡς ἀμφοτέρων τῶν μεγαλόνοιαν, ἄλλως τε καὶ τῶν πρὸς τῶν ἡμῶν μετρίότητά, ἡ δὲ εὐκρίνεια, ὅτι νοῖαν καὶ φιλικῶς διὰ θεοῦ, εἴτε διὰ βίαν, ἀσπασίως ἀπεδεξάμεθα· καὶ ὅσοι δεχόμεθα· καὶ θεῶν ἡμετέραν ὑμῶν πατήρια. Ἀλλὰ πέρσου μὲν, ὑμῶν πολλῶν καὶ μεγάλων ἀρχολῶν, ὡς καθεκάς· ὡς ἐχομεν, καὶ ὁλοκλήρως ἐν γὰρ τοῖς μέρεσι τῶν τοῖς, ὅσοι μὲν πολλῶν φροντίζον, τῶν τῶν χριστῶν ἱεροαγίων ἐκκλησιῶν κυβερνώμεν· ποσὶ τῶν παρρησιῶν τῶν ὁρθοδόξων κηρύττουσιν) ἀπὸ κερσιν ὑμῶν πεπομφαμεν. Ἐπεὶ ἔκτοτε πόθω διακαῖς ταῦτῶν διψᾶτε, καὶ ἐκδέχεσθε· ἡ δὲ καὶ ἡμῶν σὺν θεῷ, εἰς ἀπαεσάλκατε, σημειώματα τῶν δύο διδασκῶν ὑμῶν διποκρινόμενοι, λέγομεν. Καὶ πρῶτον, περὶ τῆς ἀγγελικῆς ῥήτης, τῆς λεγόντος· Εγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ τῆς ἐξῆς. Καὶ, τίς αὖ ἐστὶν ἡ ἔρανον βασιλεία.

Φαμέν δὲ, ὅτι ὁ μεσίτης θεὸς καὶ ἀνθρώπων ἰησοῦς χριστὸς, ποιμένας αὐτὸν ἀνάμασιν ἀληθῶς· κατὰ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς διαγγελίοις παρὰ βολλῶν τῶν ἐκατὸν περὶ αὐτῶν. Ὁς ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκινῶντα ἐν ἑαυτῷ περὶ αὐτῶν λέγει· ὁ νόμος, ἀλλὰ σὺ ζώμενος (τὰς ἔρανας λέγω δὲ νόμους) ὁ πῶν τῆς γῆς τῶν φθιγγῶν τοῖς ἀνθρώποις μετὰ σαρκὸς συναναστρέφεις (ὡς ἐκ τῆς ἀγίας παρθενης, καὶ θεοτικῆς περὶ ἐλαβετο) τὸ πλανώμενον περὶ αὐτῶν, τὸν ἀνθρώπου δηλα-

Myrsili Lesbij historia: si modo talia non prorsus interciderunt. Sed et Turcica historiae Scriptores: qualis est Chalcondyles Laonicus. De his, satis. Tu vero, charissime, Christo propitio utens, vale: multumque huius ope fructu profer. Scriptum Tybingae, die 4. Martij, anno Domini 1574.

T. Martinus Crusius.

HIEREMIAS, MISERICORDIA DEI V.
Archiepiscopus Constantinopoleos,
nouae Romae, & oecumenicus
Patriarcha.

Superiore anno Epistolas nobis gratas, charitate & eruditione plenas, accepimus: una tua, doctissime Iacobe Andrea, apud Tybingenses Verbi Dei Doctores: altera vero, Martini Crusii: nuncque eodem modo, ab utroque duabus Epistolis acceptis, satis gauisus sumus, & tunc, & nunc sicut decebat: utpote literis lectus virorum doctorum, & Quaestiones afferentium sacras: quorum utriusque magnitudinem animi et sententiarum, nec non benevolentiam, & affectum amicū ac reuerentiā, quā ergo nostrā mediocritatē ostenditis, libenter accepimus, & accipimus: Deūque pro salute uestra precati sumus. Verum praeterito anno, multis magnisque occupationibus, quibus quotidie tenemur, impediti (Nam in hisce locis, quod maiore cura sacratissimam Christi Ecclesiam gubernamus: eō liberius veram doctrinam praedicamus) Responsum vobis non misimus. Postquam vero ab eo tempore, ardeat id cupitis, & expectatis: iam etiam nos, Deo iuvante, ad annotationes & summas, quas misistis duarum concionum uestrarum, respondemus. Ac primum, de Dicto Euangelico, quod est: Ego sum ille Pastor bonus, et cetera. Deinde, quidnam sit Regnum caelorum.

Dictum itaque, Mediatorem Dei hominibus, Iesum Christum, verē se Pastorem nominasse: sicut hoc parabole ostendit, quae in S. Evangelij est, de centum ouibus. Quippe, qui relictis nonaginta nouem ouibus, quae non errauerant, sed saluae erant (caelestes dico potestates): in terra conspectus est: atque inter homines (carne indutus, quā ē S. virgine Deipera assumpsit) versatus, ouem errantem, vniuersum scilicet humanum genus, reuocauit. Ipse igitur, qui

Approbatio literarum.

Excusatio tardioris Responsi.

I. De bono Pastore Luc. 15. Christo.

δὴ, παγγενῇ ἀεκαλέσαστο. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς ἄνθρωπος ἰησοῦς, πρῶτος ποιμὴν, εἴτε δεχόμενος. Καὶ τῶν ἡμῶν, ἀληθῆς ποιμένας ὁπισθολογίας, καὶ πιστοῦς. Ἐπεὶ, καὶ πατέρες, οἱ τῆς λογικῆς ταύτης ποιμνῆς τῶν χριστιανῶν περὶ αὐτοῦ· ὅσοι ἐκείνους μαθηταὶ εἰσι, καὶ διδασκαλοὶ ἀληθεῖς· καὶ χριστομιμήτως βιούντες, τῶν ἐκείνους ἐν ταλαιμάτων ἐκπληρωτῶν εἰσι· ἔργα πλεονέκτους ἀγαθὰ καὶ πίστεως ἀκραιφνῆς· καὶ ἔτσι, κατὰ χάριν καὶ μεθεξὶν ποιμένες καλοὶ λέγονται· ὡς οἱ ὁρθόδοξοι ἡμῶν πρῶτον πατριάρχαι, καὶ οἱ νῦν ὄντες καὶ οἱ λοιποὶ, ὅσοι χριστομιμητοὶ εἰσι, δεχόμενοι. Οἱ δὲ δὲ ἐκείνους μὲν εἶναι ποιμένες, τῇ ἀληθείᾳ ἢ μὴ παρὰ ἄρχοντας, ὡς αὐτοῖς περὶ φόβου τοῦ αὐτοῦ ἀληθείας, χριστῶ τῷ Θεῷ· ἔτσι, μιᾶς τοῦ εἶναι, καὶ ποιμένες. Ἀλλ' ὑμᾶς κύριος ὁ Θεός, ὁ ἀληθὴς δεχόμενος, ἀξιῶσιν· τῆς ὑμῶν ἡμῶν πίστεως αἰετῶς ἐχέσθαι. καὶ μὴ χωλαίνειν, μὴ δὲ νεωτερίζειν ἢ διποτικῶς, ἐν τοῖς Θεῶν λαλήσειν, ὑμῶν τε τῶν σωτήρων ἡμῶν τῶν χριστῶν καὶ τῶν ἀγίων διποτικῶν, καὶ μαθητῶν αὐτῶν, τῶν τειρώων ἐπὶ τῶν σωτῶν, καὶ λοιπῶν θεοφόρων ἀγίων πατέρων, ἐπ' ἀρετῇ διδασκαλῶν, καὶ θαύμασιν· ἀλλὰ διὰ φηλῶν, ὅτι ἡ τῆς χριστῶ ἐκκλησία, ὡς ῥα φῶς τε καὶ ἀγάφως παρέλαβεν· τῶν τε ἀληθῶν ἀπολεθῶν ποιμνῆς, καὶ τῆς φωνῆς αὐτῆς ἀκούειν, καὶ τὰς ἐν πολλὰς τῶν ἐκπληρωτῶν. Καὶ ταῦτα μὲν, ὡς πολλοὶ ἡμῶν, καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγα, περὶ τῆς καλῆς ποιμνῆς.

Περὶ δὲ τῆς βασιλείας τῶν ἔρανον, ταῦτον δ' εἰπεῖν, τῶν Θεῶν, ὅτι αὐτῶν εἰς, φανερὸν. Βασιλεία τῶν Θεῶν, πολλὰ ὡς λέγεται, καὶ ἐρα μνηστέα, ὡς καὶ τοῖς Θεολογοῖς. Βασιλεία τῶν Θεῶν ἐστίν, ἢ ὅτι αὐτῶν περὶ αὐτῶν κοσμοκτορῶν τῶν βασιλέων· ἀλλὰ ἡ αἰώνιος ἐκείνη, ἣς διπολαύουσιν οἱ τῶν ἀληθῶν ἀκολουθήσαντες ποιμνῆς· καὶ οἱ τῶν ἀρχαῶν ποιήσαντες· καὶ ἐν αὐτῷ τῷ χριστῷ λάμψουσιν, ὡς ὁ ἡλίου ὁρῶντες αὐτὸν αἰετῶς, καὶ ὁρῶμεν· καὶ ἀληκτοῦ τῶν ἀπ' αὐτῶν διφροσύνην καρπῶμενοι. Βασιλεία τῶν Θεῶν ἐστίν, καὶ ἡ ἀπεντεῦθεν τῶν Θεῶν γνώσις ὁρθή· ἡ καὶ αἰώνιος ζωὴ, αὐτῶν ὁ κύριος ὁνομάζει, λέγων. Αὐτῇ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ· ἵνα γινώσκωσιν σε, τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν· καὶ ὁρᾶν αὐτοῦ, ἰησοῦ χριστοῦ. Καὶ αὐτῶν, καὶ διόσσην βασιλεία τῶν Θεῶν· ἡ μὲν, καθόλου καὶ πάντα καὶ, κατὰ τὸ λόγον τῶν κατὰ πάντων τῶν κτισμάτων δὲ αὐτοῦ· ἡ δὲ, ἐν παντὶ καὶ ἔτσι, ἐπὶ πάντων ἐρχομένη· ἀλλ' εἰς μόνους αὐτῶν πῶς, καὶ τῆς χάριτος αὐτῶν ἀξίως, καὶ τῶν θείων φώτισ.

qui Deus & homo simul est, Iesus, primus Pastor est, seu Princeps Pastorum: huncque nos uerum Pastorem agnoscimus: & nos oues eius, ratione praeditas, profitemur, ac credimus. Deinde, omnes, qui rationali huic Christianorum gregi praesunt: quicunque illius discipuli sunt, & veri successores: & in uita sua Christum imitantes, praecepta eius implent, operibus diuites bonis cum fide sincera: tales etiam, per gratiam & participationem, Pastores boni dici possunt: quales & antea fuerunt orthodoxi Patriarchae nostri, & qui nunc sunt, reliqui quoque, Christi imitatores, primarij Sacerdotes. Qui uero uidentur quidem esse, sed reuera non sunt, Pastores: hi, utpote ueritati ipsi, Christo scilicet Deo, repugnantes, Mercenarij sunt, & non Pastores. Vos uero Dominus Deus, uerus Princeps Pastorum, dignetur sua gratia: ut sana fidei nostrae semper adhaereatis: nec claudicetis, neque rebus nouis studeatis: aut vacillantes recedatis ab his, qui diuinitus dicta sunt Saluatore nostro Iesu Christo, & S. Apostolis, Discipulisque ipsius, & a septem S. Synodis, & reliquis diuinis sanctisque Patribus, qui uirtute ac miraculis illustres fuerunt: sed ut custodiatis omnia, quae Christi Ecclesia, tum scripto, tum non scripto, tradita accepit: uerumque Pastorem sequamini, uocem eius audiat, mandata eius implete. Atque hoc tantillum, & ex multis paucis, de bono pastore.

Nunc de regno caelorum, seu (quod, idem est) Dei, qualenam id sit, dicimus. Regnum Dei, multis modis dicitur & exponitur apud Theologos. Regnum Dei est, non qualia sunt Regum huius seculi Regna: sed illud aeternum Regnum, quo fruuntur, qui uerum illum sequuntur Pastorem, & recta faciunt: & in ipso Christo splendeant, sicut Sol: intuentes ipsum semper, & intuitu eius frucentes: aeternamque inde letitiam percipientes. Regnum I. dei, est de hinc statim quoque, recta dei cognitio: quam aeternam etiam uitam ipse dominus nominat, cum dicit: Haec est uita aeterna: ut cognoscant te solum uerum Deum: & quem misisti, Iesum Christum. Rursus duplex est Regnum Dei. Vnum, uniuersale, I. I. le, quod ubique est, ratione dominatus in omnes creaturas. Alterum, quod non ubique est, neque ad omnes uenit: sed ad solos fideles: & qui gratia eius, illuminationeque diuini-

Cōcionatōribus.

Et de Mercenarijs.

Optatio.

De Regno caelorum.

Acceptio eius I.

Ioan. 17.

I. I.

Φωτισμῶ. Οὐ γὰρ τὸ πᾶν οὐ αἰσθητὸς ἔστι· ἡ-
λιος, ἀλλὰ φῶς ἐστὶν· φῶς τὸ φῶς τὴν αὐτὴν
αὐτὴν φῶς φῶς, κατὰ τὴν δὲ ἐκκλυσίαν δυνά-
μις ἐκείνης ἐκείνης τὴν σωματικὴν δυνάμιν ἀναλόγως,
καὶ οἱ ἐν δυνάμει αὐτῇ, ὅσοι πῆλιν, μὴ ὄντες, ἀλλὰ
ἀναπαύμενοι τὸν θεόν, τὸν νοητὸν ἡλίον, μὴ
συνεῖν ἐν τῷ φῶσι αὐτῶν, ἀναρέτως ζῶντες. Ο-
ταν γὰρ ὁ πᾶν τῆς γῆς βαδίζοντες, ὡς ἐν ἔραν
πολιτευόμεθα, μὴ ἐμπαιδῶς ζῶντες· βασιλείαν
ἐχομεν ἔραν. Διὸ, καὶ ὁ κύριος Φησὶν· ὁ
λόγος μου ἀκέραιος, καὶ πῆλιν τῶν πέμψαν-
τί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κληρονομίαν ἐρ-
χεται. Οὐ γὰρ· Ἀπεντεύθυνται ἐκεῖ, καὶ ἔρχεται. Οἱ
δὲ τυχοῦντες τὸν θεόν, καὶ μακρυνθῶντες, καὶ
ἀλλὰ μετανοοῦντες ἐπαναρχοῦμεν, κατὰ τὴν ἐν-
ταύθις· τὰ τῆ ἐκκλυσίας τῆς χρεῖστος δὲ οὐκ ἐστὶν
φρονέοντες, καὶ τῶν ἐμμένων, ἀλλὰ, καὶ πε-
ρί μὲν τῶν ποιῶντων φῶς, καὶ τῆς βασιλείας
αὐτῶν τῶν θεῶν, ἔτε τῶν ἔραν, ἀλλί.

Ἡ πόλις ἡμεῖς ἐσμ', ὡς ἀπὸ αὐτῶν δεχόμενοι
χρεῖστος, τῶν θεῶν ἡμῶν, καὶ ὑμᾶς αὐτοὶ μὴ δένει
ἄλλον θεμέλιον τῆς πίστεως περὶ τῆς τῆς
μεν· ὅς ἐστιν ἀκρογωνιαίον λίθον· χρεῖστος, ἡ αὐ-
τοαλήθεια· μὴ δὲ ἐξείνης φωνῆς νεωτερίζοντων
πῶν ἀκέραι· τῶν μὴ ἀλλὰ τῆς θύρας τῆς βασι-
λείας εἰσερχομένων, καὶ τῆς διδασχῆς τῶν ἐ-
πιποδομενῶν τῶν ἀγίων πατέρων, καὶ θείων
διδασκάλων ἡμῶν· ἀλλ' αὐτῶν δεχόμενοι
καὶ κύριος ἡμῶν ἀκέραι· καὶ τῆς αὐτῆς ἀγίας ἐκ-
κλησίας, ἡ τῶν ἰδίων αἱμάτων ἐξήρασε· καὶ ἡς,
πύλας ἀδ' αὐτῆς καὶ πύλας αὐτῆς, αὐτὸς ἀπεφῆνα
π. Καὶ τέλος, γένοιτο καὶ αὐτῆς τῆς ἔραν
βασιλείας τυχεῖν, καὶ ἀξιοθῆναι, ἐν χρεῖστος
ἡσθ, τῶν κύριων ὑμῶν· ὡς ἡ δόξα, εἰς ὅσον αἰ-
νας, ἀμὲν. Εὐχαριστοῦμεν, ἀπὸ κωνσταντινῆς πόλεως,
ἐν ἔτει 7 π γ.

Ιερουσαλὴμ ἐλῶ Θεὸς δεχόμενος πᾶσι
κωνσταντινῆς πόλεως νεας ῥώμης καὶ οἱ-
κουμένικος πατρι-
άρχης.

diuina, digni sunt. Quomodo enim sen-
sibilis hic Sol, diuerso modo illustrat uno co-
dēq; lumine ea, quæ ab ipso illustrantur: pro fa-
cultate scilicet, quæ unūquodq; corpus, ipsius
capax est. eodē modo illi, qui in iustitia & res
et a fide manēt, semper dilecti ab intelligibili
Sole Deo, manent semper in lumine eius, se-
cundū virtutē vinētes. Quando enim, dum
in terra uersamur, tanquā in cœlesti ciuitate
uiuimus, non autem affectibus indulgemus:
Regnum cœlorū habemus. Quocirca & Do-
minus ait: Qui uerbum meū audit: & cre-
dit ei, qui misit me: is habet uitam æter-
nam, & in iudicium non uenit. Vides? Ita
hinc habet, non autem habebit. Qui uero
forte lapsi sunt & longius recesserunt, sed
pœnitēdo redeunt: illuminantur rursus, dñ de
cretis Ecclesiæ Christi, mente insistant. & in
eis perseuerāt. Sed de tali quoq; illuminatione,
Regnoq; Dei, seu cœlorum, dictum satis.

Reliquum est, ut precemur ipsum pastorem
principem, Christum Deum nostrum: ut uos
istuc quoq; nullū aliud fundamentū fidei ser-
uetis, præter id, q̄ positum est: quod est angu-
laris lapis, uidelicet Christus, qui est ipsa ue-
ritas: nec peregrinam uocem quorundā, res
nouas molientiū, audiat: qui non per Euan-
gelij ianuam ingrediuntur: et doctrinam illo-
rum, qui superstruxerunt, s. patrum. & diui-
norū Doctorū nostrorū: sed ut ipsum Archi-
poēmenē, Dominū nostrū, audiat: & ipsius
Ecclesiā, quā suo proprio sanguine redemit:
contra quam ne portas quidem Inferorū præ-
ualituras, ipse pronuntiauit. Contingat tan-
dē uobis, ipsum cœleste Regnū consequi, eoq;
dignos haberi: per Christū Iesum, Dominū no-
strum: cui gloria, in omnia secula, amen. Vale-
te. Constantinopoli, Anno Mundi septies mil-
lesimo, octogesimo tertio: qui est annus à
Christo nato 1574.

Hieremias, misericordiā Dei Archiepiscopus
Constantinopoleos, nouæ Romæ, & Oe-
cumenicus Patriarcha.

SAN-

Ecclesia in
terris.
Ioan. 5.

Pœnitētia.

Epilogia
precatio.

Matth. 16.

ΤΩ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΩ ΚΑΙ ΣΑΝΚΤΙΣΣΙΜΟ ΕΤ
οικουμενικῷ πατριάρχῃ, κυρίῳ ιερουσαλὴμ,
δεχόμενῳ πᾶσι κωνσταντινῆς πόλεως
νεας ῥώμης κυρίῳ θεοφιλε-
στῶ.
χαίρειν ἐν χριστῷ.
Oecumenico Patriarchæ, Domino
Hieremiæ, Archiepiscopo Con-
stantinopoleos nouæ Romæ;
Domino pio.
Salutem per Christum.

Εδὲξάμεθα τὴν τιμίαν ἐπιστολὴν τῆς ἀ-
γιότητος σου, θεοφιλέστατε κύριε, ἐν ἡμέ-
ρῃ τῇ νῦν ἔτους· ἡ ποσὴ τῶν μέγιστα τῶν χα-
ρὰν ἡνεγκνὴ ἡμῶν· ὅσα μὲν διακαεσέως τῆς πό-
θου, πολλῶν ἡδὲ χρόνων ἡμῶν περὶ τοῦ εὐδοκῆτο.
ὁ χαριστὸς σου ἐν ἡμῶν ψυχῇς· πρῶτον μὲν,
τῶν ἀληθινῶν ἡμῶν θεῶν, καὶ σωτῆρι χρεῖστος·
ἐπει δὲ, τῇ τιμίᾳ σου ἀγιότητι· τῶν μὲν, ἔτω
πατρικῶς τῶν πᾶν ἡμεῶν οικονομικῶν· τῇ δὲ,
ἔτω φιλοφρόνως πρὸς ἡμᾶς ἐσχηκῆ, καὶ
ἐχέσθῃ. τῶν γὰρ ὄντων, ἔδοξα μὲν μικρὸν τὸ ἐνε-
ργητήριον, ἔδοξα μὲν ἡμῶν· τὸ ἐν ἔτῳς ὑ-
ψηλῶν βαθμῶν ἀξιώματι· ἔσαν τῶν ἀγί-
οτητας σου, ἡμᾶς πᾶν πολὺ αὐτῆς ὑπερβη-
κῆτας, ἀποκρίσεως ἀξίωσις. πῶς δὲ ἀπο-
κρίσεως σοφῆς μὲν, καὶ δυνάμεις μάλιστα, πε-
ρί τῆς πίστεως σου τῆς καλῆς, καὶ πρὸς τῆς βα-
σιλείας τῶν ἔραν· πατρικῆς δὲ καὶ κληδε-
μονικῆς πᾶν, ὑπερ ἡμῶν τῆς σωτηρίας· ὅ-
πως δηλαδὴ τῇ ὑμῶν πίστι, καὶ ταῖς σωτη-
ρίαις ἐντολαῖς, ταῖς ὑπο τῶν δεχόμενων σου
χρεῖστος, ἀλλὰ τῶν θεοπνεύστων ἑαυτῶν ἀκρό-
νων πρὸς ἀπομνηστικῆς, αὐτῶν νεωτερισμῶν καὶ
χωλαύσεως αἰετῶν ἐμμέναντες· καὶ τῶν τεύχων
τῆς ἐν ταῖς ἔραν βασιλείας τυχεῖν αὐτῶν.
ἔτῳς ἄρα σοφῶς τε καὶ φιλοσόφως, ἡ ἀγί-
οτης ἡ σὴ, ἵσω τῶν αὐτῶν ἡμῶν ἔδοξα μὲν ἡμῶν
σπερδ' ἀξιοῦν τῶν. Οἱ μὲν γὰρ δεχόμενοι
ὁ ῥωμαῖος, νεωτερισμῶν ἡμῶν ἐγκαλεῖ· ὁ δὲ ὅτι
πρὸς πενήτην ἐτῶν, ἀλλὰ ἀνδρὸς, θείας ἐλ-
λάμψεως, καὶ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ φερόντος,
μαρτύνης τῆς ληθῆς, τὰ βελτίω διδασχῆς
τες, οἱ πρὸς τῶν ἐν ταῖς τόποις, καὶ ἀλλὰ ἡ
τῆς γερμανίας πολλοὶ, τῶν ταῖς θείαις γραφαῖς
λίαν μαχομένων ἐκείνης δογματῶν καὶ πρὸς
δόξων ἀπεχώρησαν. Οἱ δὲ θεοσεβέστατοι δε-
χόμενοι καὶ θεολογοὶ ἡμῶν, ἐπιτηδὴ τῆς δε-
χόμενοι, καὶ ἐν τῇ ἀξιοῦν ἐστὶν ἡμᾶς πρὸς ἐλ-
θέσης, πίστεως, συγγραψάμενοι· πρὸς ποσά-
ρα κλητὰ πρὸς ἀρῶν ἐτῶν, τῶν αἰοιδίμων ἐν αὐτῶν
κράτορι, Καρόλου τῶ πέμπτῳ, τότε ἐν. Αὐ-
γύστη, τῶν οὐν δ' ἐλίκων πόλει, σὺν ἀξίῳ ἄ-
γοντι, ἐπιτιμῶντες, τῆς ἐαυτῶν ὁρθο-
ξίας λόγον, ὑπεσχομαι· ἡ τις ἐπιτιμῆ, καὶ
αὐγούστα ὁμολογία· ἀλλὰ τοῦτο ἐπε-
κληθῇ

Accepimus honorabilem Epistolam
sanctitatis tuæ, pie Domine, initio nunc cur-
rentis anni: quæ tantò maius attulit nobis
gaudium: quanto ardentius fuerat desiderii
nostrum, quo ipsam longo iam tempore ex-
spectauerimus. Gratiæ itaque ex animo
agimus: primum quidem, uero nostro Deo,
& conseruatori Christo: deinde, etiam hono-
randæ tuæ sanctitati: illi quidem, ut paternè
res disponenti: huic uero, ut bene erga nos
affecte. Re enim uera, nequaquā paruum bene-
ficiū est, nec parus honor: Sanctitatem
tuam, in tam alto dignitatis gradu consti-
tutam, nos longè inferiores, Responso digna-
tam esse. At quali Responso? Maxime sa-
pienti & pio, de pastore bono, & Regno cœ-
lorum: paterno item, & cura de salute no-
stra pleno: ut nempe in fide sana, & salutaribus
primary pastoris Christi præceptis, per
Ministros sancto Spiritu afflatos datis, si-
ne inuocatione & claudicatione perseueremus:
& proinde ad cœleste Regnū perue-
niamus. A deo sapienter & amanter San-
ctitas tua.

Scito igitur ea, nobis nihil magis in stu-
dio esse his. Pontifex quidem Romanus no-
uitatis studium nobis obijcit: propterea, quòd
ante quinquaginta annos, à viro quodam,
diuinitus egregiè illuminato, & amulatio-
ne ueritatis incenso, Martino Luthero,
meliora edocti nostratē sumus, & alio-
rum Germaniæ locorum multi, à dogmati-
bus & traditionibus etus, quæ nimium sa-
cris literis repugnabant, recesserunt. Pie-
tatis uero studiosissimi principes, Theologi,
nostrī, compendium quoddam antiquæ, atq;
ex ipso paradiso ad nos deriuatæ, fidei, con-
scripserunt: idq; quadragesimo quarto ab-
hinc anno, celeberrima inter Imperatores
memoria, Carolo, eius nomine quinto, qui
tunc Augustus Vindelicorum, comitia a-
gebat, exhibentes: suæ recte de Religio-
ne sententiæ rationem reddiderunt: qui libel-
lus eā ob causam Augustana confessio apella-
ta

Gratiarum
actio pro
rescriptio-
ne.
Nō sumus
neque
et si Papa
nos huius-
rei accusat

Augustanæ
confessio-
nis origo.

κληθῆναι ἢ ἐπὶ καὶ νῦν ἡμεῖς ἐχομεθα. πάντων
 ἐν τῷ τῶν μακαρίων πατέρων ἡμῶν πει-
 ρισμῷ ἐξομολόγησιν (δι' αὐτῶν πολλῶν με-
 ρεῖ δ' εὖρο ἐτῶν, μὲν ἀδελφοὶ μαρτύρων ἐγείνον-
 το) τῇ σὺ ἀγιότητι, πρὸς πάντες αὐτῶν, μὲν
 πρὸς αὐτῆς θεοπρόσητα γράμματα ἐλθόντων,
 ἐπεὶ ἐμὲ ψαμμένον ἐλπίζοντες, ἡμεῖς, εἰ τὰ καὶ καὶ
 θεοπρόσητα διὰ τῶν ἐμῶν ἐλπίμα, διὰ τὸ πᾶν
 πολὺ ἐκπεποτισμένον ἡμῶν: πάντως γ' ἐν
 ἐν τοῖς κυρίοις τῆς σωτηρίας κεφαλαίοις,
 μὴ νεωτερίζειν: ἀλλὰ τῷ ὑπο τῶν ἀγίων
 δόξα δόξα τε καὶ πρὸς τῶν, καὶ τῶν θεοφύ-
 ρων πατέρων καὶ πατριάρχων, καὶ τῶν τῆς
 θεοφύλακας γράφαις ἐπακοδομημένων.
 σωφρόνως πρὸς τὸ θεῖον πᾶσι (ὅπου ἡμεῖς
 γε σωματικῶς) θεοπρόσητα ἐλπίμα τε, καὶ διὰ τῶν
 λάττειν. ποιῶντες, ἐν τῷ παρόντι οὐκ ἐκείνα
 μὲν δ' ἐμ, διὰ τῶν πλεονόντων τῇ ἀγιότητι σὺ ἐνο-
 χλεῖν: ὡς ἄλλως θεοπρόσητα τὸ πᾶν ἐαυτῶν ἐκκλησί-
 ας πρὸς τὰ παλαιὰ, καὶ τὰ πρὸς τὴν σω-
 τηρίαν αὐτῶν φέροντα φιλαργυρίως ποιοῦν-
 τας, ἀποχολώσασθαι: ἀλλὰ τῷ σωφρο-
 νίᾳ αὐτῆς, καὶ θεοσεβείᾳ τῇ, θεοπρόσητα ἐμ-
 ψαμμένον ὁμολογίας, κερσὶν καὶ ἀπὸ κερσὶν πε-
 ρεμένον: καὶ ἐν τῷ ἰκνεμένῳ καὶ ἐν τῷ (μόνον
 μὴ ἐπαχθεῖς τῇ ἀγιότητι σὺ ὡς) ἡμῶν πα-
 τρικῆ ψυχῆς διὰ τῶν γίνεσθαι, μετὰ πᾶ-
 σης δολαβείας καὶ παπινώσεως δέομεθα:
 εἰ ἄρα οὐ οὐκ ἐμὲν ἐξέτι πᾶν, διὰ τῶν
 ἀγαπῶντες αὐτῶν, τῶν μόνων καὶ σωτῆρ
 ἡμῶν, ἡμεῖς ἐκατέρωθεν ποιήσασθαι: εἰ καὶ
 πᾶσι αὐτῶν αὐτῶν οὐκ ἐστὶν διωρισμέθαι:
 ἀλλὰ τῇ θεῷ τῷ ὁδοδότην γε σωματικῶς,
 ἐγγὺς ἀλλήλων εἶναι: καὶ τῷ Κωνσταντινου-
 πε, καὶ τῷ τυβίγγῳ, χριστιανικῆς ὁμοδοξίας καὶ
 ἀγάπης δεσμῶν ἀλλήλων σωματικῶς ἐστὶν
 ἐν αὐτῶν ἡμῶν οὐκ ὀλίγον γινώσκω. πάντως γὰρ
 ἐν αὐτῶν θεμελίον ἄλλου τῆς πίστεως (κατὰ τὴν
 φιλοφρονεσθῆναι τῆς ἀγιότητος σὺ δὲ καὶ)
 παρὰ τὴν κέμενον (ὅς ἐστιν ὁ ἀκίνητος ἀκρογω-
 νιαῖος λίθος, χριστός, ἡ ἀπαλήθης) τηρεῖν σω-
 θεῶν ἐνθυμώμεθα, ἀνεωτέρας τε καὶ ἀχωλάν-
 τως, ἐρῶσιν παναργίως τε καὶ, καὶ τῶν σεμνο-
 τῶν σὺ πρὸς τὴν ἐλπίμα τῶν χριστιανῶν
 ποιμνὴς δὲ τυχεῖς προνοῶν: καὶ ἡμεῖς συγγνώμης
 τε αὐτῶν, καὶ εἰς τὴν πατρικὴν σὺ καὶ ἐμὸν
 δυνάμει ἀναλαμβάνων. Ἀπὸ τυβίγγης, τῇ κ.
 μιλῶς μαρτίᾳ, εἰς τῆς σωτηρίας αὐτοῦ.
 Ιάκωβος ὁ ἀνδρὴς, τῆς θεολογίας διδάσκα-
 λος: τῆς ἐν τυβίγγῃ ἐκκλησίας πραιπρε-
 τος, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀκαδομήμας καγκελλάριος.
 Μαρτίνος ὁ ἁγίος, ἐν τυβίγγῃ τῇ λατινῶς τε
 καὶ ἑλλὰς παιδείας διδάσκαλος. ΤΩ

ta fuit: ex cuius sententia nos etiam nunc pē-
 demus. Hanc itaq; notissimam beatorum pa-
 trum nostrorum confessionem (quam à mul-
 tis iam hæcenus annis, non pauca Martyru
 millia suo sanguine comprobavunt) tue san-
 ctitati ante menses circiter quinq; , antequā
 optatas ipsius literas acceperemus, misimus:
 sperantes, etiamsi forte propter tantum loco-
 rum intervallum, differentia inter nos ali-
 quorum rituum sit: omnino in præcipuis sal-
 tem salutis consequenda capitibus, nos nihil
 novare: sed illam, quæ à sanctis Apostolis &
 prophetis, & Spiritum S. habentibus patri-
 bus ac Patriarchis, & super divinas literas a-
 dificatis VII Synodis, tradita est, fidē (quā-
 tum quidem nos intelligimus) amplecti &
 conservare. Ideo in præsentia non iudicavi-
 mus, plus molestiæ exhibendum S. tue: ut
 quæ aliis circa suas Ecclesias fidelissimè pa-
 scendas, & salutis viam uigilanter traden-
 dam, occupatissima sit: sed eius sapiens, &
 prius maxime, de confessione à nobis missa,
 iudicium & Responsum expectandum: quod
 etiam suo tempore (modo nec sanctitati tue
 molestissimus) nobis paterno animo mitti re-
 uerenter & humiliter oramus: si forte misē-
 ricors pater cælestis, per dilectum suum fi-
 lium, unicum conservatorem nostrum, utro-
 big, faciat: ut nos, etiam si longissima locorū
 intercapedine disuncti simus: attamen recto
 de Religione sensu, propinqui inuicem fia-
 mus: & Constantini urbs Tybingæq; , Chri-
 stianæ concordia & charitatis vinculo mutuo
 copulentur: quo nihil optatius contingere no-
 bis posset. Prorsus enim nullum aliud funda-
 mentum fidei (sicut amantissimè S. tua pre-
 catur) præter id, quod positum est (qui est im-
 motus ille angularis lapis, Christus, ipsa ve-
 ritas) retinere, Deo iuvante cogitamus: exclu-
 sa omni innoatione & claudicatione. Vale,
 sanctissime Domine, cum venerabilibus Pres-
 byteris tuis: Christiano gregi diu feliciter
 providens, nosq; , venia dignans, & in pater-
 nam tuam curam benevole recipiens. Tybin-
 gâ 20. Martij, anno CIC IJ LXXV.

Iacobus Andrea, Theologie Doctor, Eccle-
 siæ Tybingensis Prepositus, & Acade-
 miæ huius Cancellarius.

Martinus Crusius, Tybingæ Latinus
 & Græcus Præceptor.

Ea ante ali-
 quot men-
 ses ad Pa-
 triarcham
 missa.

Respon-
 si ad illam ex-
 pectatio.

Causa hu-
 ius rei.

Fundamen-
 tum, scil.
 Christum,
 retinebi-
 mus, nō do-
 ctrinas ho-
 minum.

ΤΩ ΤΩΤ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΩΝ
 ΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ
 ΡΗΤΟΡΙ, ΚΥΡΕΙΩ ΛΟΓΙΟΤΑΤΩ.

ΕΥ ΧΡΙΣΤΩ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Μὴ θαύμαζε, τίμει κύριε: εἰ ἐγὼ, ἐμὴ καὶ
 ἡδὲ τῶ παναργίως τῶ ὑμῶν πατριάρχῃ Ἰπ-
 σίλει, καὶ σέ νυνὶ σκύλλειν θαρρῶ. Εἰ γὰρ καὶ
 ἄγνωστος ὑπάρχω σοι: τὰ γὰρ ἀλόγως
 αὐτὸ ποιεῖν τῷ θεοκρίτῃ: εἴτε πρὸς ἐμὲ, εἴτε πρὸς
 τὸ αἰδεσίμῳ σὺ πρὸς σὺν, ἀποβλέπει. Ὡς
 μὲν γὰρ πρὸς ἐμὲ: ἀντὶ πολλῶν αὐτῶν χρημάτων
 ἐλοίμην: εἰ πνὲς τῶ αὐτῷ ἑλληνικῷ γενεῶς, ἀν-
 δρες καλοὶ καὶ γαροὶ, δι' Ἰππολῆς γνώρι-
 μοι γένοντι μοι. Ἐπειδὴ γὰρ ἐγὼ, καὶ περ Γερ-
 μανὸς τὸ γένος, ὡς ἡ ἀλεμανός, τὴν παλαι-
 ᾶν ὑμῶν γλῶσσαν, ἐκ διδασκάλων ἐμψύ-
 χων τε καὶ ἀψυχῶν, μετρίως ἐμαθόν: ἡμῶν
 εὐδὲς μετὰ τῶν ὁμῶν αὐτῶν, καὶ τὸ αὐτῶν ἐν φύσει
 ἐχόντων, ἐρῶς ἐχὼ: ἄλλως τε, καὶ ὅτι πᾶσι πᾶσι
 ἡδὲ ἐμὲ αὐτῶν, ἐν ταῦθα πολλοῖς αὐτῶν ἐν αὐ-
 ζεῖν νέους ἐργον ἔχω. Ὡς γὰρ πρὸς τὸ τίμειόν σὺ
 πρὸς σὺν: χάρις σοι ὁλόγῳ τῇ χρηστότητι
 σὺ ὁφείλω γινώσκω: διότι τῷ παναργίως
 τῷ κυρεῖ πατριάρχῃ, τὸ οἶον δὴ ποτὶ με γράμ-
 μάτων ἰπποδοχῆται: πολὺ πρὸς τῇ πανα-
 γιότητι αὐτῶν, καὶ ἐαυτῶν χρηστότητι σὺν,
 ὑπο τῆς φρονιμότητος σὺν δυνάμει ὡφελή-
 θεις συνήκα. Κατηξιώθημεν γὰρ ἐν ταῦθα, ὅ-
 τε κύριε, καὶ καγκελλάρι, καὶ ἐγὼ, ὑπο τῶ
 ἀγιότητι αὐτῶν, καὶ τῶν ἀποκρίσεως πρὸς σὺν
 νῆς, σὺν μεγάλῳ ὡφελήσασθαι. Τὸ πᾶν δὲ
 χάρις σοι, δι' Ἰππολῆς γὰρ, ἄλλως σοι ἔ-
 χων, ἐν δὲ ἐμὲ πρὸς τὴν ἀγαθότητι σὺν ἐ-
 βλήθην. Ὁ δὲ μόνος σωτὴρ, καὶ κύριε, ἡ-
 μῶν ἡμῶν, ἐρῶς ἀμείβετο σὺν τῇ ἰπποκρί-
 τῇ. Ἐπειδὴ γὰρ ἐγὼ πρὸς σὺν αἶψα, καὶ φι-
 λόξους, ὡς τυγχάνεις, ἰπποδοχῆται, καὶ τῶ
 τῶν τῶν χάρις: εἰ μὴ λίαν φορτικὸς σοι δοκῶ
 μιν. Αὐτὸς τε πρὸς σὺν ἀξίους με αὐτῶν πρὸς
 λῆς, τῇ σὺν καὶ τῇ παναργίως τῶν κυρεῖ,
 καὶ τῶ ἀρμοτῆτος ἐξ ἐμῶν αἰδῶς δευθείας: αὐτὸ
 καὶ τῶν καὶ βραβύ, γράφαι ἐμοὶ χάρις:
 τῶ πᾶσι ἐν τῇ φιλατῇ με ἑλλὰς βιβλιο-
 θῆκη θησαυρίσθαι. Τέλος γὰρ, δυνάμει δέχοιο,
 ὁ πέμπω, βιβλίδιον: ὅτι πᾶσι μὲν εἰς ὅφιν
 χρημα, σημεῖον δὲ γὰρ με πρὸς τὰ ἡμέτερα
 ἀπὸ σὺν. Ἐρῶς ἐν χριστῷ, αἰδεσίμῳ κύριε: καὶ
 μοι, ταῦτα ἔγως ἀγαθὴ ψυχῇ γράφαι καὶ
 πέμψαι, συγγνώμην ἔχει: ὡς καὶ ὡς ὡς
 τῶν σοι, εἰ πᾶν δὲ ὡς ἀμην, ἐποίμως ἐχόντες. ὡς
 πρὸς τυβίγγης, τῇ καὶ μνησὶ ἰανναρίῳ, ἡτοιγα-
 μελίων ἐστὶ τῶ χριστῷ γεννήσεως αὐτοῦ.
 Μαρτίνος ὁ ἁγίος ἐν τυβίγγῃ τῇ λατινικῇ τε
 καὶ ἑλληνικῇ παιδείας οἶον δὴ ποτὶ πρὸς σὺν.

ΤΩ

SANCTISSIMI CONSTANTINOPO-
 leos oecumenici Patriarchæ Rhetori,
 viro doctissimo.

S. in Christo.

Ne mirare, reuerende vir: me, post aliquot
 iam ad sanctissimum vestrum Patriarcham
 literas datas, nunc etiā tibi addere molestiā
 confidenter. Etiā si enim ignotus tibi sum: for-
 tē non sine ratione facere alicui videbor: siue
 ad me, siue ad reuerendam tuam personam, is
 respiciat. Nam quantū ad me attinet: magnæ
 pecunie ego antefferem: aliquos Græcanici
 istius generis, viros honestos & bonos literarū
 scriptione mihi notos fieri. Posteaquā enim e-
 go, quanquā ortu Germanus, veterem vestrā
 linguam, à præceptoribus viuis et mortuis, me-
 diocriter didici, mirabilis me tū linguæ ipsi-
 us, tum eorū, qui ipsam naturā habent, amor
 tenet: præsertim cum in eo multos iam hic an-
 nos, pro officio meo occupatus sim, ut iuuen-
 tuti illam instillem. Quantum verò ad perso-
 nam tuam reuerēdam: me non parvam boni-
 tati tuæ gratiā debere agnosco: quod sanctissi-
 mo D. Patriarchæ, qualibuscung; literis meis
 redditus: multū apud S. eius, quæ & per se be-
 nignissima est, prudētiā & humanitatem
 tuam mihi comodasse intelligo. Dignata quip-
 pe est nos, qui hic sumus, D. Cancellarium &
 me, S. eius, benigno cōmunibus literis Respon-
 so: ad quod non parum tu profuisti. Animum
 ergo gratum, Epistolā saltem, cum aliter non
 possum, erga bonitatē tuā declarare volui. So-
 lus verò cōseruator Dominusq; , noster Iesus,
 factō remuneret istam equitatē tuā. Quādo
 autē tu ita bonus vir, & hospitalis, es: addas,
 qua so etiam hoc beneficii nisi nimis agrestes
 in petēdo tibi videmur. Et ipse tu humaniter
 mihi rescribere digneris tua manu: & à san-
 ctissimo D. Patriarcha, cum decēti reuerētia
 nomine meo petas: ut & sua manu aliquid,
 quantumvis breue, mihi seorsim scriptū, mit-
 tas: quod in mea charissima Græcorū librorū
 Bibliotheca reponā. Benevolē deniq; accipias
 libellum, quem mitto: manuscriptum quidē vi-
 su exiguum, at signum tamē mei erga res ve-
 stras studij. Vale ope Christi, reuerēde Domi-
 ne: mihiq; , hæc ita bono animo scripta mittē-
 ti, veniam da: qui etiam ipse tibi, si qua in re
 possum, inscribere paratus sum. Tybingā, 21. Ia-
 nuar. anno à natali Christi 1575.

Martinus Crusius, Tybingæ, Græcæ & la-
 tine institutionis, qualiscung;
 præses.

Causæ hu-
 ius scriptio-
 nis.

1. Quia ego
 φιλέω.

2. Quia tu
 mihi pro-
 fuisti.

Petitiore-
 scriptionis.

N SAN

ΤΩ ΤΩΤ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΩ ΚΩΝ-
 ςΑΝΤΙΝΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑ ΠΡΩΤΟΝΟ-
 τάρῳ, κυρίῳ λογιωτάτῳ.

Εὐχεριστῶ χαίρειν.

Χαλεπὸν μὲν ἴσως, τὸ ἀγνώτῳ με προσ-
 φωνεῖν σοι, κύριε λογιώτατε· ἀλλὰ τὸ κῆ-
 τε τὸ ὄνομά σου, μήτε τὸν τρόπον ᾧ προσφω-
 νεῖται· πολὺ μᾶλλον δ' ὁμῶς. Βιάζεται γὰρ με ἡ
 φιλικὴ μου παρρησία· ἐπὶ τῇ ἡμετέρῃ σκῇ·
 πῶς μὲν ἢ δὲ φανερὰ μοι γενόμενῃ, πῶς δ' ἐπὶ
 ἐλπίδι μὲν. Εἰ μὲν γὰρ μὴ Διὸς καὶ πάτερ ἐλ-
 ληνικὰ παρρησία· οὐκ εἴς αὐ μοι ποσὸν πε-
 ριγενέσθαι τὴν μέν· ὥστε τὴν παλαιωτάτην πατρι-
 ἀρχὴν ὑμῶν, τὴν ἐν ἑστέῳ ὑψηλῷ βαθμῷ ἀ-
 ξιώματος ὄντα, διὰ γραμμάτων ἐνοχλήσας·
 ἀλλὰ (θεῷ χάρις) δὴ δώθῃ τὸ πρᾶγμα· γενο-
 μένης τῇ ἀγιοτήτι αὐτῆς· δοκῇσεως, οἷος
 δὴν ἑστέῳ. Σε γὰρ, πάντῃ χρηστὸν καὶ παρρη-
 σίαν τὸ πρᾶγμα γινώσκων· μαρτυροῦν αὐτῇ ἐλ-
 πιστὶ καὶ ἀληθείᾳ, ὁ καλὸς ἡμῶν Γερλάχιος.
 Χάρις ἔστω σοι ἔχω μάλα δικαίως· ὡς ἂν μόνον
 κατὰ τὴν παρελθούσαν χρόνον διεργετή γενομένη
 νοῦ, ἀλλὰ καλῶς ἐλπίδα, ὡς καὶ ἀποτῆδε
 παρρησία παρρησία μοι χρησίμος ἔστω, πα-
 ρρησιόμοιος. Ταῦτα δὲ τῇ ἐλπίδι πεποιθὼς ἔ-
 γω, δύο ταῦτα νῦν ἡδὲ αὐ γινώσκω. Εὐ-
 μὲν, τίνες ἐπὶ πόλεις ἐλλήνικας, ἀπὸρρητοὶ καὶ ὁρ-
 θαί μιν ἔστω, ἐπίσημοι ἔστω (οἷα, θεσσαλονί-
 κῃ, ἀθήναι, χαλκηδόν, νίκαια, ἀλλὰ καὶ τῶν
 ὀνόμασι, παλαιὰ καὶ τῇ σημερινῇ, ὀνομάζονται)· καὶ ἐν
 τῶν αὐτῶν, μητροπολίται, διερχομένοι, ἐπὶ
 πᾶσι τοῖς ἐπὶ νῦν ἐκκλησίας χρεῖσθαι διότι-
 κῃσι· ὡς μάλα ἐμὲ χαίρουσιν αὐ, τῶν δὲ
 δρόμων ἔστω. Ἐπεὶ γὰρ, εἰ ἄρα τέχνη, πᾶσι τῆς
 σημερινῆς καὶ δημώδους γραικῆς φωνῆς, καὶ λεξι-
 κόμ, πρὸς γένεσιν αὐτῆς· ἡ καὶ ἡμετέρη Διὰ τῆς
 σωτήρος ἡμῶν, εἰς τὴν δὲ τὴν διαλέκτον μετε-
 βλήθη· καὶ πᾶσι αὐ τῶν τυχόντων διωκτῶν.
 Βαλοῖμεν γὰρ αὐ καὶ τῆς καινουργήσεως τῶν-
 τῆς (ἡς ἢ δὲ μικρὰν τινα γεῦσιν ἔχω) μέχρι
 τῆς γνῶσιν (μόνον γὰρ σιωπῇ καὶ ἐν αὐτῇ ἐκδο-
 θῇ) τῇ παλαιᾷ καὶ γνησίᾳ ἐλληνικῇ γλώσσῃ
 σιωπῇ καὶ καλὸν, εἰμοίγε δοκεῖν· τὰ δὲ
 χαῖρα εἰδὼς πᾶσι, τῇ παρρησίᾳ, πᾶσι ὅτι
 δὲ ἀμαθῶς ἔχω. Διὸ, παρρησίᾳ τῇ λατινικῇ φωνῇ,
 πᾶσι τῶν ἀλλοτρίων ἐπὶ τῇ, ταλαιπώρῳ, καὶ τῇ
 κελευστικῇ, ἐκείνης ἀπαρτήσεως ἔστω, σιωπῇ
 ναὶ ἐμελέτῃ. Οὐ μὲν γὰρ σίγη, κύριε, δὲ ἐκεί-
 νῳ ἐπαχθῆς αὐ εἶναι θελωμεν. τῷ δ' ὑμῶν Γερ-
 λαχίῳ συμβεβηκός, ἡ καὶ μετ' ἐκείνου βοηθεί-
 ας, εἰς τὸ τῶν ἐπὶ βολὸν με ποιῶν, ὑποδῶ

ἀρε-

SANCTISSIMO CONSTANTINOPO-
 litani Patriarchæ Protonotario, viro
 eruditissimo.
 In Christo S.

*Difficile quidem forsitan est, me ignotum
 scribere tibi, vir doctrina cultissime: cū pro-
 pter alia, tum quod neq. nomen tuū, neq. ra-
 tionem te appellandi, scio: at audendum ta-
 men est. Cogit enim me studium erga Græcos:
 cogit bonitas tua: quæ partim iam mihi nota
 facta est, partim etiā deinceps speratur. Nisi
 enim cupiditate rerum Græcanarū arderē:
 putas ne, mihi tantum audacia suppetiturū
 fuisse: ut sanctissimo Patriarchæ vestro, in tā
 alto dignitatis gradu locato, scribendo mole-
 stiam exhiberem? Verū beneficio Dei, res
 bene cecidit: dato à S. eius beneuolētissimo Re-
 sponso. Te verò multū operæ studijq. ad eam
 rem contulisse: testis optimus & verissimus,
 bonus noster Gerlachius fuerit. Iustissimē igitur
 tibi gratiā habeo: ut qui non tantum præ-
 terito tēpore sis bene meritis: sed bonam etiā
 spē futuri tui in rebus, quæ mihi cordi sunt,
 studij præbueris. Hac itaq. spe fretus ego, duo
 hac libet nunc cognoscere. Vnum, quæ nā ci-
 uitates Græcæ de insignioribus, adhuc nō va-
 statæ, sed erectæ, stent (ut est Thessalonica, A-
 thenæ, Chalcedon, Nicea, & aliæ) & quibus
 nominibus, olim & hodie, appellantur: & in
 quibusnam illarum, Metropolitæ, ArchiEpi-
 scopi, Episcopi, etiamnū Ecclesiis Christi præ-
 sint: quia prosper in illis cursus, mihi pericu-
 dus auditu esset. Alterum nūc hodiernæ et
 vulgaris linguæ Græcæ, præcepta & ars exte-
 riū ut aliquod eius Lexicon, conscriptū sit:
 aut etiam Saluatoris nostri nouum Testamen-
 tum, in eam linguam cōuersum inueniatur:
 deniq. unde hæc adipisci possem. Cuperem e-
 nim huius nouæ quoq. linguæ (in qua breue
 quid iam degustauit) aliquantam notitiā (li-
 bros duntaxat eo linguæ genere editos intelli-
 gendi causa) cum vetere & germana lingua
 Græca coniungere: cum mihi non videatur de-
 cere: cum, qui priscæ aliquatenus intelligat:
 eorū, quæ ante pedes sunt, ferè prorsus igna-
 rū & rudē esse. Idcirco, ut præter Latinā lin-
 guam, Italicam quoq. & Gallicam, quæ ex Lati-
 nâ defluerunt intelligentiā aliquā habere,
 ante annos cōplures operā dedi. Haud equi-
 dē tibi, mi Domine, ipsi, illis reb. molestus esse
 velim: sed Gerlachio nostro, cui hūc aliquod,
 aut mediocre auxilium, ad me illarum com-
 potem*

Causæ hu-
 ius scriptio-
 nis.

1. Mea
 philologia,
 vicia.

2. Tua
 benignitas.

Ex te duo
 scire cupio

1. Verbes
 Græcas.

2. De hō-
 dierna lin-
 gua Græcā

χρηστότης σου μετὰ δίδωδ. Ταῦτα μὲν ἔμ, ἐν
 τῷ παρόντι γράφω· ἐδὲ οὐκ ἀμετ' ὀφείκειας
 ἀποκαλῶσε, τίμει κύριε, ὡς ἀνδρα θεοσεβῆ
 καὶ φιλόζωνον ὄντα, δέχεσθαι. Σφόδρα γὰρ χαί-
 ρω, εἰ μὲν δὲ ποικίλσεως ἀξιώσεως: εἰ δὲ μὴ
 δὲ ἄλλο, ἀλλὰ ἡ ἐλληνικὴ γὰρ, πολλῶν παρρη-
 σίαν παρ' ἐμοὶ ἀκροατήριον τιμῆς καὶ ὀφειλῆς ἔ-
 νεκα. τέλος γὰρ, τὸ περὶ τὸν ὑπ' ἐμὲ βιβλαρί-
 διον δινοικῶς δέχομαι: καὶ τῆς μετ' ἐπὶ στήναις
 ἐξοῖς, ἐρῶσα, ἐν χρεῖσιν ἡσθ'· ἐν ᾧ μόνον ἐν θανά-
 μεθα σωτήρι, ἀμύλῳ. Δοτὸ τυβίγγης, τῇ κα-
 μνήσιν ἰανναρίῃ: ἐτεῖ τῆς ἐκείνης οἰκονομίας
 ἀφορῇ. μαρτίνος ὁ κερσεύς.

ΤΩ ΣΟΦΟΤΑΤΩ ΚΑΙ ΛΟΓΙΩ-
 τάρῳ διδασκάλῳ τῆς τυβίγγης ἀκαδη-
 μίας, κυρίῳ μαρτίνῳ τῷ κερσεύῳ: τῶν θ'
 ἐλληνικῶν καὶ λατινικῶν μαθημάτων
 ἀξίῳ προσώπῳ, ἐν χρεῖσιν φι-
 λαν Φιλτάτῳ, δοθείν.

Εὐχεριστῶ χαίρειν.

Τὴν πληρὴ σφίος καὶ ἀγάπης εὐκλειαν καὶ
 μισθὸν ὅτι ὁπισθὸν σε, ἡοδην ἰκανῶς: τὸ
 μὲν, συνίεις καὶ θεαύμακός σε γὰρ μεγαλό-
 νοιαν: ὅτι γὰρ τὴν πολλὴν καλοκαγαθίαν, καὶ
 σαφὲς πρὸς με σοφίαν, καὶ διανοικὴν διὰ θεοῦ
 με ἐδ' ἐπὶ ἐωρακῶς (πολλὰ γὰρ μετὰ ἐξ ἁμφοῖν
 ἔρεά τε σινοῖν, θάλασσά τε ἡχέσασα, καθ' ὃ
 μηροῦ καὶ ἡγάπησας, ἐφ' ἡλικίαν γραμμάτων
 ἡξιώσεως: ἐφ' ἡλικίαν με πρὸς τὸν προκαλέμε-
 νος, τὸ γὰρ καὶ καθολικῇ φωνῇ λέγειν σε προσήνεκα
 γὰρ: ὡς ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἔλοιον αὐ: εἰ πινες
 τῷ δὲ ἐλληνικῷ γένει, γινώσκω δὲ ὁπισθὸν
 γένοντο σοι: καὶ γερμανὸν ὄντα τὸ γένος, τὴν
 ἐλληνικὴν γλῶσσαν καὶ παιδείαν, μὴ ὅτι γε με
 μαθηκότα, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἡδ' ἡτέτη, ἐργον ἔχειν
 σοι ἐπὶ ἐνστάσει τοῖς αὐτοῖς παρρησίαις τῇ νέ-
 ων (ὡς αὐτὸς μετ' ἐφ' ὅρων παρρησίαις καὶ
 φέρις) ἀλλὰ κερνηδὸν ἐγγέμει· καθὰ δὲ τὴν
 σῆς τιμωρίας γράμματα, λίαν τῶν ὀντῶν ἐπὶ
 ζῶντα ἐδ' εἶξε) τὸ παρρησίαις με, μικρὸν δὲ ἐν
 τῷ χρεῖ κεκοιτησῆς, ὑπ' ἡδονῆς σινοῖν. Τῷ
 τοι, σέ περὶ τῶν παρρησίαις με, μακαρίζω. Σε μὲν, ὡς
 τὸν κολοφῶνα τῆς ἀρετῆς φθάσαντα: καὶ διὰ
 το, ἀξίως τῆς ἐν τυβίγγῃ ἐλληνικῇ καὶ λα-
 τινικῇ παιδείας περιεστέμνον. ὅτι γὰρ παρρη-
 σίαι, ἀτε νέας τυχόντας Δημοσθένους, καὶ νέας κικέ-
 ρωνος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἀνὰ τὴν ὁδόν.

Οὐκ ἀγνοεῖν δὲ σε τὴν λογιότητα βε-
 λον: ὡς ὁ παλαιωτάτος ἡμῶν πατριάρχης,
 ἰλαρῶν προσήνεκα τῷ προσώπῳ, ὡς περὶ
 φάτον δύο ὁπισθὸν, σὺν τῷ βιβλαρίῳ, ὁ
 πολλὰ ἀξίον ἔστιν. Ἀντιπεσελεῖ δὲ παρρησίαις
 πικρί-

*potē faciendum, ab humilitate tua præstari.
 Hæc sunt, quæ mihi in præsentia scribere pla-
 cuit: quæ bona mente, obsecro præstantissime
 Domine, ut vir pius & hospitalis, accipias.
 Valde autem gratificabere, si me Responso di-
 gnabere: si non propter aliud, at propter Græ-
 cum multorū apud me studiosorū adolescenti-
 ſu auditoriū: cui ea res honori et incitamento
 erit. Postremò, quæ mitto libellū, beneuolē ac-
 cipe: & me tuo fauore dignare. Vale in Chri-
 sto Iesu: cui soli immoremur Saluatori, amē.
 Tybingæ 21. Ianuar. anno diuinæ in carne hu-
 mana dispensationis 1575.*

Martinus Crusius.

DOCTO VIRO, IN ACADEMIA TY IX.
 bingenſi Præceptori, Martino Crusio: Græ-
 corum & Latinorum Studiorum Pro-
 fessori: amico in Christo, cha-
 rissimo.

S. in Domino.

*Epistolā tuā, eruditionis & charitatis sin-
 cere plena, mihi reddita, sanēquā delectatus
 sum: quod partim admirarer ingenii tuū: par-
 tim bonitatem, & erga me beneuolentiā, egre-
 giā. Nā, quāuis me nunquā videris (inter sum
 .n. multi tylosi montes, resonantes &
 Maris undæ, ut Homerus loquitur) tamen
 & diligis, & amicis literis me ad amicitia e
 loquino prouocas. Quod verò generali vo-
 ce peramanter dicis: te magnæ pecunie ante-
 laturum: si qui Græcanici hūc generis, per E-
 pistolā tibi noti fierent: quodq. cū Germa-
 nus natione sis, Græcam linguam & di-
 sciplinas nō modo didicisti: sed etiam mul-
 tos iam annos studiosè, non dicā inſtillas Stu-
 diosis istis adolescentibus (quo uerbo modeſte
 de te loqueris) sed canalibus potius inſun-
 dis (ſicut ex Atticiſmo literarum tuarū appa-
 ret) hoc propemodū fecit, ut manibus cōploſis
 letitia exultare. Itaq. teq. tuosq. beatos præ-
 dico. Te quidem, quod virtutem aſſecutus es:
 ideoq. dignus utriusq. linguæ & institutionis
 præſes Tybingæ es. Tuos verò, quod nouum
 quendam habent Demosthenem, & Cicero-
 nem. Sed hæc hæcenus.*

*Nolo autem latere tuam humanitatem: Patriarcha
 sanctissimum nostrum Patriarcham hilari
 accepiſe uultu, quas duas miſiſtiſ Epistolā
 cum libello qui magnificandus est. Respon-
 sum is omnino dabit magnifico D. Iacobo, ve-
 ro Theologiæ Doctōri & Præposito, Acade-
 miæ.*

Η ἐρώτησις τὸν ἐκλαμπρότατον, καὶ τὰ πάν-
τα καλὸν καὶ σοφώτατον κύριον, κύριόν με
κάρλομ ρίμ, τὸν ἡδὴ πρὸς ἐξέτασιν. Ἡ τὸν τῆ-
τα ντοτόρον ἐξέτασιν, ἀνδρόλδου μάνλιου γαν-
δαίου. Ἡ κύριον μιχαήλου πινὰ φρονεβίσιου.
Ἡ ἄλλος τὸ ἐλθόντων ἐνταῦθα, καὶ ὁμιλησάντων
ἡμῖν: δόντας διάπειραν, ἐλαβόντας, ἡμῶν.
Οὓς δὴ ὡς κυρίως σεβασμιοπάτης: ἀσπάρο
μα. Οἷς δὴ ἐπὶ πάλαι βιβλία περὶ ἐξέτασιν, καὶ
κέρματα παλαιῶν: καὶ πᾶν ἄλλο χρεώδες, ὁ
ἡγήσαν. Εἰ δ' ἐξ ἡ καὶ μακάριος Γελεῖμος, ἐν-
ταῦθα λοιμὸν τελευτήσας, ὡν ντοτόρος, ὅτι
φανεράς τας πρὸς ἐξέτασιν κυρίως ἀγγερίαι: ἐ-
κείνος ἐκείνος ἐμαρβύρησεν ἡμῶν. ἀνὴρ γὰρ ἦν
τὸ σοφῶν, τὸ θείων: φιλελλήν, ἀρετὴ ἀπιστῶντα
μυήσιον: χαρίτες ἐξέψαν, θεὸς ὅτι περὶ σήκατο:
ἐπὶ μνήμα, πέραν γαλάττας κείμενον, δακρύ-
ων περὶ ξένου λογιόσι γίνε. Εἰς, ὡς οἱ μνησὶ
τῶν δόξων ἀποκρίσιν.

Εἰ ὅτι μαμάζεις, πᾶς μετ' ἐνταῦθα ἡδὴ αἰτε-
ται ἐξέτασιν: πρὸς τὸν μετ' ἐξέτασιν: ὅτι, ὡς ἐ-
πὶ, ἄλλος περὶ ἐξέτασιν, ἐξ ὧν τὸ ζῶν περὶ ἐξέ-
τασιν. Εἰτα, καὶ εἰς δὲ νομίσαι δὲ καὶ περὶ τὸ ἡδὴ
μακρὴν ὁρὸν, μνησίων ἐλαβὸς ἀποκρίσιν, νό-
μιζε. αὐτὸν γελῶν, ὡς σπασθῶν, κερταίη (φι-
λία, τὴν τὰ παλαιὰ ἰολμῶση ἐν κώσῃ, ὡς ἐπὶ ἡ)
ἡ καὶ ἔτιως ἐρεθίσαν λακωνίζοντες, οἱ ἀντι-
χρυσῶν χάλκεα: αὐτὸν ἡ ἐκατομβοῶν ἐννεά-
βοια (ὡς ὁ σὸς ἐφῇ ποιητής) πέμποντες. Εἰ ὅτι
ἡ ἀξίωσις σὺ ποιήσας: πινὰ τὸ δὲ δωαμένον περὶ
θέλυμνον ἐκτίλει πινὰ πενίαν ἡμῶν: ἡμῶν ἐπι-
μοι, τὸ δὲ ποτὶς δὲ περὶ θυμῶν, ἐργῶν ἐγρηγορήτες
καὶ περὶ ἐχόντες ὁθεὶς ταχέως φανήσιν.

Γίνωσκε ὅτι κατὰ ἀκρίβειαν, ὡν εἶνεκα ἡξιώ-
σατε: ὅτι ὁ ἀγίατος πατριάρχης, ἐκτοτε σπῆ-
δάξει ἐμελετᾷ, ὅτι ἀδείας τύχη (ἐχέει γὰρ
πράγματ' ἀπὸ πάλαι) τὸ βιβλαρίον ὑμῶν, τὸ
πεμψέν: τὸ τὰ κεφάλαια περὶ ἐχόντες τῆς πί-
σεως, καὶ ὡς λέγετε καταχρήσεις. Ὅτι ὅτι ἐξ
λέο: μετεκαλεῖτό με, τὸ ἐμὸν κύριον πᾶν, καὶ
καὶ πινὰ σοφῶν χίον, ὅντα παρ' ἡμῖν: καὶ πινὰς
ἐγκρίτας τῆς σιωδῆς ἐφάπαξ, καὶ συμβαλὸν
ὁ μνησὶ τὰ δόξαντα αὐτῶν: ἀποκρίσιν ἐν ἐκά-
τω κεφαλῶν σιωδῆς φετο παρ' ἐμῶν: καὶ σὺν
θεῷ, πρὸς ἐξέτασιν ἡ πᾶσα πράγματ' αὐτῶν
συμφωνούντων, καὶ μὴ, σφηνισθέντων, ὡς δὲ
ἡ δὴ ἐξέτασιν, ἐν χερσὶ σὺ, τὸ φιλετᾷ
τῶν: καὶ τῶν δόξων ταχέως κυρίως ἐκείνους, τῶν
φανερῶν πρὸς ἐξέτασιν, διδασκάλους, τῶν χρη-
σιμῶν τῶν καγκελλῶν. Οὐ καὶ ἀσπάρομα,
καὶ περὶ σιωδῆς, ὡς ἡδὴ ἐξέτασιν, εἰ βῆ-
λει, καὶ τὰ παρὸντα γράμματα.

Aut illustrissimum, optimum, & sapientissi-
mum, Carolum Rbimum, D. meum cole-
dū, legatione antea functum. Aut Doctore
eius medicum, Arnoldum Manlium Ganda-
num. Aut D. Michaellem Stronobicium: aut
alios, qui huc venerūt, & nobis familiariter
usi fuerunt: qui in experientiam nostri, &
nos in illorum, uenerūt. Quos ego omnes, ut
Dominos meos colendissimos, saluere opto:
quibus item multos libros comparavi, & mo-
netas antiquas: & quæcūq; alia, ad usus suos
petierūt. Quod si adhuc uiueret beatus ille
Gulielmus, qui hic peste obiit, medic. Doctor
illustrissimi D. Augerij: ille uero, ille, de
nobis testaretur. vir enim fuit pius, diuinus,
Graeci nominis studiosus, omni virtute cul-
tissimus, à Gratij comoratus, Deo acceptus:
qui eum ex hac vita euocauit: cuius monu-
mentū, trans sinum apud Galatam situm, la-
crymas Doctis ciet. Habes, opinor, etiam ad
alteram questionem responsum.

Iam, si miraris, cur post anni demū spatiū
respondeamus: primū, ueniam da: quia, ut
posui, in uictus cōparatione occupati sumus.
Deinde, prolixitate huius Epistolæ si in XII. Excusatio
partes diuiseris: te singulis mensibus accepis-
se responsum finge. Si tamen iocus (pro amicitia
natura, quæ omnia, ut dixi, audet & co-
git) pro re seria accipiat: et sic reperies
mur breues, et Laconici: qui pro aureis area,
pro preciosis uilia (ut est apud tuū Poetam)
mittamus. Si ergo efficere queas: ut aliquis
istic opulentus, radicitus euellat pauperiatē
nostram: studia nostra uobis deinceps citra
moram celeriter erunt parata & prompta.

Certiorē autē te facio de eo, quod rogatis:
sanctissimum Patriarchā, à illo tempore
meditari & parare, quādo otii nanciscitur
(multis. n. negotijs occupatur) responsum ad
libellū uestrū: continētē capitula religionis, et
abusus, de quib. dicitis. Interdū, quando uo-
luit, me ad se uocauit, & patrē meū. Doctum
irē cū quendā nobiscū degentē, & quosdā de
Synodo delectos. Re itaq; disceptata, prout ei
uisum fuit: Responsum ad unūquodq; caput
conscriptū est à me: Deiq; auxilio ad finē per-
ductū totū opus: ijs, in quib. cōsentimus, aut
dissentimus, probè declaratis. Quod ueniet
aliquādo, in tuas amicissimi manus: et clarif-
simi D. Iacobi, illustris Praepositi et Doctoris,
Cancellarij digni. Eum & saluto ego, & ap-
pello quā suauissimē: cui monstra, si uidetur,
etiam hasce literas. Scito

Responsum
ad Augu-
stini.

Ἰδοὺ δ' ἐμὴ τ' ἄλλων καὶ τῶν ὅτι ἐγὼ, ὁ τ' σὺς
Φιλίας διάπυρος ἐραστής, ἀόκνως, καὶ μετ' ὁ-
σης ἀπαιτίας γνώμης, μετεκαλεόμενος πα-
τὴρ & πατριάρχης, ὑπεργήσας καὶ ἐκοπίσας:
οὐδέ διασας δόξων καὶ τῶν ἡδὴ: εἰς Φῶς ἐ-
ξελκῶν τὴν τ' ζητησίων ὑμῶν ἀπὸ κρισίν: γε-
νησμένην τὸ μήκος ὑπερβύβλαρις ὑμῶν.
Τῶν ὅτι ἐποίησα δὲ οὐκ ἐνεκαίτη τῶν δὲ ἐξέτα-
μα ἀντιζέειν ἐκ ἐχών κελόσει: τῶν ὅτι μα-
κάριον ἐμαυτὸν κρίνας, τοῖς τοῖς μακαρίοις καὶ
σεφοῖς ζητήμασιν ὑπερητίσας, ἀλλὰ τῶν καὶ
ὅτι ἀκῶν, σοφώτατος εἶναι ὑμῶν: ὡς ἡ σοφία,
αἱ δὲ πρῆξιμα, αἱ τέχναι, καὶ τὰ λοιπὰ, ὡς ἄλλος
ἡλῖος, τὸ πείγῃον δ' ἀδ' ἐχέει. Οὐ μόνον δ' ἐν
τῶν, ἀλλὰ καὶ πολλοῖς ἄλλοις, ὑπερβύβλαρις
ἐσομαι περὶ θυμῶν τῶν Διάκονος: εἰ γὰρ πρὶν
ἡμῶν εἰς ἐξέτασιν ἐμβαλλοίτο. Ὁ πάντως ποι-
ησάμενος Φιλετᾷ τῶν ὑμῶν μεσιτεία καὶ ἀ-
ξίωσις περὶ τῶν κρατῶντας: δεικνύντων αὐ-
τοῖς, εἰ δὲ ὅτι, καὶ τὰ γράμματα ὑμῶν: καὶ μάλ-
λον, τὸ περὶ τῶν νεῶν, ὅτι ὡς ἐνεκαίτη καὶ περὶ
τῶν πρῶτων ἐγρᾶψαμεν: Διὰ τὸ ἐπ' αὐτῶν, ἐν
τῶν περὶ ἐμῶν σὺ πρῶτος: εἰ δὲ ἐν ἄλλο, ὡ-
φελίας γε μὴν τῶν ἀπὸ δόξων παρ' ἐμοῖ
ἐνεκα. Οὕτω καὶ γὰρ, καὶ τῶν ἐμῶν κυρίως πατὴρ,
ὅτι τῆς πατριάρχης τῶν μακαρίων πατριάρ-
χης κωνσταντίνου πόλεως ἰωάννα φ, φροντιστήριον
ἐχόντος: Ερμῶδ' ὡς πρὶν Διήταρχος, ἐγρᾶψε
τοῖς νεοῖς, τοῖς τῶν ἀπὸ δόξων, περὶ τῶν πρῶτων:
καὶ καλὸν ἐκρίθη, καὶ συμφέρον. γράφει δὲ καὶ
ὁ ἐμὸς πατὴρ ὁμοίως, περὶ ἐξέτασιν: καὶ ἡμῶν
ἐξέτασιν. Καὶ τῶν δὲ, τὸ περὶ τῶν ὑμῶν κλέος,
ὁ ἐρατὸν ἰκανῶς, κατὰ τὸ σοφῶν, καὶ ἐν γλώτ-
τῃ μικρᾷ ὑμῶν κηρυχθήσεται.

Εἰ δὲ ἐμῶν δὲ οὐκ ὡς τὸ βιβλαρίον: καὶ τοῖς
παρ' ἡμῖν παιδ' ἐφορμένοις καὶ ἀπὸ δόξων νεοῖς
ἐκοινώνησαι: καὶ θαυμάζουσιν ὅτι ἡμεῖς τὴν σο-
φίαν ὑμῶν, ὅσον δ' ὑμῶν μακαρίζουσι: ποσὸν αὐ-
τῶν παλαιῶν, ὅτι ἐν χερσὶ καὶ δ' ἐξέτασιν, καὶ
τὰ ἐλθόντα ἀνηκούσα μαθήματα, ἀπὸ δόξων
ἐξέτασιν, ὡς δὲ ἐκάλουν. Εἰθε ἀσάμεθα καὶ τὸ
πρῶτον: λέγειν ὅτι ὅτι σοφίας, καὶ παλαιῶν ἐλ-
λήνων διδασκάλων: ἡ (μάλλον ἐπ' αὐτῶν) βλα-
στὸν χρυσῶν: μακαρίζοντες τὸν συγγραψάν-
τα. Ὅθεν καὶ τοῖς σπῆδ' ἀζομένοις σοφῶν, ἐν
ἀρετῇ περὶ τῶν παιδ' ἀγωγῶν: καὶ τοῖς τῶν
καθηγητῶν, ὅτι ὡς ἐκάλουν, μετὰ τῶν τῶν
καμφοτέρων, ψυχὴν καὶ σῶμα, ὡφελῆ.
Καὶ μετὰ τῶν ἐμῶν διηγεῖσθαι: καὶ πρὸς τὸ
γράφειν ἡ ἀγκασίας, καὶ ὅτι τῶν ἀπὸ δόξων, εἰς
ἐκείνους.

Scito præterea hoc quoq; me, qui amore
tuæ amicitie flagro, impigro & alacri stu-
dios, à Patriarcha vocatū, laborasse in Respo-
so hoc: bis terūe mundè describēdo, & uelut
in lucem educendo: quod prolixitate superat
libellum uestrū. Id duplici de causa libentius
feci: tū quod Domino meo negare nō debui:
tum quod beatū me ducēbā: qui in tam pijs
& sapientibus Questionibus, studium meū
locarem: cū præsertim audiam istic, doctif-
simos viros esse: quorum sapientia, artium et
scientiarum cognitio, et alia, uelut aliter Sol,
orbem terrarum luce collustrent. Nec in hoc
solum, sed in alijs etiam multis, ministrum
me alijs multis alacriorem prebebo: si modo
paupertatem nostram, in Barathrum deijce-
re uelitis. Id quod fore dubium nō est: si vos
amicissimi, apud Principes uestros interce-
datis: quibus etiam, si videbitur, literas no-
stras monstrare poteritis: præsertim eas, quas
ad adolescentes uestros, exhortandi gratia
scripsimus. Dixeras enim tu in Epistola tua:
responderē me ad eā debere: si ob nihil aliud,
saltem studiosorum tuorū utilitatis gratia.
Etenim sic olim etiam, cū D. pater meus,
Patriarcha pia memoria Iosapho scholæ
præfesset: quidam Hermodorus Lestarchus,
adhortatus literis iuuentutem studiosam fuit:
idq; bonum indicatum fuit, & utile. Simili-
ter & Pater meus, in literis suis opem petiti-
quā, cōmunē habebimus. Ac tūc celebris glo-
ria uestra, quæ cælum attingit (ut ille sapiēs
ait) nostra quoq; parua lingua prædicabitur.

Libellū, quē misisti, libenter accepi: & cū
nostra studiosa iuuentute cōmunicauit: ac mi-
rantur indies eruditionem uestrā. Quantū
autē uos, beatos prædicant: tantum suā for-
tunam miserantur: quod egestati seruitutiq;
subiecti, liberis dignas artes discere, ut oport-
tebat, uetantur. Vidimus etiam orationem
funebrem in qua reliquæ sunt sapientiæ ve-
terisq; Græcorū felicitatis: aut uerius, germē
aureū est: ob quod, autorē prædicauimus bea-
tū. Quæ causa fuit, ut libentius etiā illa scri-
beremus adolescentib. uestris generosis, qua-
liacūq; sunt: tum propter causam antea di-
ctā, tum, quod libenter colloquor cū prædi-
tis mente, & potentia sapientib. qui sub opti-
mo educantur pedagogo: & tali Preceptore,
cuius conuersatio utrumq; tum animum, tū
corpus, magnopere inuare queat. Ea ratione
me excitasti iacentē: & ad scribendū impu-
listi: horumq; semen, in centuplum excreuit.

Munda hu-
ius descri-
ptio.

Opis peti-
tio, & Epi-
stola ad stu-
diosos.

Scholastici
Græci.

ἐκατόν ἀνεβλάστησεν. Εἴ γε καὶ ἄλλὰ πνὸς χρήσεις καταθυμῆσαι, ὧν ἡμεῖς δυνατοὶ ἐκπληρώσαι, καὶ οἱ ἐνταῦθα ἔχουσιν ὅποι (εἴ γε μόνον δὴ λῶσαι ἡμῖν μὴ ἀπαξιώσεως) ἐκτελέσωμεν πάν (εἴ περ) ὁ νῦν ματι μόνον κελδεύσεως καὶ δι' ἐφέσεως ἐστὶν, ἢ αὐτὰ, ἢ τινὶ τῶν σῶν φίλων, ἢ φοιτητῶν: οὐδ' ἀσπάζομαι ἐν κυρίῳ, ὡς συνελθόντας. Αὐτῶν γὰρ τῶν ὁτυχίαν, ἢ δὴ, ὡς εἶπεν, φθονῶ. Ἡμεῖς γὰρ, ὁ νόματι ἐλλήνες, αὐτοὶ δὲ, σοφίαι καὶ ἐργοὶς ἀρίστους καὶ λαμπροὺς.

Καὶ ταῦτα μὲν, ἐς τοσοῦτον, ὅδε ἡμᾶς τῆς μακρηγορίας καταμεμφόμενοι. Οὐ γὰρ ἐπιστολὴν ἢ δὴ, ἀλλὰ συνομιλίαν ἐσημειώσαμεθα, χρειδὼν σκοποῦν δόποτέσσωντες.

Εἰ γὰρ εἰς βελήτων σοι, παρ' αἰοτητῶς ποίησον. Περὶ φόροι μοι πίνακα τῶν βιβλίων πάντων, τετυπωμένων καὶ μητὶ καταγραφεῖ ὄνομασι καὶ ὀνοματοκλήδην, εἴ περ. Εἰ γὰρ τῶν ἢ δὴ τυπωθέντων δόπος εἴλας ἡμῖν τὸν κατάλογον ὡσαύτως καὶ τῶν παρ' ὑμῖν ζητημένων: ὡς γὰρ δ' ἡμῖν (εἰρήδω σὺν θεῷ) τυγχάνοντων (εἰ καὶ ἐν διαφόροις τῶν πόλεων διάσπαρτοί) ῥαδίαν ἔτω ποιησόμεθα τῶν τέττων ὄρεσι: εἴ γε καὶ δ' ἀπαλῆς ἐφειδομένης ἔπιτεδύξοι μεθα. Δεῖ γὰρ, δ' εἰ χρημάτων: μάλιστα μὲν, ὅτι πάντες: ἔχ' ἡκιστα δὲ, ἐν τοῖς τοῖς δισκοῖς πρᾶγμασι: καὶ παρὰ τὸν ἀνὰ Διὰ φόρος τῶν ἐνταῦθα πόλεων κεκοινοῖς. Οὐ γὰρ αὐτῶν ἄλλοις ἄλλοις ἀγαθῶν ὑπερῆμασι ἐγκοσμήμενοι. Καὶ, εἴ ἔτω γένοιτο: πᾶν ὄρεθ' ἔστω) ζητῶμεν βιβλίον, καὶ εἰς Φῶς ἔλθοι. Καὶ, εἰ μακαριστοὶ, οἱ αἰχμαλῶδες ῥύομενοι: ἀξιομακαριστότεροι ὑμεῖς, οἱ σοφῶν βιβλία, ταῖς καιρικαῖς κακίαις αἰχμαλωτῶντα, καὶ φιλακαῖς κείμενα, ἐλευθερῶντες, καὶ ἀναζωογονῶντες, καὶ πολλὰς ὠφελόντες κοινῇ καὶ ἰδίᾳ.

Ἐρρωμένως μοι διαβίωσις, ἀνδρῶν βέλτερος: εἰς ὁφροσύνην μὲν τ' ἐπὶ πόντων σε ἀκέρει παρὰ σοὶ αἶμα ἔργα: τῇ τε σὴ φήμῃ τὰ ὅσα πεινομήτων: εἰς χαρὰν δ' ἀνεκλάλητον τῶν ἐγγυς ἐφορώντων τῶν θείαν σε θεανὶ λῶ ἀξίω θείμην, χριστε βασιλεῦ, καὶ ἰδίᾳ, καὶ τὰ φιλικὰ λόγοις πλατύτερον ἐξαγγέλαι. Οὐ γὰρ διωατ', γραφὴ τῆς ψυχῆς νοήματα πάντα ἐμφανίσαι: ἔμνονον δ' εἰλῆς, ἀλλ' ὅσι καὶ πᾶσι φωνῇ, ἐλάττω ἐστὶ τῆς διανοίας τῆς λεγόντος: διότι ὁ λόγος, ὡς αὐτὸς ὁ δ' αὖ πάλιν ἀρετῆς, ἀδ' ἐνεσέρων πᾶσι περὶ τοῦ ἀγαθοῦ νείδ' τοῖς νοημένοις. Αὐτῶν γὰρ, ἢ διανοία ἡμῶν, ὡς αἰμαθῶν: ἀδ' ἐνεσέρων δ' ἐστὶ γλῶσσα. Ὅθεν καὶ τὸ ἀκαλλῆς καὶ ἀμορφον τῶν παρόντων μαρ-

Si igitur etiā aliquid aliud requiris: quod nos prestare possumus, & in his sit locis (modò nobis indicare ne dedigneris) faciemus, uel ad nutum vestrum parati: siue tu capias id, siue tuorum aliquis amicorū, aut Discipulorum: quos in Domino saluere iubeo, ut cōmunes nobiscum Gracos. Felicitati enim ipsorū (pace vestra dixerim) inuideo. Nos enim, nomine tantūm Graci sumus: ipsi verò, doctrina, & rebus optimis.

De his hæcenus: in quibus ignoscere verbo sitati nostræ: quod non Epistolam, sed familiarem colloquutionem longiorem, in exponēdo sine utili perscripsimus.

Insuper et hoc, si placet diligētissime fac. Mitle mihi Indicem librorum omnium, tum excusorum, tum non editorum, annotatis nominatim titulis eorum. Si enim Catalogū expreforum, eorumq̃, quos amplius queritis, miseris: siq̃, hi, ut spero, fuerint apud nos (quamquam in diuersis ciuitatibus dispersi) facile sic eos inueniemus: si modò sumptus nobis nō parcē suppeditentur. Omnino enim pecunijs opus est: cum in alia re omni, tum vel maxime in hisce, quæ non ubique obuia, sed in uarijs apud nos urbibus dispersa latent. Digni uerò vos, qui tales libros adipiscamini: ut quibus alia multa bonorum ornamenta adsint. Hoc modo quoduis uolūmē reperiri poterit, & in lucē uenire. Quod si summis laudibus digni sunt, qui captiuos redimunt: quanto maiore prædicatione uos eritis digni: qui sapientum libros, iniuria temporum in captiuitatem carceremq̃, detrusos, in libertatē uindicaueritis: & quasi uitæ restitutos, publici priuatiq̃, usus feceritis.

Vale, uir optime, diu per omnem uitam: ad letitiam eorum, qui cupiunt audire tua benefacta: quiq̃, tua fama vegetari sua sentiūt ossa: ad gaudium in effabile eorum, qui tecum versantes, fructibus optimis institutis possunt: cuius faciem faxit Christus, ut & nos videre possimus: amicitiamq̃, nostram uerbosius explicare. Fieri enim non potest, ut omnia animi sensa literis proferamus: quod non modò metus obstat: sed uel quæuis uox minor sit, quàm ut mentem exprimat loquentis: sicut ipsemet scis, orationis ministerium, debilius robore cogitationū animi esse. Et uerò antè, imbecilla est nostra ad cogitādū ratio, ut indo-

Etorum:
μαρ-

Inseruire paratus.

Indicem librorum petiit, desideratos misit.

Optatio, ut hic esset

μαρτύρηται: καὶ ἔστιν, ὅτι τῶν γεγραμμένων ἰδίᾳ.

Περὶ φθίσεως μοι λοιπὸν, καὶ αὐτῶν οὐ γράμματα. Αἱ εἰς ὁλίγας, ἀλλὰ πολλὰς διδόναι ἐχούσι: λακωνικῶς τεχνουργημένα, ὡς ἐν τῶν σοφίαν βρεῖται, καὶ τῶν ἀρμονίαν Βεσελελ: ὡς καὶ ἀφορμὴ τῶν παρόντων λόγων ποιῶνται. Εἰ γὰρ τῆς βραδυτῆτος ἐἴσας αἰτίας γράφοιμι: δὲ ὡς μέχρη τῆς παρόντος ἡ ἀποκρισις δὲ ἐγένετο: καὶ πᾶν μὲν ὡρμημένον ὡς θυμὸς τῆς οἰκίας μήκος ἐκπληρώσαι. Ὅθεν σύ γινώθῃ, καὶ φιλέντας φίλοι: ἐργοὶς ἐνδεκνύων καὶ ἐκπληρῶν τὰ τῆς ἀγάπης καλά. Καὶ πάλιν ἔρρωσθ.

Ἀπὸ Κωνσταντίνης πόλεως, ἀνδρῶν καὶ ἰεζπδ'. Διὰ τῆς κτισσεως τῆς παντός. Εἰ γὰρ τοσούτως γράφομεν, καὶ τι ἡμαρτήται: ὡς αὐθρῶπιον: καὶ ταῦτα τῶν ἀμαθῶν ὄντων ἡμῶν: καὶ ὅτι ἀπαρτίζοντες ἦσαν, καὶ κατεπείγοντες, οἱ γράμμαται κριμέναι, τὰ παρόντα: καὶ τῶν συγγνωμοῦν μοι.

Περὶ περὶ καὶ τῶ ἀγινώτῳ πατριάρχῃ οἰκείᾳ χείρῳ ὁπισθὴ καὶ ἀποκρισις, ὡς ἀξιώσαι τε, ὡς γεγραμμένη καὶ ἐσφραγισμένη: ὡς ἡ συνήθεια ἐχει αὐτὴ ἀληθεστάτη.

κατὰ πάντας ὑμέτερον φίλον, Θεοδόσιον ζυγομαλάς: πρωτονοτάριον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντίνης πόλεως.

ἰα. Τοῖς τὰ Ἑλλήνων μετῴσι καὶ διδασκομένοις μαθήματι, νέοις δ' ὀφείσι καὶ ὀγενέσι, ἐγχειρισθῆναι.

Ἀπὸ Κωνσταντίνης πόλεως, εἰς τὴν τυβγγίαν ἀκαδημίαν.
Εὐ πρᾶξι.

τῶν σοφίαι, καὶ ὁπισθῆ, καὶ ἀλήθεια, ψυχῆ: ὅπερ Φῶς, ὁ φθαλμῶ. Νῦν μὲν ἐκείνο, ὅφιν δὲ τόδε, λαμπρύνου καὶ τελειῶν. Ἀλλὰ, τῶν μὲν ἢ πᾶσι μαθήματι καὶ λόγους μελέτη τελεῶν δὴ χορηγεῖ: τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἡλίου ἀφθόνως ἀπανταχῇ γῆς ὁπισθῆ. Καὶ ἡ τ' ὄντως ὄντων ὁπισθῆ, τ' ὄντων θείων, ὁρῶντά τε καθαρώς, καὶ σινιέντα τὰ σὺ πολλὰς λαμβάνοντες, ποιῶν. τὸ γὰρ τὰ σώματα ἰθύνει: καὶ σὺν ἐᾶ, τυφλῶν ὄντων πεινῶν. Καὶ τῆς ἀληθείας καὶ ὁπισθῆ, Φῶς τὸ ἀληθεστάτον πλημυρεῖ καὶ ἀνατέλλει δ' οὐκ ἐπὶ τὴν ἀντομὴν σκοτῶν. ὅτι ψῦδος καὶ ἀγνοίας γίνεται. τῶν ἐνεκα, τὸν τοῖς πᾶσι ὁρῶντων, τὸν ὁπισθῆ μονα δηλαδὴ, οἱ τῶν καθαρῶν οἰκιστῶντες ἐλλάδα ποτε, Φῶς παρὰ πρὸς γόρδου: ὅτι πᾶσι τὰ καθαρόν καὶ ἀκέραιον Φῶς τῆς ψυχῆς μεθ'.

Etorum: & lingua, imbecillior: sicut ipsa hæc litera, satis testari possunt.

Rescribe mihi, queso. Nam etiam si breuiter scribis: tamen multa complecteris, sicut olim Brutus, sub Laconismo: et concinna compositione, qualis erat Beseelelis. Vnde & occasione hæc mea prolixitas cepit. Quod si alias etiam causas, cur ad hoc usq̃, tempus resposum non sit factū, quantumuis licet percipere, asferre vellem: longa historia, texenda esset. Quapropter ignosce, & amicum dilige: re ipsaq̃, presta officia amicitie. Iterum vale.

Constantinopoli, Nouemb. XV. anno sepiagesimo octogesimo quarto, à condita rerum universitate. Esi vero extemporales est scriptio hæc, ignosce: & si quid erratū est: humanum puta esse, errare, præsertim nos rudes: & quod urgebamus à Tabellarijs.

Mittit & Patriarcha manu sua Responsum, ut petistis: subscriptum & obsignatum, ut fert ipsius consuetudo uerissime.

Vester per omnia amicus, Theodosius Zygomalas: Protonotarius magnæ Ecclesiæ Constantinopolis.

STVDIOSIS LINGVÆ ET RE-
rum Græcarum, adolescentibus
ingeniosis & gene-
rolis.

E Constantinopoli, in Tybingensem
Academiam.

S. P. D.

Hoc est anima, sapientia, scientia, & veritas: quod, lumen oculo. Mentem illa, visum hoc, illuminat perficitq̃. At illam, meditatio studiumq̃, disciplinarum & orationis, tanquam Chorodidascalus, suppeditat, hoc uero, Sol, qui cuncta fouet, largè ubiq̃, terrarū infundit. Ac scientia rerum, quæ uerè sunt, mentem facit diuinam, cernentem purè, intelligētēq̃, ea, quæ uulgo latent. Lumē uerò, corpora rectè ducit: nec cacutiētia oberrare sinii. Præterea, ex ueritate scientiaq̃, uerissimum lumen exundare & exoriri uidetur. Contrà, tenebræ à mendacio ignorantiaque existunt. Hinc eum hominem, qui scientiam habet, prius illi germanæ Græciæ incolæ, Photia (uirū à lumine seu luminoso appellatū: ui, qui purum & intemeratum animæ lumē secum

Rescriptio nis petitio.

Anno Christi 1575.

Sapientia & virtus, res præclara.

Φῶς, vi.

μεθ' ἐαυτῶν περιφέρονται, καὶ διὰ τὸ τοιοῦτον
μὲν περὶ τὰς ἀνθρώπων. Τὰς δ' ἀγνοίας συμβιβν-
τας βροτῶν δ' ἐλθὲς ὠνομάκασιν: ταῦτά δ' ἐ-
πὶ μὲν φθαρτῶν καὶ σκοτεινῶν, τὴν γὰρ φθορὰν
μεθ' ἐαυτῶν, καὶ τὸ δὲ αἴτιον σκοτίας, ἔχασ-
τε καὶ περιφέρουσιν. Ὅθεν καὶ χαίρει ἀνθρώπων
ἐκαστος μανθάνων, ὥστε ἐν φωτὶ ὡς καὶ φο-
βῆναι ἀγνοῶν, ὥστε οἱ ἐν σκοτίᾳ διέγοντες.
τὸ τοιοῦτον σκοτὶς τῆς ἀγνοίας καὶ ψυ-
δὲς χρεῖς, τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν διπλανέας, ἐξ
ἡλασσε: λόγος, καὶ σοφία, καὶ ἀλήθεια, διὰ
τὸ τοιοῦτον καλέμεν. Αλλ' οὐκ ἔστιν, ὅστις ἀντὶ
φωτὸς σκοτὶς ἐλπίσιν. τὴν γὰρ εἰς ἀβυσσῶν,
ὡς φασι, ἡγάμεθα, μὴ βλέποντες. Ἀνδρὲς
δ' ἐπὶ τῆς ἡμέρας, καὶ ἀληθείας, καὶ λόγος, καὶ οὐδ' ὅτι
ἀλόγων διὰ φέρομεν, βιβντες: πῶς αὖ ζῶν
νομίζομεν, ἀνόητα λεγοντες, καὶ ἀνοήτοισιν
πράττοντες; (ὁ γὰρ λόγος, ἔργα σοφίας, κατὰ τὴν
ἐπιστάσοφον ὅθεν ἐν ζήτησιν καὶ τεχνικῇ πα-
θῶν, αἱ παρὰ τὸν νοῦν διὰ τελεῖται: τῶν μὴ τε
ὄναρ, μὴ τε ὑπάρ, ἡμῶς ἡμεῖς ἐόντων ποτὶ: ἀλ-
λά περὶ τῶν, τὰ μὲν μὴ δὲ αἴτια, καὶ
πολλὰς ποιῶνται: καὶ δὲ τὰ καλὰ καὶ τίμια,
ὀλιγώρως ἔχουσιν. τὸ δ' αἴτιον, ἀγνοία καὶ σκο-
τὶς ψυχῆς: καὶ τυφλότης, ἀπὸ τῆς περὶ
συχοῦ, ῥαδίως ἐξαπατᾷ. Τὸ τοιοῦτον, τὸ
ψυχῆς αἴτιον σκοτίας (ἀπὸ τῆς περὶ βλάβης
καὶ τῆς ἀληθείας σοφίας, χρεῖς, τὸ ἀληθὲς φέ-
ω, πολλὰ μὲν) ὡς τῆς παλαιᾶς ἐλπίδος ἄξιοι,
περὶ τῶν Γερμανῶν νεανίαι. μουσικῶν οἱ
δοποιοποιεῖσθαι. Θεῶν γὰρ ἐχθρὸς ποιεῖ τὸ
χοντας: καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐργοῖς δοπορεῖν
ἀπὸ τῆς καὶ ἰλιγγίας ἐργάζεσθαι. Καὶ τὴν
νῦν τῶν μαθημάτων καὶ λόγων ἡδὲως περὶ
τε, μὴ δὲ ἀμελεῖντες. Ὡς γὰρ οἱ περὶ ρέμα πο-
ταμίου ἐν ἀκατῶν φέρομεν: αὐτὸν ἐραχὺ πὶ τῶν
ποιῶν καὶ ἐρεοσιν πᾶντωνται, οἷον τῶν, φε-
ρομεν τὴν βίαν τῶν ῥέματι: ἔτι καὶ οἱ περὶ λό-
γους ποινῶντες: αὐτὸν λαβῶν, ἡδὲ αἰς, ἡ τε
φῶς, ἡ ῥαθυμία, παρὰ τῶν, κατὰ τὴν φέ-
ρονται: τὴν κακίαν τῆς φύσεως ὡς τῶν κατὰ
περὶ τῶν, καὶ αἰσχροῦς ὅπως ἀχρηστῶν. Τὰ
γὰρ καλὰ καὶ τίμια, πάντα μελετῇ καὶ πόνῳ,
ἔχ' ἡδὲ παθεῖν καὶ ῥαθυμία, καὶ αἰσχροῦ καὶ διὰ
τῆς φιλίας.

μαξιμὴν
νῦν δ'.
Τῶν δ' ἐφ' οὗτοι λόγων ἐλλήνων, χρε-
στὸς, ὁ λόγος καὶ σοφία περὶ τῶν ῥέματι
καὶ χαίρων, ἐπεὶ τῶν καὶ ἄλλων, τῶν περὶ τῶν
ἐλατῶν: τοῖς τῶν ἀκροῦ ἀπὸ τῶν ῥέματι
τῶν ῥομαίων φέρεται τῶν καὶ αἰσχροῦ οἱ ῥε-
καῖ, appellatione, si ulla re alia, maxime gaudet: talē nunc summum, inuicem, diuinitatem
Cæsarem, Romanorum Imperatorem dedit: qualem non facile tempus adhuc vidit: pietate,

secum circumferat, ideoq. nuspam impingat.
Eos vero, qui cum ignorantia viuunt, Brotius
deilus (mortales obscuros & timidos) nomi-
narunt: hoc est, corruptioni obnoxios, & tem-
bricosos. Corruptionem enim secum, & effe-
trices metus tenebras, habent, & circumge-
stati. Hinc fit, ut & quisq. homo, discendo gau-
deat, tanquā in luce versans: et metuat, cum
ignorans est, sicut illi, qui in tenebris degunt.
Has tetras ignorantia mendaciq. tenebras,
Christus, lux illa uera apparens, expulit, qui
propterea Logus, & sapientia, & veritas,
appellatur. Nemo autem est, qui pro luce te-
nebras eligat: quippe cum vitam, minimē vi-
talem, ut aiunt, arbitremur, si non cernamus.
Absq. scientia uerō, & veritate, ac ratione et
oratione, qua bestijs præstamus, si viuamus:
quomodo nos viuere putemus: cum stolidi
tūc loquamur, & stolidiora faciamus? (Ora-
tio enim, operis umbra est, ut quidam sapiēs
ait) Unde fit, ut tēpe state, & fluctu decuma-
no affectuū perturbati, perpetuō iactemur: q̄
perturbationes, nec in somnis, nec inter vigi-
lantiā, requiescere nos sinūt unq̄: sed hortatur,
& res nihili, facere maximi: & in ijs, q̄ pul-
chra honorariāq. sunt, negligenter agere. Cau-
sa eius rei, est ignorantia, & tenebra animæ: q̄,
dū cecidit, facile, quicquid occurrit, decipit.

Hoc igitur, quod animæ causam tenebrarū
dat (vipote, quod longē à scopo, nēpe Deo, ab-
erret: & vera illi sapientia, quæ est Christus,
Deus verus, inimicum sit) ὁ vos antiqua illa
Græcia digni, illustriū Germanorū filij, abomi-
nantes, procul à vobis amandate. Deo. n. in-
uisos facit suos possessores: utq. in reb. huma-
nis ubiq. errēt, hæreat, vertigine laborēt, effi-
cit. Animo autē ad studiū sapiendi dicendiq.,
alacriter incubite, omni rei ecta negligētia.
Quēadmodū enim, qui cōtra flumē in nauicu-
la vehūtur: si paululū de laborādo remigan-
doq. remittāt: vi fluminis deorsum rapiunt-
ur, sic etiā, qui in studijs versantur: si semel
ansam voluptatib. aut delicys, aut socordia,
pbeāt: precipites ferūtur, vitio nature impulsī,
per tramitē declinēt: ceruicēq. turpiter frangūt.

Omnia q̄ppe, q̄ pulchra expetendāq. sunt, me-
ditatiōe ac labore, nō fruiōe voluptatū et so-
cordia, acq̄ri cōseruariq., natura cōparatum
est. Vobis uerō, ὁ studijs Græcis dediti iuue-
nes, Christus: q. logus & sapientia appellatur
Cæsarem, Romanorum Imperatorem dedit: qualem non facile tempus adhuc vidit: pietate,
virtute

Βροτῶν ἀ-
λῶν.

Christus,
vera lux, &
sapientia.

Vos ergo
tenebras
& ignoran-
tiam, dilige-
ti studio
expellite.

τὸν δὲ τῶν
περὶ τῶν.

νῦν δ' ἐφ' οὗτοι πᾶσι ῥαδίως τῶν ἀπάντων ἐώρα-
κον: ὁσεβεία, καὶ ἀρετῇ, καὶ τῇ περὶ τὰ καλὰ
πάντα σπουδῇ, εἰς ἀκρον ἐληλακόται: τὸ πᾶ-
λαι τῶν ὁσεβῶν βασιλεῖς διὰ δ' ἐραμόντα
τῶν δ' ἔρετας: ὡς ἡ φῆμη φέρεται ἐμαρτύρη-
σεν. Αλλὰ σὺ πάντῃ κρείττω ἡμῶν: κρείττονα λό-
γος πάντῃς ὁρῶσι τῶν δι' ἡμέμινον. Δυσωπεί
γὰρ ὡς περὶ φῶς, ὡς ἐλαμπεον, ὁ φέρεται:
ἔτι καὶ δ' ἔρετας ἀπὸ τῶν καλῶν, ὅς ἐστιν
νῦν καὶ λόγος δ' ἐνὶ τῶν κατὰ μὲν βλύνειν. Αλλ'
ἔτι ἐξ ἐπὶ τῶν δ' ὡς ἡμῶν: ἔτι, εἰ μοι δ' ἐνα μὲν
γῶλῶσαι, χάλκεον δ' ἐμοι ἡττοῦς ἐν.

Τοιοῦτον, ὁ πάντων ἀφ' ἡμῶν τῶν ἄλ-
λων ἐγώ (μῆζον γὰρ, ἡ κατ' ἐμὲ, τὸ φορτίον:
ἀτλαντῶν ὡς μὲν δ' ἐοικέναι, ἡ Δημοσθένος
δεινότητι, ἡ μακρόν δ' σοφίας: ἡ τῶν ἀδο-
μῶν ἄλλῃ μὲν σπουδῇ τῶν: λιγέως ὡς
τὰ σερπεντῶν ἀδόντων, καὶ ὁρφέως μέλη, καὶ
σησιχοῦς αὐτῶν) οὐ μόνον ὑπομνήσω ἡμῶς,
καὶ αὐτῶν εἰδόντας. Μιδ' ἐμῶν ὑμῶν ἐπὶ τῶν
μὴ πνέειν λείπεσθαι σκῆψιν: τοῖς τῶν δ' τυχεῖσι
σι, βασιλεῶς καὶ κηδεμόνων. Ἡ γὰρ αὐτῶν
σῶσι (εἰ καὶ ὡς ἄλλοι ἡγεμόνα ἐσέ) πᾶν
δοποδῶκει τῶν δ' ἐνῶν. Καὶ τῇ ἐλπίδι, ἐφ' ἣ
τε περὶ τῶν, πρὸς τῶν ἀδ' ἐπὶ τῶν.

Ὡς ἔχοντες βασιλείαν, ἔχετε καὶ σοφίαν. Ἐκά-
τερον γὰρ ἐκατέρω δ' ἐπὶ τῶν ὡς σῶμα, ψυχῆς: καὶ
ψυχῆς, σῶμα τῶν. Καὶ, εἴ γε τῶν μαθημά-
των μὴ ἀνάξια, πρὸς τῶν βλάπτει (εἰ γὰρ λό-
γοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐργοῖς περὶ τῶν, ἡ φιλο-
σοφία κοσμεῖται: ἐαυτῆς ἐρεσῆς) περὶ τῶν
τῶν μόνον ἀφορᾷτε: σκοπεῖντες, ὅπως τῆς
περὶ τῶν τῶν ἐλλήνων (ὡν, ὑμῶν νῦν διά-
δοχοι) μὴ ἀνάξιοι φανῇτε: καὶ τῶν κατὰ τῶν,
εἰ τυχεῖτε, ἀρετῶν ὄντων δι' ὑμῶν, καρπῶν δ' ἐ-
σῶν περὶ τῶν δ' ἐξάτε, καὶ μὴ μάλιστα περὶ
βαίνοντες. Ὁ γὰρ κατὰ τῶν τῶν, τῶν πάντων
ἐσέρεται: ὁ μὴ γενεῖται. Τοῦτον γὰρ κατὰ τῶν, οἱ δ' ὑ-
συχῆς ἡμῶς ἐλλήνες, χηζομεν μὲν, οὐκ ἐ-
χόμεν δ' ἐτυχεῖν. Πρὸ πάντων, καὶ ἐπὶ τῶν
σιν, ὁσεβεία μόνον τῇ περὶ τῶν. Τὸν βα-
σιλέα τιμῶντες: ὁ δ' ἐκ τῶν, πρὸς τῶν: αὐτῶν
διὰ πάντων, ὡς αἴτιον περὶ τῶν τῶν καλῶν, ἐπὶ
τῶν μᾶλλον, ἐπὶ τῶν, ὑμῶν, λόγοις, καὶ παν-
τοῖς συγγραμμάσι, τῶν δ' ἐργῶν, τιμῶντες
(δοποδῶντες γὰρ ἡμῶς βασιλείαν, καὶ σοφίας ἐ-
σέρεται: βαρβαροῦς ἐν βαρβαροῖς χρε-
νῶν: καὶ αἰσχροῦ, τῶν δ' ὑσυχῆς καλῶν-
μεν) περὶ αὐτῶν λεγοντες, περὶ αὐτῶν τῶν φε-
ρες, καὶ τῶν μελετῶν ποιῶντες, καὶ μὴ δ' ἐνα
κατὰ τῶν.

mitatum licet. De illo, inquā, dicite, de illo scribite: materia ille sit, & seges, vestrorū laborū:

virtute, omnium rerum pulchrarū studio, ad
summum euectum: priscorum piorum Regū
laudes virtutib. præteruectū: sicut famā ad
nos allatum est. Verum tacere, satius nobis
est: cum omni oratione maiore intelligamus
eum, qui laudatur. Ut enim nimius lucis sple-
dor, oculos perstringit: ita etiam virtutū co-
ruscans pulchritudo, ad rationis & mentis
aciem hebetandam, uim maximā habet. Sed
nec verbis exequi possum: non mihi si lin-
guæ centum sint, oraq. centum:

Ferreā vox. Quapropter, ceteris omisis
omnibus (maius enim, quā pro virib. meis,
hoc onus: quippe, quod Atlantis humeros re-
quirat, aut Demosthenis eloquentiam, aut
Meonide sapiētiam, aut alicuius alius cele-
bris Poetæ: qui suauitate vincat Sirenum cā-
tum, & Orphæi, & ipsius Stesichori) vnum
hoc tantum vos monebo, etiamsi sciatis ipsi.
Nullam scilicet vobis subterfugendi labo-
ris excusationem relinquit: cum felici quadā
sorte nacti sitis talem Imperatorem, curam
vestri gerentem. Umbra enim ipsius (etsi e-
tiam sub alio Duce estis) omne depellens ma-
lum, vos tutos facit: & libertate donat hono-
ratq. bono profecto inestimabili. Dum enim
habetis imperiū: habetis etiam sapientiam.

Vtrumq. enim, utriusq. indiget: sicut corpus,
anima: & anima, corporis. Quod si studijs
nō indigna facere vultis (etenim nō verbis
tantum, sed etiā factis decentib. suos amato-
res Philosophia ornat) ad hoc vnum oculos
referte vestros: hoc vnum date operam: ut
Græcorū erga vos studio (quorum vos nunc
successores estis) non indigni videamini: sed
occasionem, quam vobis cōmodissimā nacti
estis, optimorū fructū feracē exhibete: nec
frustra abire sinite. Nam qui occasionem ami-
sit, omnia amisit: quod absit à vobis. Tali e-
nim occasione nos infelices Græci egemus
quidē: sed felicitate cōsequendi destituimur.

Primū omnium sit, & postremum omnium:
perseuerare in pietate erga Deum. Imperato-
rem honore, iustitiā colite. Semper ipsum
ut autorem omnis boni primum. Epigramā-
tis, Epistolis, carmine, orationibus. omni ge-
nere scriptiois, ut optimē merentem, hono-
rate. Ex quo enim nos amissimus Regnū: etiā
sapientiam amissimus: diuturna Barbarorū
familiaritate, facti Barbari etiam ipsi: nec
oculos attollere, propter magnitudinem cala-

Quia etiā
excellētis.
Cæsarem
habetis.

Iliad. 2.
Georg. 2.
Aeneid. 6.

Vbi impe-
rium, ibi li-
bertas: vbi
libertas, ibi
Scholæ &
sapientia.

Omni ho-
nore profe-
quimini Cæ-
sarem.

Τέταρτον δὲ ἀπερὸς τῆς πρὸς τὸ Βιβλάριον ἀποκρίσεως, καὶ περὶ τῆς κατ' αὐτὴν σπαρδῆς καὶ φιλοπνίας ἐπέσειλας: κεχαρισμένω πατρὶ ἡμῖν ἐστίν. Θεοδόσιος δὲ τὰ σύμβουλα θεόθεν ἔπι ἀγίῳ μεταχειρίσιν ἔργων δεδομένος: ζυγομαχᾷ ἐξ ὁμαλῶ καὶ δικαίῳ ζυγῷ τὰ περικείμενα ἰσάεως, πρῶτον μὲν, τὴν εἰσιλίαν τῶν θεῶν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτῶν, ἔπειτα δὲ, διγνωμόνας τῶν πρὸς τὸ κατὰ τρόπον διὰ ζήτησιν πρὸς θεοῦ, ἐξ ὁκείνης ἀναμύσειν. Ἀνδρᾶ σὲ βέλπτον κρινόμεν: καὶ ἐδὲν δέον, ἀλλὰ πυνθανόμενος, πρὸς ἐχέμεν. Ως, καὶ τὴν εἰρημὶν ἀπὸ κρείσσιν πρὸς θεοῦ δεχόμεθα: αὐτὴν τε λαβόντες, τὸ δέοντα σὺν θεῷ ποιήσομεν. Καὶ γὰρ δὲ, ὅπως ἔργον γένεταί πη, ἀπερὸς αὐτῶν, κατὰ τὴν μικρὰν μεμελεῖσθαι τὴν λίθον κυλίσω. Ως δ' αὐτῶν, καὶ τὸ παρ' ὑμῖν ἐλληνίδων βιβλῶν ἐκζητήσεως σημανέμεν. Τέως, τὴν κατάλογον, ὡς αὐτῶν, ὡς παρ' ἡμῖν βιβλῶν εἶναι ἐπηλθέμεν, πέμπω: ὅπως σὺ κατὰ λόγον, εἰδεκῆς, τῶν παρ' ὑμῖν ὡς αὐτῶν διορισμένων, ἀντιπεμπῇς δυνήσῃ. Πάλιν δὲ πρὸς δεκτῶν, ὁ πρὸς τῆς λογιστικῆς ἀσπασμός, τῷ κυρίῳ καγκελλεῖ ἐγγένετο: καὶ αὐτὸς, καλῶς πρὸς σὲ διὰ τελευτῆς, ἐμοὶ τὰ φιλικὰ ἀντασπάζεσθαι σε πρὸς τὴν ἐν. Ἐργον αὐτῶν ποιήσομεθα, ἐλθόντων τῶν παρ' ὑμῶν, τὸ μὴ ὑμᾶς πάντως ἀμειβεῖν ἔργων.

Πέμπτον, ἐπεὶ ἔτῳ πρὸς τὸ Φίλῳ εἰ καί μοι διὰ τὸ μάλα ὁμαλῶς μοι ζυγῆναι, δικαίως ζυγομαχᾷ διπλοκλήμῳ: ἰδίῳ, ἀσπαστῶ τῶν ἐμῶν τῶν φιλοφροσύνῳ σὺ εἶναι: καὶ τὴν φιλίαν ἡμῶν, σὺ κατὰ φησιδοῦ μοι. Ως αὖ ἡ δέως, εἰ δὲ τὴν φαιδρὸς θεός θελήσειν, ὁρῶν σε: ὡς ἀσπασίως πρὸς ψελισαίμῳ γνησίῳ ἐλληνί σοι: ὡς ἀσμένως, καὶ ὁ δὲ φαντασίαν, ἡ δὲ χαρτὴ ἀμωσγέπως ἐκνοηθείσας, θεωρεῖν τὰς μορφὰς ἡμῶν.

Ἀλλὰ, ἐπεὶ μάλα πολλὰ μεταξὺ, ἔρεάτε σπείοντα, καὶ ἀκρίτα βάρβαρα φύλα: θεῶν χάρις, ὅτι τὸ πλὺν κρείττον ὑμῶν, τὸν σφίος καὶ πρὸς θνήσκας εἰλικρινῶς πλῆρη νῦν, θεωρεῖσθαι μοι ἐξέγενετο. Εἶθε καὶ μεταπύτα, ὡς ὑμῶν, ὅσημεραι, ἐγὼ τῷ θεῷ ἡμῶν πρὸς ὁχρῶν. Ἐπεὶ δὲ, ἔτῳ ἀγαθὸς Φίλῳ, σύ γε: σύ γυνώθι μοι, εἰ φίλῳ ὡν, μάλλον δηλῶ. Τὴν τῶν μητροπλεωμῶν ἐκθεσιν, ἡς μέμνησαι, ἔγω εἶδον. Ως βέλομαι αὖ, τὴν τῶν χαλ-

polium expositionē: cuius meministi, nondum vidi. Quam velle, Chalcondyle historiā, ad

Quarto, quæ de Responsione ad libellum,

de tuo ibi studio ac labore, scribis: nobis gratissima sunt. Adeo datus (id enim Theodosii nomen Græcum significat) tu es: quia dininitus ad sanctorum tractationem operum datus. Iugi in trutina æquatores (quod voce Zygomale significatur) quia æqua et iusta trutina, actionum tuarum pōderator: ita ut primum, Regnum Dei, et iustitiā eius, quaras: deinde verò, eorum adiectionem, quæ ad honestè vivendum pertinet, æquo animo ab illo expectes. Optimum te indicamus virum: nec opus est, ex alijs sollicitè quarere. Itaque, et responsum illud cupide expectamus: et accepto illo, officium Deo iuvante faciemus. Ego quoque, ut aliquatenus facto præstetur, quæ petitis, pro tenui mea parte dabo operam. Eodem etiā modo, de investigandis istis Græcis libris significabimus. Interim catalogum eorum, quos apud nos inveniri succurrit mihi, mitto: ut tu vicissim catalogū illorum, qui præter hos istis reperiuntur, si videatur, mittere possis. Quam salutem D. Cancellario humanitas tua dixit: omnino ei accepta fuit: ipse quoque, optimò erga te animatus, à me invicem amanter salutare te, iussit. Omnino cura nobis erit: ut, ubi vestra venerint, non planè nullum vobis præstetur factum.

Quinto, quoniam adeo cupidus gratificandi amicus es: ideoque, quia valde æquabiliter et aptè mihi coniunctus, iure Zygomale (ab æquabilitate et congruentia iugi) cognomine respectu mei habes: scito, mihi iucundissimā, istam animi tui propensionem esse: et amicitiam nostram, una nobiscum spultum iri. Quam mihi iucundū esset: te, si Deus in rebus laus daret, videri à me. Quam exoptatum: tecum, qui natione Græcus, et doctus es, colloquente, balbutire me? Quam gratum: saltem in somnis umbram, aut in chartula qualē cūq; imaginem, formarū spectare vestrarū?

Sed disjungunt nos quia multi, Sylvestri montes, valles, populiq; feroces:

habenda est Deo gratia: qui multo meliorē vestri partem; sapientiæ et comitatis sinceræ plenum animum, mihi contemplari cōcessit. Utinam posthac etiā. Pro salute vestra, quoniam ditanus ad Deum orator, ego. Quoniam igitur ita bonus es amicus: ignosce mihi, q̄so, meā cognitionis aviditatē magis explicatū. Metro-

4. De Responsione ad Aug. cōfessionem.

Matth. 6.

Et Græc. librorum investigatione.

5. De amicitia eius, quam approbo.

Iliad. 1.

Mex ab eo petitiones.

ad

χαλκονδύλῃς ἱστορίαν, ἀχρις εἰς ἡμᾶς πρὸς ἐπιπληρῆντα πρὸς ἀγειν σὲ: καὶ τις ἀλλῶ, τὴν ἀλωσιν τὴν πόλεως (μάλισσι, κατὰ πάσας τὰς περὶ αὐτῆς) καὶ κατέλυσιν τῆς αἰατολικῆς ῥωμαίας ἀρχῆς, ἀνέχεσθαι: τίς δὲ τῶν τελευτῶν βασιλέως Κωνσταντίνου σύζυγος, ἡ συναπολομένη; τὸ ὄνομα αὐτῆς: ἐδ' αὖ μὲν χρεῖ τῶν παρόντων, ὁ δὲ ῥῶν, τίς, ὁ τότε πατριαρχῆς, καὶ πῶς ὤχετο; (καὶ ὁ πρὸς τὰς αὐτῶν ἐμοὶ γλυκύς) καὶ πῶς ἀποκατεστήθη αὐτῶν ἡ πατριαρχία; μὲν ἐπὶ τινὲς παλαιολογοί, καὶ Καντακζῆλοι, καὶ Νοταραί, καὶ Λατάρεις, καὶ χερσολωραί, καὶ δεγυρόπουλοι, καὶ χαλκονδύλῃς: τοῖς ὅδε τοῖς τέσσασιν, ἡμεῖς, οἱ Λατῖνοι καὶ Γερμανοί, τῆς παρ' ἐαυτοῖς ἐλληνικῆς μαθησεως τὰς ἀρχὰς ὁφείλομεν. Τίς, ὁ σοφὸς χρεῖ, ὁ ὅμῳ ἐν τῇ ἀποκρίσει σωεργήσας; τίς, ὁ ληψὶς τὸν Εὐμόδωρον, ὁ τὸν ὠφέλιμα τοῖς ὑμετέροισι νέους ἀφ' αἰνέσεως; Ἀρχὸς λησῶν, ἐκείνῳ δὲ λησῆς μοι ἔμ, καὶ ἀναρετῆς, κακίας καὶ ἀγνοίας, τοῖς δὲ τοῖς ὁλεθροῖσι κακοῖν: καὶ διὰ τῶν, δικαίως ἐκείνῳ τὴν ἐπὶ πονηρίαν ἐρχηκῶς. Τὰ ὀνόματα τῶν αὐτῶν πεπαιστωμένων ἀνδρῶν, καὶ τῆς ἐλλείψεως καὶ ἀτίας, καὶ τῆς πατριαρχῶν, καὶ μητροπολιτῶν, καὶ ἐπιτοπῶν, καὶ ἐπιστῆμων ἄλλων, ἡ δὲ αὐτοῖς εἰδέναι εἴη. Ἀντιπετίλῃς, ὁ Φίλῳ κεφαλῇ: καὶ τῶν ἐν τῇ νῦν τεσσαρακοστῇ δημηγορηθεισῶν ὁμιλιῶν πέμπτον ἀξιώσεις.

Ἐκτὸν δ' αὖ, ὁ πλῆθυν ἐλύπησέ με, τὸ ὑμᾶς πένεσθαι: ὡς τῆς δεινῆς θεᾶς, τῆς αὐδηνέσης, τῆς τὰ ἀγαθὰ ἐπιταλῆς. Ἐπ' ἀληθείας ἔγωγε τῶν πλῶν, εἰδωαίμεν, τῶν τριχῶν ἐπιλαβόμεν, πρὸς ἐλυσιν αὐτῶν ἀσπασαίμεν (τὴν χρεῖσιν ἀνδρῶν ὀχλήσειαν, τὴν ἐπὶ τῇ πλῶν καὶ ῥιπήσειαν, φέρω τὴν, εἰς μερικήν τεα πόντον).

ἡ δὲ πρὸς πῆρας, ἐγγυός, ἀπ' ἡλιβάτης: ἐκείνο τὸ θεόγονον παρ' ὁδῶν, ὅπερ οἶδα.

Ἀλλὰ βοήθειαν ποιήσῃ πῶς ὁ πᾶν τὸς ἀγαθῶν χορηγὸς θεός: καὶ γὰρ πρὸς ἀσπασίαν εἰς δύναμιν χρεῖσας καὶ ἄλλας πρὸς τῶν. Λαβέτω μικρὸν τὸ δέ, ἐν τῷ παρόντι, καὶ ἀρχόντες πολυφύων χωρῶν, καὶ πρὸς δὲ μερῶν ἀεινάων τε, ἡμεῖς γε. ἡ δὲ αὖ, σὲ τε καὶ ἄλλας: καὶ ὡς καὶ φίλων, ἀφραίνομαι: καὶ, τῶν παναγκωπῶν ἐπιτρεπόντων, δέωρο, ἐφ' ὧν αὖ ζυγρεσθῇ βελούκῳ, μετὰ καλοῖς.

Καὶ πάντα μὲν, πρὸς ἀπαντα φιλικῶς ἐπέσειλας. Σὺ δὲ, αὐδ' ἐστὶς Φίλε, μετ' ἀνοίας αὐτῶν σκόπησον: πρὸς πρὸς ἀσπασίαν ὄντως, καὶ Φίλο Φίλῳ διὰ θεσεως, ῥεσθῶνται: εἰ καὶ, ὡς οὐκ αἰήβη.

ad hoc usq; tempus supplemento tuo continuari? Non exiat etiam alius Historicus: qui expugnationem urbis (maximè, accurata singulorum quæ tunc acciderunt, percensione) et destructione Orientalis Romanorum imperij, descripserit. Quæ fuit ultimi Imp. Constantini uxor, quæ simul perijt? Quod illi nomen? Nihil adhuc de ipsa extrico. Quis tunc Patriarcha, et quid de eo factum? (Etiam ipsa misericordia circa hæc, mihi iucunda est) Quomodo restituta est Patriarchica dignitas, et administratio? Supersunt ne aliqui Palæologi, Cantacuzeni, Notaræ, Lascæres, Chrysolaræ, Argyropylæ, et Chalcondyle? Horum enim potestremus quatuor: nos Latini et Germani, Græcæ apud nos linguæ introductionem, acceptâ referre debemus. Quis, doctus ille Chius, Responsionis vobis adiutor? Quis, Leostarchus Hermodorus, ad optima adolescentibus vestris adhortator? Dux ne latronum (quod vox Leostarchus significat) ille erat? Latro equidem, et interfector malitiæ et ignorantia, duorum perniciosorum malorum: ob eamq; causam, iure id cognomenti habens. Nomina doctorum, qui istis sunt, et in Græcia Asiag, ac Patriarcharum, Metropolitanarum, Episcoporum, et aliorum insignium virorum, cognoscere, mihi iucundum foret. Rescribe, amice charissime: et aliquas, hæc Quadragesima istis habitas, conciones mittere dignare.

Sexto et postremo loco. O quàm contristavit me hoc: quod cognovi, vos paupertate molestarî? O tetram Deam: o clamorantem bestiam, bona impediētem, et obruentem. Verè hoc dico: si mihi facultas esset: ego cripibus apprehensam, radicibus euellerem (illam bonorum virorum molestam vexatricem: illam scelestam, et colaphis contundendam) ac

Proijcerem, procul asportans, seu in maris undas: aut prope de celsis deijcerem scopulo:

ad illud ut alludā, q̄ apud Theogn. esse nosti.

Verū enim verò Deus, omnium bonorum largitor alicunde opem feret: et ego quoque, alijs bonis adhortandis, pro parte mea dabo operā. Cape hoc pusillum, in presenti. Non enim dominamur nos, multarum rerū feracibus Regionibus: nec reditus et vestigalia percipimus perennia. Alioqui profecto et te, et alios, quantum satis esset, subleuando, exhilararē. Et, Sanctissimo permittente, huc ad describendum mihi, quæ vellem accirem.

Hæc erant, quæ ad humanissimas tuas respon-

6, De paupertate Græcorū.

Conclusio P dere m

αὐτὸς ἐκλήβην, πέφραγμα δὲ τελέεσθαι, ὃ ἵππει-
κῶς φέρεται. ἔγὼ δὲ πρὸς τοὺς ἡμέτερος γὰρ ἔδ' ἐκαστὸν
τὴν ὡς μωσὶ βεβηλὸν ἐκείνου, ἔμμε-
νηται, τεχνικῶς ἀλλ' ἐν ἑξ' Εὐλάδι ζῶντες, Φι-
λέλλωες ὁμῶς, ἐς ἀπολήσαν.

Εὐρώσῃ, εἰς τε δόξαν θεῶν, καὶ εἰς πᾶν σω-
τῆς, καὶ τῶν σῶντες εἰς δὲ φροσύνῃ τῶν σε ἀγα-
πῶντων, καὶ αἰδομένων. Ἐκ Τυβίγγης, τῆς ἡ-
μιλῶς ἀπειλῆς, τῆς αὖ φ. 5. εἰς. Φιλῶντες δια-
τελοῖτε τὴν καλὸν μὲν Γερλάχιον.

Οὗτοι εἰς δὲ ἡμῶν πάντα σὲ, Μαρίν.
ὁ Κρησίου· ἐκατέρω γλῶσσης καὶ
παιδ' ὡσεὶς, ἐν τῇ τυβίγγιδι
ἀκαδημία καὶ δι-
γνήτης.

ΤΩ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣΤΑΤΩ ΚΑΙ
σφωτάτῳ αἰδρὶ, κυρίῳ θεοδόσιω ζυγομαλά:
πρωτονοτάτῳ τῆς ἐν Κωνσταντινῇ πόλεως ἀγίας
ἐκκλησίας σεβασμιωτάτῳ· κάλλις
τε πρὸς φίλους, καὶ διδαιμονέσας
ταύτας.

Τὴν ἐπιστολὴν σὲ, σφωτάτῳ κύριε· τὴν, τὴν
μὲν ἀκαδημίαν ὅλῳ, μάλιστα δὲ οὖν πρὸς
τὰ ἑλληνικά μαθήματα πρὸς ἀζόντας νεανί-
δας, καὶ περ ἀναξίως, πρὸς φωνήσεως Φιλαν-
θρῶπος τῆς ἀξιώσεως· καὶ ἵππ' σφίαν, καὶ
ταῖς ἐναργεστάταις τῶν ἀρετῶν, πρὸς τῆς φασμα-
τομοσιμίας· ἐγχειροῦντες τὴν κοινὴν ἡμῶν
διδασκαλίαν· τὴν μετ' ἵππ' ἡμῶν, καὶ ἵππ' ἐλ-
ίας, ἡμῶς παιδ' ὄντων· ὡς ἐπερὶ δέοις, ὡς ἐ-
χρημ, αἰετῶν· χαίροντες, χαίμασι αὐ-
τῶν, τὴν μὲν οὖν ἡμῶν ἀγνώσας, τὴν δὲ γε-
γνώμεν, καὶ τὴν περὶ δὲ, δωατοτάτῳ, ἐντυ-
χόντες. Ἡμεῖς δὲ, κελδύσαντες τὴν καὶ δι-
τῆς ἡμῶν, ἀντεπερὶ τῆς δὲ χαλκίως δὲ ἔιν, ὡς αἰ-
δωαίμεθα, ζῶντες, τῶν θεανθρώπων καὶ σω-
τῆς ἡμῶν, ἡρησάμεθα· καὶ ἀκαχοίσιως, καὶ
(ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν) ἀπειρεκάλως ἀφαιρέμε-
νοι, δόξαμεν αὐτῶν. Εἰκότως γὰρ αὐτῶν ἵππ' ἡμῶν
μῶν, ἐλδορμώτατε ἀνερ· ὅτι πρὸς τὸ δόκον ἐν-
δομα πρὸς ἡμῶν· εἰ μὴ αἰτία δὲ καὶ τῆς πολυ-
ρῆς τῆς ἐγχειρήσεως· ἔχοντες φανήμεν.
Μὴ γὰρ νομίσῃς, ἀλλὰ ζῶντας, ἡμῶν καὶ φωνῶν νεανί-
δων, ἡμῶν ἐπὶ τῶν τῶν, τῶν πρὸς τῶν· ἀλλὰ
πειθαρχῆσαι μάλλον, οἷς χρηρ, καὶ τῶν τῶν ἀχα-
ρῆς ἀδίκημα ἐκφύγειν, βελομένων, ὡς
πρὸς τῆς σὲ μεγαλοφροσύνης αὐτῆς, μετ' ὁ-
νοίας σκοπεῖν· καὶ πολὺ κατὰ τὴν τῶν ἀξίας, ἡ ἐ-
πιστολὴν ἔλθῃ. ἔτι γὰρ τῇ φύσει ἐκείνῳ ἐχομεν·
ἔτι παιδεία καὶ ξυνέσει (νεοὶ ὄντες) πολλὴ καὶ
χορηγία.

derē literas. Ea in bonā paritē tu colēde amice,
accipias uelim: optimo uerē tuiq. studiosiss. anē
mo scripta, etiā si tenuiore orationis filo, cōtra
quā uellē, texta sunt: id quod tu a quo animo
feres. Nec n. uberes in dicēdo nos sumus: nec
tales artifices, qualis ille Mosēs Beseleelus, cui
mētione fecisti: sed iatū, quāq. nō in Grācia
iuuētes, Graci generis insaturabiliter amātes
Vale, ad gloriā Dei, ad honoremq. tuū & tuo-
rum: nec non ad hilaritatem amicorū tuorū,
te reuerentiū. Scripta Tybingæ, die V. April.
anno CIO IO LXXVI. Commendo vobis post
hac etiam, dilectum meum Gerlachium.

Tuus ad omnia, quæ uirum mearū sunt,
Martinus Crusius, utriusq. linguæ & institu-
tionis, in Tybingensi Academia Professor.

DOCTISSIMO ET SAPIENTI
uiro, D. Theodosio Zygomalæ: Protonota-
rio S. Ecclesiæ Constantinopoli-
tanæ reuerendo S. per
Christum.

Epistolam tuā, eruditissime vir, D. colen-
de: qua D. tua, cū uniuersæ Academia nostræ
iuuenes, tum præcipuē Græcarum literarū &
disciplinarū studiosos, humanissimē, quāuis
indignos, cōpellauit: & ad sapiētia studium,
præclarissimaturūq. uirtutū exercitationem
cohortatur: tradite nobis cōmuni Præceptore
nostro, dextere nos & diligenter instituēte, ac-
cepimus: summāq. cū uoluptate, ut par erat,
legimus: gaudentes, nos literas uiri, de facie q.
dēm nobis ignoti, doctrina uerō & dicendi fa-
cultate eximia præditi, nactos esse. Nos igitur,
eō quod & a Præceptore iussi essemus: et grati
animi pietas postulare: r. spondendū pro te-
nuitate nostra, Christo seruatore nobis auxi-
liante, duximus. licet intēpestinē fortassis, et
(ut uerum fateamur) subrusticē, a nobis fa-
ctū uideri possit. In reprehensionē. n. iustā ap-
ud te incurreremus: quod rescribere ausi su-
mus tibi, tam docto & sapienti uiro: nisi nos
iustā causā ab hac audacia vindicarent. Nā-
que non arrogantia nos, aut iuuenili ardore,
ad hoc impulsos esse: sed obedire potius, quib.
oportet, & ingratitude criminis effugere, uo-
luisse existimes, uelimus. Quapropter genero-
si tui animi fuerit, beneuolo animo literas
has perlegere: etiam si logē expectatiōe tua
inferiores sint. Neq. enim tantum ingenio pos-
sumus: neq. eruditiōe intelligentiaq. (cum
adolescentes simus) tanta præditi sumus: ut
istud

Incidit
ma fuit no-
bis Episto-
la tua.

Ad eam
propter
causas re-
spondemus
nunc.

XV.

χορηγία· εἰς μὲν ὡς τῆς ἐπιστολῆς σὲ ὁ-
ψας αὐτὸς ἐκείνῳ ἡμῶς· ὡς ἔγω· χαρῆσαντες
ἐν τῷ μικροφύει τῆς καρδίας ἡμῶν, τῆς καὶ δι-
γνήτης τῶν πρὸς φρονὸν καὶ φιλόπονον τῆς παιδείας.
Καὶ ταῦτα μὲν, ἵππ' ποσῶν. Οὐδὲ πρὸς
τὴν σφωτάτῳ, καὶ πρὸς πρὸς τὴν, τῆς λογί-
τητος σὲ ἐπιστολῆς· ἔτι γὰρ δόκον ἐνόμεθα.

Πρῶτον μὲν, τῆς ἐπιστολῆς σὲ τὸ προοίμιον,
καὶ τὸ τῆς λόγῳ σεμνὸν καὶ ὑψηλὸν, θαυμάζο-
μεν. ὅπερ ἡμῶς, χολαίστερον (ὁμολογητέον γὰρ)
ποιῶντας τὸ δέον, χαμόθεν διηγείρετε, καὶ πα-
ρῶντες: μετὰ τὴν τε ὁμολογίαν τῆς καρδίας ἡ-
μῶν ἐνεποίησιν, ἵππ' ἐμελέεσθαι καὶ κατανοῆσαι, τὰ
τε πρὸς τὸν ἀνθρώπου· καὶ τὰ ἡμῶς ἵππ' τὴν τῶν
ἵππ' ἡμῶν δὲ μάταιων, καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀσκήσιν, πρὸς
καλῶντας. Περὶ γὰρ τῆς πρὸς βολῆς τῆς φωνῆς, καὶ
τῆς σοφίας, ἡ ἵππ' ἡμῶν (σκέψασθαι τὸ ὁφθαλ-
μῶν, τῆς τῆς τῆς, τελεῖν τῆς) πρὸς τῆς καὶ
μυστικῶς διελθεῖν: οἷα εἰκὸς εἶναι, τὰ ἵππ' ἀν-
δρὸς δεινῆς, καὶ πρὸς τὸ ἀλγέρεος καὶ λεγέμεν γε-
γυμνασμένῳ: καὶ ἔδ' αὐτῶς βαρβάρῳ (καθ' ἃ-
περ σεαυτῶν μετρίον φρονῶν πρὸς τῶν ἀλλο-
τῶν γνήσιον ἑλθόντων· καὶ ἀφ' ἐφ' ὅντων
τὴν πάτριον τῶν ποτὲ ἑλλήνων πεπαιδευμένῳ
φρονῶν (Πελοποννήσιον γὰρ, σὺν, ναύπλοιοι
τὸ γὰρ· ὡς τῆς διδασκαλίας ἡμῶν ἡγεσάμεν)
συγγεγραμμένα. οἷον γὰρ, οἷον ἐκ πηγῆς δια-
γνέμεται, ὁ λόγος, οὐδὲ μίαν πνί, καὶ πικιλία:
καὶ, ἵνα δὲ καὶ ὁμῶς ἐπὶ τῶν, σέο δὲ
γλῶσσης, μέλιτι γλῶσσι μὲν ἔσται αὐτῇ. Εἰ δὲ
καὶ πλείον αὐτῶν ἐξαντλήσῃ δαψιλῶς, ὡς ἐ-
χρῆς, ἐξείη. Ἀλλὰ, ταῦτα μὲν ἀφ' ἐτέρου. χρῆσθαι
δὲ ἔσθης πῶς αὐτῶν, καὶ τῆς φωνῆς, καὶ τῆς
πρὸς τῶν: ἐκείνο μὲν, ἡ ἵππ' ἡμῶν καὶ μελέτη
παρέχει τῆς δὲ, οἷον τῶν διδασκαλῶν λόγοι,
καὶ οἱ νόμοι, καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἡθικῶν συγγραμ-
ματῶν. Καὶ ἐκείνο μὲν, τὰ ἡθικά, καὶ τὸ ψεύ-
δῳ, ἵππ' ἡμῶν τῆς δὲ, τὸ ἀγαθόν, καὶ τὸ κα-
κόν. Διὰ πάντας δὲ, τὰ ἡθικά, καὶ τὰ ἀγαθόν,
τῆς ψεύδους, καὶ τῆς κακῆς, πρὸς τὸν ἄνθρωπον
εἶη. Ἀλλ', ἐπειδὴ βαρβάρῳ τῆς ἐπὶ, καὶ κατωφε-
ρῆς, ἡ τῶν παιδῶν ἡμῶν ὁρμή: πλείον, τὸ ἐπὶ
ρομὴν γίνεσθαι, μάλλον γὰρ τῶν βαρβάρῳ τῆς ἀλόγῳ φύ-
σεως συγκαταπαταῖ τὸ ἡγεμονικόν τῆς ψυ-
χῆς (ἄλλως τε, καὶ ἐν οἷς ἡ ὁρμή, τῆς νῆς κρατεῖ:
ἐπακολληθῆναι, οἷον πρὸς τῆς, πῶς πᾶσι
σιν) ἡ περὶ τῶν ὑψί τῆς ἀφ' ὁμοίας, τὸ βαρύν τε καὶ
χαλκόν ἀνψύσθαι. Διὰ τῶν τῶν νεωτέρων ἡ-
λικία, ἵππ' τὸ πλείον πρὸς τὴν εἰρημικήν ἐξα-
μαρτάνει, ἡ ῥαθυμία, ἡ ἡδοναία, μετ' ὁρ-
μῆς τὴν ὁρμὴν ὁδὸν ἐκτρέφουσιν. Σχε-
δὸν γὰρ πάντες, μάλιστα δὲ οἱ νέοι, ἀφ' ὅ
κατὰ

istud orationis tuæ sublimē attingere possi-
mus: utpote qui nondum præceptoris nostri
doctrinam, & fidelitatem institutionis, angu-
stius pectoris nostri ceperimus. Et hæc quidem,
hactenus. Quantum autem ad Epistolam tuā,
sapientiæ & beneuolentiæ plenam: sic respon-
demus.

Principiū, Epistola tua exordium, oratio-
nisq. grauitatem & sublimitatem, admira-
mur: quæ nos negligentius munus nostrū obe-
untes (fatendum enim, quod res est) sic exci-
tauit: tantumq. animis nostris impetum indi-
dit: ut accuratius natura humane conditionē:
& ea, quæ nos ad disciplinarum uirtutumq.
exercitationem, inuitarent, consideraremus.
De luminis enim, & sapientiæ, seu sciētiæ (quo-
rum hæc mentem, illud oculum, perficiat) simi-
litudine, decenter & eleganter differuisti. Ta-
lia nimirum solent esse: quæ a uiro ingenioso, et
in differendo dicendog. exercitato: neutiquam
autem barbaro (quemad. D. tua, ipsa se mode-
stè appellat) sed germano Græco: excellenterq.
veterem Græcam callente linguam (de Pelopon-
nesti enim ciuitate Nauplia, te genus ducere,
Præceptor noster aiebat) sunt conscripta. Flu-
minis enim limpidissimi instar fuit oratio tua:
concinna quadam compositione, rerumq. va-
rietate: ut meritiò illud Homeri accinamus:

Verba fluunt ex ore tuo mage dulcia melle.

Vtinam etiam affatim plus ex fonte tuo no-
bis haurire liceret. Sed hæc omittamus. Cum
autem homini necessaria sit, & rerum contem-
platio, & uirtutum actio: illam scientia &
studium suppeditat: hanc uerò, Præceptorum
institutiones, & leges, & cætera, quæ de bonis
moribus tradita sunt. Et illa quidem, uerum
ac falsum considerat: hæc uerò, bonum & ma-
lum. Semper autem uerum & bonum contra-
rijs suis antefendum. At uerò, cū animorū
perturbationes, grauitate sua deorsum ferant
hominē: ideò frequentius id, quod uerò & bo-
no contrariū est, accidere solet. Multo enim ci-
tius princeps animi facultas, bruta naturæ po-
dere impulsæ, deprimitur (præsertim in ijs,
quorum impetus menti: quæ sæpe affectus ponē
tanquā ministra sequitur imperant) quā ut
quod terrenum & graue est, unā cum mente
in altum subleuetur. Propterea iuuenilis ætas,
ut plurimum in supra dicta peccat: vel socor-
dia quadam, vel uoluptatum illecebris: cum
quodam impetu & ardore a recta uia defle-
ctens. Plerog. enim homines, in primis uerò iu-
uēnes,

Licet parā
præstare
ualeamus.

i. Egregiē
nos ad stu-
dia excitas

Collationē
lucis & sa-
pientiæ.

Ergo uerus
Græcus es

Ilia. i.

Contem-
platio &
actio neces-
saria.

Vtrobq;
mali affe-
ctus officii
unt,

Quibus iu-
uentus sub-
iacet.

σε, μάλα δυσβῶς καὶ περὶ παθὸς ἀξία ἐγκώ-
μια ἔθηκε) τὸν τε ἀγνώστου ῥωμαίου βασι-
λέα, καὶ τὸν ὀπίφανεστον ἀρχηγὸν ἡμῶν (ἀ-
ληθινὸν τῆς πατρὸς πατέρα: τὴν ἡμῶν χά-
ραν, ἡγεμονικῶς καὶ ἐλευθερίως διοικῶντα) ἐχα-
ρίσατο. Ἀσκήται ὁ παῖς εἰς παρ' ἡμῶν, ἐν συλ-
λόγοις, ἐν διαλέξεσιν, ἐν ῥητορίαις, ἐν θεα-
φαῖς: καὶ αὐτὸς παῖς εἰς μαθημάτων (καθὼς
ἀληθῶς ἡ σοφία σε ἐδ' ἤλωσε) συνελεῖται δ' εἰ-
πὼν, ἡ ἐλπίς τὴν ἐαυτοῦ γλῶσσαν καὶ καρδίαν,
εἰς τὴν Γερμανίαν μετακεκρικέναι πως δο-
κεῖ. Εἰρηγυῖται ἐν πατρὶ καὶ δ' αὖτως ὅτι τοῖς
ἰδοῖς φιλοτιμύμετα: ἀλλὰ τὰς θείας θεωρη-
σίας σιωπᾶν, οὐκ ὁσέες ἡγέμεθα) πρὸς τὰ
τῶν ἐλλείων μαθήματα, σὺ ποῖ καὶ ἄλλοις,
ὁ καθηγητὴς ἡμῶν (ὃν τῆς φιλοπονίας χάριν,
ὡς καὶ ἑὸν λοιπὸν, ἐκ ψυχῆς ἀγαπᾶμεν)
αἰετὸ ἐλλεινὸν ὑμῶν Διφυλάττω. Ο μὲν
γυμναζέμεθα τῆς δυνάμεος τὸ λόγον: περ-
ρᾶθω τὰς καλῆς τῆς πικίλων θέσεων καὶ
ὑποθέσεων: ἡμῶν ὅ (εἰ καὶ πᾶσι μὴ δοῦναι)
ὁ μὲν, εἰς τὴν ἐλπίδα μεταβαλεῖ γλῶτταν: ὁ
δ' εἰς τὴν ῥωμαίαν (ἀμφοτέρωθεν αὐτῶν, σὺν
ζῶντων) ὁ δ' εἰς τὴν ἐποποιίαν καὶ μετρίκην
τῆς ἐλλεινίδος, ὁ δ' εἰς τὴν λατινίδος, ἐρ-
γῆ. Καὶ ὁ μὲν τὸν λόγον ἐνθυμήσας καὶ ἐξεργα-
σάς, ὁ δ' ἑκάστης καταποικίλει περὶ τῶν: ὁ
δ' ὅτι περὶ δόντα, καὶ κάτω μένοντα, καθαριούμε-
ναι ὄντα, φιλεῖ. Προτίθηται δ' ἡμῶν περὶ βλά-
ματα πάντων ἡμετέρων, καὶ διδασκικά. Ἄλλοτε
μὲν, τὰ ἀληθινὰ ἡμῶν θεῶν, αὐτῶν ὡς καὶ φιλο-
θρόπως ἐποίησαν, ὑμῶν μὲν: ἄλλοτε δ' εἰς
ἐξ τῆς φιλοσοφίας φροντιστὴς ἐπαινεῖται: ἐνί-
τε, σὺν τοῖς περὶ σε ἀσέας καὶ μελέτας ἀσπεί-
ρυντας σπέννυται: πάλιν δ' εἰς ἀρετὰς, καὶ
ἀλλὰ φιλοσοφικά, διλογεῖται: πρὸς μὲν τὰ
καλὰ καὶ συμφέροντα περὶ τῶν: τῶν δ' εἰς
κακῶν καὶ αἰσχρῶν ἀποτρέπονται. Καὶ ὅλως,
ἄλλοτε περὶ ἄλλο, ὡς ἐλπίμον μὲν καὶ σωτή-
ριον ἡμῶν, ἐπαινεῖται: τῶν δ' εἰς φιλοτιμίας,
ἀρετῶν δ' εἰς τὸ θεῶν, φθιγγόμενοι ἀσπεί-
ρυνται. Ταῦτα ἐν μὲν τῶν παρεληλυθότων χρό-
νῳ, κατὰ τὸ δυνάστην ἐαυτοῦ πρῶτον δόκου-
μεν: νῦν δ' εἰς πλὴν ἀσπείρον, αὐτὸς θεῶν
λεῖ, καὶ εἰς τὸν σὺν, αὐτὸς θεῶν, ἀνδρῶν σοφῶν, ἀνδρῶν
καὶ φιλοτιμίας, ποιῶμεν: πολλὰ τὴν ἡμε-
τέραν πρῶτον, τὴν τε ῥαθυμίαν καὶ φιλη-
δονίαν (ἐλπίδα κακῶν ἐφελκόμενοι: καὶ
τὴν ὑμῶν, καὶ τὴν διδασκίαν, καὶ τὴν σοφί-
αν, ἀνέχουσιν βλάβην) ὅτι πρῶτον τῶν
φθιγγόμενοι, εἰς τὸν δ' εἰς τὸν ὡς ἀνδρῶν
μὲν: εἰς τὸν δ' εἰς τὸν ὡς ἀνδρῶν, τὰ κατὰ τὸν
μὲν:

rum tua quoque D. valde pie & cum intimo
animo affectu, dignas laudes auulit) sacratis-
simum nempe Romanum Imperatorem, & il-
lustrissimum Principem nostrum (verum pa-
triae patrem: Regionis huius, cum dignitate &
gloria administratorem) concessit. Exercetur
autem eruditionis institutio apud nos, in con-
gressibus, in disputationibus, in declamationi-
bus & varijs inscriptionibus: floretq; omne ge-
nus doctrinarum (sicuti verè à te significatum
est) ac, ut summam dicamus, Græcia, & lin-
guam suam, & cor, quodammodo in Germa-
niam transfussit. videatur. Nobis hic (nec puta-
tu, nos arroganter de rebus nostris sentire: sed
beneficia diuinitus accepta tacere, ab ipsa pro-
hiberi pietate) Græce literature præcepta, &
autores Græcos, ac quedam alia, fideliter Præ-
ceptor noster (quem diligentie sue causa, ut
& ceteros Doctores nostros, ex animo diligi-
mus) explicat & illustrat: semper Græcam il-
lam elegantiam, sanctam teetam conservans.

Ipse quidem dicendo nos pulcherrimis mate-
rijs (generalib. et specialibus) præscriptis, exer-
cet: ex nobis verò (licet non omnib. sit eadem
ingenij bonitas) alius in Græcâ linguam, alius
in Latinam (ambæ enim hæc, uno quasi nexu
inter se copulatæ sunt) transfert: alius animû
ad carmen Græcum scribendum, alius ad La-
tinum, adijcit. Alius item orationem suam,
figuris & amplificationibus eleganter frequen-
tare & exornare conatur: alius humi manen-
tem, purum tamen & proprium, amat sty-
lum. Argumenta autem dicendi proponun-
tur erudita. Interdum enim verum Deum,
pro beneficijs in nos paternè collatis, gratitu-
dinis ergò celebramus: nonnunquam præcla-
rissimos Philosophia Antistites laudamus: a-
liquando artium & scientiarum studiosos ipsi
nos cohortantes, tractamus: non rarò virtu-
tes, aliâq; ex Philosophia petita, præconijs fe-
rimus: ad honesta & iulia adhortamur: à
vitijs & noxijs dehortamur. Breuiter, ali-
ud alio tempore, utile & salutare nobis: lau-
dabile illis, qui laudantur: Deo autem acce-
ptum, scribendo & dicendo versamus. At-
que hæc quidem hæcenus, pro virili à nobis
factitata arbitramur: nunc autem, multò
studiosius, volente Deo, te tanto viro, tam se-
dulo et dextrè cohortante, faciemus magnam
adhibentes diligentiam, ut socordiam, & vo-
luptatū blanditias (quæ illa ex malorū secū af-
ferre solent: sanitatēq; bonā famā, & sapiētiā
extre-

Cæsare, &
Principib.

Exercitati-
ones Ty-
bing. Scho-
læ.

Græca &
Rhetorica
studia.

Posthac,
tuo moni-
tu, diligen-
tiores erit
mus.

μὲν, ἀσπείρον ὡς ἀνδρῶν, ἀνδρῶν σοφῶν, ἀνδρῶν
καὶ φιλοτιμίας, ποιῶμεν: πολλὰ τὴν ἡμε-
τέραν πρῶτον, τὴν τε ῥαθυμίαν καὶ φιλη-
δονίαν (ἐλπίδα κακῶν ἐφελκόμενοι: καὶ
τὴν ὑμῶν, καὶ τὴν διδασκίαν, καὶ τὴν σοφί-
αν, ἀνέχουσιν βλάβην) ὅτι πρῶτον τῶν
φθιγγόμενοι, εἰς τὸν δ' εἰς τὸν ὡς ἀνδρῶν
μὲν: εἰς τὸν δ' εἰς τὸν ὡς ἀνδρῶν, τὰ κατὰ τὸν
μὲν:

Id autem fiet: si inuictissimus & pius
Cæsar, ac noster illustrissimus Deoq; charus
Princeps, pulchrum hunc & concinnum cho-
rum incipiant: & pacifice (nihil enim studijs
cum bello) nos defendant: Magister autem no-
ster (ut & ceteri Doctores) rectè in numerum,
docendo saltet: nos verò discendo, numerosè &
decorè sequamur: atq; hymnos carminaq; ad
gloriam Dei (qui est omnium primus huius cho-
reæ saluator) & in eorum, qui ad gubernacula
rerum sedent, & qui docent, & tuarum pul-
cherrimarum exhortationum, laudem, inui-
cem cantemus.

Quod restat, reuerende Domine: cū tu Præ-
ceptorem nostrum tantopere laudes: nos quidē
merito gaudemus, ipsum istic etiā bene audire:
ipsum aut sat scimus, quā moderatè de se sen-
tiat. Præterea, quòd te nobiscum esse optares: e-
gregium ceriè ex animo amorem, erga nos, li-
beralesq; disciplinas, declaras: & pergratum
id nobis, multoq; magis Præceptoris, & . Nunc
verò, viæ longitudinem & difficultatem, ne
obstet, metumimus: & ne magnifica illa, & splen-
dida, quæ apud nos sunt, his nostris anteferres.
Vtinam equidem huc venires, saltē ad bre-
ue tempus: aut Christi munere, corpus nostrū,
materie difficile portatu pondus, aliquot sal-
tem heras exuens, tam leue fieret quàm est plu-
ma, aut cogitatio. In momento fortasse tempo-
ris adfsemus: eruditionis & suauitatis tue
fructum percepturi. Verum cū hoc modo nō
liceat: animo tamen D. tue præsentēs erimus
(quod ipsa, pro humilitate sua se facturam,
nobis prius pollicita est) assidue eam mutuo a-
more prosequentes, ac reuerentes.

Quamobrem cū D. tua tam bene nobis
consultum velit: & hortetur nos, ut scientijs
& sapientia semper studeamus: virtutisq; a-
ctiones exerceamus: inertiam verò, & malas
voluptates, fugiamus: cumq; modum etiam,
quod id assequi valeamus, subiiciat: ut nimirū
vitam Cæsaris, Principisq; nostri, benigni-
tate, liberalissimāq; temporis occasione, Præce-
ptorumq; industria: nos pròptè aduonitionib.
tuis morem gerentes, gratias agimus immortales. Cū aut dignam gratiā referre, facultatis

extremè ledūt) q̄ lōgissimè fugiētes, euitemus:
ac, sicuti à nobis quid nō gnauiter factum est:
in postērum diligentia maiore resarciamus: cō
cinnamq; illam choream, Domino volēte, per-
petua constantia integram seruemus: quæ est
(quemadmodum pro eccellente doctrina tua
beneuolē scribis) ut unusquisq; suum faciat of-
ficium.

Chorem
numerosè
sequendo.

Vtinam in-
ternos ui-
dere possē
mus.

Pro opti-
ma adhor-
tatione
tua gratias
agimus.

Ἀπεδ' ἐξάμεθα τὰ ὥρολόγια: ὅ, τε κύριός με πατήρ (ὅς κ' αὖ περ σαρκοῦ δ' ἅπ' αὖς ὑμᾶς) καὶ ἐγώ. Σημαίνει δ' ἕ μόνον ὥρας: ἀλλὰ καὶ Φιλίας ἀρίστης τεκμήρια. Ἀνὰ χεῖρας γὰρ φέρων, ὅσαι ὥραι: καὶ ὡς ἐν τῷ Γυγῆ πλῆθος οἱ ὁμῶν, τὴν χαλεπότητα αὐτῶν ὥραιοτητα: χαλεπὸς ὁμολογεῖν ἔ παύσμεν σοφοῖς ἀνδράσι, τοῖς πέμψασιν κυρεῖται σφωτάτω Ιακώβω, καὶ τῷ σοφιστῇ ἀνδρῶν, καὶ τῷ ἐκατέρω ἀρίστως ἐξηγημένῳ. Ὁ δ' ἐν καὶ Ἰππίτου λονταί με πρὸς ὑμᾶς: αἰαβαλλόμεν' ἔδ' αὖ μὲν, ἢ ὁκνῶν, δι' ὁρῶν τὰς ἡμέτερας φροντίδας. Ὡφελειαν γὰρ μοι ἔ τὴν τυχεύων παρέχεις: ὡς λυσιπποῦ τοπάλαι, φειδία: τὴν τέχνην τῆς τῶν ἡρώων ἐκείνῃ πρὸς βάλλων.

Ἐρρώσθ. Φόρουσ' αὖ κ'. Δοτὸ τῆς Κωνσταντινῆ πόλεως. Ὡς ἀπ' ἐμῆ, καὶ δὲ φρονιτάς σε περ σαρκοῦ. Ἀπὸ τῆς σωτηρίας αὐφ' οἱ: ἡ Πέμψαι ἐχῶ σοι καὶ Ἰππίτου τῶν παρ' ἡμῶν σωζομένων σφῶν, εἰκειοχέρης: ὡς τῇ ἰδίῳ π' καὶ ἐπὶ δότῳ γλῶττι, σοὶ χαρίζομεν.

ἡ. ΤΩ ΣΩΦΩΤΑΤΩ, ΚΑΙ ΛΟΓΙΩ-
τάτῳ κυρεῖται Μαρτίνῳ τῷ
Κρησίῳ.

Συμεῶν εὖ πρὸς αὐτὸν.

Ἐναγχι, τὰ τῆς σῆς λογιότητος χάριμα κατακομισόμεν: ἃ μετ' αἰδῆς ἀναπύ-
ξας, ἔ μόνον τῇ τῆς δημοσίας κομῆσιν, καὶ τοῖς ἐν ἑσθ' ἀφικνισμοῖς: ἀλλὰ καὶ τῷ τῆς Φιλίας, ἡ δὲ πρὸς ἡμᾶς ἔχωρ σὺν δ' ἐσθ' ἡ δὲ πρὸς τοῖς παλαιτέροις ἐμφερῆς εἶναι, καὶ οἰκονομῶν τῶν πρὸς, ἔδ' οἰκονομῶν: καὶ πινεῖ τῶν παρόντων σφῶν, αἰαγινώσκοντες με ἀκρόντες, δυοῖν σ' ἡ δὲ ἐλὼν ἐξισῶσαι ῥήτοροι: τόν τε ῥυθμὸν καὶ φρεσὶν τῷ Δημοσθένει, καὶ τὰς ἰδέας ἰσοκράτει τῷ πάντι. Ἐγὼ δ' ὕφ' ἡ δὲ ὄνῃς, σὲ καὶ πρὸς τὸ ἐκείνῳ ἐκείνων, ἀλλ' ἐσθ' ἡ δὲ ἐλὼν, τὴν Φίλιον. Καὶ ταῦτα μὲν, ἔ τῳ. Ὁ δὲ σφῶν, καὶ τοῖς Φιλίταις Γερλάχι, τὴν ταχίστην, ἀπὸ μοι πέμπω, καὶ ἐμῶν. Καίτοι παρέλκον ἡ δὲ τῶ νομίσματι. Ὁμῶς πλείους ὁμολογεῖται τὰς χάριτας. Δι' ὧν δ' ἐπετίλω, καὶ οἰόντ' ἐπὶ πησέμεν. Πῶς γὰρ ἀπὸ ἐμῶν τῶν Γερμανῶν, καὶ σφῶν πρὸς νυμ, Κρησί, καὶ δικέτ' ὅσον, ἔ ποιήσμεν: οὐ μὲν. Καὶ πρὸς μὲν τῶν αὐτῶν.

Ἐγὼ δ' ἀργαλέον θαρρόντως καὶ δικέτ' ὅσον τὴν σὴν λογιότητα: ἵνα τὸ βιβλίον, ὅσοι χωρεῖς ἐσημευσάμεν, παρ' ὑμῶν ὡς Ἰππίτου λα-

Accipimus Horologia: tum D. pater meus (qui et omnibus nobis salutem dicit) tum ego. Signat autem meum, non tantum horas: sed optima quoque amicitia indicia. Nam in manibus ferens singulis horis: et diuitijs Gygis excellere putans elegantiam eius: gratias agere nunquam desistam doctis viris, qui miserunt: sapientissimo D. Iacobo & ipsi tibi, charissime, & in virag. lingua exercitatisime. Idcirco meas literas, quas istuc mitto, rogo emendes sine mora & dubitatione. Utilitatem namq. haud vulgarem mihi adferes: sicut Lysippus olim, Phidia: artem cum Heroum imaginibus conferens.

Vale. Constantiopolis, Febr. XX. anno salutis CIO IO LXXVIII. Etia Discipulos tuos nomine meo saluta. Mittam tibi & Epistolas doctorum apud nos virorum, manu ipsorum scriptas: quas, tibi gratificandi studio, in vulgarem conuerti linguam.

ERVDITO VIRO MARTINO CRUSIO.

Symeon S.D.

Accepi nuper literas tuas: quas cum resignassem reuerenter: quanta me voluptate affectum esse putas: idq. non tantum elegantiae illarum, sed amicitiae etiam, causa: qua mihi deuinctum te esse intellexi? Arte namque cum uelustate certare, nescio quomodo, uidebare: & nonnulli Docti, qui tum aderant, recitari a me audientes: cum Demosthene & Isocrate conferre te volebant. Ego autem, illis tua tantopere laudantibus, propemodum (ita me amicitiae Praeses amet) ad saltandum sum prouectus. De hoc, satis. Doctus autem, & percharus Gerlachius noster, is fuit: qui ex templo mihi quae miserat, attulit. Ceterum non erat, cur nummum mihi mitteres. Attamen magnam pro eo habeo gratiam. Quae uero rogasti ea pro virili effeci. Quid enim cause esset: cur, quae doctrina studiosus Crusius petisset, non facerem? Et de hoc quoque, satis.

Ego autem difficile quiddam, fidenter a te peto: ut mihi librum, quem seorsim notam apud vos plerumq. Latine extantem, in Gra-

Horologiū

Sua neque-
quam ex-
tenuat.

XVIII.

το δόγμα
μὴ πλύνω
ἢ ἀποπλύνω
τὸ φίλον

Ei iō,
Petitioni
meae satis-
factum.

cam

ελ

πινεῖ δ' ἐρμολόμνον, ἐλλ' ἐν τῇ ποιήσει, τῇ ἐκατέρω φωνῇ πέμψαι μοι. Δι' ὧν καὶ γὰρ κατὰ λέξιν ἰδιωτικῶς ἅπαν τὸ τῶν Αἰσώπ' ἢ καὶ πινεῖ τῶν ἰσοκράτικῶν λόγους ποιήσω, μαθ' ἑν ῥόσῳ τὴν ἰδιωτικὴν ἀφ' ἑκτέρω. Εἰ δ' ἐγὼ πλείονος σὲ πρὸς τῶν δόκῃ: καὶ τὸ λατινικὸν ἀφ' ἑσ' καὶ ἐξοίμι, δέομαι. Κεκτῆμεν γὰρ πινεσφώτατον ἱατρὸν ῥωμαῖον (ὅν σ' οὐ καὶ Φίλοισωσίμη) ἐν τοῖς λατινικοῖς ἀρῶν: καὶ τῶν περ σαρκοῦ μοι.

Πρὸς τῶν δ' ἐγὼ, καὶ τοῖς μοι: πρὸς τῆς ἀστρολογίας χρεῶν ἀρχεῖται. Τόσ' ἔ τῳ ἔ τῳ τῶν με κατεπείγει: ὡς τὴν ἐμὴν ψυχὴν, τὸν ἀριστέλλον Φημι, πολλὰ καὶ καταλιμπάνει: καὶ τοῖς ἐκείνης ἀρχολόμνον ἐφ' ὅς ἔδ' ἑτέρω τῶν τῶν Πτολεμαίῳ κανόνων πλείον ἀρχαίαι. Τόσ' ἔ τῳ γὰρ καὶ τῶν περ σαρκοῦ μοι πινεσφώτατον, ὡς γὰρ τῶν δ' ἐγὼ, σφῶν ἀρῶν. Ἐρρώσο.

Ἀπὸ πατριαρχείας, ἐλαφροβολίων γ. ἐπὶ δ' ἐκα.

Εἰπερ ἐγὼ καθ' ὥραν ἐν τῷ δ' οἱ ἔ τῳ ἔ τῳ τῶν κυρεῖται Φιλίππῳ, τῷ ἱατρῷ, τῷ βιβλίῳ οὐ δότωσαν.

Ὁ κύριος, Μέλας, σὺ τῷ τῶν τῶν ξυμμάχῳ, περ σαρκοῦ μοι.

Hic se D. Symeon cum aliquot meorum Græcorum Carminum interpretationem Barbaro Græcam subiecisset: rursus huic sequentem Epistolam subiecit.

Κυρεῖται Μαρτίνῳ τῷ Κρησίῳ.

Πάλαι μὲν τὸ τῶν ἀθλῶν ἄστυ πρὸς τὸν ἑλὼν, καὶ ἅπαν οἰκόμενον. Νῦν δ' ἐ, τὸ μὲν ἐσώτερον (ὅπερ, ἀκρόπολις: ἐν ᾧ, καὶ ναὸς τῶν ἀγνώστων θεῶν) ἅπαν ἑσθ' ὁ μόνον Ἰσμηλῶν οἰκόμενον. Τὸ δ' ἐκ τῶν (τὸ ἀσπαστὸν Φημι) ὅλον ἑσθ' τῶν ῥωμαίων. Τῶ δ' ἐξ ὧν τῶν (ἐκ τῶν καὶ βασιλεία, ἀφ' ἑμῶν ἀρῶν καὶ κινῶν μεγίστων: ἐφ' ὧν τῆς πύλης Ἰππίτου ἀπὸ μοι μονοσχοῦ, καὶ ἐπὶ σαρκοῦ μοι).

Αἰδ' ἐς ἀθῆνας, Θεσείας ἢ πρὸς πόλιν.)

Τὸ πρὸς τὸν οἰκόμενον. ὅλον δ' ἐ, ἐν ᾧ οἱ ἀθροῦντες τυγχάνουσιν (ἐξ ἑνὸς δ' ὅσον, τὸν ἀριθμὸν χιλιάδες δ' ὡς δ' ἐκα) ἀφ' ἐξ, ἢ ἐπὶ αὐτῶν, πρὸς ἐκείνων.

Περ δ' ἐ τῶν ἀφ' ἑκτέρω, τῶν καὶ ἐπὶ μοι: πολλῶν ἑσθ' ὧν, καὶ ἀφ' ὅρων, πρὸς τῶν ἐσθ' ὧν μήκοντες: τῶν δ' ἀπασῶν, ἢ τῶν ἀθλῶν καὶ χερσίν. Βελομένοι γὰρ εἰπεῖν, ἰδ' ἐ πρὸς, ὑπὸ καὶ ἐλλῶν δι' ἑσθ' ὧν: λέγεται αὐτὴ τῶν ἐπὶ πρὸς, ἐπὶ σαρκοῦ, ἐπὶ ῥωμαίων καὶ μοι. Καὶ

cam linguam conuertat: & una cum Latino exemplari mittas. Inuicem ego populari nostra lingua, ad verbum totum libellum fabularum Aesopi, aut etiam aliquot Isocratis orationes, tibi conuertam: unde facillimam huius linguae cognitionem acquiras. Si verò Græcè conuerrere, nimis tibi molestum putaueris: Latinum saltem Exemplum ut abs te obtineam, oro. Est enim hic mihi familiaris, doctissimus quidam Medicus Italus (quem etiam tibi commendo) Latina lingua bene peritus: ac nihilominus gratiam tibi referre studebo.

Ad hac, scribe mihi, quaeso: unde nā Astrologia discenda initium facere debeam. Tanta enim huius cupiditate ardeo: ut saepenumero Aristotelis, qui mea anima est, lectionem, relinquam in ingeniosis etiam illis adinuentis enodandis occupatus: neutris Ptolemai canonibus indigne ferētib. Has tot ac tātas molestias facessenti, ignosce mihi, obsecro, vir doctiss. Vale.

Ex Patriarcheio, Februar. 13. anno 1578.

Si fortè, quando miseris, ego tunc hic non ero: Philippo Medico liber tradatur.

Saluere D. Suarizium, & eius condiscipulum iubeo.

Epithalamia mea Græca in nuptias illustrib. nostri principis Ludouici, & D. Ioan. Suarizij, uulgari lingua Græca couerterat.

EIDEM MART. CRUSIO.

Olim quidē, urbs Athenæ triplex erat: eaq. habitata tota. Nunc verò, intima pars (quæ in superiore loco sita, arcem continet: in qua etiam Templum ignoti Dei) vniuersa ab Isma de Athenis elitis: siue Turcis, solis inhabitatur. Proxima extra hanc (in medio huius, & tertia partis, interiecta) tota à Christianis incolitur. Tertia verò partis, quæ infra hanc est (quæ & Regiā habet, ingentibus marmoribus & columnis suffultam: in cuius porta Versiculus adhuc extat inscriptus:

Hæc sunt Athenæ, Thesei quondam domus)

Huius, inquam, tertia pars, domibus habitatis frequentata est. Tertius verò urbis ambitus, intra quem homines habitant (quorum numerus virorum duodecim millium esse potest) miliarium sex, aut septem est.

De Dialectis verò, quæ multa & varia sunt, & fortassis amplius septuaginta, quid dicis Græciæ: Earum tamen omnium deterrima, hodie Atheniensium est. Quando enim dicere volūt, ἰδ' ἐ πρὸς, πρὸς, ἐλλῶν δι' ἑσθ' ὧν (i. Ecce fides, my, Græcorū instituta) dicunt, ἐπὶ πρὸς

Libri cuius
dā petitio.

Methodū
Astrologiæ
discendæ
petit.

νύμην ὁ οἶονε, κατὰ τὴν τῶν ῥοδίων Ἀπολλωνίαν
Φινέα.

ἀρπάζεως, οἷόν τ' ἐν ἀνέροισι θυμὸν ἰαί-
νωμι.

Καὶ νῦν πάλιν, τὴν αὐτὰνδρην, ἡγεῖν Διό-
δοχον, αὐτὸς δὲ τὸν Φίλον Σεβαστὸν Σολομών-
τα (καὶ αὐτὸν τῆς ἡμετέρας ἀκαδημίας καὶ
Διοτριβῆς τῶν Φιλομαθῶν) ὑμῖν ᾠδᾶν δέμας κα-
τὰ δυνάμειν. Ἀντασάξοντάς τε τὴν τιμιότη-
τα, οἱ παρ' ἡμῖν ἱεροδιδάσκαλοι (οἱς τὰ σὺν,
τὰ πρὸς μέγιστα μαθήματα ἀνέγνω) καὶ πᾶν φι-
λικῶς ὁ κύριος Θεοδώρητος, ὁ συνέσφιν-
τος: μάλιστ' ἀφ' ἡμῶν καὶ αὐτὸς ὡς καὶ νῦν τὸ
πονηρὸν τῆς Καγκελλαρίας ἡμῶν, ἐπὶ δόξῃ
μῶν. Ἀντασάξοντάς τε τὸ ἀξίωμα, καὶ ὁ
τῶν ὁμηροθεκιδίδων με φοιτητῶν χορὸς,
μεθ' ἧς περὶ σὴν αἰδῶς.

Πρὸς ἣν τὸ ὅπως αὐτὸν μεν ἐλαττοῖς, ἐμὲ δ'
αἰσῶνι ὑπερεπανέστη, δόξα καὶ ἰσχυρὰ τοῖς:

Τυδείδῃ, μήτ' ἄρ' ἐμὲ μάλ' αἰνεε, μήτ' ἐπὶ
νείκει.

Καὶ μέγας Ἀβραάμ, ἡ καὶ ἀποδοῖς
ἐμῶν εἰσπῶν.

Εγὼ δ' ὁ ταπεινός, τὴν σὺν λογίῳ καὶ
ἀρετῇ, πλεονεξίᾳ καὶ τῇ ὑμέτερᾳ παύ-
σει, ἐμαυτῷ καὶ τοῖς υἱοῖς μου, ἡσυχάζω.

Ἐρρῶσθ, ἀγαπητὴ κύριε Θεοδόσιε: συγγνώ-
μην τε τῇ ἀρεσίᾳ, καὶ τῷ φορτικῷ μου, νέμειν,
χαρὰν αὐτῇ πείσει. Ἀπὸ τυβίγγης, τῆς κ' μὴ
νός ἱκνῶ, εἰς αὐτὴν Φοῖν.

Τῇ καὶ τῇ ἐγγύᾳ Δεκεβρίου, ἐντεῦθεν εἰς
τὴν ἀμείνων ζῶν ἐξεδήμησεν ὁ ἀγαπητὸς μου
πενθερός, κύριος Οὐρβανός, ὁ λίγος δ' αἰὲν ἐννε-
νηκοντῆς γυνώμενος. Ὁ δὲ σὸς ἀγαπητὸς
πατὴρ, μακροβιώτης ἔσθ'.

ὁ τῆς λογιστικῆς σὺ περὶ θυμότητος.

Μαρτίνος Κρησίος.

κ'. D. PATRIARCHAE EPISTOLA.
Inscriptio exterior.

τῷ σφωτάτῳ κυρίῳ Μαρτίνῳ τῷ Κρησίῳ,
διδασκάλῳ ἀρίστῳ γλωσσῶν
ἐκατέρων.

Interior.

† Ἱερεμίας ἐλέω θεῷ ἀρχιεπίσκοπος Κων-
σταντινῶν πόλεως, νέας ῥώμης, καὶ οἰκ-
μενικὸς πατριάρχης.

† Σπῆδαίω τε καὶ λογιστά τε κύριε Μαρ-
τίνε Κρησίε: ἐν τυβίγγῃ, τῆς ἐλλάδος, καὶ τῆς
λατινῆς φωνῆς καὶ σοφίας διδάσκαλε:
εἴης

cet totos duratura dies, ad satietatem usq. im-
pleat: epulans sicut ille apud Apollonium Rho-
dium Phineus:

ingluviemq. replens, uelut inter somnia, raptim.

Rursus, qui in locum eius succedit, charum
Solomonem Schmeigkerum (antehac ipsum
quog. Academia disciplinæ nostræ alumnū)
vobis quam diligentissime commendo. Salu-
tant vicissim præstantiam tuam, nostri rerum
sacrarum Doctores (quibus tuas ad me literas
recitavi) præsertim D. D. Theodoricus Sner-
pius, amatissime: qui & ipse Græcis valde de-
lectatur: ac nunc vicariam operam pro Can-
cellario, nostro adhuc absente, præstat. Resalu-
tat quoq. D. tuam, meorū in Homero & Thu-
cydide Discipulorum cætus, eā, qua debet, re-
uerentia.

Ad illud verò, quo te extenuas, me autem
extollis, sic respondeo:

Tydidē, nec lauda, nec reprehende, nimis me.

Et magnus terram ac cinerem se ait esse Abrahamus.

Contrà, ego parvus, tuam eruditionem &
virtutem maximi æstimo: ac, quæ à vobis ac-
cipio, mihi, meisq. pueris, diligenter asseruo.

Vale, colende D. Theodosii: rusticæq. impor-
tunitati meæ ignoscens, ea rescribe, quibus me
exhilarēs. Tybingæ: XXVII, Iunij anno CIO
LXXIIX.

Die XXIX. proximi Decemb. ex hac misera
vita, ad meliorem illam emigravit, dilectus
meus socer Urbanus, propemodum nonaginta
natus annos. Plures verò chara patri tuo an-
ni adiungantur.

Præstantia T.

inservire paratiss.

Martinus Crusius.

PATRIARCHICA EPISTOLA.

extra.

Docto viro Martino Crusio, utriusq.
linguæ Præceptori.

Extra.

Hieremias misericordia Dei Archiepiscopus
Constantinop. novæ Romæ, & Oecume-
nicus Patriarcha.

Studiosissime Martine Crusi, Tybingæ Do-
ctor Græca Latinæq. linguæ ac sapientiæ: pro-
spera tibi sit valetudo, diuina gratia protecto.

Benevolen-
tia eius.

Cum

εἰς ὑγίαινον, τῇ θείᾳ φρονήσει χαίρει.
Τὸ φιλόπονον σὺ καὶ ἐρδονητικόν, δόξα ἐχό-
μενοι: περὶ σὺ καὶ τῶν αὐτῶν σφῶν λοιπῶν
αὐδῶν: τὴν ἀποκρίσιν, εἰς ἃ ζητεῖται, σφῶν δὲ ο-
μεν: ἀλλ' ὁ καιρὸς, ἐμπόδιον ἄλλοθι Διοτριβῶν
τῶν ἡμῶν. Ὅθεν καὶ πολλοὶ φορῶμεν ἐν κοινῷ
ζῆματι: ὅτι ἀρετὴ τῆς αὐγῆς περὶ τῶν
τα, καὶ περὶ τῶν ὑμῶν. Ὁ δὲ τῶν ὁλῶν θε-
ὸς εἴη Διὰ φυλάττωσέ, χαίρει πάντες, ὡς χα-
ρίτων τῶν Φιλομαθῶν. Εὐχαριστοῦμεν καὶ περὶ
τῆς ὁρολογίας, ὁ ἐπέμψατον, καὶ τῆς κυρίας
καὶ βετὴς Καγκελλαρίας.

Μετὰ μακρόν διηκτιῶν ἐκ τῆς, ἐν ἐτὶ αὐτῇ
ἀπὸ Κωνσταντινῶν πόλεως.

ΤΩ ΣΩΦΩΤΑΤΩ ΚΑΙ ΛΟΓΙΩΤΑ
τῷ αὐδῶν, κυρίῳ Μαρτίνῳ τῷ Κρησίῳ: καὶ ἄ-
κρῳ καὶ ἡγεμονίᾳ ἐν ἐκατέρᾳ γλώττῃ, τῆς ἐν
τυβίγγῃ πεινῶν ἀκαδημίας: ἐμοὶ δὲ δὲ
σφῶν αἰδῶς, καὶ τῇ πάντῃ φρονέ-
τῃ, καὶ φιλῶν ἀρίστῳ: ἐν χειρὶ ἡ-
σῶν, τῷ φιλοφρονέοντι ἡ-
μῶν θεῷ.

Ἰωάννης ὁ ζυγομαλᾶς, καὶ μέγας πατρι-
άρχικος ἐρμηνεύς, εὐ
πράξιμ.

† Επαὶνῶ σὺν τῇ γνωμικῇ ἐκφωνήσαν-
τας σφῶν ἐκείνους καὶ θείους ἀνδράς: ὡς ὡρᾶ
τῇ Διὰ λεκτικῇ μεθ' ὁδῶν, ὡς καὶ αὐτὸς καλῶς
οἶδ' αἰσῶν, ἀξιώματα κέρειται: ὅτι ἐπὶ ἐκπαι-
καὶ ἀναισθησίας ἀληθῶς οὐκ. Ὁμολογῶν δὲ ἡ
πρὸς τῶν μετὰ τὸν, τῶν νῦν ἐχόντων, τοῖς ἀρμόδιοις
τῇ περὶ σὴν μοι περὶ σφῶν σφῶν σφῶν:
τῶν τῶν, τῶν σφῶν σφῶν: τῶν σφῶν σφῶν,
παρὸν, τῶν περὶ τῶν σφῶν: ὡς σφῶν σφῶν, χω-
ρίζομενοι. Τῶν δὲ σφῶν νῦν ἐγκαίρως περ-
τείνειν: ἐπεὶ ὁ ἐκλαμψότατος σφῶν σφῶν
τῆς θείας ῥωμαίων βασιλείας: ὡς σφῶν σφῶν, ὁ-
νομακλειον, Δαβίδ (ὁ τετραετής ἡδὲ καὶ ἡμι-
κρόν πρὸς, ὡς ἐν Κωνσταντινῶν πόλει, ἐν τῷ
δύτῳ αὐτῷ Διὰ πρῆψας ὁ Φιλικῶν) σφῶν
τῶν σφῶν θεολόγῳ, καὶ ἐκκλησιαστικῇ μα-
σίᾳ, κυρίῳ Στεφάνῳ τῷ Γερλαχίῳ, τῷ κοινῷ
Φίλῳ: σφῶν σφῶν σφῶν ἡμῶν, κοινῇ τε καὶ ἰ-
δίᾳ: ἡδὲ καὶ σφῶν σφῶν σφῶν: οὐ τῶν
τῶν δὲ σφῶν, παρὸν, τῶν σφῶν σφῶν: ὡς σφῶν
ἡδὲ σφῶν τῶν φίλων σφῶν σφῶν σφῶν σφῶν, τῶν
τῶν σφῶν, ἡμῶν μετὰ σφῶν. Ἐχ-
μεν τῶν, ἔστω. Παρὰ σφῶν σφῶν σφῶν σφῶν
ἐστω.

Cum industriam tuam, & inuestigandi studiū
(ut & reliquorum istic sapientium virorum)
problemus: respondere quidem aduēstra Quæ-
sita properamus: sed adhuc breuitas temporis,
peregre nobis absentibus obstat. Quæ causa
est, ut in communi nostro Diplomate vos cer-
tiores fecerimus: fore, ut ad mensem Augustū
usq. perficiatur Responsum nostrum, & vobis
mittatur. Cōditor verò rerum omnium Deus,
te ad extremum usq. custodiat gratia sua, Gra-
tiarum alumnū. Gratias tibi agimus etiam
de Horologio: quod D. Cancellarius & tu mi-
sistis. Mense Maio, Indi. VI. Anno CIO LXXIIX.
Constantinopoli.

Respon-
sio

DOCTO VIRO MARTINO CRV
sio: utriusque linguæ in celeberrima Ty-
bingensi Academia Præfidi: ami-
co meo percharo.

XXI.

Ioannes Zygomalas, S. literarum Patriarchi-
cus interpres, à misericorde Deo nos-
tro Iesu Christo, salutem
precaur.

Laudo sapientes illos, & diuinos viros: qui
sententiosa Dicta protulerunt talia: quæ in ara
te Dialectica, sicut bene scis, Axiomata, seu
Pronunciata, censentur, ut quæ vim demon-
strandi habeant: quorum veritati contradici
non possit. Quorum cū sit magnus numerus: ego
in presentia, duntaxat eo utar, quod propo-
sito negotio cōgruit. Est autem hoc, quo dicitur:
Nihil eorum, quæ iucunda sunt, tantam
homini adferre oblectationem, quando
adest: quantum contrà, quando reces-
sit, dolorem adferat. Hoc ego ut nunc
proferam, ipsum iubet tempus. Illustrissimus
enim sacratissimi Romani Imp. legatus, incli-
to Dauide nomine insignis (qui quatuor ha-
ctenus annos, & aliquanto amplius, in hac
Constantini urbe, munere suo cum dignitate
feliciter functus est) tum ipse, tum sapiens i-
psius Theologus, & Ecclesiastica suspiciendus,
Stephanus Gerlachius, utriusq. nostrum ami-
cus: exhilararūt illi quidem nos, & publicè, et
priuatim: nec minus etiam viles fuerunt: nō
tamen, quandiu adfuerunt, tantum delecta-
tionis: quantum nunc, dū in charam suam re-
dire patriam contendunt, molestia nobis præ-
buerunt. Velim mihi credas, hæc ita se habere:
Verum enimverò, me contrà consolatur illud:

Dolor de
D. Vngna-
dij & Ger-
lachij di-
cessu.

2 3 nos;

ἐκείνης τῆς πότι, εἰ καὶ διηρημένοι τοῖς σώμασιν ἐσόμεθα· ἡνωμένοι πάλιν, σὺ θεῷ, τοῖς πνεύμασι· καὶ μὴ θάνατον δ' αὖ ἐπιμύοι ὅπερ τῆς ἀνυπερέβης καὶ καθάρως Φιλίας ἐστὶ τὸ ἰδιαιτέρον. Ἀλλὰ, περὶ μὲν τούτων, ἄλλως.

Περὶ δὲ σφῶν (περὶ πάντων, Φίλοι· καὶ τῶ θεολογικῶν τῶ ἀνδρός, Ἰακώβου τῶ ἀνδρέου, τῶ μεγάλου Καγκελλάρου) τί ἄλλο, ὁ χάρις αὐτῶν Φαίλου· ἡ ὅτι πᾶσαν συλλαβόντες ἀμφῶ, καὶ παντίαν, τὴν ἀρετὴν· τιμῶν, εἰτε δικητήριον, γέννατον τῶν δωρεῶν καὶ χαρίτων τῶ ἀγίου πνεύματος· Παρέχεται γὰρ ἀμφοτέρω τὰς αἰτήσεις πᾶσι, τοῖς δεομένοις, ἐπ' ἀγαθῶν. Καὶ γὰρ ἀμφοῖν ἐδοκιμασθέντες ὑπὸ τῆς Θεῆς ἐλάμψεως, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθοῦ ἐστὶν ἐτόιμοι· καὶ εὐδοκίαν τὰ ἐν ἡμῶν ὡς ἐβραχύνεται ἀγαθὰ ἐξαίρειν, καὶ καταθέσθαι ἐπ' αἰνοῖς, τῇ οἰκίᾳ αὐταῖν ἀνέκδοτοι καλοῦσθαι. Χάρις πᾶν ἡμῶν τῆς ἀρετῆς, εἰτε καλοκἀγαθίας καὶ ἐλευθεριότητος ὑμῶν, τοσαύτης· χάρις καὶ ὁ χάρις ἀμφοῖν· ἐνέκα οὖν ἀπετέλκατον, ἐμοὶ τε, καὶ τῷ ἐμῷ ὑἱῷ Θεοδοσίῳ καὶ πρωτοκλήτῳ, ὡρολογίῳ. Κυρίως αὐτῶν οἱ σφῶν αὐτῶν ἐνός ἐκατόν. Κελεύει δ' ἐμοὶ καὶ ἀπαξιώσῃτε, αἰτιβολῶ, τῶ δαδῶν ὑμῶν, ἡ δὴ δαμῶς ἐχομεν· λίαν ἐπιμάτω καὶ περὶ ὑμῶν ὄντι τῶ ὑπερετίσαι ὑμῶν.

Ὁ παναγιώτατος ἡμῶν αὐτῶν ἐκείνης καὶ δεσπότης, ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἐπὶ δὲ χαρίτων κυρίως τῷ Θεῷ, ὑπερῷ γενέας, καὶ τῆς σωτηρίας ὑμῶν· χάριτας πλείους καὶ ἡ μετεϊότης αὐτῶν ὁμολογῶν καὶ ἀμφοῖν· ἐνέκα οὖν ἀπετέλκατον καὶ τῇ παναγιότητι αὐτῶν, ἐξ ὅχου καὶ τιμῆς ὡρολογίας.

Ἀπὸ κωνσταντίνης πόλεως, μαίης ὑπερῷ, αὐτοῦ Φοῖ. Πέμπω τῇ αὐτῶν ἐν τῇ σφῶν τῶ παρόντι, τῶ κυρίως Στεφάνῳ, μικρῶ ἅτις ἐγγράφα ποιητικῶν καὶ διορθώσεων, ἀντιβολῶ. Γράψου δ' ἀντεπιστῶν, εἰ ἀρέσκει σοι· καὶ ἐπὶ πέμψου μεν φιλικῶς, καὶ ἀόκνως.

Ὁ σὸς δ' ἄλ· ἰωάννης ἐξ ἑσφῶ.

κβ'. † ΤΩ ΣΟΦΩΤΑΤΩ κυρίως μαρτίνῳ τῶ Κρησίου, διδασκάλῳ ἐκατέρω γλωσσῶν ἀρίστῳ, ἐμοὶ δ' ἐσπασμωπῶτα, δι' ἡ ἔχει μάθησιν· ἀπὸ κωνσταντίνης πόλεως εἰς τύβιγγαν ἰκνῶ α.

Εὐ κυρίως χαίρειν.

Εἰ μὴ ὅτι πάντα καλὸς καὶ σφῶν, κοινὸς φίλος, κύριος Στεφάνος, νῦν περὶ ὑμῶν ἀδελφένῳ ἐκείνῳ· πολλῶν αὖ ἐδήθη λόγων. Ἐπεὶ δ' αὐτὸς ἡδὴ ἐρχεται· καὶ ἡ ἐμὴ ψυχή

nos, etiam si nunc corporibus disuncti erimus: rursus tamen spiritu, Deo iuvante, coniunctos fore: & quid post mortem etiam, sicut non dubito: id quod non simulata, sed vera amicitia, maximè proprium est. Sed de hoc, hactenus tantum.

De duobus uerò vobis (de te, inquam: & de summo Theologo, Iacobo Andrea, magno Cancellario) quid aliud, gratias agens, dicam: nisi illud, vos, quamvis virtutem complexos, penitus & habitationem esse gratia & donorum Spiritus sancti? Exhibetis enim indigentibus bona, quæ à vobis petuntur. Ambo namq. diuina illuminatione conformati, ad omne opus bonum estis parati. Solētis minima bona, quæ hic in nobis sunt, extollere, & celebrare: interim vos inuicem vestra commendante bonitate. Gratias igitur utriusq. vestrum virtuti & liberalitati ago. Gratias & habeo, & ago, utriq., pro Horologijs: quæ mihi, ac filio meo Theodosio Protonotario, misistis. Centuplam vobis Dominus gratiam referat. Rogo autem vos, & oro: ne dedignemini mandare mihi: si quid sit, in quo pro viribus inservire vobis queamus. Id enim facere, tam paratus ero, quam qui paratissimus.

Sanctissimus noster Dominus, Oecumenicus Patriarcha, Deum pro vestra sanitate & salute precatur: gratias & ipse magnas vobis, de tam artificioso & precioso, quod sanitati eius misistis, agens Horologio. Data Constantinopoli ultimo die Maij, CIO IO LXXIIX. Mitto in presentia H. tue per D. Stephanum exigua quedam varij generis scripta: quæ emendes, rogo. Ac rescribe nobis, num tibi placeat. Tum & alia mittemus amanter, ac libenter.

H. tua studios. Ioannes Zygomalas.

DOCTO VIRO MARTINO CRV-
sio, utriusque linguæ Doctori amico XXII.
meo charissimo.

E Constantinopoli Tybingam,
Calendis Iunij.
S. in Domino.

Nisi optimus & Doctissimus vir, amicus noster Stephanus, nunc sibi ad vos redeundū decreuisset: multis mihi verbis opus fuisset. Nunc, quoniam ipse iam istuc properat: meaq.

Gratiarum
actio pro
munusculo

D. Patriarchæ
salutatio.

Amicus
eius erga
nos affe-
ctus.

ἡ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὡς ἡνωμένοι Φιλία ἀληθεύει: τῶν ἀφ' ἡμῶν λέγειν καὶ ἐφαπτομένην, ὡς περὶ πάντας ὑμᾶς ἐγὼ γε ἔχω ἀγάπην: ὡς καὶ κύριος ὁ Θεὸς διὰ τῆς ἡμετέρας ἀρετῆς ἰδρυμένην ἀσφαλεστέρα. Τὸν σφῶν Θεολόγον, κύριον μὲν, κύριον Καγκελλάριον, καὶ πάντας τῶν λοιπῶν σφῶν τῶ ἀνδρός, ἐν κυρίῳ ἀπαζομένη· καὶ τῶ ὑμῶν, περὶ ὑμῶν καὶ ἐπὶ τῶ ὑπερετίσαι ἐν παντί τῇ ἐμῇ ζητήματι ὑμῶν. Ὁ παναγιώτατος πατριάρχης εὐχεταί, ὑμῶν δοτῶν θεῷ δόξῃ πᾶν ἀγαθόν, καὶ σωτήριον. Καὶ αὐτὸς μὲν ὑμῶν πέμπει ὑφ' ἀπολωμένα καλὸν καὶ ὡραῖον, καὶ ἄλλα δῶρα πνέει. Ἐγὼ δ' ἐσσι, βιβλία δύο: τὸ εἰς τὸ ἄσματος καὶ ἐπεὶ κεφαλαιωδῶς περὶ ἐκτον πνέει, ὡς οἰκὴ, λόγος ἀγία, ἐκ τῆς θεολογίας πάντων. Καὶ ὑφ' αὐτῶν τὸ διδασκαλόν, ὁ γίνεταί, τὸ ἐπὶ πάντων, εἰς ἐλεῖν, τῶ ἐπὶ ὑφ' ἀπολωμένα. Ἀνδ' ἐγὼ καὶ εἰς ἄλλῳ πνέει βιβλία βιβλίου τῆς θεολογίας, ὡς δ' ὅτι σοι χρησιμῶν. Ἡνάγκασα προσέτι (ὡς μαρτυρήσει σοὶ ὁ ἀψόδης μαρτύρος, καὶ κοινὸς φίλος) κύριος Στεφάνος (καὶ ἐρχομένη σοι βιβλία παλαιά, ὅσα ὁρῶσθαι. Ἐγὼ αὖ ἐτυπώθηται ἀναγκάσης τὸ τῶ Κρησίου Θεολόγον: τὰ τε κεφαλαιώδη τὰ τῆς θεολογίας: ὡς, τὸ Λεωνάνελον, τὴν ὁκτανήχον· καὶ τὴν Μανασσῆν: καὶ, εἰ τι ἄλλως ὡραῖον, καὶ μὴ ἐν τύπῳ· χάρις μετὰ ἄλλῳ Γραικοὶ σοὶ ὁμολογήσονται· καὶ ὁ παναγιώτατος περὶ σοῦ. Ὁς ἄξιός ὑμῶν, ἐκ τῶν Θεολογικῶν, τῶν τετυπωμένων, καὶ τῶν ἱεροκώρων· καὶ, εἰ τι ἀξίον τῶν φιλοσόφων (ὡς τὰς ἐξηγήσεις, τὰς περὶ ψυχῆς) πέμπειν αὐτῶν: καὶ αὐτὸς, ἄξιός τῆς ἀμοιβῆς ἐκτελέτης. Προσέτι, πέμπεις καὶ μελίσσαν Ἀντωνίου μοναχῆ. Ὡς γὰρ ὑμῶν, καλῶς ποιεῖντες, τὰ παλαιὰ ποιεῖτε: ἔτω καὶ ἡμεῖς, τὰ νέα, καὶ ἐν τύπῳ, παλαιὰς ἐνέκα. Περὶ τῶ ὡρολογίου, καὶ παλιν καὶ πολλὰς ὁ χάρις ἡσῶ ἀμφοῖν: ὁ, τῶν πμωπῶν μοι ἔχω, καὶ ἀγαπητῶν.

Μόνον μὲν μὲν ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ ἐμῇ: περὶ σφῶν μοι, καὶ θεάσθαι, ἀξίῳ πᾶν κατεδύμῳ σοι, καὶ τῶν σῶν φίλων: ὁ δὲ ἐκ τῶ ἡρώσῳ, ὡς δὴ αὐτῶν μοι. Αὐτῶν δ' ἐσε, ὡς φῶς τῶν αὐτῶν, καὶ κοινόν (εἰ πᾶν) διδασκαλόν χρησιμώτατον, εὐχομένη κατὰ τὴν ποιητικῇ:

δὴ οὐκ ἐυζῶν, καὶ ὁρᾶν φάσκει· ἡ ἐλπίς, ὁ λβιον εἰν σφῶν: καὶ γῆρα· ἔδον ἰκέδω.

Ἐρῶ.

& superare diu bene, & alma uescier aura, conspicuum Doctis: longamq. uidere senectam.

anima, in ipsius anima habitat: ut qui vera coniuncti simus amicitia: huic ego committo, ut dicat & explicet meam erga vos omnes charitatem, quanta sit: q. precor, etiam conseruet Deus nos: ut fundamento innixam virtutis firmissimo.

Sapientissimum Theologum, Dominum meum Cancellarium, reliquosq. istic sapientia prestantissimos viros omnes, in Domino saluere iubeo: meamq. ipsis operâ ac studium in quavis rerum diuinarum questione, posthac etiâ promptè polliceor.

Sanctissimus Patriarcha vobis à deo dari optat: quicquid bonum & salutare sit. Mittit ipse ad vos pulchrum, & spectatu dignū purpurei coloris tapetem, una cum alijs muneribus. Ego uerò, duos tibi codices: unum, in quo explicatio canticum: alterum, locorum communium, seu precipuorum capitum, ex S. literis. Textile item quiddam, vario opere elaboratū: quod alteri illi, de quo dixi, tapeti, tegumento esse potest. Quamquam si ad alium usum conuertere volueris: utere sanè, ut libuerit.

Ad hæc, dedi operam, haud parum sudans sicut ex verace teste, amico nostro Stephano, cognosces) ut tibi veniant codices antiqui, quantum eorum inueniri potuit. De quibus si excusdenda curaueris, Ceramei Theologicum opus: & capita summi asq. scripture: in quo genere, & Limonarium, & Oclæchus sunt: si ite Manassen, & similia alia pulchra, nondum typis edita magnam tibi gratiam habebunt Græci: nec non, ipse etiam Sanctissimus. Rogat is nos, ut sibi excusa Theolog. volumina, ei historica: & si quid ex philosophis præclari sit (ut commentationes in libros de anima) mittatis: pro quibus ipse gratiam referre poterit, & volet. Mitte præterea Melissam Antony Monachi.

Quod enim vos recte facitis, ut antiquos libros queratis: idem in nobis reprehendi non debet: qui recentes, & typis publicatos, consulendi studijs nostris causa appetimus. De Horologio, iterum iterumq. gratias ago utriq.: quod inter ea, quæ apud me in precio & honore sunt, habeo.

Quando igitur in promissione mea ego maneo: pete à me, quæso, quicquid animo tuo arripserit, & amicorum tuorum. De his enim satis, faciam tibi, quoad eius a me fieri poterit. Te aut ipsam, ut dignum tuis, & communem (ut ita dicam) Præceptorem vultem opto:

Salutat nos.

Patriarchæ
& ipsius
munera.

Libros manusc., ipse
mittit.

Excusos uicissim,
nomine Patriarchæ petit

Promissio
& precatio

Εὐρώδω δὲ ἡ σὺ οὐδὲ τις· χριστιανοὶ περὶ αὐτῶν,
καθὼς ἐλπίζω, πρὸς με Διόσκωρ. Ἀπὸ τυ-
βίγγης, τῇ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ· ἔτι
τὸν σὺν πατρὶ καὶ ἀδελφοῖς ἐν ὁμοθυμαδὸν.

Μαρτίνῳ· Κρῆτος, Γερμανὸς ἐν τυβίγγ-
γῃ, ἐκατέρως γλώσσης καὶ παιδείας
ἀσὶς διδάσκαλος.

Συνίσημίς τις οὐδὲ τις, τὸν ἀραπὴν μὲν
Σολομώντα, τὸν Σουεγκέρου· ἐκκλησιαστικῶν
αὐτῶν τῶν ῥωμαίων Ἀνγέστης ὁ Πιφ-
νὴ πρεσβυτέρῳ, κυρίῳ Ἰωάννῳ.

κδ· ΤΩ ΜΑΝΙΕΡΩΤΑΤΩ ΜΥΤΡΟΠΟ-
ΛΙΤῃ ΒΕΡΡΟΙΑΣ, καὶ ὁπτιεὶ πρὸς τὸν Κωνσταν-
τινὴν πόλιν ἀγιοτάτη πατριάρχῃ,
κυρίῳ Μητροφάνῃ.

Εὐχριστῶ εὖ διάγει.

Βαρὰ τῆς πόλεως (Φαίη τις αὐτῶν) τῆ σὺ, αὐ-
θροῦν Γερμανὸν ὄντα, καὶ ἀγνώστου, καὶ τὴν ἐλ-
λευκὴν φωνὴν ἔχοντα ὡς ἐδὲ ὁπτιεὶς· ἐλ-
λησιν ἐνοχλεῖν, καὶ τῶν πρὸς σφίς καὶ τιμῇ
πρὸς χριστιανούς· ἐγὼ δὲ, ὁμολογῶ μὲν ταῦτα· ἔδ' ὅ-
να μὲν δὲ κρατῶν ἐμαυτῶν. Τὸς τὸν μοι πρὸς
εἰς πρὸς τὴν ἐλλεικὴν ἀγάπης καὶ ἀσπασίας· καὶ
χαίρω ἐν ψυχῇ, ἐπὶ καὶ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῇ αὐτῇ
λῆ, τῇ τῆς ἡμέρας παρὰ τὴν ἐμὴν μόνον πάγχου-
νομωτήρᾳ ἔτεκε, πρὸς βούλῃ· ὅπερ πρὸς
ἐτῶν σὺν ἡδονῇ· ἀλλ' ὡς μὲν, τὸν τῆς δικαιοσύ-
νης ἡλίον, ἐν ταῖς τῆς ἡμέρας αὐτοπαῖς ἡφανίσθη·
ὅπερ ἐμοίγε ὅτι ποσὶν ἀχθόμενῳ· ὅσω
ὑπερομῇ, τὰν ἀντία πυθόμενῳ, μᾶλλον δὲ
Φρανκλῶ· καὶ τῶν θείων χάριτας ὁμολογῶν,
τὸ ζῆμα, ὅτι μείζον καὶ καθαρώτερον πρὸς
καὶ πρὸς ὁμοθυμαδόν. Διὰ δὲ ταῦτα, καὶ τῶν πανα-
γιωτάτων ὑμῶν πατριάρχῃ, πρὸς πρὸς τῆς
ὁπτιεὶς ἐκ τῶν ὡκνησῶν· σιωπῶντες ὁπτιεὶς
παρὸν μὲν ἐν τιμῇ τῶν Καγκελλάρῃ, κυρίῳ
Ἰακώβῳ· ὅς καὶ αὐτὸς τῇ αὐτῇ ἀγιότητι ἐπέ-
σφλιν. Ὡς νῦν, καὶ τῇ σὺ ὁμοθυμαδόν, πανιερώ-
τατε κύριε Μητροφάνῃ, Βερροίας Μητροπολί-
τα, καὶ πατριάρχῃ ἐπὶ τῶν πρὸς (ὡς πρὸς καὶ τοῖς
κυρίοις Συνομαλῆς ἔχ' ἀπ' αὐτῶν· καὶ τῶν ἀδελ-
φῶν σὺ, κυρίῳ Ματθαίῳ, νυνὶ) ὁπτιεὶς ἐν
θαύρῃ· τῇ ζῆσθῃ καὶ παιδείᾳ σὺ πρὸς
σας, ἐξ ὧν μοι πρὸς τῶν ἀραπῶν Γερλα-
χίς ἐδὲ ἡλῶθη. Γερλαχὸς δὲ καὶ Διὰ τῶν ἰσχυ-
ρα ἐκ τῆς τῆς θεοσεβείας σὺ ὅτι τὰ παρὸν μὲν
ἀπεσταλμένα, ἐν τῷ ἐγγίσει Ἰανουαρίου λαβῶ-
ναι.

Bene valeat, D. tua: animum erga me gerens,
sicut spero, Christiano viro dignum. Datum
Tybingæ die S. Pentecostæ: anno administratæ
in carne salutis uniuersalis CIO ID LXXIIX.

Martinus Crusius, Germanus: Tybin-
gæ, utriusq. linguæ Auctorum
interpres.

Comendo reuerenda D. tue, amicū meū
Solomonem Schueigkerum: qui apud illustrem
Romani Augusti Oratorem, hoc tempore Eccle-
siastes est.

SACRATISSIMO BERRHOE AE XXXII.
Metropolitæ S. Patriarchæ Constantino-
politani Vicario, Domino Me-
trophani.

S. in Christo.

Vah, quæ ista audacia est (dicat aliquis)
te hominem Germanum, ignotum, nec ita Gra-
cè scientem, ut oportebat: molestiam exhibere
Græcis, ijsq. sapientia & dignitate eminentib.
Fateor sanè ego hæc: at non possum me conhi-
bere. Tātus me tenet rerum Græcarum amor,
tantum studium: & ex animo letor, etiam nū-
hodie, honoratissima virginis prolem, unicum
omnium cōmunem Seruatorem, in partibus O-
rientis colī: quod ante viginti annos ego haud
sciebam: sed putabam, illum in Italia Solem, ex
locis, ubi Sol oritur, euasisse. Ex quare, tā-
tum mihi doloris molestiaq. acciderat: quanto
postea, cū contrarium audiui, plus voluptatis
gaudiūq. percepi: de quo gratiam Deo ha-
bens, gratiasq. agens, omnia proficere in ma-
ius meliusq. opto. Ea causa me impulit: ut ante
quinquennium, etiam sanctissimo vestro Pa-
triarcha scribere non dubitauerim: consentiē-
te nostro etiam omni laude dignissimo Cancel-
lario, Iacob. Andrea: qui & ipse ad S. eius liti-
ras dedit. Quapropter nunc etiam reuerendæ
dign. tue, sacratissime D. Metrophane, Ber-
rhoæ Metropolitæ, & Patriarchice Vicarie
(sicut & Zygomalæ utriq. non semel: & fra-
tri tuo Matthæo nunc) fidenter scribo: bonitate
& eruditione tua fretus: animos mihi Ger-
lachy significatione facere. Accedit quoq. hac
causa: ut gratias agam pietati tue: quod ea,
postquā res à nobis missus, proximo Ianuario acce-

Cur igno-
tus scribam

1. Quia
Græcè
scio.

2. Quia du-
dū latatus
sum, illic
adhuc reli-
quias Chri-
sti esse.

3. Quia ipse
bonus &
doctus.

σαι, ὅσοι δὲ μὲν τῶν οἰκουμενικῶν, πρὸς αὐτὸν, καὶ
ὁπτιεὶς ὁθῆναι, πρὸς ἡμῶν ἡζώσων. Εἶθε δ' ὁ κύ-
ριος τὸ πρῶτον ἀποδοῖ. Αὐτὴν αὖτε περὶ αὐτῶν,
ἐκ τῆς ὁπτιεὶς ἡμῶν. Νῦν δὲ, ἐν τῇ τῆς πρὸς
λοιπῶν τῶν χάριτος ἐμπλήσει· βάλω (καθὰ
πρὸς τῶν ἀραπῶν σὺ ἀδελφῶν) ὁμοθυμαδόν
ἐκ τῆς ἰακώβου τῆς Εὐβροχίδου, παρὸν μὲν θεολό-
γῃ, ὑποβοηθῶν· ἔμειν, ὡς πρὸς αὐτῶν ὅγε
Διὰ μακρῶν τῶν λαῶν Γερμανίᾳ ἀπεσταλμένοι:
ἀλλ' ὡς πρὸς ἐγὼ ἐχθρὸς (τῇ τῶν ἀποστολῶν, Πέ-
τρος καὶ Παῦλος· ἐορτῇ) ἐν τῷ ναῷ βραχυλό-
γως, κατὰ τὸ ἀδελφῶν μὲν ἐλλήνων· ἐξ ἐξά-
μηνῶν· ἡ περὶ τῇ ἐκ τῶν μὲν πρὸς λέξις ἔτι
ἐγκρατῆς.

Λεγὰ ἐ. Εγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ὁπτιεὶς
ἀγαθῶν, τῶν ἀκρίων τὸν λόγον τῶν
θεῶν, καὶ τῶν ἐξ ἡμῶν.

Ἐνταῦθα, δύο· α. πρὸς χριστῶν, καὶ τῶν ἀκρίων
τῶν αὐτῶν· β. πρὸς τῶν ἰχθυῶν ἀγρῶν. Ἀλλ'
ἐπὶ τὸ πρὸς αὐτοῖς, μακρότερον αὐτῶν· πρὸς
τῶν πρὸς τῶν μόνων λέξις μὲν. Τί δὲ τὸ αἰ-
τιον, τῶν ποσῶν πρὸς τὸν κύριον ὁπτι-
σινα χθῆναι; ἀρα τὸ, ὅτι πᾶν τὸ νέον, τοῖς δὲ
μοῖς πρὸς ἀδελφῶν· ἡν γε μὲν καὶ χριστῶν
θέματα· τὸ, τῶν θείων ἐνανθρωπήσαντι ἐνορῶν,
καὶ αὐτῶν Διὰ λέγειν. Ἀλλ' ἔτι· τοῖς τῶν
πάντων ἐγγινώσκον· ματθ. δὲ 13. ἄλλοι μὲν,
αὐτοῖς, ἡλίον, ἄλλοι δὲ, ἄλλον, ἐδὲ ὁ ζῶν· ὅπερ,
ἐκ τῆς ἰακώβου. Ὁ δὲ λεγόμενος, ἄλλοι ἐν ταῖς αἰτίαις
τῆς ὁπτιεὶς ἀξίως ἐθῆκε· τὸ φιλοσπασθῶν πρὸς
τὸ θείον καὶ τῶν θείων, καὶ τῶν τῆς ψυχῆς σωτή-
ριαν. Οἱ μὲν γὰρ φαρισαῖοι, καὶ ἄλλοι τῶν ἰχ-
θυῶν διδασκαλοὶ, οὐκ ὁρῶντες ἐδὲ ἰδασκον· ὁ
κύριος, τῶν δὲ θείων ὁδὸν ἐδείκνυ. Ὅθεν καὶ
λεγὰ 13. παρὰ πρὸς πρὸς αὐτὸν ἔστω δόξα.
Διὰ τῶν, ἐν ταῖς μακρῶν ἐδημηγόρησεν αὐ-
τοῖς, ἐκ τῶν ἀναγερῶν πρὸς αὐτὸν. Τί δὲ ἐδὲ ἰδασ-
τὸ μαρκα 4. Μετανοήτε, καὶ πιστέψτε ἐν τῷ
ἀγγελίῳ. Πιστέψτε αὐτῶν· εἰς αὐτὸν ἐκεί-
σε· καὶ τῶν πρὸς ἐν τῇ ἐξάσθῃ καλοῖς ἔργοις.
Ταῦτα μὲν, τὰ τῶν ὁπτιεὶς. Ἡμεῖς δ' ἐν ταῖς
μάθωμεν; Τὸ, δὲ πρὸς αὐτῶν ἀκρίων τὸ ῥή-
μα τῶν θείων. Δόξα τῇ, ἄλλοι πρὸς τῶν ἐμει-
λε δόξῃ· ὁ θείος, καὶ ἀκρίων· τὸν χριστὸν λέ-
γων. Εἴποι τις αὐτῶν· ἀλλ' εἰ παρὸν τῶν ἐκρίων
κύριον· ἀκρίων αὐτῶν καὶ αὐτὸς ὁπτιεὶς.
Πρὸς ὁ δὲ πολεμῶν· ὅτι τὸ ῥήμα αὐτῶν ἐχομεν,
καὶ τῶν ἀκρίων. Ὅπερ γὰρ αὐτὸν ἔχει· ἐν ταῖς αὐ-
τοῖς χριστὸς λαλεῖ. αὐτῶν ὁ Φιλέτης ἐμειν-
αὐτῶν. Εἰ γὰρ, τῶν ὁπτιεὶς ἀκρίων τῶν πολεμῶν
καὶ

accepisset, ipse Oecumenico peregrinanti trans-
mittere, reddendasq. curare, benigne est di-
gnata. Deus rem prospero euentu approbet.
Læto animo moriar cito: voti si modo com-
pos.

Nunc, ne tantum chartæ sit & acuum: con-
cionem quandam (quod etiam literis ad dile-
ctum fratrem tuum feci) Theologi apud nos
Iacobi Heerbrandi, subiiciam: non quidem ea
orationis copia, quæ ipsam ad populum Germa-
nicè prædicauit: sed ita, ut ego heri (quādo dies
Petro et Paulo festus cel. brabatur) breuiter
in Templo, pro tenui mea literatura Græca ex-
cepi: quæ in libello meo sic ad verbum extat.

Lucas.

Factum est autem turba imminente ei,
ut audiret uerbum Dei, &c.

Hic duo habentur: unū, de Christo, & audio-
toribus eius: alterum, de captura piscium. Ve-
rum, quia de utroq. dicere, nimis forte longum
foret: de priore tantum, in presenti dicemus.
Quid igitur cause fuit, ut tanta multitudo ho-
minum ad Dominum congregaretur? Num
hæc, quod omne, quod nouum est, populi studia
comouet? Erat tamen pulcherrimum spectaculū:
Dei facie humana induti, intueri &
cū eo colloqui. At nō talis, ab omnib. habeba-
tur: sed Matth. 13. alij eū, Heliā esse: alij, aliū,
opinabantur: quod non erat satis: Lucas uero,
aliā huius congregationis causam ponit: stu-
dium cognoscendæ voluntatis Dei, & salutis
animorum adipiscendæ. Etenim Pharisei, &
alij Iudæorū Doctores, non recta docebat: sed
Dominus, viam rectā monstrabat. Vnde quoq.
Luc. 12. scriptum est: cæternatim homines ad
ipsum festinasse. Ideo multis uerbis conciona-
tus eis hoc loco est, etiam si ea literis prodita nō
sunt. Quid autem docuit eos? Illud Marci
1. Pœnitentiam agite, & credite Euange-
lio. Credere in se præcepit ipsis: fidemq. benefa-
ctis demonstrare. Hæc, de ipso Textu. Nobis
uero quid inde discendum? Studiosè audien-
dū esse uerbū. Deut. 18. alium Prophetam da-
turus erat Deus: qui audiendus esset: Christū
innuens. Dicat aliquis: certè, si præsentem ha-
berem Dominum: diligenter eum & ipse au-
direm. Ad quod respondeo: nos habere uerbū
ipsius, idq. nobis sufficere. Vbiq. enim id so-
nat: ibi ipse Christus loquitur. Eius audiendi
debitores sumus. Nam si edictum aliquod,
quod illustissimi nostri Principis ac Domini
R nomi.

4. Quia be-
ne meritis.

Concionē
mitto, 29.
Iun. 78. ha-
bitam.

1. de Textu
p. 178. u.
p. 178. u.
p. 178. u.

Pouplus,
audiendæ
doctrinæ
Christi cau-
sa congre-
gatus.
Xristus au-
diendū,
philosophi-
mores ei lau-
di.

Doctrina
Christi.
Διὰ χρι-
στῶν.

2. Quid
hinc nobis
sit discen-
dum.
τὸ ἐν βιβλῳ
μαθητῶν.

ἐξ ἐσπότης θεοπιστά πειρησθέντες, μὴ
 ἀποδῆσαι πάντες οἱ ἀρχόμενοι: τὸ σὺν
 μαλλοῦ, ὅθεν λαλῶντες ἀποδοῦναι ὀφείλομεν.
 Λυχνὸν τοῖς ποσὶν ἡμῶν, τὸ ῥῆμα αὐτῶν. Φύ-
 σις θεία ἐστὶν ἐγὼ: ἀλλὰ πάντες τυφλω-
 τισιν τῶν ἀπαλακτῶν μαλλοῦ: αὐτὸς δ', ὁ
 ἀγαπητὸς αὐτῶν υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν,
 ἡμῶν ἐξηγήσατο. Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζῇ ἡ-
 Ἰρωπ: ἀλλ' ἵπτι πάντῃ ῥήματι, ὡς περὶ
 μὴ ὅτι τὸ ῥῆμα αὐτῶν ἐστὶν τοῦ θεοῦ. Μαχαρε-
 ἵπτι τὸν διδόνον ἡμῶν, τὸ ῥῆμα τὸ θεῖον.
 Ταύτη οὐκ ἐστὶν αὐτὸς τὸν πειρασμὸν ἀπὸ
 κροῦσιν. Μακάριοι ἐστέ, οἱ τῷ θεῷ ἐσπότης ῥήμα-
 τὸν φιλήκοοι ὄντες: ὡς περὶ ἐξουσίας τὰ λα-
 νες, οἱ αὐτὸν ἠγνοῦντες, ἢ ὁποῖός ἐστε. Τά-
 λαντες, φημι: καὶ ἐὼς τῆς κόσμου κυρδύσει-
 αν. Οὗτοι γὰρ, ἐν χώρᾳ καὶ σῶμα θανάτου κα-
 τ' ἔλθωσι: ὡς περὶ οἱ ἰσχυροὶ, καὶ πάντες οἱ τοῦ
 αἰῶνος θεοὶ αἰχμαλωτῆρες. Διὰ δὲ τῆς, μήποτε
 παύσονται, ὡ φίλοι, τῷ θεῷ ὁ χαρὸς ἐν-
 ὅτι φανότατα νῦν ἡμῶν αὐτῶν τὸν λόγον αὐτοῦ
 ψα. Οὐκ ἀρκεῖ δὲ, τὸ ἀκούσαι τῶν ῥημάτων:
 ἀλλ' ἀνάγκη, καὶ φυλάττειν αὐτὸ, καὶ κατ'
 αὐτὸ ζῆναι. Οὗτοι γὰρ, φρόνιμοι αὐτῶν: ἀπὸ
 ἵπτι πῶς περὶ οὐκ ἐστὶν τὸν οὐκ οἰκίαν. Τέ-
 τω σὺν αὐτοῖς ἐξῶς, ὅτι ὑπερὶ ῥα γὰρ αἰσῶν,
 βλάβην ἐδὲ μὴ ἐπὶ σῶμα: ἀπαθῆς, ὅτι
 τῆς προσβολῆς τῶν σατανᾶ, καὶ τῆς κόσμου. Πε-
 πτε γὰρ ἵπτι τῷ θεῷ: ἵπτι μόνῳ τῷ χριστῷ
 τὰς ἐλπίδας ἔχει: τῶν προσδοχῶν μόνῳ.
 Ἀλλὰ καὶ τὰ σωματικὰ δίδωσι τοῖς ὀπίσθις
 ὁ φιλήκοος πατήρ, κατὰ τὸν ζήτησιν πρὸς
 τὸν βασιλεῖα τῶν θεῶν, καὶ κατὰ τὸ τῶν ῥη-
 ψαλμῶν: τὸν ἄρτον καὶ κατὰ δόξαν δίδωσι
 τοῖς αὐτοῖς. Μακάριοι οἱ τοῖσιν. Ὁ δὲ, εἰδὼς
 μὴ τῷ θεῷ τὸ θελημα, μὴ πῶς δὲ, πο-
 λλὰς δαρήσεται. Ματθ. 11. Οὐαὶ σοι, Κο-
 ραζὶν: οὐαὶ σοι, Καπερναῦν. Μετανοεῖτε ὑμεῖς,
 ὡς περὶ θεοῦ. Πολλὴ ἡ ῥαθυμία πολλῶν. Μὴ
 ὑπερκορεῖς ἢ τῶν ῥημάτων. Ποσοὶ ἀλλὰ χε-
 εἰσιν, οἱ ἐξ ἐνὶ μαλλοῦ δι' ὁχλῆς αὐτοῦ: ἢ τὸ
 διδάσκειν, ὡς ὑμεῖς, τῶν σωτηρίων ἀγγελίαν
 ἀκούετε: Εὐλαβεῖσθε, ὡς ἀκαλῶ, μὴ χαλε-
 πῶς ὑποχρεῖτε τοῖς πτωχεύουσιν: ὡς καὶ τοῖς
 Ἰσραηλῆταις, πάλαι τὸν ἀστυρῆς καὶ βαβυ-
 λωνίους, ἢ ἐλπίσθε, καὶ ἐπὶ ῥαγυν. Τμεῖς δὲ,
 ἀκούετε μὴ, ὡς ἀπὸ πέπετε δὲ εἰς τὴν καρ-
 διαν. Οὐ φοβεῖσθε τὸν ἀνθρώπον: οὐ μνη-
 σθε τῆς ἐν ἐξουσίᾳ νεωτέρι. ἡσυχία ῥα βδο, τῶν
 φοβερῶν κομητῶν: Εὐοχίατε ὡς ἀπὸ τῶν ἱπ-
 ρολῶν ὑδάτων φρεσίν: ἀκούετε τὰς ἐκεί-
 τε κατὰ τὴν οὐγγίαν καὶ Κροατίαν ὑπὸ
 τῶν

nomine promulgatur, attentè audiunt ciues o-
 mnes: quando magis, quando Deus loquitur,
 in audiendo attentè esse debemus. Lucerna pe-
 dibus nostris, verbum eius est. Natura nemo
 Deum nouit: sed omnes, talis ceteros sumus:
 ipse verò, dilectus videlicet eius filius, qui est
 in sinu patris, nobis enarrauit. Non pane solo
 uiuit homo: sed omni verbo, egrediente ex ore
 Dei. Gladius noster, quo Diabolum ferre pos-
 sumus, Verbum diuinum est. Eo Dominus ipse
 tentatorem a se propulsauit. Beati ergo, quot
 quot verbo Dei audiendo delectantur: sicut è
 contrario miseri, qui cum id aut ignorant,
 aut a se repellunt. Miseri, inquam, etiam si u-
 niuersi orbis potirentur. Isti enim, in regione
 umbræ, mortis sedent: sicut Iudæi, & quicunq;
 a vero Deo nostro alieni sunt. Ea propter, nu-
 quam cessemus, dilecti in Domino, gratias deo
 agere, quod tanquam clarissimum lumen, nunc
 Verbum suum nobis accendit. Verum non sa-
 tis est, audiuisse verbum: sed necessario id etiā
 memori mente conseruandū est: vitæ, nostra,
 ad normam eius dirigenda. Qui enim hoc fa-
 cit, prudens homo est: ut pote super petram cō-
 struens domum suam. Huic nec impetuosi ven-
 ti, nec imbres graues, vllum inferent damnum:
 tutus hic, ab insuliu Satanae & Mundi est: qui-
 pe, qui in Deo nitatur: in solo Christo omnem
 salutis suæ spem repositam habeat: & ad hunc
 preces suas dirigat solum. Quinetiam, quæ ad
 corporis, & presentis vitæ sustentationē, per-
 tinent, fidelibus suis humanissimis pater dat: si-
 cut ex hoc patet, ubi dicitur: Querite primū
 Regnum Dei, Et ex 127. Psalm. Panem et-
 iam dormientibus suis dat O beatos, tales.
 Contra, qui nouit quidem voluntatem Domi-
 ni sui, non tamen facit: is multis afficietur ver-
 beribus. Matth. 12. Ve tibi, Corazin. Ve ti-
 bi, Capernaum. Quamobrem pœniteat vos,
 obsecro, peccatorum admissorum. Magna est
 multorum ignauia. Nolite obsaturati esse Ver-
 bi: nolite id fastidire O quot p̃ij sunt alibi: qui-
 bus nihil magis in votis esset: quàm ut possent
 ita, ut vos, saluificum Euangelium audire? Ca-
 uete per Deum immortalem: ne graueis olim
 ingratitudinis luatis pœnas sicut etiam Israe-
 litis quondam Dominus, Assyriorum Babylo-
 niorumq; irruptionem, & minatus est, & in-
 tulit. Vos verò, auditis quidem, at non admit-
 titis in cor. Non metuitis Turcas? Non memi-
 nistis virga, nuper in celo conspecta: horrendi
 illius, inquam, cometa? Vidistis nuper aquarū
 mūt-

Diligenter
 uerbum dei
 audiendum
 esse.

σπουδαίως
 τὸ ῥῆμα θεοῦ
 ἀκούειν
 εἶναι.

Psal. 119.
 Ioann. 1.
 Deut. 8.
 Matth. 4.
 Ephel. 6.

Et secundū
 id uiuendū
 καὶ κατ' αὐ-
 τὸ ζῆναι.

Hinc felici-
 tas, spirita-
 lis & corpo-
 ralis.

ὁντινθον
 συνδυασμῶν
 πνευματι-
 κῶν καὶ σω-
 ματικῶν.

Castigatio
 negligentie
 nostræ.
 ἐπιτίμιαι
 τοῖς ὀλιγω-
 ροῖς.

τῶν τέρκων πηληγὰς. Ορᾶτε, ὅπως δυστυχῶς
 νῦν περὶ τῶν ἀνῶνται οἱ ἰσχυροὶ, θεῶν κατὰ φρο-
 νήσαντες. Πέμψω, φησὶν, ὑμῶν λίμνον, σὺν ἀρ-
 τῶν, ἀλλὰ τῶν ῥημάτων. Ἀρθῆσεται ἅφ' ὑμῶν
 ἡ βασιλεία τῶν ἑβραίων: καὶ δοθήσεται ἄλλῳ
 ἔθνει, πῶς ἐν τῇ καρπῶν αὐτῆς, ἵνα τοῖνυν σὺν
 περὶ αὐτῶν: ὡς δὲ ἀσπιδί, ὡς ἀσπιδί, περὶ τῶν ἀ-
 κροαστῶν τῶν θείων λογίων: ἐδὲ μόνον κατὰ
 τὰς τρεῖς κορυφαίας τῶν ἐτῶν ἐορτῶν: ἀλλὰ καὶ
 κατὰ πάσας τὰς κυριονύμους, καὶ τὰς ἁλε-
 λαις, ἡμέρας: αἷς ὑμῶν πιστοῦται καὶ ἀληθές ἐ-
 στὶ τὸ θεῖον ῥῆμα καταγγέλλεται. Μετανοή-
 σατε, δικημοσύνην δώκετε: πάσας τὰς τῆς
 ζωῆς ἡμέρας τῶν κυρίων δευλῶτε, ἐν ἡγα-
 σμῶν βίᾳ, καὶ δικαίᾳ. Καὶ καλῶς περὶ ὑμῶν,
 τῇ δ' ἐπεκαλέσεται: Δὲ χάρις τοῦ ἰσχυροῦ
 εἶναι, τῶν παγκρίων σωτήρας τῶν πισθόντων,
 ἀμήν.
 Ταῦτα μὲν, τὰ κεφάλαια τῆς ὁμιλίας: καὶ
 ἔστι, ὅτι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἐνταῦθα
 τῶν δ' ἐπ' αὐτῶν. Σὺ δὲ, πανιερώτατε κύριε, μετ' ἐ-
 πικλείας δέχοιο, ὡς περὶ ἀποδοῦναι καὶ φιλέλ-
 λην ὡς δὲ τὸν πᾶν πρὸς ἡμᾶς: καὶ μετῆς πα-
 ρεῶν δὲ ὁμοίας ἀξίωσον. Χαίρει σὺν χριστῷ, ὁπὸ
 τυβίγγης, τῇ τελευταίᾳ μηνὸς ἰαννουαρίου, ἐπὶ τῆς
 σωτηρίας αὐτοῦ.
 Τὸν τῶν φίλων καὶ Γερλαχίς διάδοχον,
 Σολομῶντα τὸν σεκεκῆρον, εἴτεν Σιωπῆρον,
 δέομαι τῆς ἐπιμότητι συνεσταμῆσθαι εἶναι.
 Μαρτίνῳ Κροσσίῳ, Γερμανῶς: ἐν τυβίγγῃ,
 ὁμήρῳ καὶ Σεκνιδίῳ, μετὰ τῶν ῥωμαίων
 Κικέρων, ἐξηγητῆς.

ΤΩ ΑΓΙΩΤΑΤΩ ΚΑΙ ΦΙΛΟΧΡΙ-
 ΚΕ. ὡς, πατριάρχῃ ἐν τῇ Κωνσταντίνῃ ἐμπρέ-
 ψαντι πρὸς, πᾶσι, κυρίᾳ μητροφάνει,
 ζυρ θεῷ ἱπποδοκίᾳ.

Εν χριστῷ εὐδία γαμ.

Σύγγνωθι, αἰδεσμιώτατε κύριε: ἐὰν ἄνθρωπος
 ἐγὼ γερμανὸς ὢν, ὥς καὶ τοῖς προσήκουσι ῥή-
 μασι, τῶν ἀγρίοις προσφώνῳ. Μαθήσεως
 γὰρ μοι δὲ, καὶ τῆς ὡς: ὡς ἱπποκρίτης. Γε-
 ψας δ' ἡδὴ πολλάκις εἰς τὴν βασιλεύσαν
 ὑμῶν πόλιν, ὅσοις καὶ σφοδρῶς ἀνδράσι: πῶς
 σὺν αὐτοῖς καὶ τῶν ἀγίων τῶν ῥα ψαμῶν
 οὐκ εἶμαι ἡ φιλελλενία μὴ ἡσυχάζειν: ἀλ-
 λά καὶ αἰσθῆσθαι πνός, καὶ πολυπραγμοσύ-
 νης, δόξαν πάχα ὑποδύεσθαι με κατεπε-
 γεί. Τῶν δ' ἐπὶ ἐπὶ ἀλλὰ τὸ, ὅτι τῆς ὑμῶν
 γλώτ-

inundationem horribilem: auditis identidem
 Turcas in Vngaria & Croatia plagas. Aspi-
 ce Iudæos, quam misere nunc hinc inde vagē-
 tur, postquam Deum contempserunt. Mittam
 in vos, inquit, famem, non panis, sed verbi.
 Auferetur a vobis Regnum cælorum: & da-
 bitur alij genti, fructus eius facienti. Ut igitur
 finem dicendi faciam: studio vobis, chari audi-
 tores, habete auscultationem diuinorum ora-
 culorum: nec id solummodo tribus summis an-
 ni Festis: sed singulis etiam diebus Dominicis,
 & ceteris diuino cultui assignatis: quibus di-
 uinum vobis verbum, summa fide & verita-
 te annuntiatur. Pœnitentiam suscipite, iusti-
 tiam persequimini: cunctos vitæ vestræ dies
 Domino seruite, vitam sanctam & iustam a-
 gendo. Quæ si feceritis: o vos beatos, tum in
 hoc, tum in futuro, seculo: gratia beneficioq;
 Christi, communis omnium credentium Salua-
 toris, amen.

Hæc tibi capita sunt illius concionis: hic no-
 strorum, in Templo docendi modus. Tu verò,
 reuerendissime Domine, candido animo acci-
 pe: quæ simplici, & Gracie studio, animo scri-
 bere ausus sum: meq; beneuolentia tua dignare.
 Vale ope Christi. Data Tybingæ, ultimo die
 Iunij, anno Salutis CIO IO LXXIIX.

Amici mei Gerlachij successorē, Solo-
 monem Schuueigkerum, rogo, reuer. dignita-
 ti tuæ commendatum habeas.
 Martinus Crusius, Germanus: in Tybin. A-
 cademia, Autorum Græcorum & Lati-
 norum explicator.

SANCTISSIMO ET PIO ALI-
 quando Constantinopoleos Patri- XXV.
 archæ, patri, Domino Me-
 trophanî.

S. in Christo.

Ignosce, reuerendissime Domine: si ego, cū
 sim Germanus, fortè non ijs verbis, quibus de-
 cebat, S. tuam appellauero. Discendo enim mi-
 hi opus est, & tua equitate. Cū autem sape
 numero iam, in Regiam urbem vestram, ad
 sanctos & sapientes viros literas mise-
 rim: qui deceret, me non aliquando etiā tuæ
 S. scribere? Non finit me studium, quo Græcum
 nomen prosequor, quiescere: sed etiam verecū-
 dia fines transire, & fortasse curiositatis cuius-
 dam opinionem apud alios subire, cogit. Id
 vero

Amos 8.
 Matth. 21.
 Luc. 1.

Conclusio
 horratoria.
 συμπέρασμα
 μα προτε-
 ραίου.

Epistola
 conclusio.

Causæ plu-
 res, cur ei
 scribam.

γλώττης ἐξ παιδείας (πολύς ἡδὲ χρόνος) ἐν τῇ
τῆς Οὐριτεμπεργικῆς Τυβιγγαίας ἀκαδη-
μίας ἐισηγητῆς, ἐκ τῆς αἰδέσεως, ὡς τυγχάνω·
καὶ ὅτι, πρὸ πολλῶν μηνῶν, τὰ τῆς σωτῆρος
χρεῖς, ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς κλίμασι φαντα-
σθῆναι (Φεῦ τῆς μετὰ τὴν ἐλπίδα λύπης) οἷόν ἐστι·
ὑπερομ δε, χρεῖσιν αὐτῶν ἐκκλησίας, ἐπὶ καὶ νῦν
αὐτοῖσι συζομένης ὀδυνηρῆς, ἐχάρην μετὰ
λως· καὶ τῆς καλῆς Γερλαχίης, τῶν ῥωμαϊκῶν
πρεσβυτέρων ἐ. ἐτῶν συγκαταβαίνοντες, αὐ-
τοῖς ἅμα τῆς πελοπίτης χάριτος σωμαχά-
ρην. Ἐπὶ δε, καὶ ἀβιβλία τῆς ἡμετέρας πίστε-
ως ἐπέμψαμεν. Νῦν ἔτι, καὶ τῇ σὺν ἀγιοτήτι ἐ-
πιστέλειν ἡ βιβλίον· μαθὼν ὅτι τῆς Γερλαχίης,
οἱ αὐτοὶ ἐκ τῆς κύριε· δηλαδὴ,

ὡς ἐδοκίμησεν αὐτῶν, ἀλλ' εἶναι, θείας·
καθεῖναι ἄλκοι αὐτῶν φρονῶν καρπόμενος·
ἐξ ἧς τὰ κεδὲν βλάπτει νοήματα.

Ἡ δ' αὐτὴ σὺν ἀγιοτήτι, τὴν δεδωκεμένην Γερ-
λαχίῳ, Φιλοφρονέσας ἐν τῇ ἀσυνείτῳ ἐ-
αυτῆς κατὰ τὴν χάλιν μόνῃ πρὸς ἐξάτο·
ἐχ' ἀπαρξάμενος πλεονάκει. Οὐδὲ γὰρ χάρις, καὶ
τὴν ἐκείνης διὰ τοῦ Σολομώντος, ὡς αὐτῶν ἐ-
πιφανῆ τῆς Γερμανικῆς αυτοκρατορίας πρεσ-
βοῦτον, κυρίως ἰωακίμῳ Σιντζενδερφίῳ, ἐκ-
κλησιαστικῷ, τῇ ἀγιοτήτι σὺν, ἐφ' ὅσῳ αὐτῇ μὴ
λυπηρὸν εἶναι, ὡς ἐπὶ τῇ. Ταῦτα, τῆς ὀπίσθου
λῆς μοι τῆς αἰτίας. Ὡς δ' ἐχοίον αὐτῶν, αἱ
δεσμῶν τε κύριε, ὁμοειδὲς πατρικῆ· καὶ τὰ
ἡμῶν, δι' ὁμοίας ἔχον ἀξιοῖς. Ὡς πρὸς
μαθ' ἐγὼ δι' ὧν τὰ παλαιὰ τῶν χρεῖσιν αὐτῶν
ἐλλείπων κλέψω, ἐξ ὧν αὐτῶν ὁμοειδὲς ἔσται·
ὅς τε ἐκκλησία, ὅς τε πολιτεία, διὰ πρὸς ἡμῶν
ταῖς τῶν ἀνδρῶν. Οὗτοι τὸ φιλῶν τὰ χεῖρα
φύλαττον ἐλλείπων· μάλιστα, τὰ πικρῶς (εἴτε
συνεργῶν, εἴτε πλινθῶν, εἴτε πυρρῶν)
γεγραμμένα· ὥς καὶ σελίδα μίαν αὐτῶν, ἡ ὀπί-
σθου, ἐν αὐτῇ ἀπορίψαιτε, περὶ πρὸς αὐ-
μῶν, λαβῶν. Τὰ περὶ ὑμῶν μοι γεγραμμέ-
να, ἐν κιβωτίῳ ἰδίῳ ἀποθήσασθαι· καὶ τὰ
περὶ πάσαις τῶν μετὰ Μακεδονίαν, περὶ τοῦ
πολυτελῆς ἐν τοῖς περὶ τοῖς ἀποστόλοις κιβω-
τίς, καὶ τῆς τῶν τῶν μαρινίδων ποιημάτων ἐν
αὐτῷ κεμνηλώσεως, ἐκέλευτο. Σπῆδα δ' ὡς
δε καὶ περὶ τῶν ἰδιωτικῶν ὑμῶν διέλεκτον·
καὶ ζητῶ, ὅσα περὶ τῶν μετὰ χεῖρα
αὐτῆς περὶ τῶν μετὰ χεῖρα. Ἀλλὰ, τῶν μετὰ
ἡδὲ αὐτῶν. Νῦν δ' ἐγὼ μὴ μόνον καὶ τῶν τῶν
χάρτις λοιπῶν· ἀξιοῖς βροχίας δι' ἀρχῆς
αἰαγνῶς γίνεσθαι τῶν τῶν παρ' ἡμῶν θεο-
λόγων, ἰωάννης Βεσμπέκκας, ὁ πρὸς πολ-
λὰ

verò non ita est, sed primum hoc, quod lingua,
& doctrina vestra Græca, in Tybingensi Vir-
tembergici Ducatus Gymnasio, à multis iam
annis Professore, licet indignum, ago: dein-
de, quod ante multos annos, doctrinam confer-
uatoris Christi, in Orientis regionibus extin-
ctam esse, maximo cum dolore meo ratus: po-
stea, Christianas Ecclesias etiam nunc illic ex-
tare certior factus, magnam affectus sui letitia.
Ideo, amico meo Gerlachio, Romani Imp. Le-
gatum ante quinquenium descendente sequen-
ti, literas dedi, & postea alias misi: quibus eū
Oecumenico, alijsq; commendans, simul etiam
ipsis de reliquijs divinæ gratiæ gratulatus sum.
Sed & libellos aliquot, quibus nostram Reli-
gionē eis notā faceremus, misimus. Nunc itaq;
tua quoq; S. Epistolam mittendā duxi: cum ex
Gerlachio, qui vir esses, cognovissem: nempe,
te non uideri uelle, sed esse uirum bonum:
mentem subactam qui gerat experientia:
ex qua, sapientum consiliorum germina.

Accedit huc, quod eadem S. tua, ipsum Ger-
lachium, humanissime in suo, quod in vicina
urbi insula Chalce habet, monasterio excepit:
idq; nō semel, sed sæpius. Qua de causa, ipsius
etiam successore Solomonem, qui apud illustre
Germanici Imperatoris legatus, D. Ioachimum
Sintzenendorffium, Ecclesiastā est, S. tua, quod sine
molestia tua fiat, cōmendo. He mihi causa scri-
bendi has literas fuere. Quare paterna eas,
reuerendissime Domine, mente accipe: & er-
ga nos benivolentiā habere dignare. Credi nō
potest, quanto desiderio & cupiditate, ego pri-
scia Christianorū Græcorū ornamenta, ex qui-
buscunq; Historijs possim, inuestigare: illarum
qui in Ecclesia fulserunt: in eorū, qui in Repu-
gerenda illustres fuerunt. Actanto amore ma-
nuscripta Græca persequor: præsertim, quæ ua-
rio artificio (sive in modū spiræ, sive laterculi,
sive turris) ducta sunt: ut ne unā qdē paginā,
aut epistolā, quæ a vobis abijceretur, interire
adeptus paterer. Quæ autē a vobis mihi scribū-
tur: ea in peculiari arcula, seu thesaurū, repo-
no: sequens in eo iudicium magni illius Mace-
donis: qui, cum preciosum in Persica Gaza scri-
nium ei oblatum fuisset: Maonida poemata
in eo sibi recondenda censuit. Quinetiā popu-
laris vestra lingue studiosus sum: &, quicquid
eius, seu typis expressum, seu manu scriptum,
nancisci possum, inquirō. Verū de his hæc dicta
sufficiant. Iam autē ne reliqua huius Epistolæ
charta, inanis sit: à S. tua quaeso, ne dedigne-
tur breuē quandā concionē legere: quā nostrorum
quidam

λὲς ἐποιήσιν: τῆς τῆς κεφάλαια ἐξ ἐνοίας, σω-
τῶν, καὶ χρεῶν αὐτῶν ἀπορροήσιν, ὥς γε-
σὶ ἐν τῶν αὐτῶν ἐλλείπων: τῇ σὺν ἀγιοτήτι, ὡς γε-
ματῆς παρ' ἡμῶν διδασκαλίας σμικροῦ, ἐν-
ταῦθ' ὑμετέρῳ φάμεν.

Ρωμ. ἡ λογίζομαι γὰρ, ὅτι σὺν ἀξία, τὰ πᾶ-
νήματα τῶν νῦν καὶ τῶν ἐξ ἧς.

Ἐν τοῖς περὶ λαβῶν ἐφ' ἡμῶν ὁ φιλέτας
εἶναι, τῶν μὴ κατὰ σάρκα ζῶν. Ἐν δ' ἐπὶ τῆς
σαρκὸς ἐργοῖς, καὶ τῇ μὴ σωματικῇ εἶναι,
ἐστὶν ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἀγίοις ἐνίοτε ἐκτελεσται. Ἀλ-
λὰ κατὰ τῆς σαρκὸς ἐστὶ τὸ: ὡς περὶ καὶ
παιδὶ ὁ βάρυ ἐστὶ, μασηγῶν, τὴν μάστιγα
καταφύλαξ. Διδάσκει ἔτι ὁ ἀπόστολος, πῶς
δὲ ὁρῶν μετὰ χεῖρας ἐστὶ τὴν σαυρόν: καὶ
ἀφ' ἐξ ὧν τῶν κανόνων ἐνταῦθα κατεχωμεν.
Τῶν δ' ἐπὶ τῶν: τὸ, εἰς τὴν εἰς τὴν σαυρόν
ἀποβλεπόμεν. Θάυμαστός μὲν, ὅτι (διότι ὁ
κόσμος οἰεῖται, δὲ τῶν θλίψεων λήθην
λαβῶν) ἀληθὴς δ' ἐστὶ. Θεωρητέον γὰρ τὴν σαυ-
ρόν, ὡς σὺν ἀξία, πρὸς τὴν μέλλουσαν δό-
ξαν. Εἰ ἀπάσαι αἱ τῆς κόσμου θλίψεις ὡς
βάλλονται πρὸς τὴν μετὰ τῶν δόξαν: ὅδε-
μῖαν ὁ πῶν ἔχουσιν. Διὰ τῶν, σαυρόν ἔχον τῆς,
εὐβλεπέτω τῶν: ἐννοεῖται δ' ἐξ ἀμῶν ἀ-
ξίου εἶναι πρὸς τὴν ἐκείνῃ δόξαν καὶ τιμῇ: ὅ,
μερίσθης ὡς ἀποδοθείς ἐστὶ. Κατὰ τῆς ὀπί-
κλινῆς, μακρὰ νόσος περιχρῶν: Συμπαλαίει
πάντα καὶ ἀπορροήσιν ἀδύναται: μὴ ὀπίσθου
δεῖν τῶν σαυρόν: ἀλλ' αὐτῶν πρὸς τὰ μέλλον-
τα ὡς ἀποδοθείς, ὡς ἀποδοθείς μετὰ λως.
Ὁρῶ μόνον, εἰ τις κατὰ σωματικῶν ἔχει σκέ-
λη: ὡς πρὸς τὴν ἐστὶ, τὴν τῶν τῶν ὑπο-
μῖναι. Ἐλπίζει γὰρ ὑμῶν: καὶ ὡς ἀμῶν, ἀμ-
φίβολον. Οὐχ ὅρῶν, ὡς μακρὰ ἀποδοθείς
πρὸς τὴν ἀδύνατον πᾶσι: τὰ δ' ἐξ ὧν, ἑ-
κατόντα. Πᾶσι πρὸς τὴν ἀδύνατον, οἰκί-
σιν, ἐφ' ὧν καλὸν λαμβάνει ἀντωνείδων. Διὰ
τὴν οὐ μὴ μᾶλλον αὐτῶν τὰ αἰώνια, τῶν ὀπί-
κλινῶν ἀδύνατον: Ἐκεί γὰρ τῶν, ἀφ' ὧν
μὸς σὺν εἰδὲ, α. Κορ. β'. Βλέπε, πῶς ἐχρησάμε-
θα Ματθ. ιζ'. οἱ αὐτοὶ τῶν θλίψεων ὅρῶν, ὅτι τῇ μετὰ
μορφώσει τῶν κυρίων.

Δύο περὶ τῶν δὲ κανῶν. Εἰ τις ἔχει συμπα-
σχόντα καὶ συναλγύντα, ὡς ἀποδοθείς ἔχει:
ὡς περὶ τῶν ἀντὶ τῶν μᾶλλον λυπῶν, εἰ κατὰ
γελάσιν. Νῦν δ' ἐγὼ αἱ τῶν συμπα-
σχῶν ἡμῶν. Οἶον, ὅτι τῶν χρεῖσιν ἀποδοθέν-
τες, αἱ περὶ αὐτῶν ὁδοῦσαν. Συστάζει πᾶσι
ἡ πίστις, τῇ ματαγομένη ὑποκειμένη. Οἶον, ὡς
ὑφ' ὅσον ἐστὶ πῶν, μόνον ἐφ' ἡμέραν. Δρῶν δ' ἐγὼ, καὶ εἰ
ἀδύνατος ἡ ἀδύνατος τέλ. Πᾶσι μὲν,
ἀφ'

quidā Theologorū, Doctor Ioann. Vesebeccius,
nō ita pridē habuit: cuius concionis præcipua ca-
pita & sententias, concisè & sine Rhetorū or-
namentis, sic in templo cōplexus: S. tua, ut bre-
uiter doctrinam, quæ in Ecclesijs nostris sonat,
deguilet, huc ex libro meo transcripsi.

Rō. 8. Nā reputo, nō esse pares afflictiones plēntis tēporis.
In illis, quæ præcesserūt in hoc capite, dixi: nos
esse debitores, ne secūdu carnē uiuamus. Inter
carnis aut opera, etiā afflictionū impatientia
cōtinetur: quæ nōnunquā in Sanctis quoq; exi-
stit. Sed fructus carnis, est hæc: quæadmodū et-
iam puerulo graue est: virgā, qua verberatus
sit, osculari. Docet ergo Apostolus modū, quo
rectè tractetur crux. Ideo tres hoc loco Regu-
las teneamus. Earū prima, est hæc: ut ad no-
strā crucē respiciamus. Mira quidē, ea Regula
(siquidē mundus opinatur obliuioni dandas
esse afflictiones) at nihileminus uera est. Ita. n.
cōsideranda est crux: tanquā, si ad futurā glo-
riā conferatur, nihil ponderis habeat. Si uni-
uersæ, quæ in mundo accidere possunt, afflictio-
nes, cū secuturi seculi gloria, in una libra pone-
rentur: nullius momenti essent. Ideo, qui crucē
portat, bene inspiciat eā: et cogitet, nō esse ulla-
ten⁹ aequalē cū venturo illo honore & gloria: q̄
cōsideratio, maximæ cōsolationis est. Decūbit
aliquis in lecto, diuturno morbo cōfectus? Cō-
fluctatur paupertate & inopia? Ne animū abij-
ciat: ne obliuiscatur crucis: sed eā cū futura feli-
citate cōmeties, magnopere sese cōsoletur. Vide
modū, si quis putridū habet crus, quā alacer
& prōptius sit ad defectionē illius tolerādam.
Sperat. n. inde sanitatem: quæ tamē dubia est.
Annōn uides, quā longinquā aliquis profecti-
onē suscipiat ob diuitias incertas? Quæ verò
in cælo nobis parata sunt, certissima sunt. Ala-
criter vendit aliquis ruinosam ædiculam, qua
pulchrū emere prætiū possit. Cur igitur non po-
tius aliquis æterna, quā caduca, bona eligat?
Illic. n. talia sunt, quæ oculus nō uidit, 1. Cor. 2.
Aspice modo gaudium Matth. 17. Discipulorū
Christi: quod in monte Thabor, ex ipsius trās
formatione ceperunt.

Secunda Reg. Si quis habet sociū calamita-
tis, & eundē dolorē dolentē: is non habet conso-
lationis nihil: sicut contrā maiore afficitur mo-
lestia, si derideatur. Nunc autē oēs res creatæ,
parem nobiscū dolorē capiunt. Exempli causa,
Christo morituro, petre scisse sunt. Congemuit,
quicquid conditum est, ut uanitati subiaceret.
Vt, quod bestiola quadam est, quæ unum tan-

Concionē
mitto, 22.
Iun. 78. ue-
speri habi-
tam.

Patienter
feramus
crucem.

1. Consola-
toria regu-
la. Nihil
sunt presen-
tes ærum-
næ compa-
ratione fu-
tura gloriæ

2. Nobiscū
patiuntur,
& nobis cō-
dolent, ipse
etiam crea-
tura.

Διὰ τὸν αὐτὸν ὥστε ἐπεσείητο : ἐπεὶ δ' ἡ-
μαρτε, δι' αὐτὸν καὶ τὰ κτήματα ἐτιμωρή-
θη: ὡς περὶ τῆς, μετὰ κακοῦργήσαντι, καὶ ἡ
οἰκία σωθῆται φέρεται κατασκαφῇ, καὶ
αἰμαρέσει. Ὁ ἀρτὸς, ἐπ' ἀγαθῶν μὲν τοῖς
σεβείοις ἐγχετο: Διὰ δὲ τῶν ἀμαρτῶν, καὶ
τοῖς μοχθηροῖς δαλδαί. Εἰς ἕνδεκα ὡς
οὐκ αὐτὰ κτήματα: πῶς ἔμαλλον ἡμεῖς, ὑπο-
μονήτοις εὐαρεῖν ὁφείλομεν; Δι' ἡμᾶς
καὶ τῇ μεταποτητῇ ἡ κτήσις ὑπεβλήθη. Ε-
πὶ, εἰ δὲ ἡμᾶς αὐτῇ, ἀπαλλαγῇς ἡπιθυμῇ:
πῶς ὡς μαλλον ἡμᾶς δὲ, μετ' ὑπομονῆς τὰ
αὐτὰ ποσὶ εἴμ; Ὅταν γὰρ ἐλθῇ ὁ κύριος: αὐτῶν
ἡμεῖς σύμμορφοι ἐσόμεθα. Επὶ τῇ νῦν κόσ-
μῳ καθαιρεθῶντι, τῇ δόξῃ καὶ τιμῇ τοῦ
αὐθιγῶν ὑποσχεθῶνται αἱ κτήσεις: ὡς περὶ
δηλονότι μετὰ τὴν, ἐν ἐξορίᾳ ὄντι, σωθῶν δὲ
ζοντα κατελθόντι, οἱ πιστῶς αὐτῶν προσκαρτε-
ρησαντες.

Τρίτη κανὼν. Ὑποδείγμα ἡμῶν πρὸς
κείνην πάντες οἱ ἄγιοι. Διὰ τῶν τῶν ἀπαρ-
χῶν τῶν πλῆματι λαβόντων, οὗ χριστι-
ανὸς δὲ ὡς. Οὐ δὲ ὡς πρὸς τὴν κλήρου
πάντα τῶν ὧν ὁ πατήρ: ἀλλ' ἐν ἀρχῇ, τυχόν
μόνον κηπίδιον πρὸς τὴν τέρψιν μετρία. Οὐ-
τως ἡμεῖς, ἡοὶ μὲν θεῶν ἐσμὲν: ἔτι δὲ πε-
φανερωται τὸ εἰς ἡμᾶς. Ὁ ἄγιος δὲ ἰωβ,
καὶ ἀνέλοι αὐτὸν ὁ θεός, ὅς ἂν φέρεται ὡς
αὐτῶν. Οἷον γὰρ, καὶ δόξα αὐτῇ: πάλιν ἐν τῇ
ἐαυτῶν σαρκεὶ γεννηθῶμεν: καὶ τοῖς ἐαυτῶν ὁφ-
θαλμοῖς τὸν θεὸν ὁφείλομεν. Ὁ μακάριος
παῦλος, τὸ ζῆν, ἐχει χριστόν: καὶ τὸ δόξαν αὐτῶν,
κέρδιον.

Ἀλλὰ παύομαι, ἡπιωτέρον τῶν πλῶν ἀγί-
τητα ἐνοχλῶν. Σὺ δὲ, σε βασιμῶν τε κύριε,
μετ' ἡπιωτέρας δόξης ὡς πρὸς τὴν πλημμελή-
ματι μὲν. Εἰ δὲ μὴ βαρὺ: γράμματι καὶ
βεβαίῳ, ἐν ἱκνουμενῶν με καὶ ῥῶ μετοχῶν
παισιαις.

Ὁ φράσων ὡς δὲ σὺ πρὸς τὴν μὴ μόνον Διὰ
παντός.

Εκ Τυβίγγης, τῇ α'. μὲν δὲ Ἰαλίας, ἐ-
τει τῆς χριστοπαρθενονίας
α' φ' ο' η'.

Μαρτίνος ὁ Κρῆσιος.

tum diem vivit. Quercus verò, quamvis an-
nosa sit, tandem interit. Omnia quidem, homi-
nis causa facta fuerunt: sed quia peccatū ad-
misit: propter ipsum etiam creaturae, puni-
sunt: quomodo etiam, quando aliquis in maxi-
mis sceleribus deprehensus est: non ipse solum
supplicio afficitur: sed eius etiam domus deij-
citur. & complanatur. Panis quidem in usum
pijs datus est, ut eos sustentet: sed quia pecca-
tum irrepit, etiam malis hominibus servit.

Quod si ergo patienter haec ferunt creaturae:
quantò magis nobis, tolerantibus crucis esse cō-
ueni? Nos enim, ij sumus: propter quos vani-
tati creatura subiecta est. Ad haec, si nostri
causa liberationem illa appetit: quantò magis
nos decet, patientia utendo, superis inhiare bo-
nis? Cum enim venerit Dominus: eiusdē nos
cum eo formamur. Præterea, postquam hic
Mundus, destructus fuerit: honori gloriaq. ho-
minis inseruiunt creaturae: perinde, ac gloriae
participes fiunt fideles ministri: qui cum Do-
mino suo constanter in exilio perseverarunt:
postquam ille in patriam gloriosè redierit.

Tertia Regula. Exemplo nobis sunt omnes
sancti. Per eos, qui primitias Spiritus accepe-
runt, Christianos innuit. Non continuo dai pa-
ter uniuersum patrimonium filio: sed in itin-
tium hortulum aliquem forte, quo se mediocri-
ter oblectet. Eodem modo nos, filij quidem Dei
sumus: nondum tamen in nobis id, manifestū
factum est. Sanctus itaq. Iobus, etiamsi a Do-
mino interficiatur, non vult ab eo deficere.

Novit quippe, quamvis mortuus fuerit: se ite-
rum carne sua vestitum iri: & suis oculis fa-
ciem Dei visurum. D. Paulus, Christum, sibi
vitae: mortem autem, lucro, ducit.

Sed desino, pluribus S. tua molestus esse. A-
te verò peto reuerenter, Domine: ut in bonam
partem accipias importunitatem meam: ac, ni-
si molestum fuerit, breui saltem rescripto me
tempore suo digneris:

quod memorem esse tui faciat me nominis
usque.

Scripsi Tybingæ calendis Iulij,
anno virginis partus CIO
IO LXXIIX.

Martinus Crusius.

PRAE-

ΤΩ ΣΟΦΩΤΑΤΩ, ΠΑΡΑ ΤΩ ΚΩΝ ΠΡΑΕΣΤΑΝΤΙΣΣΙΜΟ ΕΤ ΟΡΤΙ XXVI.
σαντινῶν πολίτῃ πατριάρχῃ, ἱατρῶν κυ-
ρίῳ Λεονάρδῳ Μενδώνῃ, χίῳ:
ἀνδρὲς βελτίστῳ καὶ
τιμίῳ.
ἐν χειρὶ πρῶτῃ.

In Domino S.

Πῶς Λεονάρδος ἐπεῖτ' αὐτῷ ἐγὼ ἴδοιο λα-
βοῦμαι;

Ἰησοῦς γὰρ αὐτῷ, πολλῶν ἀντιθέσει ἄλλων.

Φιλελλεύεσθαι γὰρ, ἐγὼ γὰρ: μετὰ τὸ
ποσὶ τῶν ἐν τῇ μεγαλοπόλει ὑμῶν γρά-
φειν (καὶ τὰ χαλὰ πλεονεξία: τὸ κυρία
τῶν ζωῶν μετὰ τὸν) ἀνδρῶν χριστι-
ανῶν κενοφαίσις, καὶ τιμῆς: ἔδραμῳ δὲ ὡς
μαίσε γράμματι τῶν ἐμῶν, οἷον δὲ ἡ πε-
ταῖ, αὐτοῦ χροῖον. Διὰ τῆς ὅτι καὶ σύ γε, τῶν
ἀγαθῶν ἀνδρῶν εἰ: καὶ τῶν ἐνθιῶν περὶ ὑ-
μῶν καταβαινόντων ἡπικῆς λογισῆς: ὡς ἐ-
μαυτῶν δὲ ὡς ὡς καὶ ἐμῶν εἶναι. Πά-
σαν γὰρ τῶν ἀγαπητῶν μου Γερλαχίῳ παρέ-
σχῃ εὐνοίαν: αὐτῷ ἡς χάρις ἐγὼ σοὶ καὶ τῶν τυ-
χεσῶν οἷον. Τί ἐστι; Μόνον τῷ τὸ βραχὺ γρά-
ματι, ἐν ταῦτα παύομαι: οὐκ ἐδὲ ὡς: ἀλλὰ
τῶν τῶν τιμῆς καὶ κυρία καὶ γὰρ καὶ ἱακώ-
βος διδάχων μίαν πρὸς τὴν, τῶν ἐπο-
μῶν.

Σιρακίδης λή. Τίμα ἱατρῶν πρὸς τὰς
χρῆσεις, τιμῆς αὐτῶν, καὶ
τῶν ἐξ ἡς.

Επεὶ Διὰ πρὸς τῶν τῶν βίβλιν τῶν ἐξ ἡμῶν, δι-
έρχεται ὁ σοφὸς ἐπεβάλετο: νυνὶ καὶ περὶ νό-
σων, καὶ ἱατρῶν λέγει. Μίαν δὲ ἐπιστήμον
ἐν ταῦτα τῇ νοσῶν, πολλῶν ἄλλων περὶ σὴ-
την νόσων, τῶν ἀδελφῶν καὶ κα-
πάλιν. Ὁ πῶν ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐμφορῶ-
μεν τὸν νόσον καὶ οἷον, νόσων αὐτῶν καὶ αὐ-
τῶν αὐτῶν καὶ ἱατρῶν μόνον, ὁ πῶν καὶ αὐ-
τῶν συμφορῶν περὶ φερόμεν. ὁ δὲ τὸ
μέτρον ὑπερβῆς, καὶ Διὰ νόσον δόξαν αὐ-
τῶν καὶ αὐτῶν ἐγχετο. Τῷ δὲ, πάντα πα-
σι φερόμεν. Επὶ, ἐδὲ ἔγαν ἡπιθυμῶν ἐ-
δεσθῶν καὶ ποτόν: καὶ τῷ, ἐχὶ ὑμῶν.
οὐκ ἄρα πολλὰ καὶ πικρὰ περὶ νόσον, καὶ αἰ-
νὰς ἀποσπῆσαι, ὡς ἀνέβη δὲ ὅτι τότε πάλιν
τῶν δέοντι, ὁ μακρὸν χρόνον ἡπὶ τῇ τρεπ-
τῇ καθήκοντι, ἐοίκα καὶ πῶν. Τότε δὲ ἡ
ὑγίεια βλάπτειται εἰς τὰ ἐργα αἰετῶν ἡμῶν,
ὁ αὐτῶν.

Qui, Leonharde, tui caperet me obliuio,
clare?

Vir medicus multis alijs præstantior
unus.

Nam cum Græcorum hominum, & rerum
amantissimus ego sim: ac tot viris in amplissima
vestra urbe hæcenus scripserim (forsitan
etiam pluribus, vitam mihi Domino proroga-
re, scripturus) Christiani nominis præcipuis,
& reuerendis: nullo modo te aliqua mea Epi-
stola qualicūq. in salutatum præterire possū.
Quæ huius rei causa est? Quoniam & tu ex
numero bonorum virorum es: & erga eos, qui
à nobis istuc descendunt, humanus, & æquus
arbitrator: sicut ego nō vana cōiectura mihi colli-
gere uideor. Oem quippe benenolentiā charo
meo Gerlachio præstitisti: pro qua gratiam e-
go tibi habeo non vulgarem. Quid amplius?
Hic ne desista, hac breui descriptione contentus?
Nō placet: sed unam de concionib. reuerendi
mei Caucellarij, Domini Iacobi, adiungam,
hanc, quæ sequitur.

Siracide XXXVIII.

Honora Medicum ob necessitates,
honoribus suis, &c.

Quoniam omnes vite ordines percensere Sa-
piens nosfer aggressus est: nunc etiam de mor-
bis, & de medicis, agit. Vñ autem inter alijs
insignem hic ponit morbum, alijs multis mor-
bis causas dantem, voracitatem & crapulam.
Qui igitur in comedendo & bibendo modum
excedit: hic etiā sibi morborum autor existit:
non solum is, qui cibis sibi non conuenientibus
vescitur. Qui autem, cum ita modum excessit,
morbo extinguitur: is manu sua ipse sibi mor-
tem intulit. Id verò, modis omnibus fugiendū.
Præterea, nec nimis auidè comedendum & bi-
bendum ē. eò qd ne hoc quidē, salubre sit. Nō igitur
vario et exquisito epularū genere, mēsa exiru-
ēda: nec generosa feruidaq. vīna, apponēda.
Fit. n. tuc, ut aliq. diutius mēsa asidēdo, plus
q. oporteat, cibi potioisq. sibi ingerat. Vnde
& valetudo offenditur, & ad actiones homo
R 4 pigrior

Quare ei
scribam.

Concionē
addo, 29.
Iunij 1574.
habitam.

De uitan-
da uoraci-
tate & cra-
pula.

ἀνερ, Διὰ βραχέων ταῦτα γράψαι. Σὺ γάρ, ἐφ' ὅσον ὁ ἀγαπητὸς μὲς Στέφανος, ὁ Γερλαχίος, τῇ μεγαλοπόλει ὑμῶν ἐπέδημσε; καὶ τῆς Φιλοφρονεστάτης τῆς παναγωγιάτης συνήθειας, καὶ τῶν πρῶτων κυρίων Ζυγομαλῶν, ἡξιώθη: ἀέποτε Φιλαίθρων, καὶ παρσηνῆ, καὶ ἑλλωκῆς Φιλαρέτης ὁμικνείας μεσόν, σεαυτὸν πρὸς ὁκείνον (καθ' ὃς αὐτὸς ἐνταυθ' οἱ μαρτυρεῖται ὡς ἀκέρως) παρέχες. Αποδιοοῖ σοι τοίνυν, ὁ Θεὸς καὶ Φιλόσοργος πατήρ ἡμῶν, καὶ τοῖς σοῖς, πλὴν ἀξίαν χάριν: ἡμεῖς ὡς ἐδωάμεθα, ἀλλὰ γυννοῖς μόνον ὁρμασιν ἀμειβεσθαι ἀναγκαζόμεθα. Τῇ ἀναμνήσει μὲν τοῖς καὶ τῶν τῆς βαλῆματ' ὡς οὐδὲν ὁ χάρισι Διὰ παντὸς ἐσόμεθα, ξὺν Θεῷ φάιναι. Μόνον τῆς λαμπρότητός σε δέομαι: καὶ μεταταῦτα, τοῖς Γερμανοῖς, ὅσοι Φιλελλῶες, καὶ Φιλαλήθεις (τῆτο γὰρ, γνησίως Γερμανικόν) καὶ σοφίας ἀρετῆς τε ἐρωτα ἐνδεδόνται, ἐννοικῶς ἔχουν: καὶ πλὴν μὲς γράφω πλὴν δέ, καὶ τῶ γυναικί καὶ ἀρχολῶ σε πει μεράλα, ἐνόχλησιν, μὴ δυσνόως δοτὸς ἐχεσθαι: ἀλλὰ μετ' ὀνοίας φρονίμης (τῆτο γὰρ, γνησίως ἑλληνικόν) σκοπεῖν, χρεῖς σοι δόξαι, ὅσα φρεσὶ καὶ πρῶτον μὲν. Απὸ τυβίγγης, τῇ 18. μὲν δὲ ἀπὸ πειλίας, ἔτι τῆς Θεοπαρθενονίας αὐφ' οὐθ.

Οὗτος ὁ γυνὴ σε ἀρετῇ
ἐπιμύ.

Μαρτίνος ὁ Κρῆσιος.

κ. ἡ. ΤΩ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΩ ΜΕΛΕΝΙ-
κα μητροπολίτη, κυρίω
Μεθόδιω.

Εὐχριστῶ χαίρειν.

Ἀλλοῖς πολλοῖς τῶν ἑλλήνων, οἵτινες ἀγαθοὶ, καὶ πεπαιδευμένοι, καὶ φιλόξενοι, ὅπως ἔλαβ' ἀρεστήσας: πῶς οὐκ ἂν καὶ τῇ σὴ ὁσιότητι γράψαι μὲς; Ἐγὼ καὶ ἄλλοι γυνὴς, ἐδ' ἐμεγας, ἐγὼ ὁμῶς, ἐπεὶ πρὸς ἄλλ' οὐ: τὸ ἑλληνικὸν Φιλάω. Σὺ δ' ἐαδ' ἐσπώματε κύριε μητροπολίτη μελενίκα, τῶν φιλοθέα, καὶ παιδείας, καὶ τῶν πρῶτων χρηστότητι, Διὰ φερόντων τυγχάνεις ὡς ὡς περὶ τῆς ἀγαπητῆς μὲς κατὰ πνεῦμα ἀδελφῆς, κυρίως Γερλαχίος, ἐπληροφόρηθ' ἔλ' οὐχ' οἷός τε τοίνυν εἰμὶ, μὴ ἐχέω, τῇ σὴ δὲ βίᾳ ὅπως ἔλαβ' ἔμ. Τίδ' ὅπως ἔλαβ' ὁ φιλόχριστος μετ'

vir, ad te paucis hanc Epistolam scribendi. Tu enim, quādiu amicus meus Steph. Gerlachius, in splendidiſſima vestra urbe vixit: benigniſſimā, Sanctiſſimi, & reuerendorum Zygomalarum, ipsum suo favore non dedignantium, consuetudine usus est: semper te humanū, mitē, & laudabilis Gracia benignitatis plenū, erga ipsum (sicut ex ore eius hic audio) exhibuisti. Referat igitur tibi Deus, indulgentiſſimus pater noster, tuāq; familia, dignam gratiam: quam nos, qui hic degimus, factis referre non possumus: sed nudis tantum verbis in remunerando uti cogimur. Recordatione tamen, & animi studio, Deo bene iuvante, grati semper erimus. Hoc unū à præstantia tua quæ ſorui in posterum quoq; erga Germanos: qui Gracis fauebant, & veritatis amantes erunt (Hoc enim, verè Germanicum est) & sapientia virtutisq; se studiosos ostenderint: animo beneuolē affectus esse velis: atq; has meas literas, excellentia tua, in arduis rebus occupatissimas, obſtrepentes, nō auerso animo accipere: sed beneuolentia prudenti (Hoc enim, verè Gracis dignum est) aspicere. Det Christus bona quæque, iūis gratissima votis. Scriptum Tybingæ, die XIII. April. anno filij Dei, è virgine nati, CIO IO LXXIX.

Nobilitatis virtutisq; tue stu-
diosus Martinus Cru-
sius.

SACRATISSIMO MELENICI XXVIII.
Metropolitæ, Domino
Methodio.

In Christo Salutem.

Alijs Græcorum multis, viris bonis, eruditis, & erga externos humanis, cum scribere ausus sim: cur nō etiam reuer. dignitati tue scriberē? Quāquam enim diuerſe nationis sum, nec magni nominis: tamen, si quisquam alius, Gracia amore incensus, ego sum. Tu vero, reuerendiſſime Melenici Metropolitæ, unus ex numero illorum es: qui Deum diligunt, & doctrina morumq; bonitate præstant: sicut ex chari mei, in Christo fratris, Gerlachij significatione, certior factus sum. Facere itaq; non possum: quin ad tuam quoque pietatem scribam? Quid autē scribā? Salutē per Christū reue-

Tu autem,
bene de nobis
meritus
Ergo tibi optima
precor.

tu nos post
hac etiā cō
mendatos
habe.

Ergo tibi
quoque.

μετ' αἰδ' ὅς ἀσπασμὸν. Ὑμῖν οὖν, καὶ ἀγαλλίω ἐν πνέματι κυρίῳ, καὶ μακρόβι-
της: ὁ ἡμερῶν, κατὰ τὸ ἐν τῇ ὁπτιγίᾳ ὑπερο-
χία ἐνόν. Σωτηριωδὲς, ἐκ τῶν τῆς Θεῆς λο-
γίων, τὰ λογικά τῆς χρεῖς πρὸς βατα, πρὸς
πλὴν ζῶν πρῶτοι: πάντοτε ὅτι τῇ 21. πύ-
σωτηρ. Θεία χάρις χαίρει: ἀδελφίᾳ πρὸς
ἡμῶν πρὸς οὐχ οὐ: ἐν πᾶσι δὲ χαίρει: καὶ
μετὰ τὰ τῆδε, τῆς αἰωνίας καὶ ἀληθῆς λη-
ξεως (ἡς, μόνον τὸ τῆς χρεῖς πρὸς βατα κατὰ
βῶμα, Διὰ μόνης εἰς αὐτὸν ζώσης πίστεως, ἡ-
μᾶς ἐπιβόλως ποιῇ) μετὰ πάντων τῶν ἀγί-
ων ὁπτιγίης. Απὸ τυβίγγης, τῇ 15. ἀπὸ πειλίας
(ὅτε καὶ ἄλλοις τιμίοις ἀνδράσι αὐτὸς ἐπέσελ-
λον) ἐν ἔτι τῆς ἐκ τῆς παναγίας καὶ πανασπί-
λες κέρης τεχέσιν. Παναγισμὸς λυτρωτῆς
αὐφ' οὐθ.

Οὗτος ὁ σὸς τῆς σε

ἐπιμύ.

Μαρτίνος ὁ Κρῆσιος: ἐν τῇ τῆς ἀλαμα-
νικῆς τυβίγγης ἀκαδημία, τῶν ἐκα-
τέρας ῥώμης γλωσσῶν καὶ συγγρα-
φῶν, κατὰ τὸ ἀδενέσμεν
διδάσκαλος.

Reuer. D. tua
studiosus,

Martinus Crusius: in Alemannica
Tybingensi Academia: linguarum
& scriptorum utriusq; Romæ,
pro tenuitate mea Pro-
fessor.

reuerenter. Valeas igitur, & exultes Spiritu Domini, & longæuis sis: ea felicitate viens, qua in terrestri exilio contingere homini potest. Salutariter ex verbo Dei, ratione predictas Christi oves, ad vitam pascas: semper gratia diuina, nobis per Saluatorem data, gaudeas: incessanter Dominum ores: in omnib. gratias agas. Post hanc deniq; vitam, in beatam eternamq; sedē (cuius nos sola Christi passio, mors, & resurrectio gloriosa, toti Mundo sufficiens, per solam in ipsum vitam fidem, compotes facit) una cum omnibus Sanctis conscendas. Scripti Tybingæ, die XV. Aprilis (quo etiam alys istuc, honorandis viris) anno nati ex S. & purissima virgine, toti mundo communis, Redemptoris CIO IO LXXIX.

Cui opti-
ma quæq;
precor.

ANNOTATIONES MARTINI

CRVSII, TYBING, PROFESSORIS, IN SVAS
ad Græcos, & Græcorum uicissim ad ipsum,
Epistolas.

AD EPISTOLAM I. ET II.

Cum gloriosissimus Imp. noster Maximilianus II. denuo legatum esset Constantinopolim missurus: nempe De occasio-
generosum Dominum Davidem Vngnadium: petijt hic pius Heros, à uenerando Theologico Academia Ty-
bing. Collegio: sibi aliquem bonum & doctum iuuenem mitti: quo uti posset Ecclesiæ, in itinere, & Constan-
tinopoli. Delectus est igitur, illustrissimi Principis nostri, D. Ludouici, permissu, ex celsitudinis ipsius Tybin-
gensi stipendio, M. Stephanus Gerlachius Knitlingensis: non longe ab oppido Brætta, Philippi Melanchtho-
nis patria, oriundus. Quod cum ego cognouissem: amicum mihi periculum Græcorum, quos ipsi Constantino-
poli sine dubio uisurus esset, faciendum putauit: qualis ibi esset hodie lingua Græca, & quales uiri: quis Ecclesiæ
& rerum aliarum, status: & ut gratularer, si quid melioris eis fortunæ restaret: cum semper, propter profesio-
nem meam Græcam, Græciæ amator fuissim: & existimarem, sic rerum Græcarum, in me cognitionem
augeri posse.

Sed cum neminem illic nouissem: præter quam hoc, quod ibi adhuc aliquis esset Patriarcha: scripsi hanc pri-
mam Epistolam ad ipsum Patriarcham: licet ne nomen quidem tunc ipsius scirem: sed nec antiquum titulū (impe-
rio Græco iam sublato) τὸ πατριάρχης & οὐ μόνον, adhuc usurpari putarem. Eam Epistolam cum reueren-
do D. Præposito & Cancellario nostro legissem: approbavit eius Dignitas pro singulari sua erga me beneuo-
lentia, & institutum hoc, & Epistolā ipsam: atq; ipse quoq; hac occasione monitus, literas suo nomine eō mit-
tendas statuit. Res ergo ab hoc initio sic processit.

Κυρίω Δαβίδι. Legati nostro seculo, Turca Vngariam infestante, Constantinopoli fuerunt hoc ordine.

Quidam Portugalsis, anno 1544.

Gerardus Velduichius, Belga 46. & 47.

Ioannes Maria Maluezius, Italus. 48.

Antonius Vurantzus Dalmata, Episcopus Agrienfis: & Franciscus Zay. Hi duo simul à Ferdinando R. pro-
pter controuersiam de Transyluania, extra ordinem missi, Maluezio Byzantij captiuo. 52.

Augerius Gisleinius Busbequius, Belga, liberato Maluezio succedens. 54. & 62.

Albertus à Vuys, Belga. 63.

Carolus Rhimus, Belga. 69.

David Vngnadius. 73.

Quem postea secuti sunt Ioach. Sintzendorffius, & Frider. Breunerus.

Anno 1546. Iulij die 22. Gerardus Velduichius Ratisbona remittitur Constantinopolim, cum nuper inde
uenisset. Sleid. lib. 17.

Anno 47. Gerardus Velduichius, Augusti mēsis 12. redit ad Cæsarem (Carolus V.) pactis inducijs in annos
quinq; Idem lib. 19.

Fuerat Maluezius aliquot annis, Ferdinandi apud Suleimannum Orator: ab eo nimirum tempore, quo Cæ-
sar Carolus magnis de causis (bello contra Protestantes) per Gerardum Velduichium inducias cum Turca fe-
cerat. Nā tū quoq; Regis Ferdinandi nomine cum eo de inducijs octo annorū conuenerat. Et fuerat Maluezius
in Velduichij comitatu: quē ex eo itinere reuersum, Ferdinandus Constantinopolim remisit, ut Oratoris par-
tes ageret: quō commodius Turcarum in Regno Hungariæ grassationibus occurreretur: cum esset, qui apud e-
um Principem, de suorum Præfectorum iniurijs coram exposculetur, & satisfactionem exigeret.

Auger. Gisl. itin. Constantinopolitan.

Υπεροχὴ ἐμὰ. Vt ex Epistola Melanchthonis Græca, ad Patriarcham Ioasaphum 1559. scripta: cuius men-
tionem in Annotat. in historiam Patriarchicam feci. Incipit illa: Αἰ μὲρ ἡ ἐκκλησία θεῶ, οὐ τὸ τῶ τῶ βίῳ, ὡς πρὶν
πλοῖον οὐκ ἔμελλεν, οὐ πολλὰς θλίψεις χεῖμας τετα: νυνὶ δὲ, οὐ τῷ νοσερῷ τῆς νόσου γῆρας, μάλλον ταράττεται
ἢ πάλαι.

Eā Epistolam Melanchthonem ad Ioasaphum misit per Demetrium, Diaconum Constantinop. Ecclesiæ
qui per illam æstatem Vuitebergæ ad semestrem, ob doctrinam nostram cognoscendam uixerat.

Περὶ τοῦ ὁμιλίας. Hanc concionem, cum sic breuiter more meo in templo S. Georgij Tybingæ excepissem: Concium
& ea finita, idem D. Cancellarius, M. Stephanum Gerlachium, quia Constantinopolim abiturus esset, Ecclesiā
sten ante altare ordinasset: adiunxi illam Epistolā ad Patriarcham: ut & doctrinæ Christianæ, & studij mei
Græci, cum utriusq; mentionem in Epistola ad ipsum fecissem, specimen aliquod uideret. Gerlachio autem, tum
de ipsa Epistola, tum de concione hac, quam Patriarchæ mitterem, indicaui.

ne Constā-
tinopolin
scribendi.

Scriptio ad
Patriarchā.

Legati Cæ-
sarei, Con-
stantinopo-
li.

Melanch-
thonis Epi-
stola ad Pa-
triarcham.

Concium
cula Patri-
archæ missa

Hic

His ambabus Epistolis secū acceptis: Gerlachius 9. die April. (τὴν ἀπριλίῳ 9. ἡμέραν) die Iouis Tybin-
gā egressus: die 20. eiusdem, Viennam Austriæ peruenit. Inde 10. Iunij egressus, 16. Iun. Turcos fines cum
D. Legato, & comitatu, ingressus, 18. eiusdem Budam uenit: ubi D. Orator, seu Legatus, Bassam muneravit, ut
pax seruaretur. Albam Græcam, siue Belgradum, 23. Iun. tendens, eō ultimo Iun. peruenit.

Supra Belgradum, omnia propugnacula, corruiere fere à Turcis sinuntur: quia metuant, ne quando Chri-
stiani ea recuperent. Belgradi res instaurant, ipsi architecturæ non bene gnari, per Christianos captiuos, mi-
serè laboribus tabescentes. In arce ibi fortissima, uidimus (inquit) spolia & arma, ex pugna, qua Rex Ludoui-
cus 1526. occubuerat, asseruata, uaria scilicet fragmenta. Minime sunt Turcarum propugnacula ita tor-
mentis instructa, ut nostra. Budæ & Belgradi inuenimus tormenta maxima: sed araneis & puluere
obsita.

Iulij oct. perrexit. Tunc quadrigis usi sunt: non amplius nauibus, quia Belgradi reliquerunt. Sophiam
19. Iulij uenit: sic dictam, quod eodem tempore extructa sit, quo S. Sophia templum Constantinopoli. Est Philippo-
ualde amœna: ubi reliquerunt egrotos, qui quinta demum hebdomade post ipsos Byzantium uenerunt. De-
inde Gerlachius, & Baro Herberstenius, alijq; aliquot nobiles, egrotantes, Philippopolin præmisi (olim à
Philippo, Macedoniæ Rege, conditam) eō uigesimo quinto Iulij perueniunt. Est situ pulcherrima, tribus
montibus cōtermina, partimq; determinata. In quorum uno, uestigia Palatij, & tribunal Philippi, in saxo ex-
cisum, adhuc uisitur: ubi sedens, dicitur exercitum suum contemplatus esse. Adrianopolin 28. Iul. peruenit. Ibi
ipse, & ceteri egroti, Iudeo Medico usi sunt. Inde 1. August. abiit: & sequenti die conualuit, uento marino
gratissimo afflante. Die 3. August. Selybriam attigit: urbem maritimam, in saxo sitam: ubi primò Græcorum
templā & ceremonias uidit.

Die sexto Augusti manē, pleriq; incolumes (inquit) Constantinopolim aspeximus: adhuc procul ab urbe
excipientibus nos, Oratore Carolo à Rhim, Gand' uienfi, Legatis Venetorum, & aliquot Zauschis Tur-
cicis. Tum urbem eo die (qui Iouis nominatur) ingressi sumus. Die decimo sexto Augusti Aulam Impe-
ratoris Turcici minimus: Imperatoris nostri Honorarium ferentes: & ad prandium à Turcis adhibiti sumus.
Quo fuit, tantum sex nobiles, cum Dominis Oratoribus, in conspectum Sultani adducti, uestem eius de mo-
re osculati sunt: ac tunc retrogredi coacti. Postea ex composito, exercitus cum Ducibus, ordine nos præterijt.
Aula Turcica, seu Porta Ottomannica, siue Sarai, est plurimum millium capax: ubi singuli Milites, suas certas
stationes habent. Quisq; summo silentio, & sine screatu locum suum tenebat.

Die Augusti uigesimo primo Sultani uidit (inquit) ad templum cum maximo comitatu euntem: qui do-
mum nostram præteriens, pecunias sparsit.

Septemb. uigesimo primo per Bosporum Thracium, ad mare Euxinum, animi causa egressi sumus. Bospo-
rus, longus est amplius 3. milliaria Germanica. Habet ex utroq; latere montes uitiferos. Ad radicem, iuxta Bo-
sporum, uille suburbane sunt, & habitationes Græcorum. Ibi, Chrysomela, mala punica, persica, & oliuæ.
Bosporus, à mari Euxino, prægrandi saxo determinatur: in cuius summo columna marmorea est, à Pompeio
consule Romano posita. In reditu, Bosporon traiecinus in Asiam, ubi uiridarium Imperatoris uidimus.

Omnis generis oblectamenta, Byzantij sunt. In præcipuis Turciæ urbibus, Ragusæ, Genuenses, & alij I-
tali, negotiantur. Iudeorum amplius XL. millia Constantinopoli habitare feruntur, in parte peculiari, Bospo-
ron uersus. Eorum ædes ante quadriennium conflagrarunt: sed ipsi eas magnifice instaurant. Sunt multarum
linguarum periti, Mercatores opulenti, Artifices industrii.

Græci, præter triuiales & Grammatices, nullas Scholas habent: loquuntur corrupte Græcè: pauci apud e-
os docti sunt, & linguam ueterem intelligentes: tantum tempore Quadragesimæ conciones habent: sub utra-
que specie communicant. Græcis & Rascianis, plerisq; inter se conuenit: in ceremonijs, quàm in doctrina len-
gæ frequentiores sunt. Luxus Græcarum sceminarum, Germanis uix credibilis est. Capillos purissimo au-
ro inuoluunt: frontē & aures, præciosis gemmis & inauribus ornant: collum torquē, lacertos laminis & o-
ptimo auro, circumdant: pectus monilibus aureis, & argenteis, alijs multis ornamentis, grauāt.
Hæc ex pluribus Gerlachij literis, die 11. Octob. 1573. scriptis & initio Ianuar. 74. Tybingam, præter spem
(rumor enim erat, ipsum in itinere perisse) allatis.

ADDAM DISTANTIAS PRÆCIPVARVM VRBIVM,
itineris è Tybinga Constantinopolin: mihi à clarissimo uiro,
Domino, Philippo Appiano, Med. D. collega & com-
patre meo supputatas.

A Tybinga Viennam Austriæ, milliæ. German. communia,
A Vienna Budam,
A Buda Belgradum,

93.

32.

35.

S A Belgrado

Iter Gerla-
chij Con-
stantinopo-
lin.

Belgradū.

Sophia. e.
Philippo-
polis.

Selybria.

Constanti-
nopolis a-
pud Sulta-
num gesta.

Bosporus
Thracius.

Mercato-
res Turciæ
Iudei By-
zantini.

Græcorum
status.

Græcarum
sceminarū
πολυτέ-
λεια.

A Belgrado Sophiam,
A Sophia Philippopolim,
A Philippopoli Adrianopolim,
Ab Adrianopoli Constantinopolim,
A Tybinga Constantinopol.
A Buda Constantinopolim,

61

24

18

37

275

160

Quod in postremis duabus distantijs, minor est uniuersus milliarius numerus: quam si precedentes illarum particulares numeros in summam colligas: cogita, D. Apianum: illic de recte linea, hic de obliqua, itinere loqui.

AD EPIST. III. ET IIIL.

Epistola Tybingensis, per Gerlachium patriarchae redditae. Literas D. Cancellarij, et meas, ad D. Patriarcham scriptas, Gerlachius usque ad XV. Octobr. secum retinuerat: tum quod collegium ipsius, a domo illustris Oratoris remotissimum sit: nec Christianis exteris, absque Ianizaro, in plateis oberrare, propter Turcas *αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἁγίων*, tutum: tum quod opportunum ipse tempus ad eundi, per Patriarchae Rhetorem et Protonotarium, captaret. Quod tunc nactus, cum doctore quodam Medico sedem Patriarchae accessit. Parua, post praesentiam ipsorum significatam, interposita mora: Patriarcha aliquot domesticis Graecis, et Calogeris, praesentibus: illos in quadam aula, extra suum conclaue, humanissime accepit. Postquam in sella quadam consedisset: Doctor, et suo et Gerlachij nomine, sanctitati eius salutem, et in Ecclesia pacem, Italica lingua per interpretem, multis uerbis optauit. Pro quibus ipse uicissim bene precatus est. Moris autem est, peregrinos, cum Praesulibus, et eminentibus personis, per interpretem loqui: et quod Graeci oēs, etiam docti, uulgari tantum lingua utantur. Deinde, rebus suis expeditis, Doctor indicat: adesse literas doctorum quorundam, ex Alemannia: quas S. eius benigno uultu accipere, et pro temporis comoditate ad eas respondere, digne. Respondit ille, eas sibi gratissimas esse, et ad eas responsurum.

Inde discedens, altero ac ipsis osculo accepto, seorsim illas postea legit. Cumque concionem D. Cancellarij, de officio boni Pastoris, legisset: nec in Graeca Epistola mea, eius mentio facta esset (at latine addideram: esse specimen aliquod Doctrinae nostrae: et post eam concionem, Gerlachium ordinatum esse: quae annotatio, ipsis foris uisa non fuerat, aut non intellecta), uisus ego sui quibusdam, uelle D. Patriarchae, tanquam non satis in munere suo diligenti, ueternum excutere. Sed Rhetor, senex optimus, *φιλελευθέρως* mea ostendenda causa missam affirmavit: et Gerlachius, qui ante discessum suum sciuerat: etiam ex inscriptione concionis, et quod non *ἐν τῷ ἀντιφάσει* ibi cum Patriarcha ageretur, Protonotario non esse *ἰσχυρὸν λόγον* demonstrans, rem facile pacauit. Ego etiam, offensione illa dissimulata, ita plusquam reuerenter hanc Epistolam scribendo, magis eximere suspicionem uolui. Sed quia Patriarcha, quarto die post, ad uisitandas Graeciae Ecclesias abiturus erat: mora responsioni eius ad Epistolas, intercessit.

Fames apud nos. Patriarcha Hiegemias, uir humanus et placidus est, amabili uultu: hominum animos ipso intuitu sibi deuinciens. Corpulentus est, et procera statura. Veste utitur monastica, nigra et prelonga: caput cucullo testu habet: crines nutrit crispos: et ex Antecessorum consuetudine, in humeros (quemadmodum Saluator noster pingi solet) diffuentes. Cumque totius Graeciae, et plurimum locorum, caeterosque Patriarcharum, quasi *ἐν ὁνόματι* sit: nihil tamen splendoris, uita ipsius habet: sed omnia simplicitatem et humanitatem singularem sapiunt. Ex Gerlach. literis, 25. Nouemb. 1573. scriptis, et huc 23. Feb. 74. allatis.

Patriarchae potestas. *Κατὰ τὸν βασιλεὺς τοῦ παρὸντος τοῦ εὐαγγελίου.* Gallia et Belgio crebris bellis infestatis, quae etiam aliud eruptura uidebantur: fame grauiissima, eaque diuturna, mortales uexante. Anno quidem 1570. apud nos, galt ein scheffel kerns X. flor. und kam biß auff XI. flor. id est, tritici medimnus uidebatur. 10 flor. donec etiam ad 11. flor. perueniret. Mensura ueteris umi 5. cruciatis. Sequentibus annis, aliquantulum minus precium utriusque generis fuit. Deinde 18. April. 1574. edictum Principis, recitatum ciuibus nostris est: ne medimnus tritici pluris, quam 9. flor. 6. bacis uenderetur. Sed mensura ueteris umi fere 9. cruciatis, Cadus aut (ein aimer) 24. flor. uidebatur. Proxime uero in secuto anno, cum semper summa serenitas et siccitas fuisset: uberrima metis, et opima uindemia, diuina benignitate contigit. Tunc medimnus tritici 3. flor. 5. Bac. (postea, etiam minoris) emebamus.

Prouentus Ecclesiae Constanti-nopolitane De rebus Graecorum, rursus est Gerlachio aliquid ponendum. Maxima Patriarchae autoritas est: quia Oecumenicus agnoscitur a Patriarcha Alexandrino, Antiocheno, et Hierosolymitano: non modo a suis Episcopis. Itaque iurisdictionem habet in Asia minore, insulis Aegei maris, et tota Graecia usque ad Dalmatas, Mysia superiore et inferiore, Vualachia, Moldauia, Russia, et Mosconia. Sed domi ipsius, nullus splendor est.

Patriarcha, et omnia monasteria, suos agros, hortos, et uineas, habent. His accedit contributio Ecclesiarum: quae quotannis Patriarchae, certam pecuniae summam pendunt. Sunt prouentus tenuis fortunae.

Et Ca.

Et Calogeri in Monasterijs, agros, hortos, uineta, suis manibus colunt, ut uitam sustentent. Quidam etiam Mari uicini, aut insulas inhabitantes, mercenarias naues habent, quibus uictum querunt. Quatuor Patriarchae, ut statum suum tueantur, singulis annis Sultano aliquot millia Ducatorum, de Ecclesijs suis collecta, persoluerentur. Presbyteri, ex eleemosynis, et redditibus, quos ex certis sacris accipiunt, uiuunt. Exequias enim Mortuorum (quae Graecis frequentes et multiplices sunt) alij ab eis redimere coguntur.

Laici, eadem fortuna, cum Ecclesiasticis utuntur. Sunt plerique pauperes, et mercenarij: quodque magno labore acquirunt: id ad ornatum uxorum et filiarum, si bonis uti uelint, conferunt: ipsi per se, mūditi et negligentes. Victus sunt tenuissimi, sed potu delectantur. Totum annum raphanis, herbis, et qui maritimi sunt, ostris, certis piscibus, conchis, cancris: quae singula, minimo comparari possunt) uictitant. Carnium usus, ut Turcis familiarissimus est, ita ipsis rarissimus. Opes quibuscunque modis possunt parare, praedia et aedes possidere, eis permittitur. Hinc Artifices illorum, et Mercatores, ditescunt. Controversias eorum, quas a Turcis dijudicari uolunt, Patriarcha, aut Metropolitae Episcopij, aut uiri prudentes, componunt. Tributi nomine, priuati singuli ex Christianis et Iudeis, Ducatum unum quotannis pendunt: qui etiam de singulis filijs duodecim annorum, aut plurium, penditur. At multo plus quotannis, in conseruationem Regiae classis contribuendum est. His persolutis, caetera sua tuto possident: nisi quid eis a uiolentis rapiatur: qui tamen, licet Turcae sint, puniuntur: si iniustam uim intulisse cognoscantur. Et mirum est, inter Barbaros, in tanta tantae urbis colluue, nullas cedes audiri, uim iniustam non ferri, ius cuius dici. Ideo Constantinopolim Sultanus, Refugium totius orbis scribit: quod omnes miseri, ibi tutissime lateant: quodque omnibus (tam infimis quam summis: tam Christianis, quam infidelibus) iustitia administretur.

Sicut autem Constantinopoli, omnis generis nationes inueniuntur: ita etiam diuersissimarum linguarum usus est. Arabes, Syri, Armenij, Graeci, et alij, cum suae gentis hominibus, lingua materna loquuntur. Inter omnes tamen dominatur Turcica lingua: quae, discenda est: si quis cum Turcis contrahere, aut commodius uiuere, uelit. Ipsi uero nati Turcae, alias linguas, praeter Arabicam, non discunt: ex qua etiam, Turcica nata uideatur: cum plurima sint Arabica uocabula in illa: et ipsorum precesiones, Arabica lingua constant. Est deinde post Turcicam et Graecam, maximus Byzantij usus Italicae linguae. Post hanc, Croatica et Vngarica: propter aduenarum et captiuorum, ex his regionibus multitudinem. Hebraei, tantum in Synagogis suam propriam retinent: sed in communi uita, tam inter se, quam ad alios, linguis regionum, ex quibus oriundi sunt, utuntur.

Die decimonono Octob. 74. praeterierunt 14. currus, in quibus captiui Vngari et Germani, robustissimi uiri, domum Domini Oratoris: et in singulis curribus, singula uel bina, capita Vngarorum, contis infixa. Ultimo Octob. iterum praeterierunt ibi 22. currus: cum uiris et mulieribus, adolescentibus et infantibus: ex Vngaria, a Zigaretibus Turcis in seruitutem rapti, paucis germanis adiunctis. In singulis curribus fuerunt pro uexillo, quatuor humana capita, palis imposita.

Ad libros, de quibus ego scripsi, Dominus Gerlachius respondet. Libros Philosophicos et Poeticos Graeci non curant: et, quos scribis, plerumque ignorant. Et audio, ante aliquot secula, lectione eorum, Calogeri quadam superstitione interdictum fuisse. Ex quo tempore, studia humanitatis, artes et scientiae, pleraque neglecta uidentur: ut doctiores, iam sola fere lectione Patrum contenti sint. Quod si quid tale hic fuit: puto, ab Italis et Gallis ablatum esse. Vtrique enim suos Bibliothecarios Constantinopoli habuerunt. Coemerunt etiam nullis sumptibus parcentes, plurimos et optimos libros, duo Caesaris Oratores, Graecae eloquentiae studiosissimi.

Haec est literis, ad D. D. Heerbrandum, et ad M. Samuellem Hailandum, et ad me, mense Octobri, et initio Nouemb. 1574. scriptis: et 4. Ianuar. 75. una cum sequenti Patriarchico, ad superiora nostra scripta Responso, allatis.

AD EPIST. V. ET VI.

Patriarcha, in Ecclesiarum uisitatione, et eleemosynarum collectione, diutius moram trahente: Gerlachius Monasterium eius saepius adiit: sed Rhedimensem Episcopum, Vicarium tunc Patriarchae (cui munus hic nobis respondendi commiserat) nunquam reperit. Tandem exactis 9. mensibus, cum Patriarcha redisset: eum Gerlachius, per Graecum ei familiare, sollicitauit. Sed cum is redire tardaret: quodam die Protonotarium (qui talibus rebus expediendis praest) conuenire et rem urgere, uoluit: sed morbo periculoso et diuturno impeditus fuit.

S

2

Cum

Victus Monachorum & Sacerdotum.

Laicorum uictus.

Tributum annum.

Pax urbis, & iustitia. Linguae uariae Constantinopoli.

Captiui, eo adducti. Libri manuscripti Graecorum

Epistole Patriarchicae adeptio

ποῦτος κινδύνος ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ
Τὶ πρῶτον καὶ ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ
πέτρος ἀνδρείος ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ
ναὺς αὐτῶν ἀνδρείος, τὰ ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ.

O quot particula adij, quot necessitates sustinui?

O quæ acciderunt propter te (chara Rhodamna) mihi?

Saxeum si habuisses sensum, & ferreum cor:

certe in his condoluisses, quæ passus sum propter te.

Addam sanè totius fabulæ huius argumentum: quantum ex mutilo, & transposita hinc inde folia habente, fragmento, colligere potui: ordinans hoc modo narrationis seriem.

Argumen-
ti Lybistri
πολυπύς.

Lybistrum, ingenio formaq; præstantem iuuenem, Christianum, Regem latinum, solum tristissime uagan-tem (quia magico dolo suam charissimam uxorem Rhodannam amiserat, eamq; requirebat) inuenit quidam, nomine Clitopho, & ipse amore tristis. Hi unâ amicitiam iuramento ineuntes firman. Huic Lybister nar-rat: quomodo initio amorem contemnens, postea occasione uenationis & somnij, in eum inciderit. Itaque centum Ministris comitatus, in regionem ethnici Regis Chrysi uenerit: ac post multos totius biennij labores, speciosissimam illius filiam consilio amici, multis literis sagitta in arcem eius, nomine Argyrocastrum, conie-ctus, operaq; Eunuchi adhibita, concilia: nomine Rhodannâ (uictro Aegyptio Rege Friderico, qui riu-alis eius erat) in matrimonium duxerit: successoreq; Regni, à Socero designatus fuerit. Deinde dolo Friderici (sicut à uate ei prædictum fuerat) magis cuiusdâ anus, sibi sua chara Rhodamna erepta fuerit. Exiuerat ergo mæfissi-mus, cū centū Ministris, querens i: sum per mille pericula: Ministris in uaria loca quæredi causa dimissis: qui, bi-ennio exacto, ad eundem locum redirent. Tunc inuenit eū ille Clitophon: qui Lybistro poscenti, uicissim de sua fortuna exponit: sibi nomen Clitophonem esse: ex Regia familia Armeniæ descendisse: & quod filiam patris sui, nomine Myrtanam, deperisset, metu sponsi profugisse. Proficiscuntur dehinc unâ per loca difficilima: somnium Lybistri de aquila & perdice, ut faustum, Clitophon exponit. Reperiunt Friderici anum, ignoran-tes scelus eius: & ab ea decipiuntur. Tandem Clitophonis fidei prudentia, Rhodamna reperitur: & Lybister (quem ipsa, scelere anus necatum esse putauerat) ad eam cum summo gaudio reducit. Rediunt ad locum, ubi initio Lybister à Clitophonte inuentus fuerat. Reperiunt & in loco constituto centum illos Ministros. Summa cum latitia ad Argyrocastrum redeunt: ubi Clitophonis, gratitudinis ergo, Lybister sororem Rho-dannâ, nomine Melanthiam, uxorem dedit.

Doctrina
ibi.

Coniectu-
ra de anti-
quitate hu-
ius libelli.

Ita biennium Lybister consumpsit in concilianda sibi, & ducenda, Rhodanna: biennium in eadem reperi-enda consumpsit, & domum reducenda. Πάλιν, τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον, ubiq; & alicubi, τὸ τῆς ἱστορίας. Loci com-munes præcipui. 1. De ui amoris. 2. de bono ueræ amicitia. 3. quod industria & constantia omnia uincat. Om-nia, castissima & honestissima. Vetustum autem esse eum libellum (cui non pauca initio, medio & fine, decerant) colligo non modò ex chartarum carie & atrij: sed etiam ex iconibus, ubi nulli scloppi apparent: sed arcus & sagittæ, & musica testudines. Fortasse illo tempore extitit: quo Germani, Galli, & Veneti, Constanti-nopolim (ante 370. annos) per Flandrenses comites reuerunt. Nomen ei in Friderici, Germanicum est. Item σελπὶς, schelm. In concursu equestri, Lybister ad Fridericum, καὶ ἐπὶ τὸν ἀντιπάλιν: τὸς αὐτὸν ἀντιπάλιν. Ego ei respondi: nunc moreris, scelestè.

Libellum de Lybistro & Rhodanna, ὁ νεανίας μὴ γοπολύτης habere dicitur: respondit mihi Gerla-chius Epist. 7. Mart. 78.

Τὸν ἱταλιανὸν Anno 1552. præcipuè Iulio Caesar Paschale, è Messana Sicilia oriundo, plurima mihi in Orlando furioso Ludouici Ariosti interpretante. Τὸν ἡσυχαστὴν Anno 1556, circiter.

Prælectio-
nos

Κρησὶς.

Ποικίλον ἀνδρείων in publica apud Academiam explicatione orationum D. Basilij, totius Sophoclis, totius Iliados & Odysseæ Homericæ, & Thucydidis: præscriptione item modi Latinarum & Græcarum orationū componendarum, & recitari solitarum: quæ hora tertia pomeridiana, iam inde ab anno 1559. adhuc sunt: sem-per plus minus centum studiorum iuuenum auditorio: subinde alijs, qui bona secum principia adferunt, in locum abeuntium succedentibus. Antemeridiana uerò hora, tempore æstiuo octaua, hyberno nona, Ciceronis orationes, & certis intervallis Epistolas, in tertio Pedagogij Academicæ ordine, adolescentibus explico. Initio autem, Rhetoricam quoq; hora duodecima, multos annos docebam: quo onere me tandem leuari orantem, ne tribus quotidianis prælectionibus citius succumberem, beneuolè inclutus Senatus Academicus liberauit.

Τὸ περὶ τῆς ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ Latino Græcæ, cuius usus in scholis huius Ducatus est.

υπεροπύ-
σις
superstitio
sa.

Adjiciâ huic tēpori aliquid ex Epist. 25. Maij 7. ad D. Hailandū scripta. In sabbato Pentecostes, Turcæ cō-bufferunt Græcum, biennio antè defunctum: quod uulgò crederetur, noctu sepulchro egredi, hominesq; occi-dere. Alij autem ueram causam perhibent, quod XV. pluresue homines, spectrum eius uidentes, mortui sint. Sepulchro extractus, consumpta carne, cutem osibus adherentem integram habuit. Et ex alia Epistola.

Die

Die uigesimo quarto Maij 4. Exemplar Augustanæ confessionis, Patriarchæ datum est. Pleriq; in eâ is proba-uit, de alijs quibusdam dubitauit. Plura autem Exemplaria cupiebant Græci. Item ex Epistola uigesimo octa-uo Iun. 75. ad eundem Hailandum. Die 16. Iunij, Beglerbegus, id est, Princeps Græciæ, nuptias cum Sultani Mu-rate sorore celebrauit: quæ ipsi ex Testamento Selimi data est. Pompa, præter usitata, nulla propè fuit: nisi quòd machinamenta ignea & ex saccaro omnis generis animalia, fructus, uariæq; confecturae, XL. millium Ducatorum expensas habuerunt. Vludsalus paranympus, eum ditissimus, & sine prole sit: sponsam calceis, ocreis, & ueste ex auro gemmisq; L. millium Ducatorum honorasse dicitur. Hæc, tunc. Deinde 17. Aug. 75. alia quinq; Græca exemplaria Augustanæ Confessionis Constantinopolin misimus: quæ illuc peruenisse, se-quenti anno cognouimus.

Beglerbe-
gi nuptia.

AD EPISTOL. IX.

προσωπογραφία horum præcipuorum, ad quos scripsi, Græcorum, ex literis & ore Domini Gerlachij hæc est.

Domini Patriarcha Hieremias, uir hilares & humanus est, hominibus aridens. Satis corpulentus: similis moribus, forma & statura, nostro Cancellario, D. Iacobo Andrea: & fortè longior. In medio capitis, rasura: in syncope, corolla: in occipite & temporibus, longi capilli: sicut in omnibus illic Monachis. Patria eius, ἀρχαία (uulgò, Achilò) ponto Euxino uicinum oppidū. Aetas illius, anno 1578. fuit circiter 42. annorum. Patriarchæ, Metropolitæ, & Episcopi, cognominibus carent. Fertur tamen, D. Hieremiæ familiam, uulgò τῶν δεικνύμενων, id est, uicinas. D. Ioannes Zygomalas, ex Nauplia Peloponnesi est. Officium eius, q. Cancellariū esse: aut uerius, interpretem, in lingua Græca pura, Latina, & Italica, apud Patriarcham: si tales literæ, aut ho-mines ueniant. Vir elegantibus moribus, & ingenio Italico, est: & Patriarchatui, ornamento. Si imaginem Philippi Melanchthonis uides: huius Zygomalæ expressam figuram uidisti. Veste longa utitur. Anno 1578. fortè octogenarius fuit. Hic, si quando cum D. Gerlachio aliquò iret, aut nauigaret: dicebat, monstrato mani-marsupio, ἀδελφὲ. Tunc ille pro ipso persoluebat. Rhetori quotannis Patriarcha salarium dare dicitur C L. Taleros.

Filius eius (matre circ. 1574. mortua est D. Theod. 1577. an. 31. annorū. Protonotariū agit: scribens nomine Patriarchæ, ad reliquos Patriarchas, Metropolitæ, Episcopos, & alios, literas & mandata: aliq; ad Patri-archatum pertinentia. Satis in lectione Patrum uersatus: ideoq; opera eius plurimū Patriarcha utitur. Sala-riū eius, quotannis circ. CC. Ducati, seu CCC. Taleri. Barbam nigram habet: & fratrem, nomine Stamatiū, Patriarchæ notarium. Theodosius, præ multis Græcis, candido, non diffidente & fallaci, ingenio est. Ipsius, & patris, faciē mihi depictam misit Gerlachij successor: D. Solomon Schuweigkerus. Ambo, mediocri (quan-ta, est mea) statura sunt: & in honorem Patriarchatus, serico uestiuntur.

Ναὺς τῶν ἀνδρείων ἀνδρείων τῆς Ν. mo me, quia ipse talia, quæ beneuolè Græci scribunt, conuerti, inani gloria du-ci existimet: sed quia, cū cetera conuerterem, hæc omittenda non erant. Mecum habito: & nosco, quòd sit mihi curia supellex. Satis mihi est, si Græcis ita tamen scribere possim, ut ab eis intelligar. Quod fieri, D. Ger-lachij locus hic (ex Epist. 27. Nouemb. 75. ad me data) indicat. Nihil in Epistolis (inquit) desiderant: sed dictio-nem & compositionem, omnes qui legerunt (legerunt autem multi) summi opere commendant. Alij quoque mirantur, in exteris nationibus esse: qui puritate & elegantiā Græcos ipsos præstent. Multi infortunium suū deplorant: uidentes, linguam cum scientijs aliò migrasse: eiq; nunc meritis negligentie pœnas persolvere.

Τὴν ἡγεσίαν καὶ ἡλικίαν Annorum tunc circ. 77. ut colligo.

Διότι καὶ ἀνδρείων ἀνδρείων τῆς Ν. intellexi triennio post: D. Zygomalæ, si iunior fuisset: Venetias nauigaturū fuisse, & inde in Germaniam, ad nosq; Tybingam, rei faciendæ causa uenturum. Græcos de Lutheranis, quos antea condemnarant, nunc rectius iudicare.

AD EPIST. X.

ἵνα ἐπὶ τὸν ἀνδρείων ἀνδρείων χρυσὸν στέφ. Athenis, Demosthenes aurea corona donatus à Repub. propter sua in eā promerita, Aeschine inique ferente. Legantur orationes, Aeschinis in Ctesiphontem, & Demosthenis περὶ τῆς στέφης.

Demosth.
corona.

Ὁ πῶς αἰών) Ilocrat. ad Demonicum: τὰς τῶν ἀνδρείων ἀνδρείων φιλίας δὲ ἀνδρείων ἐξ ἀλγείων: bonorum amici-tias nulla ætas deleuerit.

Γὰρ τὸ μακροχρόνιον πατριάρχης Αλεξανδρίας Inquit Gerlach. Epist. ad Cancell. i. Nouemb. 74. cum amico meo, Doctore ueteris oratoris medico, ad Patriarcham Alexandrinum ductus sum: qui ob Syluester sua negotia, paulò antè Constantinopolin uenerat. Et is, senex uenerandus, promissa, lata, & prorsus cana, barba: Alexandriæ habitu monastico, incesu grauis, uita multis persecutionib. probata, suis irreprehensibilis & sanctus. Hunc P. ex sermone cognoscens humanum, rogavi, ut ad Quæstiones meas, de Asia, Africa, & Græciæ Ecclesiis,

conscriptas, Notario distare dignaretur. Annuit statim humaniter petitioni, forte satis impudenti. Nomina Patriarcharum 4. (inquit idem 26. Nouemb. 75. ad eundem) sunt: Hieremias, Constantinopoleos: Syluester, Alexandrie: Ioachim, Antiochie: et Germanus, Hierosolymæ: pro quibus etiam nominatim, in Liturgia preces clara uoce fiunt.

Quatuor
patriarchæ

ωέμψαι σοι) Non accepi: uolente D. Gerlachio, inchoata et imperfecta mittere: sed de perfectione satagente.

Κατὰ τὸν Κομινὸν Aristophanes πᾶσι τῶν:

χρ. Ἀλλ' αὐτὸς δὲ γυναικὶ φόνον μίαν:

βλ. Ποιῶν γὰρ ὅσον, ὡς πόνος: ἡ δὲ δολαφία

ὁ δὲ πόνος ὅσον ἐξολέσθη.

Chremyl. Vnam fugiemus feminam uiri duo?

Blephidem. Quid nī? Quia est paupertas, qua non uspiam ullum animal inuenitur execratius.

Εμποδὼν γίνεταί) Iuuenal. Satyr. 3.

Haud facile emergunt, quorum uirtutibus obstat res angusta domi—

Paupertas
Grecorum
hodierna.

Κατὰ τὸν Κομινὸν ἡμῶν) M. Musurus etiam, præfat. in Aristoph. πλὴν ὀλίγων, inquit, τῶν ἀπὸ τῆς προτέρας ἀδαιμονίας, ὡς περὶ τὴν πύξιν, σοφιστῶν: εἰς τὰς λοιπὰς μάτῳ αὐτὸς ἐπιγράφει, περὶ ταύτης αὐτὴς κατεταγμένης: καὶ χαλεπῶς, ὅσον τελεῖται φόνον τῷ βαρβάρῳ, ποσειδωνίῳ. Præter paucos, ex pristina felicitate reliquos: frustra reprehendas ceteros (Græcos: quod non emant libros, nec discant) cum in necessario uictu parando sint occupati: et difficulter tributum, quod Barbaro (Turcæ) pendendum est, nanciscantur. Vixit Musurus adhuc 1517. anno. Cretensis fuit, et uir doctissimus.

Ἰαπὼς δὲ φουκασομένους) Sunt ne Diomedis Thracis equi: quos illi hospitum suorum carne et sanguine pascebat: quem postea Hercules interfecit?

Κύπρον Ἀδωνιδῶν) Proprie ἡπιοὶ Ἀδωνιδῶν, φυτόν ἐστιν ἐν χύτραις, ἀρρίχοις, ἡ νοφίνοις: ταχὺ ἀναθάνοντα καὶ ἀφανίζοντα, κατὰ τὸν ἀνύμωρον ἀφροδίτης ἐραστὴν Ἀδωνιν. Plantæ et flores in ollis, aut cophinis: citò nascentes et percuntes, sicut Veneris amator Adonis, à riuale Marte peremptus.

Adonidis
hortuli.
Athenarū
Episcopatus.

Ἀθήναις λειφθείσας) Athenas, hodie Metropolim 6. Episcopatum, et 150. Ecclesiarum, esse: cum olim decem Episcopatus habuisset: Gerlachius Epist. 27. Nouemb. 75. ad me, ait. Ecclesiam autem Græcis esse congregationem centum, aut ducentorum, hominum. Interdum, tantum L. et XXX. In Asia autem, pauciores Christianos esse: quod multæ Metropoles, uastatæ iaceant: et aliæ à Turcis inhabitentur.

Sapientie
migrationes.

Ἀπέστησαν δὲ ἡ σοφία, πολλὰς ταῖς ἀποικίαις ἐχρήσατο. Ἀλυστῶν μὲν γὰρ αὐτῆς (φασί) ἡ περὶ ἐξία. ἔτα, πρὸς πέρας καὶ χαλδαίους διέβη, ἔτα, παρ' ἀθηνάοις κατέβη: καὶ ἐκείθεν, τὸ τέλος τῶν ἀπέστη. Καὶ οἰοῦνται τὸς ὅς, τῆς καλῆς ὅς: ὅς τὸν ἐξωδῆσεν, πέρασιν ἀρετῆς διὰ μικρῆς πλανομένη. Sapientia sæpe sedem suam mutat. Niceph. Gregoras lib. 8. cap. 9.

Respub.
Platonis.

Ἡ πλάττων δὲ θεός) ὁ ἀγὼς χρυσόστομος, ἀπομύηματι περὶ τῆς ἀναγγελίας, τὴν μὲν πλάττων ὡς πολιτείαν, κατὰ γέλαστρον, καὶ ἀντιφρόν, καὶ ἀσάφην: τὴν δὲ ἀναγγελίαν, ὡς ἡλικίαν, καὶ σαφὴ εἶναι λέγει. S. Chrysost. Platonis Politiam, ridiculam, difficilem, et obscuram, Euangelicam autem, altam, facilem, et perspicuam, esse dicit.

Honos &
merces alit
artes.

Ὅτε δὲ μιδὸς ὅσον ὁλεῖται) Cicero Tuscul. Quæst. lib. 1. Honos alit artes, omnesque incenduntur ad studia, gloria, iacentque: ea semper, quæ apud quosque improbantur. Hic uero sic dicatur: Merces alit artes: pauperesque incenduntur ad studia præmijs: iacentque: ea semper, quæ nulla mercede cōpensantur.

Ἀλπερτὸς ὁ βίβ) Die 22. Febr. 1565. Albertus de Vuyß, literas Constantinopoli Germanicè scripsit ad D. Primum Truberum, pagi nobis uicini Dædingæ concionatorem: quas ego 27. Augusti 66. legi. In ijs erat de Vuolsango Schreiber, qui captus fuerat à Despota Moldauensi, quod pro libris, à D. Primo in Schlauoni cā linguā conuersos (qui hic auspicijs generosi D. Io. Vngnadij excudebantur) in illis locis distrahere uoluisset. Sed postea dimissus est (ut ex ipso D. Primo si audiui) uenditis illis libris (nouo Testamento, et locis com-munibus S. scripture) quos etiam Turcæ (quia Cirulicis literis excusi) legerunt.

Alber. de
Vuis.
Vuilhelm.
Coturno-
sius, cum
D. Auger.
Busbecco.

Ο μακάριος Γεώργιος) M. Georg. Muschlero Oetingensi, in Archigymnasio Viennæ Rectore, ad id uocati sunt 1548. Christi, tres insignes Philosophi, ex Louanensi Gymnasio, M. Andreas Dadius, Vuilhelmus Coturnosius (Quacquelbertus) et Ioan. Ramus, Poeta celebris: quorum studio atque diligentia, Philosophia in Archigymnasio fuit restaurata. Interea temporis, omnes Doctoriam dignitatem assecuti sunt. Ramus, Louanij in ra proficitur. Coturnosius, magnifici uiri Augerij à Vuissbegze, Imperatoris legati apud Turcarum Regem, agit Physicum. Dadius in hunc usque diem Philosophiam proficitur naturalem. Georg. Eder I. C. Cæsareus Frisingensis, in Catalogo Archigymnasij Viennensis. 1559. edito.

Fuit

Fuit autem 1552. Byzantium profectus, Coturnosius. Anno deinde 1562. cum ineunte mense Iunio, iterum fierent inter nostrum imp. Ferdinandum, et Sol. Turcam, induciæ, scilicet octo annorum: rursus legatus erat Constantinopoli Auger. Busbeccus: et quotannis λ. χιλιάδες χρυσίων pendere debebant.

Bruti

ὁ δὲ ὅς ἐστι ποικίλος) Iliad. 5. Diomedis et Glauci armorum permutatio: χρύσεια χαλκίῳ, ἐκαστὸς μὲν ὀνείρα λαμπρὸς μὲν

βοίων: aurea pro æneis, centum bouum pro nouem bouum, armis.

τὰ δὲ ὅς ἐστι πικρὸν καὶ γλυκύον) inquit cap. 26. Stracides) τέρεται ἂν ἀνδρα αὐτῆς: καὶ τὰ ὅς ἐστι αὐτῆς πικρὸν καὶ γλυκύον αὐτῆς. Gratia mulieris delectat uirum suum: et ossa eius pinguescit scientia ipsius.

καὶ τὸν σοφὸν βέλτε) Bruti Laconice (breues et argute) Epistolæ, ad plures Græcas ciuitates, olim ab

Aldo excusæ, extant. Cicero lib. 11. Famil. Epist. 24. Narro tibi, inquit Bruto. Antea subirascebar breuitati

Beseleel,
aurifex.

tuarum literarum (mea scil. prolixitate gaudem) Nunc mihi loquax esse uideor (tuam breuitatem laudans)

Te igitur imitabor. Quam multa, quam paucis? Iliad. 3. Menelaus, πῶρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγύως, ἐπεὶ ἡ πολὺ

μυθος. Pauca quidem, uerum argute, breuitatis amore. De Beseleelo, Exodi 31. et 37. τὸ τοιοῦτον θεὸς ἀνέπεπλη-

νει πνεῦμα θεῶν, σοφίας, καὶ συνείσταν, καὶ ἐπιστήμης, ἐν παντί ἔργῳ, διανοεῖσθαι καὶ ἀρχιτεχνῶν ἐργάζεσθαι τὸ

χρυσίον, καὶ τὸ ἀργύριον. Eum Deus spiritu diuino impleuerat, sapientiæ, intelligentiæ, et scientiæ: in omnis

artificiosi operis cogitatione, et fabricatione, ex auro et argento.

ὡς ἀνθρώπων) Μυθὸν ἀμαρτεῖν, ἐπὶ θεῶν, καὶ πάντα κατὰ βῆμα.

Solus non errat Deus, & facit omnia recte.

Ex Epigrammate in Orat. Demosth. περὶ τῆς φιλίας.

AD EPIST. XI.

Die tricesimo Ianuar. 1576. loco lectionis Homericæ (docens tunc in decimo libro Odys.) uesperti hora 3.

(ἐν τῷ μεγάλῳ τῷ Κονταβερνίῳ, ἔγερ συνεισίσ) Χολατῆς, ἀνδρατεῖς) Auditores meos (ὡς εἰς τὸν ἐκαστὸν

ἔντας) adhortatus sum ad maius pietatis, honestatis, et optimarum literarum ac disciplinarum, studium.

Deum enim flagitare hoc, cuius inferuire honore debeamus: illustrißimam Principem ideo clementer hanc

Scholam tueri: Magistratum Scholasticum, et Præceptores, hoc omnino requirere: statutis et legibus hoc

exigi: eam esse honestissimorum Parentum, propinquorum, Meccenatum, uoluntatem: ætatis flori hoc dan-

dum esse. Sed hæc argumenta, iam pridem nota omnibus esse: et sepe ab improbis, ac negligentibus (quales,

ipsi non sint) despici. Nunc uero, nouum quoddam argumentum adesse: quod potentius esse debet, ad ipso-

rum industriam incitandam et retinendam, et augendam: Epistolam uidelicet ex Oriente, et loco ualde hinc

remoto, ex urbe Constantinopoli: eamque à uiro optimo, doctissimo, nec parue dignitatis. Hunc, esse Dominum

Theodosium Zygomalam, Patriarchicæ sedis Protonotarium dignissimum: uirum XXX. annorum: filium

Domini Ioannis: senis eruditione et prudētia præstantissimi, Patriarchici Rhetoris: qui ambo ad meas literas,

quibus eos ignotus salutauerim, humaniter et copiose responderint. Filium autem, ad ipsos etiam mittere E-

pistolam: honoris mei, et ipsorum utilitatis, causa Eamque Epistolam postea, ea hora cursim, propter iunio-

res nonnullos, latine interpretatus sum (deprecans à me nouo doctas opinionē: ubi mei indigni, honestior men-

tio fieret) et describendam omnibus, qui uellent, dedi et deligi ab ipsis aliquos iussi, Responsum grato animo

reuerenter paraturos.

Ἀπολέσαντες γὰρ ἡμεῖς βασιλείαν) At quanta saltem ante CCC. annos, mediū quando ante magis floruit, ex-

cellentia Græci Imperij fuerit, Beniaminus Iudæus, Aria interpretante, docet.

Constantinam, inquit, perueni: maximam urbem, caputque Regni Iauan, quos Græcos uocant: Emanuelis

Imper. Regiæ, cuius imperio duodecim Reges parent: quorum singulis singula palatia Constantinopoli sunt,

et turre, et regiones: hisque tota terra subest. Primò ac præcipuo, nomen est Aphrippos magnus: secundo,

Miza Demastocos: tertio, Rominos: quarto, Magdocos: quinto, Alchafom Magli. Ceteri nomina his similia

habent.

Constantinopolis urbis ambitus, milliaria octodecim continet, cuius media pars, super mare, altera uero

dimidia, in continente siue arida est, sitaque est super duo brachia Maris, siue fluminum maxima ostia, in quo-

rum alterum ex Russia, in alterum uero ex Hispania usque, aquæ conflunt. Estque frequens negotiatoribus

multis, ex prouincijs ac regionibus Babylonis, Senaar, Mediæ, Persiæ, omnibusque Regnis terræ Aegypti, et

Canaan, et Regnis Russiæ, Vngariæ, et Psianki, et Burie, et Longobardiæ, et Hispaniæ. Ciuitas ipsa,

communis et promiscua est, ad quem maritimo ac terrestri itinere, ex omnibus Regionibus Mercatores

confluunt. Nullam in orbem parem habet præter Bagdir, maximam illam Ismaelitarum urbem.

Hic celeberrimum templum S. Sophiæ est. Græcorum autem Patriarcha hic habitat. Neque enim hi Ro-

mane Papæ doctrinæ correspondent. Alia etiam templa sunt, totidem numero, quot anni dies. Sed

illud, maximum thesaurum habet, omni æstimatione ferè maiorem, ex donarijs ac dinitijs,

per

Adhortatio
studiosæ iu-
uentuti, ad
maiores
diligentiā.

Theodosia-
næ Epistolæ
traditio.

Iauan, Græ-
ci.
Manuel Co-
mnenus.

Constanti-
nopolis,
qualis anno
1180. cir-
fuerit.

Bagdir.
Est ne Cai-
rum?

παμύθη-
τος ναός ἢ
θεῖος ἐν
τοῖς ἱεροῖς, ὁ
ναός ὁ
θεός, ὁ ναός
ἢ ἐργον οὐ-
ρανόθεν.
Choniata
lib. 18.
Hippodro-
mur.
Bilberna:
Blachernia
Regia,
τὰ οὐραν-
ογενεῖς βα-
σίλειαι.
Choniata
lib. 8.
Tributa.
Græcorum
luxus.
Doctrina
Ignavia
Filij Tho-
garma.

Iudæi.
Pomum au-
reum.

Imperij
Græci am-
fio.

Puræ lin-
guæ Græcæ
ignorantia.
D. Gabr.
Apud Græ-
cos & Ita-
los, negle-
ctio studij
Græci.

per singulos annos allatis ex uarijs regionibus, insulis, castellis, castris, & locis: adeo, ut nullum totius orbis terrarum Templum, cum huius diuitijs comparari possit. In medio autem Templo, columnæ sunt aureæ & ar genteæ, candelabra maxima, & laternæ, & lampades: & alia ornamenta, ex auro atq; argento, plura, quam dinumerare quispiam possit. Templi muris proximus locus est ad Regios ludos constructus. Hippodromus dicitur. Vbi quotannis per Iesu Nazareni natalitium diem eduntur magna spectacula: ostendunturq; ibidem omnes formæ hominum orbis totius, omnibus habituum generibus, coram Rege & Regina Producentur etiam in spectaculum leones, ursi, pardi, asiniq; syluestres: quia pugnam inter se committant. Et aures quoq; in eundem modum. Neque existimo, in ulla orbis regione, huiusmodi magnificos ludos spectari. At uero Emanuel Rex, præter illud, quod a maioribus habuerat palatium, alterum sin ipse construxit ad litus maris, quod Bilbernas uocauit. Cuius columnas & muros, auro & argento conflato obduxit: in quo bella omnia, a se Maioribusq; suis gesta, insculpsit. Solium autem ibidem sibi parauit ex auro & gemmis: idq; aurea corona ornauit, supernè pendenti, ex aureis catenis: cuius ambitus, folio ipsi æqualis est: margaritis & unionibus di- stincta: quarum precium homo nemo æstimare queat: tanto splendore, ut nulla admota lampade, noctu uide- antur & luceant. Sunt præterea res aliæ eodem loco innumerabiles, narratq; incredibiles. Deserunturq; in illud palatium quotannis tributa, quibus turres implentur: coccinea purpureaq; ueste, & auro: ita, ut nullibi terrarum, par structuræ atq; diuitiarum exemplum inueniri possit. Affirmatur autem, ipsius solius ciuitatis ue- stigal, ex foris, portu, ac Mercatorū tributo, collectum, ad uiginti millia Aureorum in singulos dies accedere. Porro Græci ipsi, Regionis incolæ, auro & gemmis ditissimi sunt: cultuq; incedunt sumptuosissimo: uestibus ex cremesino confectis, intextis auro, aut acupictis: equisq; uehuntur Regum filijs omnes per similes. Regio ipsa amplissima, omnium fructuum generibus abundat. Frumenti etiam, carniū & uini, copiam habet ma- gnā. Neque similes his diuitias, in terrarum orbe inuenire est. Sunt etiam docti, ac Græcarum disciplinarum periti, genioq; indulgentes. Comedunt & bibunt unusquisq; sub uite sua, & sub ficulnea sua: conducuntq; ex omnibus gentium linguis: quas illi Barbaras uocant, Milites ad pugnandum cum Soldano, Rege filiorum Tho- garma, qui Turcæ uulgo dicuntur: eo quod ipsi propter otium ac delicias, imbelles & ad prælia ignaui reddi ti sint: uisq; mihi fuerint mulieribus per similes impotentia quadam delictarum. Nulli autem Iudæi intra urbē habitant: sed exclusi brachio aquarum, in loco sunt, qui Pera dicitur: neq; in urbem uenire permittuntur, nihil nauigio: idq; negotiorum & commercij causa. Sunt Iudæi circiter bis mille: nec ulli Iudæo illic uehi equo licet, præter Selomonem Aegyptium, Medicum Regium: cuius officio Iudæi recreantur, grauemq; suam captiui- tatem solantur. Sunt tamen diuites. Hactenus, ille, Ioannes de Monteilla Anglus, qui 1322. ad terram S. profe- ctus est, dicit: suo tempore ante templum Sophiæ, uirum in equo cupreo inaurato, scil. Imp. Iustinianū, cum co- rona stetit: tenentem pomum aureum in manu, significationem totius mundi habens. Id pomum ei ante mul- tos annos ē manu excidisse, nec reponi in manum potuisse. Inde cœpisse decrescere Imperium. Insistere hūc equitem altæ columnæ marmoreæ: sublata altera manu minaciter Orientem uersus, contra imperio infestos. Sic & iste.

Vaticinium lingua Turcica.

Patissahomoz ghelut, ciaferun memlekeri alur, keuzulalmai alur, Kapzeiler. Iedi yla- degij gyaur Keleci cū Kmasse, on i Ki yladegh onlarum beghligheder, eufi iapar, baghi di Ker, bahcfai baghlar, ogli Kezi olur. On i Ki yldensifora Hristianon Keleci cū Kat, ol Tur- Ki gherefsine tuf Kure, hoc est:

Imperator noster ueniet, Ethnici Principis Regnum capiet, rubrum quoque pomum capiet, in suam po- testatem rediget. Quod si septimum usq; annum Christianorum gladius non insurrexerit: usq; ad duodeci- mum annum dominabitur eis: domos edificabit, uineas plantabit, hortos sepibus emunit, liberos procreabit. Post duodecimum annum, ex quo rubrum pomum in illius potestatem redactum fuerit, apparebit Christiano- rum gladius, qui Turcam quaquaersum in fugam agat.

ἡδὺ βαρβαρὸς ὄντας) Puram linguā ait Gerlachius (Epist. 27. Nouemb. 75. ad me: a quibusdam Græcorum in Italia disci: qui domum reuersi, alios doceant. Quosdam à Parentibus, per manus quasi traditam, accipere. Alios, pr incipijs Grammaticæ Constantini Lascaris, in Scholis trinitalibus imbuto: assidua lectione eò perue- nire (Metropolis, & Calogeros quosdam) ut pleraq; in patrum scriptis intelligant. Hæc ille.

Libet addere ex literis D. Ioannis Scheurlini, Med. D. Augustæ Vindelic. (quas ad me 1577. dedit) sequen- tia, de studijs Græcis apud Græcos & Italos.

Ex Epistola uigesima prima Mart. 77. De Barbarogræcis Autoribus (inquit) propter sæuissimam Venetijs pestem, gratificari nondum potui. Dabo tamen operam per amicos: ut per D. Gabrielem aliquid acquirant: qui est ex Diaconis D. Georgij, Græcorū ibi tēpli, præcipuis: uir latinogræcē (ut loquuntur) satis peritus: amicus, cum ibi uersaret, meus. Præter hunc non puto aliquem alium alicuius momenti Græcum es- se: qui nec ipse quidem magnis inter Italos: Græcæ Religionis parum amantes, & linguæ Græcæ

Græcæ imperitissimos. Vnus est in Academia Patauina, Emanuel Margunius Cretensis, iuuenis do- tissimus.

Ex Epistol. Octob. 8. Nihil dum Barbarogræcum (inquit) licet opera data sit, conquestū est. Nec mirum. Nullus enim Græcarum literarum, in Italia tota cultus est: ac ne Latinarum quidem. Solæ florent artes & sci- entie lucrosæ. itaque in Bibliopolijs, Græcorum auorum summa est ab Aldo mortuo penuria. Nisi in foro scrutario aliquid inueniatur: nescio, num quid habiturus sis. Nunc Mercurialem, Patauinum Archiatrum, com- pellam, ut operam det.

Ex Epistola decima tertia Decemb. 77. Mercurialem, ad inquirendos Barbarogræcos incitare non de- sino: cui res curæ erit. Quod ad Gecos attinet, quibus Patauij familiaris fui: eos inde ferè oēs abijisse, cōpertū habeo. Inter quos fuit Symeon quidā: τὸν ἐν οἴκῳ ἐῖς, τὸν ἐν Κωνσταντινῶν πόλει: mihi, & Ioan. Suartizio ue- strati, coniunctissimus: qui ante meum ex Italia discessum, Byzantium redijt: uir in aliquibus Autoribus ut- cunque uersatus: sed (quales ferè omnes sunt) nomine & patria Græcus: sermone & doctrina non excultus. Quod hinc patet, quod in Italiam propter discedendum emigrant. Ex illo multa de statu Græciæ cognouimus: sed ferè nihil aliud: quam nullam in Græcia Græciam, nullas Athenas Athenas, esse. Idem ex Emanuele Mar- gunio Cretense, ab Italidis demum Philosophiam, Græcasq; literas, edocto, percepi. Qui nullum antiquitati locum esse in tota Græcia, mihi sæpe narrauit: nisi in Chio, ubi pauci adhuc ἑλλήνων Philosophiam sinceriorē profiteantur. Præter hos duos, Patauij & Venetijs quā plurimi sunt Græci sacrificuli: qui ne Gramma- tica quidem solidè didicerunt: indigni sua origine, ac potius Barbari. Hi cognomina ferè nulla profitentur: sed Barbarorum more, ὑβριος Γαβριέλης, ὑβριος Ιωάννης, Domini Stephani, appellantur. Nihil in Creta, minus in Corcyra: barbarici plena sunt omnia. Quodq; mireris, nec Patauium ullum Græcarum literarum peritum alitit ualde metuendum sit, nec ad pristinam Barbariem bonæ literæ redigantur.

Symeon
Gabafilas.

Emanuel
Margunius

AD EPISTOL. XII.

Ὡς τὰς γραφὰς μαρτυρεῖς) Quicquid in Articulis fidei, ex uerbo Dei expresso, solidè & perspicue bona consequentia probatum est: meritò à nemine sano negatur. Quicquid autem, aut contradicit sacre scripturæ: aut nulli fundamento innititur sacrarum literarum, sed tantum humane rationis: aut ex Apocryphis, contra re- ceptos, omnibus seculis libros diuinos: aut uitiosa connexionione sententiarum, affirmatur: iure ab omnibus re- ctè & pie sententibus rejicitur.

Ἐχοντες βέλαιότερον, τὸν προφητικὸν λόγον, ὃ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λόγῳ φάνοντι ἐν αὐτοῖς τὸ πῶ. 2. Pet. 1. Δύο τὸ τοῖς ποσὶ μὲν, ὃ νόμος ἐστὶν, καὶ ὡς ταῖς τέχναις μὲν. Psal. 118. Οὐ προσθήσετε πρὸς τὸ ρῆμα, ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν: καὶ ἐν ἀφελείᾳ ἀπὸ αὐτοῦ. Deuter. 4. Οὐ ποιήσετε ἐν ἑαυτοῖς πάντα: ὅσα ὑμεῖς ποιεῖτε ὡς ἐλέγημεν: ἐκείνη τὸ ἀρετὴν οὐκ ἀντίον αὐτοῦ. Ibid. 12. Μὴ ἀπαρτὴν διαρρήδην ἐν τῷ προφητικῷ καὶ ἀποστο- λικῷ γραφῶν ὁρῶν ἀποδοιχθέντι, βέλαιος τις ἐν τῷ: ἀλλ' ὅτι ἀνθρώπων, παρὰ τὸ θεοῦ ρῆμα, λόγους, καὶ ἐν προσσηποταῖς ἔσονται.

AD EPISTOL. XIII.

Κεῖσιν ὁ καλὸς μὲν.) Mihi quidē antiquitus cognomen kraus est: in Germanica nostra lingua poculi ge- nus. Sed quia ὁ μακροχρόνιος μὲν κατηχητής, D. Gregorius Leonardus, me sua dialecto krus uocitauit: Crusu no- men mihi passim mansit. Eo nunc, tanquam si græcum esset, cum homine græcoioco.

Ῥόντε ποιῶντοίς μὲν.) 1. Domino Philippo Apiano, Mathematico. 2. M. Ioanni Mendlino, Dialectico: cui postea, pie defuncto, M. Georgius Burcardus succēssit. 3. M. Georgio Lieblero, Physico. 4. Georgio Hizlero, Rhethor. 5. M. Samueli Hailando, Ethico: uiris, pietate & eruditione clarissimis, compatribus meis colendis.

Διελθὼν μὲν.) Plurimis Græcorum, Armeniorum, Itolorum, malignè persuasum intellexi: Lutheranos, ne- que in Deum, neq; in Christum, credere: Baptismo, & omnibus Sacris, carere: ἀθεοῦ deniq; hominum genus esse. Tanta uis est calumnie, quam etiam Ioach. Camerarius, 1544. in Epistola de Antonij Eparchi Corcyraei ad Philippum Melancthonem Epistola, fuisse indicat, his uerbis ad Matthiam ireneum. Νῦν σὺν ἐργον, ὡς εἰρηναῖος, παραμένει τῷ φιλιππῶ: μὴ περιέλθῃ, ὅτι τὰς τοιαύτας αἰδέας, ὅποιος εἶναι ἐνείνῃ (Eparchus) ὁ ἐπισεί- λας νῦν τῷ φιλιππῶ φαίνεται, ἀλλ' ὡς, ἢ δὲ, φρονύτας περὶ ἡμῶν, ὅτι τὴν ἀλήθειαν, ὡς περὶ ὑπὸ ἡλίου ἐστίν, τὸν διαβολῶν, εἰς φερόμεν, διαταρασσόντων τὴν ἰσχυρὰν ἀληθείαν, ὡς βοῆς, ὅτι ἀργέται νότοις, ἀλλὰ τὸν φρονύτων, καὶ φρονύτων τὴν τῶν ὀφθαλμοφανῶν ἀμαρτιῶν ἐλέγχους. Sic tunc, Camerarius.

Sed Scriptis nostris post illò perlatis: qui ea legerunt, uidentes demonstrationes sacrarum literarum, ani- mis immutati sunt. Medicus quidem certè, se Augustanam confessionem probare dixit: quia scripturæ fun- damentò nitatur: & si quid Græci dissentiant: ignorantia, non pertinacia, id fieri. At multi, quamuis

Professores
philosophi-
æ, Tybinge
Græci, de
nostra
Religione.

refu-

refutare non possint, nimum receptis opinionibus, contra manifestam Scripturam inherent. Cum autem ante semestre D. Matthæo Dressero, Misene illustris ludi Rectori, scripsissem: me cupere scire, nã D. Dolscius ad huc uiueret: me illi salutem dicere: quia nos Græcam eius conuersionem August. confessionis, Constantinopolim Græcis præcipuis misisse: cum ipse fortassis hæcenus putarit, se perdidisse suam operam: accepi à Dressero 27. April. 76. responsum: meam salutationem, & de confessione indicationem, iucundam Dolscio fuisse: & mihi mittere exemplar Siracidae (ut & D. Cancellario.) Græco carmine ab ipso conuersi. Eodem mense Aprili, D. Cancellarius M. Samueli Heilando, stipendij hic illustris Præsidi scripsit: uehementer quosdã in Aula Electoris Augusti cupere scripta Constantinopolitana legere. Quia ergo (inquit) paucarum exempla mecum habeo: peto, ut omnes, quæ aliquid memoratu dignum habent, describendas cures. Eum fasciculum dabis filio meo Ioanni, qui huc curabit. Est res in his locis noua, & miranda: quia putant, Ecclesias nullas esse sub Turca: nisi quod interdum unus, aut alter, Christianus reperiatur. Facies ergo non modò mihi, sed etiam Electori, rem gratissimam: qui hac lectione mirificè delectabitur.

Hieremie Patriarchæ.
Theodosio Zygomalæ.
Metrophani, Berrhoeæ Metropolitæ.
Gabrieli, qui posteo factus est Philadelphie Metropolitæ.
Symeoni Hierodiacono.
D. Michaeli Cantacuzeno: qui sibi in uulgarem linguam transferendum curauit.

Horum unum postea in Ibericam, seu Georgianam, linguam conuersum, in illam Regionem abiit. τῶν δ' ἑσπερίων ἰβηρίων (Hispanorum) ἀποικοι, οἱ ἐπὶ ἰβηρίας: ὡς καὶ τῶν σύρωπαίων γαλατῶν, οἱ ἀσιανοί, οἱ περὶ τῆς ἁγιοῦ. Eustath. in Dionys. Alexand. uersu 282.

AD EPIST. XIII.

Lingua Gr. Byzantij ratio, & pronuntio. Ἰδὼν τὴν ἀρχαίαν) Lingua Græca, Constantinopoli hodie purior adhuc est, quàm alijs in partibus Græciæ: quia sedes Imperij ibi fuit, & est. Doctos Græcos ait Gerlachius, expeditè & celeriter uetere lingua uti. A foeminis item Græcis, ualde disertè & decorè popularem linguam pronuntiare. Earum etiam uestitum, quæ lautioris fortune sint, sumptuosissimum esse, ex uario genere serici panni. Petus alioqui nudum, & brachia, catenulis argenteis & aureis uestiri. Crepidas quibusdam esse, laminis argenteis obductas. Virgines, in nuptijs coronas ex auro gestare. Has in publico incedere uelata facie: mulieres uerò, aperta. Domi, neutras peregrinis patere: sed fugere, & sese abdere, si quis ingreditur. In templis, separatas aulas habere, cancellis obiectis, ne à uiris conspiciantur. Excommunicari ad tempus illas: quæ Italis, Gallis, Hispanis, aut Turcis, nubât: id est, non admitti ad S. cenam: sacris tamen interesse posse. Nullum Græcum, Turcissimam ducere: quia nec dari ei, & fore perpetuò excommunicatum. Serico uilloso (sammat) tantum foeminas uestiri. Turcicarum uestitum, adeo sumptuosum non uideri licet Magnatum, quoque uxores, serico auroq; amictantur. In utrisq; esse multas procaces, dicaces, peruicaces.

Τὸ φίλτατον πονηρὸν μὲν παρθενοὶ ἐμοὶ γαμνέσθαι τρεῖς: τὰς δύο τῆς μητρὸς μου δίδους. Πρώτη μὲν, Σίβυλλα ρωνιγίμη, ἐν σαῶντος οὐσα τῶν τένων μῆτερ. γεννημένη, ἀπὸ τῆς ἐτελεύτησε: γαμνέσθαι μὲν εἶτα φρον. οὐ μεμνῆσθαι: ἀποθανῆσα δὲ (ὡς τῆς πονηρῆς) οὐ τυβίγγη α φ ξ α, ἡ παλὴ καὶ ἐπὶ ἐρασθ, ἐν τῇ τῆς. Δουτέρα δὲ, Καθαρίνη Ουγγλῆνη, τυβίγγη: μίαν μοι θυγάτηρα, ἐπὶ τῶν, τεύχεται: γαμνέσθαι μὲν εἶτα, ἀποθανῆσα δὲ, λοιμῶν πατῆρος αἵματος εἶτα, μακρῶς, οὐ νοσηρῶν: οὐ μὲν δὲ μεσσηνθ, καὶ ἡ τιμὴ μὲν ἐνομήθη μῆτης (φανθόρεξ ὅλιν τῶν περὶ αὐτὴν, καὶ μετὰ πλείον τῶν ξ. ἐτῶν τῆς ηλικίας, διαμένονσα) ἅμα τε γλυπτότατον θυγάτηρα, ἐν τῆς πρώτης γυναικός, ταύτης ὁμώνυμον δρ. οὐ, ἀγαπητότατη γεννημένη, τὸ σωματίον, ἐπὶ τῇ σοφίᾳ τῆς μακαρίτιδος μητρὸς μὲν τῶν εὐνιτάφῃ. Τρίτη δὲ, Καθαρίνη, τῆς κυρίας οὐτεσχυρῆς ἀπόστροφ, οὐσα: γαμνέσθαι τῷ ξξ. εἶτα, οὐ εὐσελίγγῃ, ἰδ. οὐκ αὐτῇ κόρη: τένων ἐμὲ θ. πατέρα πομπασα: οὐ δὲ Μόρον περὶ λῶντα: ἰδ. καὶ α, ἡδὲ μῆτησιν οὐ φιλαίθρῳ πῶ. ὁ θεὸς φυλάττω ἀξίον. Κατέστρεψε δὲ τὸν θυρὸν τὰ πάντα ἀγαθὸς μὲ πονηρὸς, οὐ ἐβανδὸς, τῷ α φ ο η ἔτα.

Τῆς ἀρχαίας τῆς ἀγῶνς Ναυπλίας. Naupliam (Neapolim Romanie) & Epidaurum (Monembasiam) Veneti Turcis, redimende pacis causa, anno 1540. tradiderunt: Aloisio Baduario Legato id facere coacti. Cum enim alios omnes conditiones prius defecere, & illas urbes ad extremam necessitatem reservare, iussus à Republica Veneta fuisset: Turca (cui hoc decretum, iam ante per iudicium enunciatum fuerat, cum illo exposulauit: quod plus in mandatis habens, non explicaret: nec nisi illis locis traditis, pacisci uoluit. Postea cum domum Legatus reuersus, rem exposuisset, supplicium de proditoribus sumptum est. Ioan. Sleidan. Commentar. lib. 12.

Θεολογίας καὶ διδασκαλίας) Anno 1576. Theologiæ Doctores: Iacobus Andreae, Theodoricus Sueppsius, Iacobus Heerbrandus, & Ioannes Brentius. His (post Ioan. Vesebeccium) accessit 1580. Steph. Gerlachius, Doct. Tybingensis res Iuris: Iacob. Cappelbeccus, Nicol. Vesebylerus, Chilianus Voglerus, Anastasius Demler, Ioan. Hochmānus, Academicus. Valentinus Volcius: & extra ordinem, institutionum explicator, Andreas Laubmarus. Medicinæ Doctores: Iacobus Schegkhus (cui, rude donato, succedit 1578. Andreas Planerus) Ioan. Viscerus, Georg. Hambergerus: & τῶν δ' αὖτ' οὐ μὲν γυναικὸς ἀδελφῶν ἐχ. In Collegio Philosophico, sex eramus, quos supra posui. Extra uerò id, Magistrum Nicod. Frischlinum, & Erhardus Cellius, Poeta, & artium professores: Barthol. Megerlinus (nunc cū Deo æuum agens) & Barthol. Hattlerus, linguas & artes tradentes: Hebrææ linguæ Professor, Ioan. Barthebachius (cui defuncto succedit Georgius Vucigemaier) Musicus d. n. p., Valentinus Læbar: pro quo, nunc Vuolsz. Philippus Berrus. Notarius autem Academicæ, Andreas Vualchus.

Επιμὴν ἐκβαλλούσης.) Aut multam pecuniariam aut compensationem lectionum. Nam singulis Angarijs exactis, singuli professores, in Senatu Academico indicant iurati, nunquid prateritā Angaria neglexerint.

Τῶν, τῶν καὶ ἀλλοῶν) Misi ei Catalogum Græcorum, qui in Augustana Bibliotheca sunt, librorum manuscriptorum: qui anno antè ibi typis editus fuerat. Misi Catalogum Græcorum excusorum: qui pleriq; in mea Bibliotheca sunt, his titulis: γράμματα, διαλέξεις, ῥήτορες, ἱστορίαι, ῥήτορες, ποιήματα, φιλοσοφία, νομικά, ἱεροί, θεολόγοι, & uulgaris linguæ libelli. Misi etiam Græcolatinam meam nuptijs clementis. Principis nostri gratulationem.

Οὐκ ἔστι τῆς ἀλλοῦ) Sicut hoc loco, ita & postea, uarias Quæstiones D. Theodosio proposui: in primis autè, Gerlachio: ad quas hic diligenter (percontatus ex Theodosio, & alijs) sæpe respondit: scribens alicubi, sibi gratissimam à me fieri: ita de multis uarijsq; inquirente. Ita scil. ipse admonitus sciscitatus est, quæ alioqui non cogitasset. In Epistola quidem, 17. Maij, 1576. ad me scripta, inquit: se excellentium Græcorum nomina (ut & Metropolitaram) cum familijs præcipuis, alijs indicaturum. Nondū enim de singulis sibi constare: & à multis Græcorum eas ignorari: ipsoq; mirari, quod hæc inquirat.

Τῆς ἡν ἡ τῆς τελευτῆς) Nomen & familiam (idem in eadem Epist. inquit Imperatricis ultimæ: quid de ipsa, & Gynæceo, factum sit: cognoscere è Græcis non potui. Demetrius, Constantini ultimi frater, ante obsidionem urbis, in Peloponnesum, indeq; in Cyprum, abiisse dicitur: & uxore ducta, in Peloponneso habitasse. Nomen ultimæ Imperatricis Constantinopolitanæ (inquit Hieronymus Viscerus, Epist. 9. Nouemb. 1580. Venetijs ad me scripta) nonidum comperi. Effigiem uerò Ioannis, qui fuit frater ultimi Constantini, heri Græcus quidam mihi monstrauit.

Τῆς, ὁ τῆς πατριαρχίας) Horum quadam, ex Poliica et Patriarchica Historia, quam biennio post nactus fui, cognoscuntur.

Μῶν ἐπὶ τῆς παλαιολόγου) Viuebant tunc adhuc duo fratres Paleologi: unus, nomine Constantinus, metu Michaelis Cantacuzeni ad Tartarum profugus: alter, cum filiis trans sinum in oppido Galata, seu Pera, degens. Quidam Constantinopoli (inquit Gerlachius 1578.) se Paleologum uocat: sed non est. Præge Bohemie, ante aliquot annos etiam quidam Pseudopaleologus fuit, è Chio oriundus: qui Græcum Epitaphium Professori Græco scripsit. Cantacuzenorum domus, due. Vna, Anchiad: ubi Michael Cantacuz. magnificas ædes habuit: cuius filius anno 76. nuptias celebravit, cum quadam ex antiqua Raliorum familia: cuius dos fuit, præter alias preciosas res, XX. millia Talerorum: quibus nuptijs Thessalonicensis Metropolitæ Ioasaphus interfuit. Altera domus, Pera. Reliquit Antonius Cantacuz. filios 3. Constantinum, Georgium, & Manuelem. Raliorum due casæ. De Asanibus, foemina tantum superesse feruntur.

Τῆς, ὁ παρὲς χι) Docti tunc uiri in Patriarchatu, & alibi, erant: ambo Zygomalæ: & Medicus Patriarchicus, ex Chio oriundus, in Italia propter studia uersatus, solitudinis amans. Deinde, Tornobi Metropolitæ Arsenius: & Naupacti Acarnanieq; Metropolitæ, Damascenus: atq; Hieromonachus Mattheus, tempore Quadragesimæ Constantinopoli concionator. Rhetor Ioannes Zygomalas, Festo Paschatis 1576. μέγας ἐγὼ λυσιγῆς τῶν θεῶν γράφω (Doct. S. pagina) in Templo, cum impositione manuum, & commendatione ad populum, à Patriarcha creatus est. Latinam linguam duo hi Græci norunt: Ioan. Zygomalas, & Medicus hic Chius.

Ο λῆσ αρχὴ & Ερμόδωρος) Hermodorus Lestarchus, fuit in Chio Medicus doctus, anno 1560. cuius aliquot Epistolas mihi D. Theodosius misit.

Καὶ τῶν οὐ τῇ νῦν) Aliquot conciones mihi postea Ioannes Zygom. misit.

AD EPIST. XV.

Hoc Responsum mihi, suo & suorum condiscipulorum nomine attulit, honestus & doctus iuuenis, Ioan. Rouchius, siue Trachæus: ex uico non longè hinc distante Næra oriundus, Stipendij illustris apud nos alumnus: qui postea calend. Aug. 76. Magister, cum alijs multis, creatus est. Anno uerò 78. Calend. Iulij, nuptijs hic celebratis nunc Verbi Dei in oppido Goppinga præconem agit. Chærus mihi propter eruditionem Græcam & Latinam in primisq;

Professores
Tybingensis
Academica
Medicinæ Doctores:
Hambergerus:
Megerlinus (nunc cū
Deo æuum agens)
Barthebachius
Musica d. n. p.,
Valentinus Læbar:
Notarius autem
Academicæ,
Andreas Vualchus.

Catalogus li
brorum Græ
corum.

Quæstiones
meæ uariæ.

Imperatrix
Byzantij ulti
ma.

Familie græc.
nobiles.

Docti Græci
Ioan. Zygo.
Theologiæ
Doctores crea
tus.

Hermod. le
starchus.

Vnius ubiq;
fidei somni

Eadem propè Turcarum opinio est: fore ultimis temporibus, ut Christus rediens, se in fidem Muhemetis recipi, à Deo petat. Quo impetrato, et Antichristo (qui eodem aduentus Christi tempore, ex Babylonia proditurus sit) occiso: Christum gentem suam Mosiq; ad fidem ultimam, nempe Musulmannorum, conuersurum esse: totoq; orbe, ad unum ouile Muhemetis traducto, secuturum esse finem Mundi. Hæc, ille.

Deinde 16. Mart. 1577. Dominis Zygomalis ego iterum scribens: in Epistola ad Theodosium posui.

Petitio ad
D. Theod.

Δέομαι σὺ, ἐμὴ πέμψαι τὴν τῆς σήμερον τῶν πολλῶν ἐκλήνξιν ἡλώσους (μόνον ἀμελημένας ἀδελφάς, καὶ ἀπερριμμένα ζάματα ὁποῖαν) τῇ ἐλπίδι με, ποῖα καὶ οὐ τῇ Κωνσταντίνῳ ἐφ' ἡμῶν φωνή. Καὶ πολλοὶ δὲ, ποῖα καὶ οὐ ταῖς περιουσίαις ἀδελφῶν. Συνδέομαι ἐγὼ (εἰ καὶ πάλιν ὀλίγα σύνιστω) καὶ παλαιὰς χάριτας, καὶ διφθέρας: καὶ πρὸς παλαιὰς ἐμὴν, καὶ πρὸς σὺν τῷ παρὰ πᾶσι ἀμαρτωλῶτα. Τὸ δὲ τὸν μοι τῶν ἐκλήνξιν πᾶσι περὶ ἐστὶ. Θάυμαστος δὲ χεῖρ, ὁ δὲ σὺν τῶν ἐμῶν ἰσοβίαις, ἐπιμείλεις ἀλαμάνων τε καὶ ἐκλήνξιν: πρὸ ὧ, καὶ πρὸ φ. ἐτῶν πρὸς ἀλλήλους γονιμίας, οὐκ, μαρτυρῶ τῷ πομπῶ, γαμετῶ γονεῖσαι Εἰρήνην (φριδερεῖν παρ' ἡμῖν καλῶς ἐλπίς) ἀλαμάνων Σουλτῆρα καὶ Εἰρήνην αὐτῶν, ἰσακίς τῇ ἀγγέλις θυγατέρα, φιλιώτῳ τῷ τῶν ἀλαμάνων φησὶ, ἡ γὰρ ῥωμαίων καίσαρ: καὶ μαρτυρῶ μάλ' ἀποβῆναι τυβίγγης, οὐκ, μαρτυρῶ λόγῳ ταφείσαν. Καὶ οὐ πόλιν Κωνσταντίνῳ, καὶ μαρτυρῶ ἡμῶν, ἐτάφην μαρτυρῶ ὁ χρυσολόγος: τῇ ἐ. ἀπρίλις, τῇ αὐτῇ. ἐτῶς ἐν τῷ τῶν παλαιῶν. Sententia breuiter est. Mitte mihi aliquid vulgaris lingue (Epistolas duntaxat, quas alioqui abijceres) ut uideam, qualis hodie sit uestra lingua, præsertim Athenis. Colligere soleo, quicquid tale, quamuis abiectum, nancisci possum. Adeo Græca amo. Placet etiam mirabiliter: olim inter Græcos et Germanos, annis abhinc CCC. et 13, notitiam fuisse. Vt, quod Emanuelo Comneno nupta fuit Irene, seu Frideruna, comitis Sultzeperchij Berengarij F. et Irene, Isaacij Angeli Imp. F. Philippo Germanico Imper. non ualde longè huic, in Monasterio Lorchæ humata. Et in oppido Constantia, sepulchrum extat Emanuelis Chrysoloræ. Est id in cænobio Prædicatorum: cuius Epitaphium mihi uigesimo Septemb. 77. studiosus hic adolescens, Nicolaus Hillerus dedit, uidelicet hoc. Ante aram situs est D. Emanuel Chrysoloras, miles Constantinopolitanus, ex uetusto Romanorum genere, qui cum Constantino Imp. migrarunt. Vir doctissimus, prudentissimus, optimus: qui tempore generalis concilij Constantinensis diem obiit, ea existimatione, ut ab omnibus summo Sacerdotio dignus haberetur. Die 15. April. 1415.

Vetus inter
Græcos &
Germanos
notitia.Chrysoloræ
Eman. Epi-
taphium.

Hæc ferè, antequam illam Epistolam ad Symeonem scripsissem: ad quam nunc, quedam annotaturus, me recipio.

Εἰς αὐτὴν ἐγγὼν περὶ τῆς οὐς ἀρετῆς τε καὶ λογιότητος. Dicebat is mihi 76. in æstate: secum Patauij fuisse Græcum Monachum, doctum et pauperem: cui nomen, Συμεὼν ὁ Διοσκόριος: quem, uenturum fuisse in Germaniam: si quis ei uictum dedisset. Scire tantum Græcam, non aliam, linguam. Eum, à studio aliquibus, interdu ad cibum uictum esse. Quia autem nemo ipsum in Italia curauit: uerisimile esse, redisse Constantinopolim.

De Symeo-
no Hierodia-
cono.

Ei Græcam Camerarij κατήχησιν perlectam fuisse: quam placere, nisi quod de Processione, et imaginibus, secus Græci sentiant. Scire ex S. literis, uetari sculptilia. Ideo non habere sculpta simulachra, sed tantum pictas imagines. Se Byzantium Gerlachio, qualis uir hic Symeon esset, scripsisse: ex eoq; bonum uirum esse, intellexisse. Amplius XXX. annos natum esse. Hæc, Suartzius.

Quæstiones
eius.

Symeon Diaconus (inquit Gerlach. antea Patauij, D. D. Suartzij contubernalis, nunc Constantinopoli pueros rudimenta Græcæ lingue docet. Bonus et modestus est: nec eruditione, Græcorum postremus. Nisi tanto intervallo inter nos separati essemus: ut plurimum conuersatione eius, ad exercendam linguam Græcam, gauderem. Verum ipsi, propter Turcos ianitores, ædes rostræ non patent: nec mihi sæpius eum conuenire licet. In Epist. 1. Febr. ad me scripta, et 25. Mart. 77. allata.

Δὴ παρὰ σὺ ἐπιστολῆς (in priore, sibi responderi petijt ad 2. Quæstiones Physicas. Πρώτον μὲν (inquit) ὁ τὸς ἀπὸρ μοι: πῶς τὸ τῇ τῇ ἡλίου δύναμι μετεβλήθη θαλάττιον (ἀλεμνὸν γὰρ, καὶ πῖνον) τὸ ὕδωρ: τὸ δὲ λιμνὸν, ἡμῶν. Εἰποι δ' αὖ τις, ὅτι ἀναβῆναι τοῦ γαλῆς τὸ τῆς λίμνης: καὶ διὰ τὸ ποταμῶν ἐξορροῦν τὸ καὶ ἐξορροῦν, ἐπεὶ ἡ τῆς καὶ γὰρ ὕδατος ἀπὸ πᾶσι, καὶ ὁ μὲν γὰρ θαλάττιος: ἀμφίβωλον. Δυνάμεις δὲ, τίνες χάρις τὸ τῆς θαλάττιος ὕδωρ, οὐκ, ἀπὸ τῆς βαρυτάτης, καὶ αὐτῆς ἀπὸ πᾶσι, σείσσειν. Ἰσμεν γὰρ πάντως, ὅτι τὸ πᾶς ἐν τῷ γαλῆ καὶ θερμῷ τῶν στοιχείων ἐμπέφυκε. Primò querit, qui fiat, quod marina aqua ui Solis, salsa et amara sit: nò autem, palustris. Quod si quis dicat: quia palustris scaturiat: aut quia fluminibus misceatur: dubium, hoc esse: quia idem in Caspio, et quidem maximo mari, fiat. Deinde, quare marina aqua, si, ubi altissima est, moueatur, in profundissimis tenebris, quasi lucem emittat, cum tamen lux: siccis et calidis elementis insit.

In altera Epistola, ἐπελάοις μοι, inquit, τὰ τῇ ἀρετῇ καὶ ἐπιστολῇ ἀπαντᾶ, οὐκ, ἐμὴ βίβλῳ τῇ πρώτῃ μὲν, μετὰ πάντας τῇ πᾶσι. Καὶ τὸν Εὐκλείδην, οὐκ, πρὸ τῶν μῆν, καὶ ὅν ἐχόμεν, οὐκ, πᾶσι τῶν τυχόντων. Ἀντὶ δὲ τῶν πᾶσι, καὶ τῇ πᾶσι, καὶ τῇ πᾶσι, καὶ τῇ πᾶσι, καὶ τῇ πᾶσι. Petit sibi totum Textum Aristotelis et Euclidis, folij magnitudine, mitti. Pro ijs se ei, quicquid petat, per Dominum Gerlachium, missurum.

Νύμφα καὶ ὄρ) Nuptias Stutgardie decimo sexto April. 77. cum Chynigunde Bezecina celebrauit, Græco-latino

imo à me Epithalamio scripto. Postea, in ea ciuitate Medicum agens, diem suum (antequam Symeonis literis respondisset) 19. Iun. 1580. noctu pie obiit: cum magno dolore chari sui uirici, M. Samuelis Haulandi.

Τὰ ἐπιθάλμια Epithalamium de nuptijs illustrissimi Principis nostri, D. Ludouici: et Epithalamium, ipsi Suartzio scriptum.

Τὸ βιβλῆριον τῆς) Λεξικὸν Μαθηματικῶν, à D. Conrado Dasypodio, Argentinae editum. Alia nunc huius temporis adicio.

Epulæ Græc.
in Templo.

Die Georgij, Græci et Armenij, post liturgiæ celebrationem, in Templo epulati: præsentibus paucis uiris et foeminis. Hæc magis adesse solent, ut spectentur, quam ut epulentur. Græcæ et Cilicissæ, totæ auro et gemis resplendentes: nostram etiam Imperatricem inquit 15. Maij. 1577. D. Gerlach. Superantes.

Hoc tempore, antea et post, Metrophanes Hieremie Patriarchatum eripere conabatur: sed, supremo Bassa Hieremiam tuente, nihil effecit.

Die 1. Octob. 77. Compendium Theologiæ D. D. Iacobi Heerbrandi. D. Patriarchæ misimus, à me Græcè conuersum.

Antea Responsum 16. Iun. eidem Patriarchæ missum est, ex S. literis solidum: una cum elegantissimo minuto Horologio. Sed et Dominis Zygomalis, duo Horologia missa.

Circa medium Iunij, eodem 77. anno (inquit Gerlach.) Sultan Murates edictū fecit, de capiendis, et ex urbe eiiciendis, inhonestis mulieribus: sicut et auus eius Solimanus, naues aliquot impletas talibus, Mari mandasse fertur. Inquisito ergo, ea estate processit. Dicitur tamen præfectus huic rei, dicescere: Dantem pecunias, retneri. Duo Veneti duntaxat nauicularij, auriter tractati. Cum enim ultimo Iunij, apud Turcas mulieres deprehensi fuissent: utriq; sua ad latus ipsius alligata, et ita nudis capitibus et pedibus, tantum in caligis et indistis, Galatæ trans forum (ubi Mercatores, et omnis generis aduenæ, conueniunt) ad Iudicem ducti sunt. Eorum insigniori, annos magis L. nato, nonaginta septem uerbera, in planta nuda pedis inflata sunt: ut non potuerit amplius ire: cum altero, ut in fraudem inducitur, clementius actum. Postea, in carcerem coniecit. Imminuit eis etiam periculum circumcisionis, ut Turcæ fierent: sed tamen factum non est. Modò tamen sub finem Iulij, Sultano, alijsq; Turcis, amplius mille Ducatis, libertatem receperunt.

Turcicum
contra
wogras
edictum.βυζαντινὸς
τύπαι.

Anno 1578. Febru. 19. uenit huc Tybingam, illustrissimus Princeps noster, D. Ludouicus: una cum ipsa Deßpœna, cōiuge sua: et duobus eius fratribus Marchionibus: atq; cum nobilitate, et Aulicis. Postridie (illis præsentibus, et cœnobiorum Abbatibus, et studiosis) hora media octaua, orationem latinam habuit D. Theodoricus Sneppius, in Auditorio domus Sapientie, seu Aula noua: de laudibus beati Ducis Eberhardi, huius Academiae 1477. fundatoris: et de Ducibus, Vlrico Christophoro, Ludouico, eiusdè clementissimis et liberalissimis conseruatoribus. Mox, posthanc orationem, habita est (ijsdem auditoribus, cum Scholastico græge, et Magistratu oppidano ac ciuibus) Germanica concio à D. Iacobo Heerbrando. Deinde pransi sumus, plurimis mensis, in arce Principis: ferculis, uicis, uariâ musica, clementissimè et magnificè accepti. Die 21. Febru. oppidanus Magistratus (Præfectus tunc, superiore, nobili uiro, D. Friderico Hertero ab Hertneck: in festore, D. Ludouico Dauchero: et Archigrammateo, Isacco Suartzio, disertissimè splendideq; Germanicè dicente) Senatui Academicæ laurum opimum donauit: dextero cornu inaurato, sinistro miniato: cum insignibus oppidi, in fronte principis in dextro lateri: uniuersitatis, in sinistro: quæ omnia in chartis picta erant. Tunc Academia, prandium in suo Senaculo, et uicina Ioan. Crugij κακέρης domo, Proceribus, Abbatibus, Professoribus, Magistris, et oppidi Magistratu, dedit. Ita hilarè celebratus est secularis huius Academiae annus, τῷ θεῷ χάρις.

Academiae
Tybing. Iu-
bilæus an-
nus.

Die 25. Febru. 78. Literas accepimus Gerlachij 29. Decemb. 77. scriptas, ubi inter alia, hæc. Nouemb. 10. (inquit) primū hic uisus est Cometa, prolixam caudam trahens: qui nunc multo, quàm initio, altior, paulatim euanesceat. Sophi quidam Turcarū (ecce ineptias) iudicant: stellā nouam esse, quæ nunc tertio appareat. Primò, uisam fuisse ante Gomorrhæ excidium: secundò, Pharaoni interitum prænuntiasse. Nunc (quia non igneo, ut illis temporibus, sed albo colore, appareat) fertilitatis prænuntiam esse.

Comete cō-
spectus.

Paucos ante menses, ex Halepo (Hierapoli) Syriæ urbe, Constantinopolin uocatus est Astrologus quidam: qui Sultanum de fortuna sua ex astris præmoneat. Ideo in Galatensi colle extruxit profundam dectanq; turrim: cuius summo imposuit Astrolabium, et multos circulos ex Orichalco magnos: inde prædicturus scilicet, quas Gentes amicas, quas inimicas, habiturus sit Murates. Operi perficiendo septennium sumpsit, quotannis stipendio triam millium Ducatorum: eius duplum, finio opere, à Rege accepturus. Adiutor ei est Iudeus quidā Theßalonicensis: qui ambo, cometam hunc, Persiæ et Arabiæ bellum minari dicunt. Hæc, tunc. Exitus uerò tandem hic fuit (sicut D. Vuenceslaus Budouuezius à Budouua, 10. Mart. 80. Gerlachio scripsit) quod sphericum illud opus, mense Ianuario, spatio unius horæ, omne solo æquatum est: quod uulgò crederetur, id omnis hæctenus mali (bello in Persis infelicer gesto) causam fuisse.

Astrologi-
cum Peræ
opus.

Vidimus inquit Gerlach. in eadem Epistola hoc anno (77.) circiter CC. Christianos, catenis colligatos, diuersis temporibus huic pertractos: præcedente ipsos Tubicine, uel Tympanista, captiuis consorte: reliquis capita sociorum interfectorum, longurijs infixa portantibus. Vnicus ex ijs adolescens, natione Bauarus, ante Iaurinum captus: cum præteritū Augusto, CCC. circiter à Turcis (ita bene induciæ coherent) cæsi captiq; fuissent:

Grassatio:
nes Turci-
cæ.

Ἐπιγραφή τῶν τεσσάρων ἀρχιεπισκόπων τῶν τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως
μὴ ἀποκατασταθῶν.

- α. Ἀγιάωτε πατριάρχα τορνόβη, καὶ πάσης βουλγαρίας: ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπῆτε ἀδελφεῖ, καὶ συναπτεργί.
β. Ἀγιάωτε ἀρχιεπίσκοπε πενίς, καὶ πάσης σερβίας, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπῆτε.
γ. Μακαριώτατε ἀρχιεπίσκοπε πρῶτος ἱστανίων, ἀρχιδιάκον, καὶ πάσης βουλγαρίας: ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀδελφεῖ.
δ. Μακαριώτατε ἀρχιεπίσκοπε, καθολικὴ πάσης ἱβηρίας: ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπῆτε ἀδελφεῖ, καὶ συναπτεργί.
ε. Ὁ Κωνσταντίνος πόλεως τῆς τοῖς.

Et extraneo-
rū Archiepi-
scoporum.

AD EPIST. XX.

Die 26. Iul. 78. Literæ Græcæ à D. Patriarcha, & Latinæ à D. Gerlachio, uenerunt: scribente mihi è Stutgar-
dia D. D. Luca Osiandro: se Gerlachio gratulari, tanquam è faucibus Orci redeunt. Ponam Epistolam
Gerlachij.

CLARISS. VIRO, D. M. CRVSIO: LINGVARVM
in Academia Tubingensi Proffessori celeberr. D. ac Præceptori suo
honorando.

S. in Christo Literas meas, clariss. uir, ad te copiose superiori Martio scriptas, cum literis συγκαταλέξωσι si accepi
fui bene est. Ego tuas ultimas, 18. Mart. datas, 21. Iun. in Vedremo, Bulgaria uico (quò, Dei beneficio in patriam
redeunt, sani peruenimus) accepi. Salutem tuam Dominis Zygomalis ascripti: eo, quo tuas accepi, momento.
Quæ à D. Theodosio petisti: indefinente instantia mea, perfecta esse opinor: non tamen sine nummorum tuorum
expensa.

Fero nanq; tecum Epistolas plures, in diuersis Græciæ locis scriptas: quarum barbaras, D. Theodosius
Græcas fecit: & contra Græcas, barbaræ conuertit.

Breuem historiam Barbaro Græcam, de rebus ab urbis expugnatione gestis, sua manu (cum ipsum urgere
non cessarem) describens ex mendoso Exemplari, correxit.

Duas Orationes, Constantinopoli habitas, mittit: quibus addit exercitia quædam barbaræ linguæ, in propriâ
translate. Explicationem quoq; uocabulorum, quæ interpretanda misisti.

Ego uerò in usum tuum emi historiam Patriarcharum: qui post urbem captam Constantinopoli sederunt.
Chronicon item, eodem idiomate barbaro, ex libris Michaelis Cantacuzeni, cum opusculo Rhetorico, non
extantia.

D. Hieremias dono tibi mittit ποσώλυον: id est, linteam, quo Græci opulentiores ad extergendum faciem u-
tuntur: simulq; uasculum ex terra Lemnia. Theodosius uerò, marsupium Athenis factum: terramq; Lemniam,
qua, contra pestē, fluxuq; sanguinis, utitur: quæq; in oēs cibos Imperatori Turcico raditur. Hæc singula, sarcinæ
meæ inclusa sunt: cum, præter Patriarchæ Epistolas, nihil mittere per cursorem possem. Dedit quoq; uterq; Zy-
gomala ad humanitatem tuam literas: quas reliquis chartis me addidisse puto. Nunc sub Cursoris aduentum, ad
manum non esse, doleo.

D. D. Andrean Planerum, D. D. Schekio, uiro incomparabili, succedere summo opere lator. Qui enim dexte-
rius, maioreq; cum fructu Studioforum, organi Aristotelici usum ostendat: uix esse puto. Nec dubium, quin sin-
gulare ornamentum Scholæ nostræ futurus sit. Utinam D. Schegkij sua Metaphysica & Topica, siq; aliæ lucu-
brationes eius sunt, nobis impertiantur: nec ipsi nos indignos negligentia nostra faciat. Sed de his, satis. H. tuam o-
ptimè ualere cupio. Sophie, Bulgaria metropoli, 24. Iunij, anno 1578.

H. tue

studiofissimus.

M. Stephanus Gerlach.

Addam alia, ex alijs eiusdem literis, huius temporis. Primo Maij (inquit ad D. Polycarpum Leiserum: Vuite-
berge, Ecclesiæ & Scholæ Doctorem) Iudeus quidam, propter illegitimam cum Turcica muliere consuetudi-
nem, Byzantij suspensus est. Sic & mulieris maritus, eques alioquin Aulicus: quod, ipso consentiente, Iudeus id
fecisset. Ipsa uerò, postquā supplicium utriusq; aspexisset: in Mari uicino submersa est. Multis precibus, Iudei
(qui maximo numero, plurimiq; diuitijs, ibi agunt) per homines fidos, matri Regis Turcarum, uxoriq; supre-
mi Bassæ (quæ plurimum possunt: & ad quas Hebræis mulierculis, in Medicina empiricis, ut plurimum adius
pater) supplicarunt: si quo modo popularem suum, morte ignominiosa (tanquam uniuerse nationi dedecori fu-
tura) liberare possent: eiusq; gratia, 2. millia Ducatorum numerare uoluerunt. Sed Iudex urbis supremus, allato
ad Regis Vicarij, legum codice, aut fieri iustitiam, aut abire officio, uoluit. Gratia tamen hæc Iudeo facta est:
quod pro igne laqueum accepit.

In Hispania uerò (ut ex Gulielmo Ratcliffeo Anglo, 1583. didici) uir, qui uxorem adulterā habet, ipsemet (per-
missu magistratus) eam obruncare cogitur (cum alius non sit carnifex) in eo actu pileum cornutum gestans: tan-
quam si cornu ei cornua imposuerit, ut irrationali animanti. Decollatione facta, pileum abiicit: iterumq; inter
uiros honestos numeratur. Omnes sceminae ibi, licet formosæ, suffusa facie sunt, & nigro capillo. In Africa, de-
formes.

Die

Valedictio
Sultano.

Die 18. Maij 78. generosus D. Legatus Vignadius, Regi Turcarum ualedicturus: conuiuio (ut moris) cum
suis Domesticis, in Aula acceptus fuit. Quo finito, quinq; eorū (pallijs sericis domi induti: quæ diebus aliquot
ante, ipsis ex Aula fuerant missa) cum generosa ipsius D. (inter quos, & Gerlachius) ad Regem ducti, togā eius
deosculati sunt, hoc ritu. Rex in camera sedet, auro gemmisq; splendidissima: cuius pauimentum, tapetibus ex
auro margaritisq; preciosissimis instratum est. Ad sinistram stant Bassæ primarij. Ad fores intrinsecus, duo su-
premi Portarij: extra uerò, alij duo, cum baculis argenteis. Cui iam ad Regem accedere datur: eum duo interio-
res, circa brachia prehensum, ad maiestatem ipsius ducunt: cumq; ipso humi procumbentes, ueste deosculandā
exhibent: rursusq; erectum, ad fores retrorsum deducunt. Hanc conueniendi Regem consuetudinem, seruant
iam inde à tempore Muratis primi, qui post uictum Lazarum Seruie Despotam, ab eiusdem Aulico, Mi-
losch Koboli dicto (cum is fraudulentè, graui de causa accessum ad Regem petens, liberè admissus fuisset)
pugione percussus, interijt. D. Legatus, à Rege, eiusq; Vicario, aurea ueste donatus, non sine honore ab
utroq; abiit.

Togā longā tunc Gerlachius (ut postea mihi dixit, & monstra uit) ab Imp. donatus fuit. Geht biß auff die
fueß: mit ermeln, uue ein Studierpeltz: rosinfarb, mit greunem uuollnem tuch gesuettert. Magnus accrus illic
talium uestium iacet: ut donentur Legatis, & alijs exteris.

Melius iam, quam antehac, erga Ecclesias nostras affecti uidentur Græci. Antea enim hæreseos, multorumq;
errorum, ipsis suspecti eramus. Nunc euentū scripturæ conuicti, fateri coguntur (licet non in omnibus nobi-
scum faciant) nos præter rationem nihil sentire.

Cum libri Michaelis Cantacuzeni, cum multa & lauta suppellectile, preciosisq; uestibus, Constantinopoli
uenderentur: à Græcis precium illorum sic auctum fuit: ut 20. Ducatis, & pluribus, exempla Noui testamenti
uenderentur: solum 4. Euangelistas habentia. Minimæ chartæ, duobus aut tribus Ducatis aestimabantur. Cari-
tas ea, hinc, quod Monachi quidam ex monte Atho, & aliunde, concurrerent: libros etiam uiliores, sex, octo, aut
decem, Ducatis emerent. Cumq; unus ex rerum uenialium Præconibus, Gerlachio gratificans, integrum Nouū
testamentum, addito Psalterio, decem Taleris accepisset: Græci id alienigenæ datum esse, ægerrimè ferentes:
alij decem, alij pluribus Ducatis, ab ipso redimere uoluerunt. Sed retinens Gerlachius, alios in super Græcos
codices emit.

D. Patriarcha (inquit idem ad D. D. Heerbrandum) paulò ante discessum nostrum Constantinopolim
rediit. Respondendi laborem cōmisit duobus Metropolitibus, τῷ μετρώπῳ (Metrophani) & τῷ μεθώνῳ (Metho-
dio) suo quoq; Didascalo (Mattheo, Berhocēsis fratri) & Protonotario: uiris bonis & doctis. Secundo autem
Iunij (inquit) in Patriarchatu uocatus fui: quod D. Hieremias hunc Melenici Metropolitam creare uellet: qui
Quadragesimā superiore, in Patriarchatu & Peræ, populum pro concione docuerat. Hoc actu & liturgia
finita: cum Patriarcha populum eminus stantē, ex suo coenaculo benedictione de more affectisset: Græcū quen-
dam Monachum, maximā hominū frequentia, publicè ab Ecclesia separauit. Cum enim paucis diebus antè Hie-
rosolymis uenisset: ante Templā, & ubi magnus hominū fieret concursus: ut pecuniam colligeret, dicebat: non
procul Hierosolyma, lapidem cœlitus cecidisse: cui inscriptum, paucos post dies Mundum interitum esse. Cui
cōmento ut fidem faceret: literas monstrabat, quas se ab Alexandrino Patriarcha habere aiebat. In ijs promit-
tebantur peccatorum indulgentiæ omnibus: qui eas pecunia compararent. Id Patriarcha Hieremias resciscens:
& fraudem subesse statim intelligens: quod nec ab Alexandrino, nec ab Hierosolymitano, literas ea de re dice-
bat enim Monachus, se perdidisse eas) accepisset: hominem ad se uocans, à pertinacia impossura abducere non
potuit. Ideo periculum à Turcis, Ecclesiæ Græcæ metuens: cum in maximo hominum conuentu excommunica-
uit: & omnes eos, qui posthac tales ab eo indulgentias emerent. Edicto igitur publicato: qui tales emerant, eas
Patriarchæ iussu & metu attulerunt: ijsq; præfente Monacho, combustis, pecuniam suam receperunt. Vendi-
derat autem singulas uno Ducato. Tunc & Monachus imposturam confessus est: amareq; flens, exire, nisi à Pa-
triarcha in gremium Ecclesiæ receptus, noluit: id quod factum est, cum serio locoq; reprehensus, Prodromus
auari Papæ appellatus fuisset.

Ad Epistolam D. Hieremiæ. ἀλλοτὶ διαβόληται) ἐλεῖται τὰ χεῖρματὰ ὑμῶν, μαρτυρῶ, ὅτι περὶ βεβαίως
διαβόληται: καὶ ἐγὼ μαρτυρῶ, ὅσα χεῖρματὰ: καὶ τὸ ἐν νυκτὶ ἀγέτω ἐμὸν ἀποδοχόμεθα. Accepimus uestra Scripta, die 4.
Martij in Thessalia: & legimus ea: ac uestra in Domino Charitatē probamus. Ipse Hieremias, ἐν τῷ νομῷ γὰρ
ματι: quod ad D. Iacobum Andreæ, Iac. Heerbrandum, Lucam Osiandrum, & M. Crusium, scripsit.

Αχρεῖ & ἀγύστῳ) Id uerò 21. demum Maij, 79. allatum est, humanissime scriptum.
Περὶ τῷ ὁρολογίῳ) D. Patriarcha, sub finem Maij Constantinopolim reuerso, Gerlachius ipse Horologium
obtulit. Cum enim id, & Theodosij, defectu laboraret: ea (post literas ad Patriarcham missas) secum retinens,
Artifici reficienda dederat. Nec satis mirari artificium eius Patriarcha potuit.

AD EPISTOLAM XXI.

Ἐς τὸν φίλον ἐπανόρχου πατριάρχα) Die 4. Iun. 78. concessa à Sultano potestate, οἱ πατριάρχαι Gerlachij
discensus ex
V e Con- vire.

Græcorum
oraticule.

è Constantinopoli discesserunt: quæ erat ἡ τετάρτη τῆς ἐβδომῆδος, nempe dies Mercurij. Eo tempore, bellum à Turcis magno conatu in Persas motum. μίση δὲ τῆς ἐγγύστατος λόγου Ioannis Zygomalæ περὶ ἀνέμων: & de S. cruce historiolas: & de igne purgatorio opinionem S. Pauli: ac de natiuitate Christi, sententiarum sarragenem. Deinde, in vulgari lingua, λόγου θεοφάνους μοναχῆς, in templo Patriarchico recitatum, & à Sym. Cabasila descriptum atq; ματθαίος μοναχῆς (qui est τῆς βερροίας frater) περὶ εἰσόντων λόγου.

AD EPIST. XXII.

Nyssaensis
in Canticis.

Τὸ εἰς τὸ ἄσμα) Huic, manu D. Theodosij inscriptum initio est.

Σοφοὶς ἀνδράσι, κυρίως:

Ἰακώβω τῷ ἀνδρὶ, πρεσβυτέρῳ καὶ καλῶς ἐκτετατῷ, θεοδωρῷ τῷ ἀνδρὶ, Ἰακώβω τῷ ἐκβραβύλῳ, καὶ τῷ ὀστέῳ, τοῖς διδασκαλοῖς τῆς θεολογίας: καὶ μαρτίνῳ τῷ κρησίῳ, τῷ ἐκτετατῷ γλωττίῳ διδασκαλῷ: Θεοδόσιῳ, προτονοτάτῳ τῆς ἐκ Κωνσταντινῆς πόλεως ἐκκλησίας τῆς πατριαρχικῆς: ἐν τῷ ἐκόντων ὁρθῶς καὶ παλαιῶν βιβλίων, τὸ το φιλοτιμῶν ἀνδρῶν, μὴ ἐν ἀντίθεσιν ποιεῖν ἀνδρῶν: τῇ βιβλιοθήκῃ καὶ ἀνακλινῇ τῇ περιφανῇ τυβίγης, ἀναβέβαι ἀξίῳ, μνήμης χάριν.

Ἀπὸ Κωνσταντίνης πόλεως, αὐτὸς ἡμεῖς ἀπὸ τῆς σωτηρίας.

Sapientibus uiris, Dominis.

Iacobo Andrea, Præposito & Cancellario: Theodoreto Snepffio, Iacobo Heerbrando, Luca Oslandro, Doctoribus Theologia: & Martino Crusio, utriusque linguæ Professori: Theodosius, Protonotarius Constantinopolitane in Patriarcheio Ecclesiæ: ex libris, qui haberi potuerunt, correctis & uetustis, hunc, paruere-muneris gratia donans: in Bibliotheca illustris Academiæ Tybingensis, memoriæ causæ reponi oro.

E Constantinopoli, anno CIO ID LXXIIX.

salutis.

Κρησίας
descriptions
librorum.

Liber is, τῆς δευτέρας μῆνης (quartæ formæ) est: rubro Corio asserculis inducτο, foliorum 252. quem ego (Κρησίῳ) mihi, à 14. Ianuar. usq; ad 4. Mart. 79. descripsi. Postea, in Bibliothecam Academiæ, Autographum illatum est. Antea uerò, Constantini Manassis σάουφιν χρονολόγῳ, foliorum quartæ formæ 110. Politicis uersibus constantem, à 20. Decemb. 78. usq; ad 5. Ianuar. 79. Postea autem, Theodosij Meliteni χρονολόγῳ συναγωγῇ, & τὰ πατριαρχικῆς Κωνσταντίνης πόλεως, foliorum τῆς πρώτης μῆνης (in folio) 241. à 9. Mart. usq; ad 11. April. 79. Hæc tria, uno eodemq; calamo anserimo, semper stando, quotidie duas lectiones habendo, aut duas conciones audiendo, σὺν θεῷ absolui, hilarè describendo. Libros, eleganter ligandos curavi. μίση δὲ μὲν, τὰντα: αὐτὸς γὰρ μὲν φιλοκλήν δέχομαι.

Ἐχόνταί σοι βιβλία παλαιά) Sequentes 4. libri, 37. Taleris empti sunt.

- Libri manu
scr. allati.
1. Demosthenes, magnam differentiam ad excusum habens: additis nonnullis uitis Plutarchi.
  2. Thucydides.
  3. Theodoreti ὁρῶντες: cum explicatione Epigrammatum, quæ non extant.
  4. Κεραμῆος λόγοι θεολογικοί, non extantes.

Deinde.

1. Liber Canonum (cui Acta conciliorum, Patrumq; autoritates plurimæ, inserta) 12. Taleris.
2. Testamentum nouum pulcherrimum, cum iconibus: Psalterio adiuncto (ex libris Mich. Cantacuz.) 10. Taleris: quod Græci 15. Ducatis redimere uoluerunt.
3. Manasses Historicus, non editus, 3. Taleris.
4. Festorum Græcorum canones, cum explicatione libri Psaltici (qui, usitatissimus Græcis, ὁρῶντες dicitur) 4. Taleris.

Deinde.

1. Liber sermonum Theologicorum.
  2. Orationes Gregorij Theologi, cum expositione τῆς σεβαστῆς, Metropolitæ olim Heraclie, 12. Taleris.
  3. Theodof. Melitenus, Historicus: 12. Venetis Ducatis, seu Zechinus: quorum unus 26. Bacijs ualet.
- Μαρτύρια δύο) Quorum unum mihi retinui. Item, in tabella complicatili, eleganter depictam τὴν θεοτόκον, τὸν παῖδα ἐν στήθεσιν ἐκφυλάττοντα.

Γενήσῃς τῆς θεολογίας ἀπαντα) Misimus postea 1580. eis h. e. libros, elegantissimè compactos: quos D. Hieremias (post Metrophanis, à quo deiectus fuerat, mortem iam restitutus) sequenti anno accepit.

Libri, Græcis
mis.

1. Eusebij, & adiunctorum, Ecclesiasticam historiam, typis Roberti Stephani.
2. Eiusdem præparationem & demonstratam.
3. Basilij M. & Greg. Nazianz. opera, Basileæ excusa.
4. Iustinum Martyrem, Epiphanium, sententias Antonij & Maximi.
5. Actium Medicum, & Acliani opera.
6. Iosephi Iudæi historiam. Plures tunc habere non potuimus.

Gerlachius autem, pro se, D. Theodosio Lexicon Varini Faunorini: cui antea quoq; pulcherrimum Testamentum nouum Roberti Steph. & aureum annulum, donauerat.

Ἐπεὶ δὲ τὸ εἰσακτάς) D. Methodio, in sigillo D. Theodosij, uir coronatus apparet, cum gladio in dextra. Cir-

cum.

cum uerò, Θεοδόσιῳ Προτονοτάτῳ. De reditu D. Gerlachij adiungā. Die 5. Aug. saluus peruenit Viennā. Medio Augusti, supellex eius, per Marcum Hærnium Vlmensem curata, huc Tybingam uenit: nempe tres cista, & unum uasculum forma Turcica. Hoc autumno, conciones (ex Theologorum ore in Templo Græcè exceptas) catetheticas (in inscriptione, πολιτὸν μαθητῶν) Græcè & latine edidi: reuerēdis Dominis Abbatibus, quibus inscripseram, aurato me poculo, cum insignibus D. Principis sub operculo, honorantibus. circa octobrem, Bassa Budensis, strangulatus est: qui inter suas concubinas, Sueuam habuit, præcipue amans: quæ, ipso sublato, nuda in exilium eiecta est. Die XI. Decemb. D. Gerlachius, cum Vienna Pragam, & inde Vuitebergam, adijisset) uespere feliciter huc (τῷ θεῷ χάριν) redijt, die Iouis. Noluit autem statim me postridie accedere: quod mihi filiolum Theodosium obijisse audijisset. Mortuus is fuerat X. Decemb. (post longiorem infirmitatem) subito, specie quadam erysipelatis: quam mulieres, Fluck uocant: quia ruber quidam tractus, in dorso eius postea apparuit. is morbus, quamprimum foramen aliquod corporis occupat, hominem necat. Ideo croco foramen circumlinitur: ne ulterius rubor serpat. XIII. eiusdem mensis, ipsum egoladiens, ἐδέξω σάμψον τὰ εἰσόντα. Qui, salute mihi à D. Cancellario nostro dicta: se Præge nostras postremas literas accepisse ait: & circa initium Septembris, Constantinopolim misisse. Sequentibus diebus, ea, quæ à Græcis acceperat, mihi dedit: interim ipse, apud illustrijs. nostrum Principem aliquot dies uersans. Illustris autem D. David Vngnadius, eo tempore triginta sex circiter annorum erat: ac postea, cum generosa laudatissimaq; uirgine nuptias celebrauit.

De reditu
Gerlachij.

Addam huic tempori hoc quoq;. Die 19. Iul. 78. literas à præstantissimo uiro, D. Christophoro Pfistero Aug. stano, humanissimas accepi: ubi inter alia, Multoties, inquit, de D. Gerlachio recodor: quàm sancta fide, mihi ante quinquennium animā agentis: ac de sepultura in agro Constantinopolitano cogitanti, pijsimè consolationibus adfuerit. Quod si ipse tibi, doctissime D. Crusi, prius, quàm mihi, conspiciendus dabitur: excipias ipsum, quæso, meo quoque nomine, osculo pacis quàm amantissimè: meq; tuo illo gaudio certiore facias. De Græciæ barbarie postea scribeas, se nihil inde mihi chartacei mittere posse ait. Libros enim serè illinc exhaustos esse: per Legatos Imperatoris, Venetorum, & aliorum Principum. Ei 2. Aug. respondi: Gerlachium 24. Iun. ex ciuitate Sophia (eo enim die illud uenisse) mihi scripsisse, se in reditu esse. Rescripsi etiam 10. Ianuar. 79. ipsum, feliciter reuersum, nunc hic esse: & audita eius pathetica salutatione, statim cum dulci quodam affectu respondisse: ô quam pius uir.

Charitas in
ter D. Chri-
stoph. Pfis-
terū, & D.
Gerlachij.

AD EPIST. XXIII.

D. Matthæo (inquit ad me 7. Mart. 78. Gerlach.) Didascalo Patriarchico, concionē eruditam mitti, non planè inconsultum uidetur. Nec non & ipsius fratri, βερροίας Metropolitæ: nunc temporis uicario Patriarchæ, uiro docto & humanissimo.

ὁ θεὸς καὶ ἀλλοι) Etiam clarissimus uir, Rostochij lumē, D. D. David Chytræus. Antè annū (inquit Gerlach. 27. nouemb. 75. ad me) à D. Chytræo per literas rogatus fui: ut de Ecclesiæ & fide Græcorum, se historie causa certiore facerem. Hæc, Gerlachius. Postea, cal. Iun. 76. ego per M. Iacobum Godefridū Smaleburg. Bunsuicensem, eius dignitati misi Patriarchicam Epist. cuius initium. τὰ τίμια ὑμῶν γράμματα. Ideo 10. Maij 78. mihi rescribens, ait: ὅσον ἐὰν χαίρῃ, ὅσον μᾶλλον βραβύλοιο, ἀδελφῶν: tantò sibi iucundiores alijs multis illas meas literas fuisse. Cum autem ex Gerlachio, num ex alijs quoque locis D. Patriarchæ scriberetur, quæsiuissem: respondens is mihi 7. Mart. 78. Ad Patriarcham, inquit, nulli Doctorū Germaniæ, nec etiam aliarum nationum, scripserunt, præter D. D. Chytræum: qui uestro (opinor) exemplo monitus, annō 77. ad Patriarcham literas dedit: quas proximè unā cum uestris accepi: Dominoq; Patriarchæ Thessalonicam misi, expectans huc usq; responsum. Hæc, ille. Respondit ei Patriarcha 78. mense Maio: cuius Epistolæ editæ principium est: Σοφώτατε κύριε Δαβὶδ Χυτρώι, κατηχητὰ τῆς ἀνακλινῆς, τῆς ἐν τῇ πατριαρχικῇ πόλει.

Davidis
Chytræi li-
teræ Con-
stantinopo-
lin.

AD EPIST. XXIII.

Πορεύειν) Transmiserat 15. Ianuar. 78. Patriarchæ, Thessalonicā uersus, per Præbyterū: qui in demortui Ephesij metropolitæ locum succedere conabatur: sicut & successit.

Cometa:

τῇ φεβρουαρίῳ) Hic cometa, Constantinopoli, X. die Nouemb. 1577. conspici cœpit: Tybingæ uerò, XII. eiusdem. M. Georg. Liebler, πωγωνία esse iudicabat: ut qui corpus habens occasum uersus, barbam pro tenderet ad ortum hybernum. D. D. Philippus Apianus, 13. Graduum longitudinem habere. In oppido uicino Imp. Reutlingæ, 77. & in Ianuar. 78. peste obierunt nongenti sex homines.

Reutlingæ:

Ἐπιπέσειν ὑδάτων) Tonitrua, 15. Maij 78. post 12. usq; post 2. horam dici, magna: & imbrium effusio ponderosa, inundatio lata, & nonnihil grandinis. Laceratio tunc uinearum, interitus alicubi hominum ac iumentorum, & in oppido Horbæ afflictio.

Inundatio
circa Ty-
bingam.

Vulg. lingua
Græca.

τὰ Ζαγόρια: οὐδὲ τὸ λίαν ὀχυρὸν τῶν ἰδρυμένων φρούριον, ὃ μελένιον: ἐπὶ τῶν πέτρων ἰδρυμένον: κρηνοῖς καὶ
φάραγγι βαθυτάτῃς πάντοθεν ἐμφανωμένον. Venisse ad Zagoria: ubi in longè munitissimum castellum confu-
gerunt Bulgari, Melenicum nomen, in saxo situm, ac præcipitijs et vallibus altissimis undiq; cinctum. Eum im-
peratorem, Bulgaria subacta, Zonaras ait triumphum dixisse τιάρα ὀρθία ταινίαν θέντα (alta tiara teñtum) quam
ὁ Δημόδωρος καὶ πολλοὶ ἀνδρες (Vulgius) iocet τῶν: fortè à τύφῳ, superbia. Vnde, valde antiquam esse corru-
ptam linguam Græcam, apparet. ζαγορά, ἡ μυσία, Mysia: ubi Hæmus, mons: ut est apud Choniatham.

καὶ ἄλλοις τιμίοις ἀνδράσι D. Pairiarche, et utriq; Zygomala, et Hieraci, et Schueigkero. In literis ad
D. Theodosium, 13. April. inter alia hoc posui. ὅπως ἐν σαφονίᾳ ἐπανήλθον οἱ κύριοι παγελλὰς. ἀλλ' ἐν εἰς μα-
κρὰν ἐπανήγειν προσδοκίμους ἐσιν. ἐπὶ ἡ νύξ αὐτὴ τοπὶ μνησ(όν, προπαγελλὰς ὀνομαζομένη) ὁ κύριος θεοδόσιος
ὁ ἀνέπριον: ὅς τῃ συμφορῇ, ἡ ταῦτα ἐξαφῶν, ἐλέξε μοι, αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ἐγὼ μὲν, ἴην, νύξ
λίαν πολυάχολον: ἄλλως τε, καὶ ἐλθόντες μοι ἐν τῇ ἀρχῇ ἡμῶν οὐτολῆς, περὶ πράγματι ἀναγκάσι, ἐν ᾧ, φίλε
καὶ ἐστὶν Κρῦσι, γράφω τῷ κυρίῳ θεοδόσιῳ, ἀσπασαί αὐτὸν ἐξ ἐμῆς φιλικότητος: καὶ δύνωσθαι αὐτῷ, ἡμῖν τὸ δῶρον
αὐτοῦ, πῶς ἔνδοξος βίβλον, πᾶν ἡδὺ καὶ τίμιον εἶναι: καὶ μετὰ μεγάλης αἰτίας, αὐτὸ ὅπως εἰς τὴν ἀναδομικῆς
καὶ βολῆς συνόδον εἰσενεγείν: ἀλλὰ ταμνεῖς εἰς πῶς ἐπανόδον τῶν κυρίων παγελλὰς, τότε γὰρ αὐτὸ, τῷ
συνεδρίῳ συνιστῶν ὑποδείξει: καὶ μετὰ τιμῆς, ἐν τῇ τῆς ἀναδομικῆς βιβλιοθήκῃ, εἰς μνήμην τῶν κυρίων θεοδόσις ἀ-
ποστέλλεται, ταῦτα μὲν, ἐν αὐτῇ: τὰ αὐτὰ δὲ, καὶ οἱ κύριοι ἐρεβρύνθω. ἐγὼ δὲ, ἀπὸ τῆς ἡ. τῆς ἐγγίστης διευθέσεως, ἐ-
ως τῆς 14. τῆς νύξ ἀπριλίου, ἀπερχομαι ἑαυτῷ τὰ τρία ταῦτα: τὸ χρονίον κωνσταντίνος τῆς μακάδος: τὸν γε-
γόρον εἰς τὸ ἄσμα τῆς ἄσματος, καὶ τὸ χρονίον θεοδόσις τῆς μελιτῆς, μετὰ τῆς πατρίδος τῆς Κωνσταντίνης πᾶσι
καὶ ταῦτα πάντα, ἐν καλῶν χιλιῶν: τίς αἰεὶ ἰσχυρὸς: προσέτι ἡ ὁσμηδὺν ἐν τῷ σῶν, ἀνὰ ὅρας ἐν τῇ ἀνα-
δομικῇ διδασκίῳ, ἡ ἄλλα ἀχολομένη. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐν τοῖς πόνοις (ἀπολομένη γὰρ αὐτὴ πρὸ αὐτῆς) προ-
θεσμίας, εἰ καὶ ἀδωδὸν ἐμοί, τὸ σχολὸν ἄγειν.

ORATIO DOMINICA VULGARI L.

Πατὴρ ἡμῶν, ὅποιος εἶ ἐν τῷ τῶν θεῶν, ἀγαθὸ το ὄνομα σου, καὶ ὅτι βασιλεὺς σου, το θέλημα σου γίνεται
ἐν τῇ γῇ, ὡς εἰς τὸν θρανόν, το φῶς ἡμῶν δόσε ἡμῶν σήμερον, καὶ συχαρεῖς ἡμῶν τα κρημὰ ἡμῶν,
ἐν τῇ καὶ ἐμῇ σιχόρῳ καὶ ἐμῇ, ὅπως ἡμῶν ἀδελφῶν, καὶ μὴ πόρνης ἡμῶν εἰς τὸ πειρασμόν:
καὶ ὅσον ἡμῶν ἀπὸ το κακοῦ, ἀμῖν.

TVRCO-

TVRCOGRE-
CIAE LIBER
OCTAVVS:

alias aliquot EPISTOLAS, extra Constanti-
nopolin, inter Tybingensis Academiae
Professorem MARTINVM Crusium
& Græcos, commutatas
habens:

Græcè & Latinè ab ipso Crusio editus,

Unà cum eiusdem Annotationibus.

ΑΛΛΑΙ ΤΙΝΕΣ
ΜΑΡΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΚΡΟΥΣΙΟΥ
πρὸς ἑλλήνας, καὶ ἑλλήνων, πρὸς αὐ-
τὸν Ἰππικλάει.

ALIAE ALIQVOT
MARTINI CRVSI AD GRAECOS,
& Graecorum ad ipsum Epistolæ,
ipso earum Interprete.

ΚΥΡΙΩ ΦΡΑΓΚΙΣΚΩ ΤΩ ΠΟΡ-
τῶ, Κρητὶ σοφώτατῳ τῶν ἑλληνικῶν δι-
δασκάλῳ, ἐν γενέθει.

D. FRANCISCO PORTO CRETEN-
si doctissimo apud Geneuates linguæ
Græcæ Professori.

S. per conseruatorem humani generis.

χαίρειν ἐν τῷ σωτῆρι τῷ ἀνθρώπινῳ γένει.

πρὸ πολλῶν μὲν ἤδη πρὸς δάσας, γνώριμὸς
πρὸς τὴν ἐκείνην. Διὰ τὸν αὐτὸν ἑλλήνων γένει δὲ
μὲν πρὸς θεοῦ ἀπέναντον μέγας δὲ οὐκ ἐκ
ἐξ ὧς τὸ αὐτὸν, τὴν ἐκείνην δὲ πρὸς τὸν αὐτὸν
πρὸς σὲ, σοφώτατε ἀνὴρ, ὡς ἑλλήνων τε τὸ γέ-
νη ὅντι, καὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας δὲ μά-
λα ἐχόντι, καὶ ἐν γενέθει ταύτης πρὸς ὧς οὐκ
σφοδρὰ ἐχάρην, ἐλπίδων, εἰ μὴ ἐκείθεν, ἐν-
τεῦθεν γὰρ τὰ περικείμενα ἐπιβολῇ γυνή-
σεσθαι. ἀλλ' ὅμως, καὶ περ ἔγωγε πρὸς τὴν αὐτὴν
ἐχάρην, ἐκ δὲ οὐκ ἐπὶ λήθησιν, ἀλλ' ἐπὶ τῇ
πράγματι παρέχην: φοβέμεν γὰρ τὴν τῆς
προπετῆς, ἡ ἰσως αἰαδιῆς, φανερὰ κίνδυνον.
ἔτι οὐκ ἀρὰ συγχρὸς ἤδη χρόνῳ, τῇ σιωπῇ
μὲν ταύτῃ ἐξεργήσασθαι, ὅπως οὐκ ἐπὶ πρᾶγ-
ματι καὶ ἀπολημνέον ἡγήσασθαι. Ἰππικλῆ
ποινῶν, λογιώτατε κύριε, ἔγωγε γινώσκω αὐ-
τὸν ὡς τῆς ἐλλάδος Φωκῆς, καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐθνῆς
(φεῦ τῆς αὐτῆς καὶ τοῖς ἑσπερίοις δελφίαις)
θαυμάσιος τε καὶ φίλος, ὡς δὲ αὐτὸν ὁμοεθ-
νῶν μάλα. Βεβλόμενος γὰρ οὐκ ὀκνῶ δυνάμει, δε-
θλῶναι σὲ: συγγνώμην μοι τῆς τόλμης δο-
νῆναι: καὶ ἐπεὶ μὲν πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς καλῆς
σπουδῆς ἡδονὴν ὁμοίαν, εἰς τὴν τῆς ὀνομαστο-
τάτης ἐλλάδος λαίψαν, καὶ ἐνὸς τῶν γε-
νεῶν ἑλλήνων ἀνδρὸς, γερμανοῦ ὡν, γνώσεως
καὶ προσρησεως διτοχίῃ. Εὐελπίς δ' ἄρα
εἰμι: τεκμαιρόμεν γὰρ τὴν πρὸς τὴν καὶ κο-
ψῶν, ὡς ἔγωγε οὐκ ὀκνῶ τῶν Ἰππικλῆ
τῶν καὶ Ἰππικλῆ, ἐν διαφόρῳ βιβλίῳ εἰ-
δομ. χαρίσασθαι ποινῶν, ἑλλήνων ἀρετῇ: καὶ πε-
ρ δὲ καὶ αὐτὸν χαρίσασθαι, πρὸς τὸν καὶ ταύτην
τῶν χαρίων: τῶν τῆς ἐλλογισμῶν τῶν
τυπογραφῶν, ὡς ὅτι φιλικῶς ἀπα-
ζεύξαι.

Iamdudum diligenter operam dedi: ut no-
titiā cum aliquo Venetijs Græco intrem:
sed adhuc eo conatu frustratus sum: nescio,
propter quā causā. Audivi deinde, doctissi-
me vir, de te: nēpe te & Græcanici generis esse
& doctrinā Græca præclare instructū, & hu-
ius in Schola Geneuensi Professorē. Ea re
valde lætatus sum: sperans, quod illic non suc-
cessisset: saltem hic ad voluntatē meā cessurū.
Nihilominus tamē, licet tali cupiditate incē-
sus essem: non statim ausus fui, literis tibi ob-
strepere: qđ metuebā, ne aut temerarius, aut
etiam impudens, viderer. Hoc modo, multum
sanē temporis, in hoc meo silentio effluxit: do-
nec serō tandem, illud mihi audendum duxi.
Cupio igitur, eruditissime vir, tibi notus fieri:
tanquam Græca linguæ, Græcanicæq; gentis
(cuius sub Barbaris seruitutem, crebro & ma-
gnopere doleo) admirator & amicus: si quis-
quam meæ gentis alius. Proinde te, quam ma-
ximè possum, oratum volo: veniam huic au-
daciæ meæ des: meq; desiderij mei compotem
facias. Maximam enim voluptatem cepero: si
ex clarissimæ Græciæ reliquiis, ego homo Ger-
manus, unius saltem natione Græci viri, noti-
tiam & compellationē consecutus fuero: idq;
in parte felicitatis putabo. Sed bona spes me
eius rei tenet: dum considero humanitatē &
elegantiam Epigrammatum & epistolarum
tuarum: quæ in diuersorū libris conspexi. Gra-
tificare mihi ergo, Græcorum præstantissime:
cumq; hoc gratificatus fueris: adde etiam hāc
gratiam: ut doctissimū virum, Typographū
celeberrimum,

Cupiditas
notitiæ cum
homine Græ-
co.

Ea spes de
Franc. Porto
est.

Humaniter
ergo gratifi-
cetur.

Ζεῶτα: Ἑρρίκου Φημί, τὸν σεφάνων ἄξιον εἶ-
Φανον. Ἑρρώσιν καὶ χρεῖσιν Ἰππικλῆ. Εκ-
τυβίγγης, τῆς β. σεπτεμβρίου, ἐν ἔτει
α. φ. ο.

celeberrimum, Henricum Stephanum nomi-
ne meo salutes. Vale beneficio Christi quam
diutissime. Data Tybingæ postridie Calend.
Septemb. anno salutis CIO IO LXX.

Μαρτίνῳ ὁ Κρυσίῳ, ἐν Τυβίγγῃ τῇ
λατινικῇ καὶ ἑλληνικῇ, κατὰ τὴν
μετριοτητα μετὰ δι-
σκωμ.

Martinus Crusius, Latine & Græ-
cæ L. L. Tybingæ Pro-
fessor.

Β. ΤΩ ΚΑΛΩ ΚΑΓΑΘΩ ΑΝΔΡΙ,
Μαρτίνῳ τῷ Κρυσίῳ: τῶν τῶν ἑλλήνων
καὶ λατίνων παιδείαν δημοσίαν
ἐν Τυβίγγῃ διδά-
σκοντι.

MARTINO CRVSIO, PVBLI-
co utriusque linguæ in Academia
Tybingensi Profes-
sori.

Franciscus Portus, felicitatem, & per
Sotērem nostrum Christum
lætitiā.

Φραγκίσκῳ ὁ Πόρτῳ, Μαρτίνῳ τῷ
Κρυσίῳ ἐν πρᾶττι: καὶ χαίρειν ἐν
χρεῖσιν, τῷ σωτῆρι ἡμῶν.

Epistolam ad me tuam accepi: in qua cum
alia, tum humanitatem bonitatemq; tuam,
complexus cum admiratione sum: Græciæq; ^{Iucūda mi-}
fortunam deploraui. Sed & animi tui indu- ^{hi Episto-}
ctionem admiratus fui: quod tu, licet talis, ^{la tua fuit,}
tantum studiū in eo ponas: ut notus fias ho-
mini: qui, quamvis natione Græcus sit: cete-
ra tamen, eruditione, & yis bonis, quæ apud
sapientes Græcos inueniuntur, aut omnino
careat, aut certe exiguè participet. Proinde
flere cœpi, tantam rerum instabilitatem ef-
se: tantam fortune commutationem extitisse:
ut Athenæ, ipsa Græcia Græcia, lumen il-
lud orbis terrarum, sacrum Musarum de-
lubrum, illa omnium Solis aspectu collustras-
tarum liberrima liberaissimāq; urbium, ^{Athenæ, ho-}
nunc seruiat (hei mihi) mancipijs Barbaris ^{die Satines:}
& pestilentibus: adeo, ut ne nomen quidem ^{pro, is αὐτῇ,}
suum celeberrimum retineat: doctrina ve- ^{nas.}
rò, & eloquentia, ibi nata & educata, ali-
bi terrarum, apud alienas gentes (Britan-
nos extremos, Gallos, & Germanos) ractetur,
exerceatur, illustris sit. Hanc, inquam,
deploraui fortunam, Epistola tua lecta: sin-
gulisq; eius sententijs, cum stupore percur-
sis. Attamen, quia vicissitudo omnium rerum
est: nec in rerum natura quicquam, quod
non aliquādo mutationem sentiat: patienter,
& generoso animo, quod Deus sic fieri voluit,
ferendum est: & gratia habenda, quod apud
alienigenas tamē, & remotissimos terra inco-
las, a plurimis, tuiq; similibus, viris, Græcia no-
mē sustineatur: & tanquā germana mater, ho-
noretur, colatur, maximōq; opere expetatur.

Τὸ μετὰ
ματῶν, αὐτῷ
ἀντιτά.

τῆς ἐλλά-
δος, καὶ τῆς
ἀθηνῶν, ἀ-
πολοφυ-
μῶς.

ἄλλ' ἔγωγε
ὑπέρ.

Ego

ἀνχαριστῶ
μοι.

Εγὼ δ' ἐσοὶ χάριτας τὰς μεγίστας ἔχω, καὶ
ὁμολογῶ, πάντης τῆς πρὸς ἐμὲ σου παρ' οὐμίας
ας, καὶ φιλοφροσύνης: αὐτὸς ἦς, ἐλπίδας ἔ-
χω ἀγαθὰς, ἀμοιβῶν σοὶ τὴν πρὸς ἐμὲ σου
πίσιν. Δέχομαι πότνω, φίλη κεφαλῇ, τὴν οὐ-
νόν: καὶ ἔρμαιον δρέμ με τὴν πρὸς ἐμὲ σου
ἡγάμεν: τὴν σεμνότητα λέγω πάντῃ
Φιλίαν: περὶ φιλίας δὲ φιλοφύλαξαι: καὶ μετὰ
πίσιν ἡμιμελείας αὐτῇ οὐκ ἐξοίσει, καὶ
δρέψαι: ἐφ' ᾧ τε αὐξήσεται, καὶ εἰς ἀκμὴν
καταστῆσθαι, σὲ τε καὶ ἐμὲ δὲ φέρειν. σὲ μὲν,
τυχόντα ἑ φανῇ ἡμιφύμων: ἐμὲ δ' ἐ, τοῖς τοῖς
φίλοις δρόντω: ὡς πάντοτε ἀγαλλοδοῦμαι, καὶ πᾶ-
σι πᾶσι ἀνθρώποις ἐλλὰ μπερῶ εὐδοῖα, οἷός τε
εἶσομαι. Εἰρώσω, τιμὰ μοι κεφαλῇ: καὶ ἀντι-
φίλει ἡδὴ τὴν σὲ ἡμιμάζοντα.

φιλίας ὑπὸ
χρῆσις.

ἐν Γενέβῃ ἀνθεστηλῶν 15, ἔτει τῷ αὐτῷ τῆς
χρῆσις 5760 ἡμερονομίας α. φ. ο.

Accepi Tybingæ hanc Epistolam
(Κρῆσις) die 15. Ianuar. 1571. missam
Heidelbergæ à D. Hieron.
Zancho.

ἐμὴ πρός αὐ-
τὸν ἐπι-
φάνειας
χρῆσις.

Ἀντιπρόστα δ' αὐτῷ, μουνυχίων 15, τετάρτη φθί-
νοντ, μετὰ ἀλλοῦ καὶ τῷ 15, ὅτι διεξέμεν αὐτῷ
τὴν ἐπιστολὴν, πλημμελῶς ἐπὶ τῇ τῆς χάριτος: ὡ-
ς ἔχ' ἀπαρξέμενος, ἀλλὰ πολλὰς, ἀγαθὰς καὶ
πολλοὺς ἀλλοῖς τὸν παρ' ἡμῶν λόγῳ διεξέει: καὶ τῷ
πάνν Σχεπῶν ἐχέειν: ὃ καὶ μάλα καταθύμιον
φανῆται χρῆμα: τέλος δ' ἐ, ὅτι οὐ τοῖς φιλάτοις μὲν
καὶ πολλοῖς φυλάτῳ ἔχω. Τί οὐ λοιπὸν (ἐφ' ἡμῶν) ἀλ-
λο: πλὴν τῷ ἐμὲ μεγίστας ἔχειν καὶ ὁμολογεῖν σοὶ τὰς
χάριτας: διότι ἔτω φιλοφροσύνης, τὰ παρ' ἐμὲ ὅπως
ἀντιπρόστα ἀπαρξέμεν: καὶ ἔτω προσήκων ἀπο-
κρίσεως πρὸς αὐτὰ κατ' ἐξέως: ὡς ἐπὶ μῆνιστον,
ἀλλ' ἐσθιμὴν καὶ κατὰ τὸν φέρειν τὸ σοὶ τὰς παρ' ἐμὲ
τὰ πάντα. Εγὼ δ' ἔ ποτε πρὸς ἐμὲ σὲ διὰ τῆς καὶ
αἰδῆς ἔχω.

γ. ΚΥΡΙΩ ΦΡΑΓΚΙΣΚΩ ΤΩ ΠΟΡ-
τῷ, καὶ τῷ ἀγαπητῷ αὐτῷ ἦς, ἀνδρῶσι
λογιστῶν καὶ φίλοις, ἐν
Γενέβῃ.

Εὐχριστῶ χαίρειν.

τὸ ἐπιστέ-
λαι ἀπορ-
μή.

Μέχρι τῆς παρ' ἡμῶν ἐν Τυβίγγῃ διατρίψας,
καὶ νῦν αὖθις ἀπερχόμενος, ὁ πατὴρ αἰσίνος
καὶ

Ego quoque gratias tibi maximas & habeo
& ago, pro isto erga me studio, amicaq; ani-
mi propensione: pro qua etiam me dignam ti-
bi gratiam relaturum spero. Accipio igitur,
amice, augurium: lucrumq; mihi insperato
contigisse magnum existimo, amicitiam hanc:
quam etiam conservare studebo: omnig; dili-
gentia, tanquam filiam virginem domi stu-
diosè educare: ut crescendo maturitatem &
flore[m] ætatis assecuta, utrique nostrum oble-
tamento sit: tibi, compositi facti voti sui: mi-
hi autem, qui talem amicum inuenerim: quo
later, & apud alios glorier. Vale, charissime,
meq; multo amā.

Gratias tibi
ago.Amicus e.
ro.

Data Genevæ X P. Nouemb. anno à Chri-
sto nato CLV ID LXX.

Rescripsi D. Francisco 28. Mart. 71. inter a-
lia ponens. Me, accepta eius Epistola, tan-
to gaudio affectum fuisse: ut non semel tan-
tum, sed sæpius, legerim: atque, cum mul-
tis alijs apud nos Doctis monstasse: tum e-
tiam excellentissimo Philosopho Schec-
cio exhibuisse: cui valde illa placuerit: me
denique asseruare eam inter res meas cha-
rissimas. Quid igitur restat (inquam) ali-
ud: nisi ut maximæ tibi à me & habeantur,
& agantur, gratiæ: quod tanta humanitate
meas qualescunque literas acceperis: tan-
taque benevolentia respondere ad eas vo-
lueris? Viuas quàm diutissime, vir hono-
rande: rebus ad uoluntatem tuam prospere
fluentibus omnibus. Nunquam ego te
reuereri desinam.

responsionis
ad precedē-
tem Episto-
lā summa.Gratiarum
actio.

Promissio.

CLARISSIMIS ET OPTI-
mis viris, D. Francisco Porto Cre-
tensi, & D. N. Porto filio eius:
apud Genevates studium
Græcæ literaturæ regen-
tibus: amicis suis
colendis.

Salutem per Chri-
stum.

Postquā aliquādiu apud nos Tybingæ cōmor-
tus, discedere rursus cōstituit, bonus et charus
mibi

Occasio
scribendi.ἀνχαριστῶ
μοι.

καὶ φίλῳ μου, Γάσπαρ ὁ Βωίνῳ, κλεινὴ ἰα-
τρὴ ἐν τῇ Βασιλείᾳ πόλει ὄντος, περὶ τῆς με-
ταίχου, πρὸς τὸν κυρίου πόρτας ἐν Γενέ-
βῃ, ἔλαβον. Εγὼ πότνω, τῆς ἀφορμῆς ὅχα
ἐλπίδας λαβόμενος, ἔλαβον: αὐτὸς μὲν οὐ-
μίας, τῆς οὐμίας: εἰς ὅρα δὲ οὐμίας χαλῶσα
οὐμίας. Καὶ μάλλον, τῆς αἰτήματ' κατε-
βαρῆσα: ὅτι ἐπὶ τῇ νῦν, τῇ παρὰ τῆς αἰσθη-
σεως, κύριε φραγκίσκος, πρὸς ἐμὲ πρὸς ἐμ-
μοι ἔλαβον φιλικώτατα ἡμιστολῶν, ἐλα-
βον, ἐν τοῖς φραγκοῖς καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
τῷ. Σὺ δ' ἐ, ὡς ὅπως τῆς ἐν ὅχα κύριε φραγ-
κίσκος θάλλῃ (ἐπὶ τὸ πρὸς ἐμὲ ὄνομα, ἔπειτα
ἐγὼ ἡδὴ ἐμ: ἔπειτα καλὸς Γάσπαρ δὲ καὶ ἐμ
νατὸ) δέχομαι μάλα: καὶ ἔλαβον ἡμιστολῶν ἐμοὶ
σαυτὸν πρὸς ἐμὲ γινώσκον κατὰ τῆς ὡς
ἀόκνως ἀντιπρὸς ἐμὲ πρὸς ἐμ: καὶ φίλῳ σὲ
ἐμαυτῷ (ἐάν περ μὴ ἀπαρξέμενος) ποιησέμεν.
ὁ δ' ὡμίας αὐτὸς μὲν: ἐπὶ τῇ ὄνοματ' ἐλπίδας
τῆς καὶ τῆς καὶ τῆς καὶ τῆς καὶ τῆς καὶ τῆς
ἐλπίδας ἀγαθῆς: ἀπερ' ἐμοὶ δὲ ἄλλοι καὶ ἄλ-
λοῖς καὶ ὁμοῖς λέξεσιν παρ' οὐμίας σαφηνι-
σθῆναι δέομαι: ἐν τῷ τῷ τῷ τῷ τῷ τῷ τῷ
ἀπὸ τῆς χαρτῆς σημειωθῆναι: αὐτῇ τῇ ἐπὶ τῇ
σαφηνισμένη ἡ, ὡς αὐτῷ τῷ τῷ τῷ τῷ τῷ
ἀπὸ τῆς φανῆναι. Εἰρώσω, βελτίον καὶ τῆς
ἀνδρες: συγγνώμην ἐμοὶ τῆς τῆς καὶ τῆς
τῆς: ὡς τῇ λογιστῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ
ἀντιπρὸς ἐμὲ πρὸς ἐμὲ ὄντι. Εἰρώσω ἐν τυ-
βίγγῃ, τῇ 15. Αὐγῶς, ἔπειτα τῇ σωτηρίας α. φ. π.
ὁ τῇ αὐτῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ
Μαρτῖνῳ 15 ὁ Κρῆσις, ἐν τυβίγγ-
γῃ διδάσκαλῳ.

mibi iuuenis, Caspar Bohinus, clari apud Basi-
lienses Medici filius: hortatus me est, si quid
haberem, Dominis Portis Geneuam scribere.
Ego itaq; hanc occasionem mihi gratulatus,
nunc scribo: ut petam à vobis aliquid, clarissi-
mi viri: in quo facile mihi gratificari potestis.
Ac magis etiam id ausus sum: quod illam Epi-
stolam, quam tu D. Francisco, ante IX. circi-
ter annos, ad me humanissime scriptam misi-
sti, adhuc in meo chartaceo thesauro Greco
asseruo. Te verò, nobile clarissimi viri Franci-
sci germen (cuius mihi exoptatum nomen, ne
que nunc in mentem veniebat: neque à Caspa-
re indicari poterat) valde rogo: ut scribendis
literis, te mihi notum humaniter facias: ut po-
te ad te impigre rescripturo: & te mihi amicū
(modo ne dedigneris) facturo. Caterum quod
à vobis peto, hoc est. Annotavi hinc inde ali-
quot Dictiones vulgaris, hodieq; prorita, lin-
guæ Græcæ. Eas ut mihi alijs vocabulis, puris,
& intellectu facilibus, interpretemini, rogo
(quas huic Epistolæ in charta notatas, inclu-
si) easq; ubi exposita fuerint: quam primum
fieri possit, remittatis. Valete, optimi hono-
ratig; viri: veniamq; huic audacie meæ date.
Sum enim vobis, si qua possim, inuicem in ser-
uire paratus. Scripta Tybingæ X. August. an-
no Salutis. CLV ID LXXX.

Petitio, &
eius causæ.Vt aliquot
vulgaria
Græca mi-
hi exponan-
tur vocabu-
la.Vestri perstudiosus, Martinus
Crusius.

ANNOTATIO.

Latebant me nonnulla Barbaro Græci operis, quando eius interpretationem scribebam, vocabula. Ideo
precautiones eorum undiq; corradcham: nec tamen ubiq; res ex sententia succedebat. Casparis huius, Medici-
ne studiosi, pater, Ioannes est, Basileæ Medic. D. qui & filium, Medic. D. Ioannem, Mompelgardie habet. Vi-
ri boni, & humanissimi. Postea 81. anno, Medicinæ Doctor idem Caspar Basileæ creatus, aliquantū post gener
D. Hectoris Vogelmanni, Mompelgard. Cancellarij, factus est.

Bohini
tres.

MARTINO ΤΩ ΚΡΟΤΣΙΩ.

MARTINO CRYSIO.

IIII.

ἐν τῇ
ἐπιστολῇ

Εκμιστάμεν τὴν παρὰ σὲ ἡμιστολῶν, Μαρ-
τίνε λογιστῇ: ἐν τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ
φιλοφροσύνης, ἡμιστολῶν, καὶ τῇ φιλοφρο-
σύνης πατρός καὶ υἱός, ἀπὸ τῶν ἀπόντων, εἰς καὶ
νῦν βίβη καὶ λόγῳ προκαλῶν: ἐπὶ τῇ ἀναξίον
ποιῶν τῆς παιδείας, καὶ τῆς τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ
λοσοφίας, ἡς τυγχάνεις ἀντιπρὸς ἐμὲ.

τῷ

Accepi Epistolam tuam, Martine Crusi:
in qua cum alia, tum humanitatem tuam, &
studiorum humanitatis amorem, amaui. Con-
iungis enim patrem & filium: absentesq; ab-
sents, ad communionem vite sermonisq; prouo-
cas. Quæ quidē re, nihil eruditione indignū fa-
cis, et Christiana Philosophia, cuius cupidus es.

Placuit mi-
hi Epistola
tua.

Bono

χαράς: ὡς ἐρῆς ἐπέμψας τὴν κοινὴν λέξιν
ἐρμηνεύσας. Σοὶ γὰρ φίλ' ἀμυλίας, φίλος ἐσσεύμε
ἡμᾶτα πάντα. Καὶ τὸ μὲν, οὐδ' ἔτι τὰ κατὰ
ἐραχέ. ὁ γὰρ νομίζω, ἐμοὶ ἐπεπείσμενον. ἐπε
ρομ' αὐτὸν, τὸ δ' εἰ. Ἐρχον' πρὸς ὑμᾶς δύο ἄνθρωποι, οἱ δ' εἰς
(ἐκ νῆος σπανδριλέως ὁρμώμενοι) κυ
ρυλλὰς καὶ κυρανδρέας, Ἀργυροὶ: ἐπὶ σπουδα
νισμῶν λυτρεῖται, αὐτὰς τε, καὶ τὸν ἰδίον, ἐξ
Ἀργυρίου λυτρώσανται. Οὗτοι ἐδ' ἐξηγήσαντο μὲν
ῥα φαι, πρὸς τὰς αὐθιγίας ὑμῶν ὡς ἐρ
τῶν: ὅπερ ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη, οὐκ εἰσέμε αὐ
τοῖς ἀρνησάτω. Εἰ τι γὰρ ἀγαθὸν συμβαλεῖται,
χωρὶς ὑμῶν τ' ἀπάντης, δὴ ὡς αὐτὸ: ποιήσετε,
εὐ οἶδ' ὅτι, ὡς χριστιανὶ, καὶ ἄλλω ἀδελφῷ. Ὁ
θεὸς, ἡ τὰ ἐλεος πηγή, μετ' ὑμῶν: καὶ συγγνώμη
τέ μοι, ὑμᾶς ἔγωγε σκύλλομαι. Ἐξαψά νυκ
τὸς, τῆς τῆς γ' ἰανουαρίου ἡμέρας ἐπιγνομῆς,
ἐτεῖ τῆς σωτηρίας α φ π α, ἐν τυβίγγῃ: ὅπερ
ἐτ' αὐτῶν, ἐκ τῆς κυρίας ἀλογότου.

Ο τῆς αὐθιγίας ὑμῶν
περὶ τὸν θεὸν πᾶν,

Μαρτίν' ὁ Κρῆσι.

Vestri studioſ.
Martinus Cruiſius.

ANNO TATIO.

Die 16. Iun. huius anni, mihi D. Stuckius scripsit paucis diebus antè, D. Franc. Portum, hinc ad Dominum emi-
grasse: septuagesimo etatis suæ anno: pleuritide intra quatuor dies consumptum: filio, paternæ uirtutis et uirtutis
nisq; imitatore, relicto. Idem 3. Septemb. pòst, mihi significauit: in locum eius successum esse, Ioan. Baptistam
Rolandum Italum: uirum doctiss. et literarum Græcarum peritissimum: qui cum antea minister Ecclesiæ esset: ali
quoties uices docendi pro Fræcis subierit. Filiū Aemylū, Lauſannā ad profitendas literas Græcas euocatum esse.
Natus aut fuit (ut posterius cognoui) Fræcis Portus in Creta, patre Theophilo, die 22. Aug. 1511. Inde in Italiā
circ. 16. annorum uenit: ac tandem Mutinensi ciuitate donatus est: ubi aliquot annos utiliter Græca docuit. Re
gnante in Gallia Henrico, in eam per Genuā profectus, ibi publicam lectionē habuit. Rege mortuo, et Gallia
turbata, Genuam circ. 1558. redijt: ibiq; ad docendum receptus, familiam eò ex Italia transferens, nonis Iunij
1581. obiit.

Francisci
Porti mort.

Eius uita.

ΤΩ ΣΟΦΩΤΑΤΩ ΚΑΙ ΛΟΓΙΩΤΑ
ΤΩ ΚΥΡΕΩ ΜΑΡΤΙΝΩ ΤΩ ΚΡΗΣΙΩ, ΕΜΩ
ΔΕ ΠΟΘΕΙΝΩ, ΥΓΙΩΣ
ΔΟΘΕΙΝ.

Εν τυβίγγῃ.

ΤΕΙ ΚΑΙ ΠΟΝΗΡΩΣ ΕΙΧΟΜ ΤΟ ΣΑΜΑ: ΚΑΙ ΟΦΘΕΡΑ
ΤΩ ΠΥΡΕΤΩ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ΤΟΙΣ ΣΟΙΣ ΗΝΙΚΑ ΕΝΕΤΥΧΟΝ
ΧΑΙΜΜΑΣΙΝ: ΑΛΛ' ΕΔΙΕΛΙΠΟΝ, ΜΗ ΠΥΡΑ, ΩΣ ΕΙ
ΚΩΣ, ΔΙΕΛΘΕΙΝ. ΕΠΕΙ ΔΕ ΤΕΝΟΜΑ ΤΕΡΑΦΟΝ
ΤΩ, ΚΑΙ ΟΤΙ Ο ΑΝΗΡ ΕΠΙΣΗΜΩ, ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΑΣΤΕΙΩ, ΕΝ ΑΠΑΣΙ ΤΙΣ ΓΕΡΜΑΝΟΙΣ: ΚΑΙ ΟΤΙ ΤΩΝ ΗΔΗ ΑΝ
ΠΩΕΛΑΡΟΥΝΤΩΝ ΤΩΝ ΔΥΣΥΧΗ ΕΙΛΑΘΑ: ΕΝ ΤΟΙΣ ΧΡΑΜΜΑΣΙ ΣΩΟΙΘΑ: ΠΡΟΣ ΔΙΕ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ

DOCTO VIRO, MARTINO CRU
ſio, amico nostro Ty-
bingæ.

VII.
Venetijs.

Quamquam malè ualebam corpore: mo
lestissimaq; febris astuabam: quando tuam E
pistolā accepti: tamen facere non potui, quin eā
ſicut oportebat, perlegerem. Poſtquam autem
ſcriptoris nomen, ſtudioq; de Germania be
ne merendi, ſed et gratiam erga miſeram
Græciam mentem, inde cognoui: præterea er

D. Gabrie
lis morbus

ga

τοῦ

τὴν κύριον ἡμῶν ἀγάπην, καὶ τὴν πάλαι τῆς
πιδουματικῆς γνώσεως, καὶ τῶν πρὸς ἡμᾶς αὐ
τῶν διδασκῶν: οὐδ' οὐκ ἐκείνῳ τῆς νόσος: καὶ
οὐδ' οὐκ τῶν κατεχόντων με ἀπὸ πηλὰ γλῶσσαν
ῥωμ. Οὐδ' εἰς γὰρ πάντως, οἱ μὲν, τῶν ἰατρῶν, ἔ
τως αἰ ποτε ἐξιδύση νοσοῦντ' ἀναζωοπυ
ρῆσαι ψυχῶν, ὡς λόγῳ φίλος: καὶ τῶν πρὸς
μᾶλλον καὶ χαρίτων ὄντ' ἐροφίμῳ. Καὶ πε
ρὶ τῶν αὐτῶν, ἀλλί.

Περὶ γὰρ μοι ῥα φησὶ: τὰ μὲν ἡδὴ σὺ δόπο
τέλλομαι: τὰ δ' οὐκ ἔτι δόποτέλλομαι. Εἰ δ' ἐγώ
τὰ ἡμέτερα, πῶς ἐχθρὸς ἐφίεσθαι μαθεῖν: ἰδοὶ μὲν,
ἡμᾶς τῇ ἀληθείᾳ διδασκαλίᾳ ἐπιμύνης: καὶ
τῆς τῶν ἀγίων δόξα, ὡς ὅσοι σὺ: ἔπι
γε μὲν, τοῖς πρὸς φῶς λέξεων, καὶ λόγους εἰς
ἀεὶ καὶ χρομῆς, ἐροφίμῳ: πρὸς δ' ἡμᾶς τε καὶ
ἀφ' αἰρέσεσιν ὅσῳ ἡμέραι πρὸς ἀλλομοῖς, θείας
δ' ἐναγῆς, ἐν παντὶ τῆς ἐκλαμπεῖας τῆς ἡμῶν
ἀρχῆς τῶν ἐνετῶν τόπων: ἐπὶ δ' ἐν ἀγκῶν, καὶ
μεσσην τῆς σικελίας, καὶ μελίτη τῇ νήσῳ, κα
θιεργάτας: καὶ τῶν σωτηρίων, καὶ τὰ πᾶ
ντα λατρεύοντας ἀκαλύτως. Οἱς ἐπέδωκε
καὶ ἐμμενῆν διηγεῖται, τὸ θεῖον ἐκλιπαρῶ
μεν: ὡς αὐτὸν ὁ δὲ ῥέη, λαμπρὰ τε σελήνη, καὶ
ἡελί' αὐτῶν λαμπρῇ.

Σὺ δ' αὐτὴν ὑγίανει καὶ σωτήριαν σὺν τῷ, σὺν
ἱερῶ πατρὶ γὰρ ὄντι, καὶ πρὸς αὐτῶν: ἡμῶν ἀπὸ μνημονόως,
λατρίοις ἐλ τῶν εἰλικρινῶν ἁμᾶς φιλεῖν καὶ ποθῆναι
ἀντικᾶ. σέ. Πρὸς τὴν ὁσὴν μοι πάντες οἱ αὐτῶν φι
λεῖν: ἐξ ὅχως δ' ἐ, ὁ σοφὸς τε καὶ κλεινός
ἐφ' αὐτῶν ὁ Γερλάχι. Σοὶ δ' ἐμείνας οἱ
δαμνὴ χαρίτας, μνημονόουν καὶ τῇ ἡμε
τέρῳ δὲ τῆς ὀνόματ' αὐτῶν, ἐν τῷ δὲ αὐτῶν
πρὸς ἡμᾶς: Εἰς ἐνετῶν, α φ π. αὐτῶν ῥέων
ζῆταμῆς.

ἱκέτης ὑμῶν, γαβριήλ, ἀνάξι' δὲ χριεπί
σκοπ' αὐτῶν φιλὰς φέας, καὶ ἐξαρχ' αὐτῶν
πατριαρχικός.

Αὐτῇ ἀποκρίσις, ἐγένετο πρὸς τὴν ἐπομέ
νην ἐπιστολήν.

ΤΩ ΟΣΙΩΤΑΤΩ ΚΑΙ ΦΙΛΟΧΡΙ
ΣΤΩ ΚΥΡΕΩ ΓΑΒΡΙΗΛΩ, ΔΕΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩ ΦΙΛΑ
ΔΕΛΦΕΑΣ, ΚΥΡΕΩ ΑΙΔΕΣΙΜΩΤΑΤΩ,
ΕΝ ΕΝΕΤΑΙΣ ΤΑΙΝΩ ΔΙΑΓΟΝΤΙ.
Χαίρειν ἐν χριστῷ.

Εἰς ἐν τῇ λαμπρῇ τῇ ἐνετῶν πόλει,
κατὰ τὸν νυνὶ καιρὸν, ὁ φιλατὸς μὲν ἱερῶν
μὲν ὁ οὐίσκηρ, πρὸς τὰ ἱατρικὰ πρὸς αὐ
τῶν,

ga Deum charitatem, et dona Spiritus, ami
cam deniq; erga nos ipsos animi propensio
nem hac, inquam, ubi intellexi: alieuamen
tum quoddam morbi statim sensi: ac propemo
dum a molestijs, me detinentibus, liberationē.
Nemo siquidem Medicorum, mea quidem o
pinione, adeo refocillauerit egrotantis ani
mum, ut amici sermo, præsertim à Musis non
alieni. De hoc, satis.

Alleuatio.

Venio nunc ad ea, de quibus scribis. Ea ve
rò partim nūc ad te mittimus: partim, si deus
permiserit, mittemus. Quod si de nostris rebus
scire cupis: ſcito, nos uerè doctrinæ affectato
res esse: et horum, quæ à sanctis Apostolis tra
dita sunt: non autem illis assentiri: quorum o
tium et studium, in argutjs Dictionum, ver
bisq; in aerem abeuntibus, consumitur: qui
quotidie aliquid doctrinæ diuinæ addunt, aut
detrahunt. Tēpla autem, in quibus sacra ob
eamus, in omni loco illustrissimi huius Vene
ti Imperij habemus. Præterea, Ancona quoq;
et Messana Sicilia, et in insula Melita. Ibi
conseruatori Christo, patrio ritu inseruimus,
nemine prohibente. Quæ ut continenter asse
ctari, et in ijs manere, possimus: quoad aqua
fluxerit, Lunaq; et Sol luxerint: toto pectore
à Deo precamur.

Ad petiti
ones satisfā
ctio.

Religio i
porum.

Templa
Græcorum
apud Lati
nos.

His in præsentia contentus, vale: tuisq; li
beralibus studijs feliciter adhere: et nostri,
qui sincera te charitate desiderioq; prosequi
mur, memoriā conferua. Salutē meo nomine
omnib. Graci nominis amanti. dic: præcipuè
ſapienti et clarissimo uiro, Stephano Gerla
chio. Tibi quoq; gratiam habemus, quod etiā
nostrum humile nomen, in carmine tuo posui
ſti. Venetys, CIO IO LXXX. Nouemb. VII.
Vestri studioſiſ. Gabriel, indignus Philadel
phiæ Archiepiſcopus, Patriarchicus
Exarchus.

Salutatio.

Accepi 9. Decemb. 80. hanc Epistolam: quæ Respon
sum est ad proximè ſequentem.

REVERENDO ET PIO DO
mino Gabrieli, Philadelphiæ Archiepi
ſcopo, Venetijs nunc degenti, Do
mino colendissimo.

VIII.

S. per Christum.

Viuit nunc in illustrissima Venetorum ur
be, amicus mihi charus Hieronymus Viſce
rus, medicina ſtudio perſequens, iuuenis
X 2 vir

ζωμ, νέει, ἀνέρετ, καὶ ἀξίως. Οὐα
τος ἀναγλ, ἐδηλοποίησε μοι: αὐτὸν νῦν
Διάγειν τὸν ὁσίωντων καὶ φιλόχρηστον Φιλα-
δελφίαν, ἀρχιεπίσκοπον, κύριον Γαβριή-
λον: αὐτὸν τε τὸν ὄνομα, ὡς αὐτὸν ἰδιοχέρως
ἔγραψα, ἐμοὶ ἐπέμψεν: πρῶτον τῶν ὄντων ἀ-
σάσιον. Εὐθύς ἔμεινεν μνηστὴρ γυνόμενος,
ἐδόκειν ἐμαυτῶ καὶ πρῶτον πότε τὸν ἐμα-
τιδῆναι: καὶ ὡς ἀχρηστὰ πρὸς τὸν ἀγαπῶν
με, καὶ τίμιον, Στέφανον τὸν γεράχιον (τὸν
πρὸς ἐτῶν μὲν ὀλίγων, ἐν τῇ Κωνσταντίνῃ Δι-
αφύκωνται: τὸ δὲ νῦν ἔχον, ἐν τῇ παρ' ἡμῶν τυ-
βιγγικῇ ἀκαδημίᾳ, τὰ θεολογικὰ διδά-
σκοντα) τὸν ἔφημα ἀνιέναι. Αὐτὰ δὲ ἔ-
τ' ἐπέμψεν μοι, ὅτι ἔστιν ὁ κλεινὸς ἐκείνῳ:
ὁ μὲν γὰρ τῇ ἡμετέρῃ ἐκείνῃ, τὰς φωνὰς, ἔστιν ὁ
σωτὴρ, ἐξ ὅου ἐν τῇ Κωνσταντίνῃ, ἀρχιεπί-
σκοπον Φιλαδελφίας, ὡς τὸ πᾶν ἀναγνώ-
τε, κύριον Ιερώνυμον, χερσὶν ἡμῶν, ἐν τῷ τοῦ
πατρὸς ἡμετέρου ἱερῷ. Εὐθύς ἐμοὶ, ὁσίωντων
κύριον καὶ ἀρχιεπίσκοπον Γαβριήλ, μὲν τὸν
πατὸς ἡμετέρου, τὰς τῇ ὁσίωντητι σὺ δὲ πρὸς
ἐλπί: ἐμὲ δὲ ἀλλο (ἐν τῷ παρόντι γε) ἀλλ' ἔμ
ἀσπασμοῖ: μετ' ὅσης ὀφείλω πρὸς τὴν σὺν
ὁσίωντητι αὐτοῦ: ὡς τῇς λίαν με Φιλαδελ-
φίας ἀναγκασιδής: ὅς ἡ καὶ τῶ πᾶν ἀναγνώ-
τε τῇς Κωνσταντίνης πόλεως, τοῖς πρὸς λαβῶν
ἐπείν ἐνοχλεῖν ἐτόλμησα: καὶ φιλοσχερῶ-
τα παρ' αὐτῶ τῇς ἀγιοτήτι, δι' ὅπου ἐρ-
ω, καὶ ἀναγλ, ὡν, ἡμετέρῳ. Ὁ δὲ κύρι-
ος χρεῖς, ὁ μόνος τῶ ἀνδρῶν γού-
σων, ἐφ' ὃ μόνον πεποιθότες ἐσμὲν, τὴν ὁ-
σίωντητά σὺ δὲ λογιῖ: πάντες, τὰ τῇ τε ψυχῇ,
καὶ τῷ σώματι αὐτῆς, σωσόντων, ἐμὲν ὡς
διδοῖ: καὶ μετὰ τὰ τῇ δὲ δουχεῖν, ἐς τὴν οὐ-
λήγαντων διδάσκειν ἀναλάβοι. Αλλὰ φι-
λανθρωπῶς πρὸς με, ἡμιώτετε: ἀξίως ὅ-
με, τὸν ὁσίων, ὅπου ἐρῶ, πρὸς τῇς ἐ-
τε δὲ αὐτῶν τὰ πᾶν καλῶ ἱερωνύμῳ
σωσεν ἐγγυῖν πρὸς τὸ: ὅπως ἐγὼ βί-
βλια πινάει, τῶν ἐν τῇ κοινῇ καὶ δημόδι
γροικῇ γλώτῃ ἔγραψα, λάβω: ἐξ ὧν
αὐτῶν αὐτῶν μάθοιμι: δέομαι, κύριε,
μὴ βαρυνθῆναι σε, αὐτῶν δὲ εἶναι, πρὸς αὐ-
τῶν: καὶ αὐτῶν ἐμοὶ ἀπορῶσι. Αχθόμεν, ἔ-
δὲν τῶν ἀνδρῶν λέγειν ἐρῶ. Ὡς ἀναγ-
κάρομαι, ὅθ' ἐν αὐτῶν διωκῶ, σωσεν ἐγγυῖν
τῶν λέγειν ἐρῶ. Ὡς ἐρῶ, ἡ καὶ ἀ-
ραῖς ἐλλείπει λέγειν, ἡ λατύναι, ἡ νομῶν.
Σπῆδαζω δὲ πᾶν, ἐπειδὴ τὴν παλαιάν
καὶ κατὰ γλῶτταν μετῴως πρὸς ἐμα-
τόν: καὶ τῇ ἡμῶν ἀκαδημίᾳ διδάσκω: αὐ-
τῇ

virtute præstans, bonorumq. virorum amore
dignus. Is nuper me certior fecit: istuc hoc te
pore versari sacratis. & pium Philadelphia
Archiepiscopum, Dominum Gabrielum: eius-
que nomen, manu ipsius in chartula scriptum
mihi misit: quod sane mihi pergratum fuit.
Statim igitur præteriti temporis memoriâ re-
petens, videbar mihi id nominis antea quoq.
inaudisse. Curro ita ad chariss. & honorandū
Stephanum Gerlachium (qui paucis annis an-
te, Constantinopoli satis diu vixit: nunc autē
in Academia hac Tybingica, S. Theologie
Doctor est) ad ipsumq. de hoc refero. Con-
tinuò is mihi, hic est, inquit, ille præstantissimus
vir: quem ego XVIII. Iulij, CIO CI LXXVII.
vidi Constantinopoli, à S. Patriarcha, D. Hie-
remia, in Patriarcheij Templo, Archiepiscopum
Philadelphie creati. Hoc audito, reueren-
de Domine Archiepiscopo Gabriele: maior
quedam reueren. Dignitati tuæ scribendi fi-
ducia me incesit: si nihil aliud (hoc quidem te-
pore) at saltem salutem: cum ea, qua decet, re-
uerentia: cogente me acerrimo rerū Græcarum
studio: quo etiā impellēte, Sanctissimo Constā-
tinopoleos, præteritis annis molestus esse non
dubitavi: qui tamen amantissimè mihi, quā-
vis indigno, non semel respondit.
Dominus igitur Christus, unicus humani ge-
neris conservator, in quo solo nitimur, reuer.
Dignitatem tuam gratia sua prosequatur: o-
mnia, tum animi, tum corporis, commoda, ele-
mēter ei largiatur: & miserij huius vite per-
functam, in sedes beatas & æternas recipiat.
Verum, humanitatem erga me, reuerende Do-
mine, declara: dignare me, quamvis immeri-
tum, miti responso. Quod si quid poteris o-
ptimo nostro Hieronymo commodare ad il-
lud: ut aliquid amplius ego librorum vul-
garis linguæ Græcæ nanciscar: unde magis i-
psam addiscam: oro, Domine, ne molestum sit,
ei locum & modum comparandi indicare.
Tunc ipse mihi emet. Doleo, nullum tale Le-
xicon extare. Unde mihi necesse est, undecun-
que possim, corrogare Dictionum me latentium
interpretationes: quæ aut puris vocabulis
Græcis, aut Latinis, reddantur. Omnino au-
tem mihi studio est: quandoquidem veterem
puram linguam mediocriter didici: eamq. in
Academia nostra doceo: cum ea hodierna quo-
que popularis aliquam cognitionem coniun-
gere.

Sed iam vale opera Christi, pie Domine: Valē
beni-

Cognovī,
Dignit. tuā
Venetijs
esse.

Norus es
D. Gerla-
chio.

Ideo ausus
sum D. tuæ
scribere.
Ergo Chri-
stus tibi be-
nigne faciā

Responso
me dignare

Et ad iu-
to ad vul-
garem lin-
guam Gra-
corum.

τῇ σωατήρι καὶ τῇ σήμερον, καὶ κοι-
νῇ, μετῴως γινώσκω, ἀλλ' ἐρῶσο ἐν χροῖσιν
θεοφιλέστατε: καὶ σύγνωθί μοι Φιλανθρω-
πῶς, ὡς τὴν ὁσίωντητά σὺ σκύλαπ. Διὰ
τυβιγγῆς: ἐν Αλαμανίας βίστερπεργικῇ
χωρᾷ πόλεως, τῇ ἐ Σεπτεμβρίῃ: ἐπεί τῇς πα-
γκοσμῆς σωτηρίας α φ π. Ἀσπάζεσθαι τὴν
ὁσίωντητά σὺ καλῶς Γεράχι.
Τῇς ὁσίωντητος σὺ πρὸς θυμὸς πρὸς πᾶν
Μάρτην Κρυστ.

benignè mihi huius molestationis veniam
dans. Data Tybingæ, Virtembergicæ in Ale-
mannia Regionis oppido, die XV. Septemb.
anno communis salutis CIO IO LXXX.
Salutat etiam Dignitatem tuam bonus Ger-
lachius.

Reuer. Dignitatis tuæ studiosissimus,
Martinus Crusius.

A N N O T A T I O.

Ad præcedentem D. Gabrielis Epistolam. Die 13. Octob. 80. mecum Tybingæ erat iuuenis doctus, Ioan-
nes Crælius Nagoltenfis. Eius peregrinatio per septennium, hæc fuerat. Heidelbergæ, Spira, Austria, Roma,
Calabria, Sicilia, Melite, ora Zacynthi, Peloponnesi, & Euboeæ. Græciam autem cum quatuor armatisimīs
Melitenis Equitibus triremibus prædandi causa egresis, quæsiuerat.

Dicebat in locis Calabriae littoralibus, adhuc habitare Græcos: & in oppidis ibi, linguæ Græcæ Ita-
licæq. usum esse. Abbatem Messanæ, Franciscum Maurolycum Syracusanum, Græcè descripsisse res Siculas:
quod opus latine conuersum sit ab Antonio Ferracuto. Maurolycum 1575 obiisse, excellentem Mathematicum,
Ferracutum, prope Messanam ex pago ortum, Protomedicum Messanæ esse, annos circiter 40. natum,
Græcè Latineq. perdoctum, Επαύσαι τὰ ὑπὲρ μαρτύρων τῶν ὑποσώζοντων. Docere ex Euclide, hominem
Græcum Chium, nomine patrem Ioannem. Græcos habere tria Tempia Messanæ. De Syracusis, tantum unam
partem restare, in Chersoneso: & Homotermona nominari, siue Naxon. In Sicilia & Melite, homines πο-
λυτελεῖς uestiri. Insulam, prope Maltam esse, nomine Gaudon, ital. Gozzo, lat. Gausium: in qua linguæ sint,
ueneno resistentes. Esse linguas pietras dictas. De Gabriele Gerlachio præterea nobis indicauit: cum olim Pa-
taviij literis operam dedisset: deinde Sacerdotem Candia fuisse: & Philadelphie archiepiscopum ordinatum
esse. Quia uerò pauci, in talibus locis Christiani sint: Venetias se contulisse, ibiq. Græcæ Ecclesiæ inseruire.

Hanc (inquit D. Hieronymus Viscerus, in suis tunc ad me literis) uix ante meum (Bononiam) discessum,
occupatissimus D. Archiepiscopus, ad te exarare potuit. Omnia relictissime refert: si aliquando te inuiserit,
Germaniam perustraturus id quod breui faceret: si non penuria pecunie ipsum impediret. In Calabria et-
iam nunc Monasteria Græcorum sunt: Anconæ uerò, Tempia duo. Pleriq. Græcorum, hodie nautæ sunt: pau-
ci uerò, aut nulli, in his locis, nobiles. Ipsorum hic (Venetijs) Antistes, est ipse D. Gabriel: qui, ut audio, etiam
Venetum Senatum ingreditur. Odyssea Homeri, non est in uulgarem L. Græcam translata: sed tantummodo
Ilias. Pictura Athenarum, hic non uenditur: sed excusa fertur in Gallia. Dialectus libri ποτολαύ (Nautis
portus, & interualla locorum, monstrans) Nautis solum familiaris est: ita ut ne à reuer. Archiepiscopo qui-
dem intelligatur. Historias Barbarogræcas extare aiunt: sed nondum in lucem emissas. Posthac, per Græcum,
Ioannem Chirurgum, literas ad reuerendum Antistitem dare poteris.

ὡς ἐπὶ τῇ ἐξ Ἰππολῆς τῇ αὐτῇ Φιλαδελ-
φίας: ὡς ἐξ Ενεπῶν πρὸς τὸν τῇς Κων-
σταντίνης πατριάρχῃ, ὡς μνημακτι-
ρίων ὡς ἱσαμὸν, α φ ο η. ε.
ἔγραψεν.

Locus ex Epistola eiusdem Philadelphien-
tis: quam Venetijs ad D. Patriarcham By-
zantinum, IX. Septemb. CIO IO
LXXIIX. scripsit.

Scito Sanctissime Domine, nos satis hono-
rifice à laudatissimo Venetorum Magistratu
acceptos esse: qui prè iuxta, ac reuerenter, li-
teras tuas legit: & quod ips. continebatur, si-
ne mora perfecit. Profecto enim verum hoc
est: apud nullum aliud Imperium, alicui ali-
quam à suis calamitatibus quietem contin-
gere: quàm apud hunc Principatum: ut inge-
nuè, quod sentio, ad S tuam fatear. Nulla

D. Gabrie-
li apud Ve-
netos exce-
ptio, & con-
ditio.

nach den 20. Mart. gen Alexandria kommen. Hab ich kein solch zerstört ort in der Türckey funden. Nach dem Herrn Patriarchen gefragt: welcher der zeit/ in Cairo sich auffhelt. Den 28. Mart. von dannen geschieden/ nach Rosetta/ oder Raschidi: welche bei 2. stadia von Alexandria ligt: ein fein klein/ lustig/ wolerbauwts/ stettlin. Ligt am Nilo/ 3. tagreis ober Cairo dahinn wir jetzt nit künden kommen/ wegen pestis: welche manchen tag sechs/ oder acht tausent Personen/ frist/ müssen also stracks auff Zapho schiffen. Volgens/ nach Jerusalem zu land. Hoff/ innerhalb 6 tagen da zuseyn. Volgens/ durch Syriam/ auff Damasco vnd Tripoli/ vnd gen Cairo/ zukommen. Dann es lasse pestis 4. Junij wider nach. Synai soll jetzt wüst stahn/ von den streifenden Arabiern gebündert: die in woner/ vertriben. Hoff aber/ auff gemelte zeit wider ein zugang/ Alle ding in Aegypto/ teur. Wir haben ein Moren allhie zu einem Dolmetschen angenummen: geben im teglich 4 Medin/ welches ist 6. asper. Datum in eil auff dem schiff Nili/ bei Rosetta/ in Aegypto/ den 10. April. anno 1581.

Socius ipse est in hac peregrinatione, D. Bernhadinus liberi Baronis de Herberstein: & D. Adamus Schli- ben (ex Brandeburg. El. floratu) & D. Vuolgangi Pachelbelij (ex Silesia) uirorum clarorum & experientium. Redijt postea Tybingan X. Nouemb. eiusdem anni: Cairo & Synai non uisit.

Quoniam Gabriel, o pharodux phas, supra mentionem fecit inf. Melitæ: ibi quoq; Græcis Ecclesiam esse: re- feram hic euergetas eaz: que præstans iuuenis, Ioannes kynig, ornatisimi uiri, M. Ioannis kynigi apud inclitâ Tybing. Academiâ Syndici filius, Calendis Iul. hoc 81. anno, mihi de illa insula, & sua in illis locis (& partibus yero uersis) peregrinatione, humaniter populari nostra lingua indicauit.

Est sane nulla, ea hyems appellari potest: nisi à Decembri, in Ianuarium usq; Mari enim tempestatibus agitato: ualde magni & frigidi existunt uenti. Nemo autem unquam ibi niuem uidit. Planè lapidosa insula est: circuitu LX. Italic milliariū. Oppida inibi, quatuor: pagi autem, LX. Præcipua ciuitatis conditor, est, Monsur de Valeta, M. Magister, natione Gallus. Posuit is eam in loco: ubi Turcarum castra 1563. locata fuerant: mox post eorum discessum: illamq; de suo nomine Valetam appellauit. Vulgò tamen, la terra noua uocatur. Sita est in monte saxoso, inter duos portus: ante se uerò, in extremo promontorii, arcem S. Elmi habet. Alteri oppido, Burgo nomen est: ualde munitum, & ipsum inter duos portus, in saxoso monte: in cuspide habens castellum, Valetam uersus, mari circumtū. Huic S. Angelo nomen est. Tertiū oppidum & munitio, S. Michaelis nomine appellatur: circumdatum & ipsum 2. portubus in monte situm. Hec tria oppida, inter se uicina sunt: in quibus omnibus, multi Græci: habentes templum & in noua ciuitate, & in Burgo: non autem, in tertio oppido. Quartum oppidum, in media circiter insula situm est: nominaturq; ciuitas uetus, ciuitas uechia. Etiam in monte positum, & ab indigenis habitatum.

Vbiq; ibi, Maurorum lingua est. Non procul inde Templum, nomine S. Pauli: specum habens, in quo hic Apostolus habitasse & docuisse fertur. Multos inde lapides excidunt peregrini, instar Cretæ albos: qui facere contra uenena, & serpentum morsus, dicuntur. Inueniuntur etiam in petris & lapidinis, lingue lapideæ, serpentum figuram habentes. Sed & alij longi lapides, petris innati, figura serpentum: cùm perhibeantur, D. Paulum, à serpente morsum, omnes huius insule serpentes, anathemate in lapides mutasse. Reperiuntur ibi quoque multi uiui serpentes & scorpiones, sed ueneno carentes. Audiui tamen, scorpiones inde aliò exportatos, uenenatos fieri. Nò longè à ueteris ciuitatis tergo, parua insula est, nomine Camon: & inde re motior, altera parua, nomine Gosa: que ambæ, ordinis Equitum sunt. Gosa, oppidum eiusdem nominis in monte habet: ubi singulis biennijs unus Equitum, Gubernator est. Nullus ibi pagus, sed multæ uillæ dispersæ. Abundat ouibus, satis fertilis.

Anno 1580. in Quadragesima, 4. triremibus Melitæ egressi sumus: Affricam (Barbariam uocant) prædæ causa petitori. Inter nauigandum attigimus inf. Lampadosam: ab hominibus desertam, exiguo portu, uetusto & collapsio castello. Paruū Templum ibi in montis specu est, diuisum bifariam. Altera eius pars, S. Maria de Lampadosa uocatur. Qui eò Christiani, suis piraticis myoparombus adueniunt: in ea offerunt nummos, uel fides, panem, puluerem tormentarium, globos & alia: de quibus Turcæ nihil auferunt.

Huiusmodi anathemata, à Melitenfibus triremibus Drepanum Siciliæ deferuntur, in Xenodocheium, nomine Annunciata: & magnè estimantur. Eodem modo, in altera templi parte, à Turcis oblationes fiunt. Aiunt, qui non offerat, aut aliquid oblatus auferat, nec restituat: non posse ex insula abire. Noctes ibi, spectris tumultuosæ. Quarto die post, tempestatibus sedatis, inde Africam uersus cõtendimus: magnaq; nauim, oleo & dactylis onustam, cum Mauris amplius triginta, cepimus: & sic Meliten reuersi sumus. Deinde, mense Martio iterum Africam petentes, nullam prædam nacti sumus.

Tantum urbem Africam uidimus, prorsus euerfam: regionemq; circumcirca desertam. Tunc Meliten repetiimus. Anno 81. Mart. 21. in Siciliæ locum, nomine Magasinum, delatus sum. Ibi multum filiquæ,

filiquæ, seu Ceratij (carubæ nominant) nascitur. Inde, pedestri itinere Syracusas petij, per milliaria Ital. amplius triginta: transitis pluribus campis, in quibus copia Roris marini prouenit: nulli autem pagi, nullum hospitium. Itaq; fame & siti pressi fuimus. Syracusarum aspectus, periclitus apparet. Propemodum totæ, in mari, cum amplissimo portu. Extra illas, multæ antiquitates, & magnæ columnæ e marmore: quarum multæ, admunitiones conferuntur. Foris etiam templum S. Lucie est: unde subterraneus meatus, seu cuniculus, XXXX. milliariū Ital. ad oppidum Catanam usq; Magna copia uini optimi, etiam apiani, apud Syracusas nascitur, nec non saccari. Vini præcium, iustum: cibariorum uerò caritas, maior. Inter Syracusas & Messanam, mons Gibellus est: olim igniuomus, & nunc etiam fumum magnum emittens. Valde magnus, hyeme & æstate niuosus: niue ad medium usq; cliuum descendente. Messana, magna & opulenta, negotiationisq; omnis generis plena, urbs est: in qua, multi Græci. Maximus ibi portus: rerum omnium copia, & uilitas. Martij 25. ad oppidum Calabrie Paniam appuli, tempore Paschatis. Est autem Calabria, regio alta, montosa, periculosa: sanè ferilis, si coleretur. Incolæ, mali, furaces, & rapaces. Inde Neapolin nauigans, duos ingentes in mari uidi montes, strumulum & Vulcanum: intra quos, magnus, tanquā domus corruentis, fragor: qui ad 20. Ital. milliaria auditur. Eo tristantur Nautæ Itali, Græci, & Melitenfes: tanquam futura tempestatis signo. Noctu, fumum maximum, & ignis flammas, nec non lapides, eructant, per aliquantula temporis interualla. Interdum, ignis non facillè uideri potest. Die quarto April. Neapolin perueni, urbem amplissimam & celeberrimam: extra quā, multæ res uisæ dignæ sunt. Vt, prope suburbiū, mons magnus, amœnissimus, fructuosissimus, multis palatijs ornatus, nomine Posilibo. Is, permeabilis est: Virgilijs Poetæ arte perforatus dicitur: cuius sepulchrum, in meatus huius parte anteriore superius est. Patet idem meatus, in latitudinem duorum currum, una, transcurrentium: in longitudinem uerò, unius circ. Ital. milliarij. Aliquantum tenebrosior: licet superne, ex utroq; latere, altos prospectus habeat. Inde Puteolos & Baias, sinistram uersus declinādo, uenitur, ubi, multæ res antiquæ uisuntur. Sed, antequam Puteolos uenias: lacus Dagianus ad dextram est. Ibi ciuitas olim sita, postea submersa: paucis extantibus domibus, ubi plurima laconica sunt, uix ferenda caliditate naturali. Eò, mense Maio magnus hominum, & longinquis etiā locis, conuentus, sudandi causa. Curantur à paralysi, & alijs uarijs noxis. Propter eū lacum, foramen quoddā, nec reuiuiscit. Sed si inde eximatur, & in lacum conijciatur: uitam & sanitatem recipit. Ipse huius rei experimētum cepi. Inde pergendo, si montem quendā superes: alterum eius latus, igne, fumo, & bulliente ad duas spithamas supra terram aqua, plenum est. Plurima foramina, sonitus ingentes & terrifici. Fumus is, contra multos morbos utilis. Itaq; mense Maio & Augusto, Diuitum, & aliorum multorum, eò concursus. Sedentes in fumo, curantur à scabie, ulceribus, surditate, & alijs internis malis. Ex eo loco sulfus paratur. Inde Puteolos uersus, ad dextram, uetus ædificium: ubi Virgilius Scholam habuisse fertur. Ab eo loco, Baias tendenti, magnus occurrit mons: quem forma est, ante 40. circiter annos, 24. horis creuisse. Ideo, monte nouo appellatus. Viuunt adhuc qui meminerunt, ibi antea planitiem fuisse. Sequitur uetus templum ethnicum: & deinde lacus Auer-nus: ad cuius sinistram, mons in quo, specus ad unum circ. Ital. milliæ excisus: ubi complura cubacula, medio-criter calida: ut in quibusdam sudare possis. Ibi Sibylla habitatio fuisse dicitur. Deinde ad sinistram, Baias uersus, in monte fornix: unde scale, sursum in montem ducentes. Ibi, duo longissimi meatus: quorum unus, frigidus: alter calidus. In calido, si lumen erectè portes, uapore extinguitur. Ideo demissè portatur. In recessu eius, equus marmoreus. Postea, Baias uersus pergens, templum Dianæ inuenis: ad dextram uerò, templum Neronis imp. & τὸ πρὸς τὴν ἀντέρα (ὁ θηριώδης) ἀνέτηται. A Baijs pergendo, reperiuntur in subterraneo ædificio, centum cameræ: le: ex quarum alia in aliam transiunt. Omnes, tam albæ & pulchræ: quā, si nouæ essent. Sed ut de Puteolis etiam, aliquid dicam: est id parū oppidum, 8. Ital. milliarijs à Neapoli, ad mare, in saxo, sed amœno loco. Ibi, multa antiqua: præsertim, quod inde Baias usq; pons 4. milliariū fuit (cuius adhuc aliquot conspiciuntur fornices) Cæs. Caligula, ut fertur, fabricatore: quem etiam, loco arenæ, scobe aureæ, ludorum equestrium causa construisse dicitur. Ludis autem finitis: arte fecisse, ut partibus pontis ruptis, multa spectatorum millia in mare deciderint, & perierint. Voluisse hoc modo, sui memoriam ad posteritatem celebrari. Etiam nunc arena auri in mari ibi reperitur: quam uidi, in carinis ligneis lauare, & sic aurum parari. Hec, hætenus. Addidit postea idem Kynigus, Melitæ esse Equites amplius mille: plerosque, Gallos: alios, Hispanos & Italos: Germanos uerò, non ultra decem. Meliten plus CCC. milliarijs Tybinga abesse.

Syracusæ.

Aetna M. Messana, hodie Messana.

In Calabria aduentus.

Montes tu multi. Neapolis.

M. Pauli ypus, peruius.

Lacus Dagianus. Schuueifbader.

Foramen nuntius. Sulfureus mons.

Fumus fa-lubris. Virgilij schola.

Mons nouus. lacus Auer-nus.

Specus Sibylle. Duo foramina montis.

Baia. Puteoli. Pons Imp. Caligula. Equites Melitenfes.

EX THOMAE FAZELLI DE RE-
bus Siculis Decad. i. lib. i. cap. i.

Melita inf. P. M. 60. ambitur: tota ferme plana est, sed saxosa, et uentis exposita. Plures, eosque tutissimos, habet portus. Tota frumenti, lini, leuconij (γραφαλῶν, tomenti) et cymini fecunditate, celebris. Paruulos canes, subalbos, et pilis longioribus, ad hominum delicias gignit. Olim Iunonis templum, ad Promontorium Orientis, non longè ab urbe erat: cuius Templi in hac usque tempora non aspernandæ permanent reliquie. Nomismata enea passim ibi reperiuntur: ex una parte, his Græcis literis ΛΕΑΙΤΕΩΝ, circumformatam remi latitudinem, ex altera Iunonis effigiem, exprimentia. Alterum templum Herculi sacrum, ad meridiem erat: cuius etiam adhuc monumenta, admiratione dignissima, supersunt. Melite primò Basilio Regi, opibus, et hospitij federe cum Didone, celebri, atque exinde Carthaginensibus, paruit. Cuius rei testes sunt lapideæ columnæ, passim obuiæ: uetustis Carthaginensium characteribus, ab Hebræis non dissimilibus, insculptæ. Post eodem, quo Sicilia, tempore, ad Romanos defecit. Deinde in Saracenorum potestatem redacta, rursum cum inf. Gaulo (uulgo Gozzo) à Rogerio Normanno, Siciliæ comite, anno 1090. recepta fuit: paritque decemceps Christianis Principibus. Habet adhuc in medio ferè, loco scilicet editiore, urbem eiusdem nominis uetustissimam, præsulatu claram. Habitat in mediterraneis locis, pagis ut plurimum, nullo moenium ambitu obseptis: quorum incolæ licet Christiani sint, Saracenicæ sermonis (qui aut nihil, aut quæ minimum, à Punico ueteri differt) promiscuè utuntur. Nam hodie, et Hannonis Pœni apud Plautum, et Auicennæ, uerba Punica intelligunt. Melita D. Paulo, olim tempestate eò pertracto, sacra est. Quod enim is in hanc, et non Epeiro uicinam, Meliten uenerit: cum alia, tum hoc, argumento est: quod hos Melitenses, Apostolus Barbaros uocat: Epeiri autem Melita, Græca est. Cathedralis etiam templum, in hac Sicula Melite, non in altera, Paulo sacrum est. Ad hæc, pro moenibus urbis specus est, eidem sacer: quod eum ibi trimestre, ducta à Maioribus per manus fama, habitasse Melitenses prædicant. Vbi non insulani modò, sed aduenæ quoque, lapillos cadunt: ad scorpionum et anguium exitiale uirus, ab humanis corporibus, profligandū. Quin et in hac inf. scorpiones, qui alibi perniciosi sunt, mæsuescunt, lædendi que naturam penitus deponunt: Pauli (ut creditur) munere nihil hic à uiperæ passi. Vnde et Christiani, quicumque Pauli sacris (quæ 8. calend. Febr. celebrantur) quauis orbis terrarum pute nati sunt, neque horrent angues: et ab alijs uim grassantis ueneni, omnemque inflati corporis tumorem, solo sputo, quasi à natura edocti, protinus absumunt. In hanc inf. Ioannite equites (Rhodum 8. calend. Ianuar. nempe die natali Christi, 1523. Turcis tradere coacti) impari sorte penates transportarunt. Eis etiam Gaulos inf. subest: cuius et ipsius incolæ, Christiani sunt, sed Saracenicè loquuntur. A Melite 5. M. P. tantum distat, ad Occidentem sita. Serpentes nec ibi nascuntur, nec inuicti uiuunt. Cosyra 70. P. M. à Melite abest, et sterilis est.

Maltæ descriptio.

Templa eius.

Possessores incolæ. Lingua eorum.

Melite, S. Paulo sacra

Contra serpentes & scorpiones

Hodie, ibi Ioannitæ. Gaulus inf. Cosyra.

ΤΩ ΑΤΤΩ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΕΙΔΕΜ PHILADELPHIÆ X.
Archiepiscopo, Domino Gabrielo, in Christo Salutem.

Περὶ ὧν πέ-
ρυσι γέγρα-
φε. Τὸ ἀρχιεπι-
σκόπος ἀπὸ
σία. Ἐν νυν-
τη δια δύο
ἀνδρῶν ἐχέ-
ται ἀλλήλους,
ὡς οἶμαι. Εἰ
καὶ ὑστερον
ἐγγινώσκω,
ὅτι τὴν ἐαυτοῦ
ἐπιστολὴν με-
ταφέρων εἰς
βενετιανὴν
βιβλίον. Ἐξ ὑπαρχῆς
παράκλη-
σις.

Πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ ἐπέσειλα τῇ ὁσιότητί σου, τιμωτάτε Φιλαδέλφειας ἀρχιεπίσκοπε, ὁ σιωπῶν τέ τε πατριαρχικῆ ἐξουχίᾳ, καὶ τῷ κρητὶ κυρίῳ μαργαρίτῳ: δέομαι δὲ τυχῶν τινῶν, εἰς παλαιὰ εἶναι φιλολογίαν τε σεμνὴν ἑλληνικῶν προσημάτων, φερόντων. Πρὸς αὐτὸ τε & διωθηθεὶς ἡ σου ὁσιότης ἀποκρίνεσθαι, διὰ τὸ ἀναγκαῖον τῆς τῆς νικαῖας ἀποδημίας, λυπῶν μοι ἐποίησεν: καὶ ὁμοῦς ἡ γλυκεία σου κυρία ἰωάννης τῆς ἰατρῆς ὁπισθὴ παρεμυθήσεται: δηλῶσαι, ὡς οὐκ εἰς μακρὰν ἐπανελεύσεσθαι ἡ ὁσιότης σου, καὶ μοι ἀποκριθῆσθαι. Τὸ πρὸς ἡμᾶς ὑπονεγκῶν, αἰς ἐδὲ νῦν ἡμεῖς ἐκαστὸν τῶν θεῶν ἐδὲ ἡμεῖς, τὴν ὁσιότητά σου καλῶς ἐπανηκεῖν ὁ περὶ ἡ γυνεὶς ἐλπίσωμεν: πάλιν παρακαλῶ, μετ' ἡς δὲ ὑπομένει αἰδῶς, ἡμεῖς τυχῶν, ὧν δέομαι, καὶ τότε ἐγγράψαι, ὡς οὐκ ἐπὶ τῇ ὁσιότητί σου.

Annus est, quando ad Dignitatem tuam, reuerende Philadelphie Archiepiscopo, Patriarchicæ Legate, et ad Margunium Cretensem, scripsi: consequi quædam auens, quæ ad liberalem rerum Græcarum eruditionem cognitionemque spectarent.

Ad ea quando Dignitas tua non potuit respondere: propterea quod peregrine abire necesse haberet: dolore equidem affectus fui: quem tamen dulcis Epistola Ioannis Medici leniuit significans, non ita multo post rediturum te, mihiq. responsurum. Moram igitur illam, utcumque potui, toleravi: quotidie Deum orans, ut Dignitas tua incolumem reduceret. Quod cum iam factum sperem: de nouo rogo, quæ possum reuerentia: me compotè corum, quæ peto, et de quibus tunc scripsi, facias.

Argumentum antehac missæ Epistolæ.

Archiepiscopi absentia. In Creta inf. propter suas ibi duas forores, ut arbitror. Et si posterius intellexi, eum uoluisse matrem suam Venetias transferre. Petitio renouata.

στ. Τὸ καλὸς Μαργαρίτης; ὅρα ἐκνομίσαι το παρ' ἐμῶν γράμματα: τῶς εἰς γνώμην ἡλθόν μοι, καὶ περ' αὐτοῖς ἀγνώστῳ ὄντι, ὅς ἐν ἀλεξανδρείᾳ κύριος Μελετίος: καὶ κύριος Ιωάννης Μορζίνος, ἐν κρήτῃ διαγινώσκοντες τὴν νῦν ἐλπίδα. ὡς οὐκ ἐπὶ τῇ σου εὐχαρίστῃ χεὶρ: πρῶτον ἀκινδυνῶς, καὶ μυστικῶς εἰς αὐτὸν ἀλλ', ὅπερ ἐν περὶ φανερῶν πᾶσι, οἷον ὅτι κύριος, ὡς εἰλημενὴς ψυχῇ τοῖς ἑλλησιν ὁμιλῶν: καὶ φιλοῦν ὡς πᾶσι, καὶ τῇ ἑλληνικῇ ἐν τῇ σχολῇ ἡμῶν κατὰ χεῖρ φουδῶν. Αναμνήσθη δὲ ἀπὸ κερσισμῶν πᾶσι τῇ ὁσιότητί σου: καλῶς ἐπιθυμίας μου πληρωθῆναι. Αὐτὰρ ἐπεὶ σου τὴν ὁσιότητα ὁ κύριος Γερλάχιος. ὁ θεός, καὶ τῇ ὁσιότητί σου πάντοτε. Ἐν τυβίγγῃ, τῇ κη. ἰανουαρίου. 1582. ε. φ. β. ἔτος. Ἐδὲ ἡμεῖς τῶν περὶ ἐδὲ ἡμεῖς κυρίῳ Ιωάννῃ εἰδόντες: πῶς αὖ εἰς ἐμῶν γράμματα πρὸς ψαίτε.

Ο τῇ ὁσιότητί σου πρὸς ψαίτε, Μαργαρίτης ὁ Κρησιεύς.

ΤΩ ΣΟΦΩΤΑΤΩ, ΕΝ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΙΣ, κυρίῳ Μελετίῳ, Ἀλεξανδρείας πρωτοσυγγέλῳ, τῷ κρητῇ, δαδῇ.

Εἰς Ἀλεξανδρείαν, ἡ μισθόλου.

Ἐν χεῖρ, τῷ μόνῳ ἡμῶν σωτήρι, χαίρειν.

Τῇ τῇ ἐγγράμῳ νοεμβρίᾳ, δ' εὐρο δ' τυχεῶς ἐπαυθῆναι ἐξ αὐτοῦ, ὁ φιλαδέλφειας μου κύριος Σολομών ὁ σιωπῶν, Γερμανιστῆς καὶ κληρικός: ὅς τῶν νοσῶν λίαν ἐχάρην ἐγώ: καὶ μάστιγι, ὅτε περὶ σου, καὶ τῶν ἀρετῶν σου (ὡς καὶ περὶ τῶν κρητῇ μαρτυρῶν) ἐμοὶ λέξας ἔτυχες. Τὸ περὶ ἐγὼ ἔγω γλυκεῖα ἡμέρα τῇ ψυχῇ ἐπληθύνει: ὡς νῦν τῇ χεῖρ, καὶ περὶ τῇ λογιότητί σου, καὶ περὶ ἰωάννῃ τοῦ μαρζίνου, καὶ τὸν μόνον. Εἰ γὰρ καὶ ἀγνώστῳ ἡμῶν τυγχάνω ὡν, ὡς καὶ ἀλλοῖς πλείστοις, διὰ τὸ μικρὸν μέγιστος φιλέλλει ἐμῇ, ἐπεὶ πρὸς αὐτὸν: καὶ διὰ τὸ, καὶ εἰς τὴν κωνσταντῖνα, περὶ σου ἀμφὶ τῶν παναγιώτατον ἱερῶν ἐλπίδων ἐξέχω. Ἰδοὺ πίνω, ὡς μεγάλως τὴν σου φιλίαν περὶ σου: ὡς αὐτὸς ἀριστῶν, καὶ καλῶς περὶ σου ἀμείνων, καὶ φιλοερμανῶν: ὡς περὶ, ἐξ ὧν τῶν σιωπῶν ἐποίησας τε καὶ ἐρεῖας, ἰκανῶς ἔγνω. Δέομαι πίνω σου σφόδρα, αὐτὸς περὶ ἐλπίδων τε ἐμοὶ: καὶ, εἰ π' ἄξιον τῶν ἐν αἰγύπτῳ καὶ ἀσίᾳ, ὡς νῦν ἔχουσιν, γνῶ-

facias. Quid bonus agit Margunius? Accipit ne meam Epistolam? Interea mihi ignoto, noti facti sunt duo docti bonique viri: unus Alexandria uiuens, Meletius: alter uero in Creta inf. Ioannes Morzinus. Historiam hodierna Græciæ, quæso ad me Dign. T. mittat: in qua nihil peto cum periculo coniunctum: nihil, quod sit arcanum: sed ea tantum, quæ uulgo nota sunt. Nouit Dominus, me sincero animo cum Græcis agere: quippe qui et eos diligam: et Græca pro uirili mea parte, ad honorem Christi in hac Schola doceam. Quocirca Responsum à Dignit. T. expecto: quod animo meo satisfaciatur. Salutem adscribi iussit Digni. T. noster Gerlachius. Vale, reuerende Domine. Tybingæ 28. Ianu. 1582. Modum Ioanni, quem dixi, quo positis ad me literas dirigere.

Meum erga Græcos studium.

Dignitat. T. Studiosiss.

Martinus Crusius.

D. MELETIO CRETENSI, ALEXANDRIÆ Aegypti Protosynkelo, Hieromonacho doctissimo.

Alexandriam, siue Cairum.

Salutem per unicum Saluatorem Christum.

Ad X. diē proximi Nouembris, feliciter ad nos ex Oriente redijt amicus meus Solomon Sueiccerus: cuius conspectu mirifice latatus sum præsertim, quando de te, virtutibusque tuis (ut et Morzinorum, qui in inf. Creta sunt) mihi narrauit. Eo quidem tempore, ita dulce desiderium peruasit animum meum: ut nunc et ad Dignitat. tuam, et ad Ioan. Morzinum, literas mittere ausus sim. Esi enim, ut alijs plurimis, ita et vobis, notus non sum: idque propter nominis mei paruitatem: attamen chari mihi sunt Græci, si cuiquam alijs. Quæ causa est, ut Constantinopolin etiam, et quidem in Patriarcheum, scribere soleam. Scias igitur uelim, me amicitie tue cupiditate flagrare: ut viri optimi, eruditioneq. præstantis, et Germanorum studiosi: quæadmodum ex tuis erga Sueiccerum et factis et scriptis, abunde cognoui. Maiorem itaque in Aegypto et Asia, sicut hodie se habent, scitu

Occasio scribendi.

Amicitie appetitio.

γνώσεως ὑπαρχεί, ζυγυρά φανταί μοι πέμ-
πειν. Εμβαλὼ γὰρ αὐτὸ εἰς τὰς ἄλλας τῆς σῆς
μεροῦ ἐλάδ. Καὶ ἀσπασίας, ἀς ζυγυρά φω ἐλ-
λυνεῖ τε καὶ λατινιστὶ ἀντιπαρασώπας, ἰσορ-
ας. Εἴτε δ' ἐστὶ σὺν τῇ σῇ ἐμὲ τὸ σὺν τῇ μου
ὄνομα ἐνησθύνει. Καὶ ἄλλων γὰρ ἐλλένων ἐν
τῇ σῇ ἐν τῇ βίβλῳ μέμνηται. Εἴρωσθ, τίμει καὶ
φίλτατε: μὴ δ' ἐστὶ πῶς με δόπουχῇ με κατα-
στήσεις: ὡς ἐν τῇ τῇ χίτῳ, δόπουχῇ. Ο κύριος
ἰησὺς, καὶ σὺ πάντοτε. Καὶ πάλιν ὑμῶν κυρία
πατριάρχης γυναικί, καὶ τῶν πατρῴων ἐκκλη-
σιῶν, γλίχομαι. Εἴρεσθαι ἐν Τυβίγγῃ, τῇ κα-
λιαναρίας, ἐπὶ τῇ παγκόσμῃ σωτηρίας α φ π β.

ἀσπασίας

Ο σὺν αὐτοῖς πηρετῆρ τὰ δ' ὡς αὐτὸ ἐπιμ. μαρ-
τῶν. Ο κύριος, Γερμανός: ἐν Τυβίγγ-
γῃ τὰ ἐλλένικα καὶ λατινικά. ὅς
νέος διδασκάλος κατὰ τὸ
ματρινόν.

β. ΤΩ ΣΟΦΩΤΑΤΩ ΚΥΡΙΩ ΙΩΑΝ-
νῃ Μορζίνῳ, τῷ κρητῇ τῷ
ἀρεσπῇ τῷ.

Εἰ τῷ μόνῳ ἡμῶν σωτῆρι χρεῖσθαι χαίρειν.

ἀσπασίας

ἀσπασίας

ἀσπασίας

Συχνά μοι καλὰ πάλιν σὺ δηγήσαιτο γλυκέ-
ως, κύριος Σολομών ὁ σιωπῆς: ἐπ' ἀνελθὼν
δεῦρο τῇ. Τῇ σῇ ἀγαθῇ νοεμβερίῃ δ' οὐχ ὡς.
Διὰ τὸ τὸν ἀνελθὼν πρὸς φωνῆν σοι, τί-
μιε κύριε μορζίνῳ: καὶ ποιῆσαι σε φίλον μοι, εἰ
καὶ ἀνέξῃ, ἐγώ γε. Οὐ μὲν γὰρ μὲν φίλῳ τὸ ἐλ-
λυνεῖν παιδίον: τὴν φωνὴν τῷ τῷ, καὶ πα-
δείαν, ἐν τῇ ὑψηλῇ τυβίγγῃ ἀκαδημία, κα-
τὰ τὸ ὀλιγοδυνάμῳ με διδασκάλῳ Γερμανός
ὅς Γερμανός. Δέσμευ τῶν σου, ἀνελθὼν τὸ
παρ' ἐμὲ νῦν πρὸς τὸν μου δ' ἐχέσθαι: καμὲν
τὰ φιλικὰ ἀντιπερὶ εἶναι. Καταχράσῃς δ' ἐ-
τὴν λαμπράν σου πατρίδα, καὶ ὅλῳ τῷ κρη-
τῷ, καὶ τὰς αὐτῇ νήσους: καμὲν τὴν περὶ τῇ
γῆσιν πέμψεις: ὅτι αὐτῇ ἐνησθύνει τῇ σῇ μεροῦ
ἐλλάδ. ὡς, ἐν ζυγυρά φω, ἰσορ-
ας ὀνόματις σου: ὡς παρ' ἄλλων ἐλλένων
εἰς τὸ βοήθειαν. Καὶ πάλιν αὐτῇ παρ' ἐμὲ
ἦσαν δύο ἐκ τῆς ὑμῶν γένους σιωπῆς ἀρ-
γυροί, πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων
νῶν ἐξορῶντες. Ἀλλὰ καὶ βίβλας μου, τῇ
ιδιωτικῇ τῇ τῇ φωνῇ πέμψεις: καὶ ποι-
κίλας τῇ σῇ μεροῦ σιωπῆς, ἐπὶ τῇ κιν-
δυνῇ φέρεις. Εἴρωσθ, κλεινὸς ἀνὴρ: καὶ μετ' ἐ-
πὶ ἀποκρίν. ἀσπασίας δ' ἐπὶ τῇ κυρίῳ ἐμὲ μα-
νηλὸν μαρτυρῶν, ἐπὶ τῇ γένεσι: ὡς περὶ τῇ
τῇ ὅσῳ τῇ φιλαδέλφειας, κυρία καὶ ἐρήνη
ἐπὶ τῇ

scitu dignū fuerit, mihi id à te perscriptū mit-
ti. Inseram enim in reliquas hodiernæ Græciæ
& Asiæ, quas Græcè latineq; cōscribo, histori-
as. Faciā uerò id non sine honorifica nominis
tui mentione: sicut aliorum quoq; in hoc opere
honorificè memini Græcorum. Bene vale, reue-
rende uir: nec desiderium hoc meum, irritum
fieri uelis: sed primo quoq; tempore responso-
ne dignare. Dominus Iesus te semper ptegat.
Etiam de uestro Patriarcha, uestrisq; Eccle-
siis, cognoscere cupio. Tybinga, die XXIX.
Ianuar. anno Salutis CIO IO LXXXII.

Petitiones

Salutatio

Dignitatis tuæ

Studiofissimus

Martinus Crusius, Tybingæ Gra-
carum & Latinarum litera-
rum Professor.

DOCTISSIMO VIRO, IOAN-
ni Morzino Cretensi, per
Christum S. XII.

Multis te nominibus mihi laudauit, nec
sine voluptate mea, Solomon Suecicerus: re-
uerfus huc X. proximi Nouemb. die feliciter.
Qua equidem re excitatus sum: ut non dubi-
tarim te, honorande Morzine, literis appella-
re: mihiq; conciliare, licet amicitia tua non di-
gno. Nihilominus tamē à puero, Græca diligo:
& in hac lingua rebusq; Tybingæ pro parte
mea iuuentutem instituo. Quapropter rogo
te, & oro: ut, quod facio nunc, in bonam par-
tem accipias: mihiq; amicè rescribas. Descri-
bas, quaeso, mihi claram patriam tuam, & u-
niuersam Cretam, & vicinas insulas: eamq;
descriptionem ad me mittas. Cōiungam enim,
cum opere: in quo res hodiernæ Græciæ conscri-
bo: idq; cum honore nominis sui: sicut & alij
Græci ad hoc mihi adiumenta afferunt. Ante
annum etiam, duo Græci mecum erant, ex insu-
la vobis vicina S. Irenæ, cognomento Argyri:
alter, alterius ex sorore nepos: ab Agarentis pa-
tria eiekti. Mitte quoq; libellum aliquem vul-
garis linguae: aut etiam varias modernorum
doctōrum Epistolas, nihil periculi habentes.

Ocasio
scribendi

Petitiones

Vale, eximie uir: & non post multū responde. Valedicō.
Saluta quoq; nomine meo Emmanuelem Mar-
gunium, si nosti: ad quem superiore proximo
anno literas, per Philadelphiensem Archiepi-
scopum Gabrielem misi. Te tuosq; Christo vo-
tis meis commendo.

Salu-

ἐπέσταλα. Ο κύριος, καὶ τῶν σῶν, φίλ-
τατε. ἀσπασίας καὶ αἰδ' ἐσιμὸν σου πατὴρ ἐξ ἐ-
μῆ. Ἀπὸ τυβίγγῃς, τῇ καλῇ. ἰανουαρίῳ, ἐπὶ τῇ παν-
δημῇ σωτηρίας α φ π β.

Ο σὺν τὰ δ' ὡς αὐτὸ ἀντιπαρασώπας, ἰσορ-
ας. Εἴτε δ' ἐστὶ σὺν τῇ σῇ ἐμὲ τὸ σὺν τῇ μου
ὄνομα ἐνησθύνει. Καὶ ἄλλων γὰρ ἐλλένων ἐν
τῇ σῇ ἐν τῇ βίβλῳ μέμνηται. Εἴρωσθ, τίμει καὶ
φίλτατε: μὴ δ' ἐστὶ πῶς με δόπουχῇ με κατα-
στήσεις: ὡς ἐν τῇ τῇ χίτῳ, δόπουχῇ. Ο κύριος
ἰησὺς, καὶ σὺ πάντοτε. Καὶ πάλιν ὑμῶν κυρία
πατριάρχης γυναικί, καὶ τῶν πατρῴων ἐκκλη-
σιῶν, γλίχομαι. Εἴρεσθαι ἐν Τυβίγγῃ, τῇ κα-
λιαναρίας, ἐπὶ τῇ παγκόσμῃ σωτηρίας α φ π β.

γ. ΤΩ ΕΛΛΟΓΙΜΩ, ΑΝΔΡΙ ΚΤ-
εῷ μαρτίνῳ τῷ Κρητῷ, ἀρίστῳ δ' ἰ-
δα σκῆλῳ, ὑγιῶς
δ' οὐκ ἔστι.

ἀσπασίας

ἀσπασίας

ἀσπασίας

ἀσπασίας

† Τὴν ἀσπασίας πρὸς ἡμᾶς πεμφθεῖσαν
σοι δ' ἐπιστῆναι: τὴν ἐμὴν, ὡς ἐπὶ τῇ ἐπὶ τῇ
νέλθῃ πρὸς ἀσπασίας: ἀσπασίας ἐκ μὲν σῆς
μὲν, μαρτίνῳ παρ' ἐμὴν: δ' ἡς τῇ πρὸς ἐ-
μὲ σου πρὸς, καὶ τὴν ἀσπασίας πρὸς τῇ
εὐ μάλιστ' ἀσπασίας. Πρὸς δ' ἐστὶς, καὶ
καλῶς ἐχόντ' ἐκ καταπαλῆς πρὸς τῇ
τῇ εἰς ἀκρῶν μοι φίλιαν πρὸς ἀσπασίας.
Ἰπὲρ ὧν τὰς μεγάλας περὶ τῇ διηγεῖς ὁμολο-
γῆσαι χαίρειν, τῇ τῇ ἐμῇ ψυχῇ μέ-
ρει. Ἡμᾶς δ' ἐστὶς ἐπὶ τὰ μάλιστ' ἀσπασίας:
ὡς ὁ καλῶν, πολλὸν, τῇ πρὸς τῇ πρὸς τῇ
ὅν σῇ ἐχόντες, πῶς αὐτὸν σιωπῆς ἀπαντ'
ἀσπασίας: καὶ, ὅσῳ πρὸς ἀσπασίας, τῇ
λίαν μοι πρὸς τῇ. Καὶ γὰρ, ἐξ ἐπὶ τῇ σῇ
καταπαλῆς (ὡς ἔστις ἐπὶ τῇ) ψυχῇ δ' ἰ-
γνῆς: καὶ τὴν ἀκρῶν πρὸς τῇ ἐλλένων εἰς-
πρὸς τῇ: ἀσπασίας τῇ ἐχόντ' ἐπὶ τῇ σῇ
διελίπῃ. Οὐ πρὸς μὲν λείψω, ἀσπασίας
τῇ αὐτῇ, καὶ λόγοις, τῇ πρὸς ἀσπασίας
βεβαίωσθαι. Καὶ τῇ τῇ, ἀλῆς. Ἰπὲρ
δ' ἐπὶ τῇ σῇ τῇ σῇ πρὸς ἀσπασίας, μὴ ἀμ-
φίβαλλε. Ο κύριος, ὁ ἡμέτερος, ἰωάν-
νης, τῇ δ' πρὸς ἀσπασίας πρὸς τῇ
τῇ: πρὸς οἷς ὅσῳ πρὸς τῇ αὐτῇ μὲν λεί-
ψας. Εἴρωσθ, ἐπὶ τῇ πρὸς α φ π β, ἰενίς καὶ.

Salutem etiam patri tuo reuerendo verbis
meis dic. Tybinga XXIX. Ianuar. CIO IO
LXXXII.

Tui studiofissimus
Martinus Crusius, Tybing.
Professor.

MARTINO CRUSIO
Tybingæ V.L. Doctori,
S. D.

XIII.

Epistolam tuam, superiori tempore ad nos
missam, quæ reditum nostrum expectabat, li-
benter legi, charissime Martine: ex qua deside-
rium tuum, & ardentem animi erga nos affe-
ctionē, probè intelleximus. Insuper, bene quo-
que te in omnes partes valere: te, inquam,
summa mihi amicitia coniunctum. Quocirca
maximas tibi perpetuò gratias agimus: tibi,
inquam, anima mea dimidio. Vicissim scias ue-
lim, & nobis maximè hoc dolore: tanta nos di-
stineri quotidie curarum mole: quam excute-
re cunctam non possumus: et identidem ad te,
sicut desideramus, literas mittere. Postquam
enim de animo tuo certam notitiam habere
mihi contigit: quanta beneuolentia erga Gra-
cos propendeas: minimè tradendum oblivioni
studium tuum iudicavi: quod etiam apud al-
ios predicare non desinam. De hisce, hæte-
nus. Quod uerò ad literas, quas misisti, atti-
net: nullo modo dubites uelim. Noster Medi-
cus Ioannes ad eos quibus inscripta sunt, mi-
sit: à quibus breuī Responsum procul du-
bio accipies.

Literarum
acceptioMultitudo
negotiorū.Beneuolen-
tia.
Literarum
restitutio.

Vale. Data Venetijs CIO IO LXXXII,
Iunij XXVIII.

Philadelphie Archiepiscopus Gabriel:
Patriarchicus Vicarius,
T. T.

AEMYLIO PORTO LAV. XIII.
Iannæ Græco Doctori,
Salutem.

Nunquam tui me obliuio, Aemyli, capit: et-
iam si iam diu nihil inuicem literarum. Diligo
& honoro te non minus patre tuo: cuius men-
tionem

tionem

δ. ΚΥΡΙΩ ΑΙΜΤΑΙΩ ΠΟΡΤΩ,
λαυσαίνῃς διδασκάλῳ, χαί-
ρειν ἐν χρεῖσθαι.

Οὐ ποτε λήθῃς με λαμβάνει, κυρία Αἰμύλιε: ἐκ τῇ πολλῇ χρεῖσθαι, ἐξ οὗ ἀλλήλοισιν ἀσ-
πασίας

Daniel Furlanus) Huius nihil ad nos allatum est: præterquam commentarij in libros Aristotel. de partibus animalium primus. Huic præposita est doctum Emmanueli Margunij Epigramma, cuius initium:

ἡ παρὰ τὴν ἀγλαΐην κεκαδμένη ὀλβία ἐλλάς:
ἐξ ἧς, παντοδαπῆς βλάσσε γένεσσι σωφίης:
ἢ περ ἀπειρεσίησιν ἀειθαλέθης ἀρεταῖσι,
μουσάων τε σφίμοις ἡερὰ εὐδομένη:
φευ ὑπὸ μηχανῇσι χρόνου φθονεροῖο γ' ἄλγος α,
πάντα τὰ δ' ἐξαπίνης κάλλιπ' ἀμειψαμένη.
καὶ νῦν δ' ἐξαλέης ὑπὸ μοίρης σφόδρα δαμνείσα,
βαρβαρικῆς μεθεπτεῖ ὄργῃ ἀιδμὸς οὐνης.

Græciæ sub
Turcis mi-
seranda bar-
baries.

Græci Sici-
lienses &
Calabren-
ses.

Calendis Ianuar. 1548. literas accepi: ad me humanissimè scriptas à nobili & egregio iuvene Christophoro Schallenbergero, ex arce Bibersteino: quibus significat, per Siciliam passim, insulam Melitam, & Calabriam (quibus in locis ipse fuit) plurimòs habitare Græcos: ac præcipuam partem ciuium Messanensium (ubi & in-
signis medicus, Græcè & Latinè doctissimus, Antonius Ferracutus, habitat) Græcis constare. Habere templa pulcherrima, antiqui operis, tam ruri, quàm in ciuitatibus, per totam Siciliam. In Calabria, siue magna Græcia, prope Hydruntem habitantes populos, Salentinos nomine, esse Græcos: Religione, ue-
stitu, moribus, lingua: quòd is tractus olim ad Constantinop. Imperatores pertinuerit: nec omnes è Nortmannis expelli potuisse. Itaq; nunc habere plurima oppida & castella Calliopoli ibi ad mare: natura & manu munitissimam mercaturæ deditam.

F I N I S.

B A S I L E A E,

Ex officina Leonhardi Ostenij,

Anno à Christo nato

M. D. LXXXIIII.

541

AD TVRCO-
G R A E C I A M
MARTINI CRVSII,
aliquot Epistolarum
Græcarum Ap-
pendix.

Cum eiusdem Annotationibus.

† DIONYSIVS, misericordia Dei ArchiEpiscopus Constantinopoleos,
nouæ Romæ, & Oecumenicus
Patriarcha.

*Is, qui ubiq; inueniuntur, amantibus Deum, & studiosis misericordiae Christianis: tam
ijs, qui in Catalogo & ordine sunt: quam, qui in hoc mundo civilem locum tenent: filij in
Spiritu dilecti nostrae mediocritatis, gratia, misericordia, pax, benedictio, oramus, ut sit
vobis à Deo omnipotente, et Domino Iesu Christo. Notum sit vobis omnibus, quod praesens
Christianus, nomine Stephanus: qui natus Casarea, valde fortunatus fuit à paternis suis
bonis, & liberis, & seruis: & inuidia correptus impiorum Agarenorum, atrociter ab ipsis
perpeffus est mala: adeo, ut condemnarint eum, ut in ignem iniectus combureretur. Cri-
men enim iniustum inuenerunt contra eum, dicentes: quod in quodam solenni conuentu
contumeliose maledixisset religioni ipsorum, & Maometh: idque, ut causam reperirent è
medio eum tollendi iniuste, aut faciendi eum Turcum. Ipse verò ut fieret, cum non persua-
deretur, multa supplicia pertulit. Ac primum coniectus est in carcerem, ibiq; mansit annū
vnum, singulis diebus sustinens tormenta mille generum, cum loris caderetur, & torquere-
tur. Postea verò ter igni traditus est: quando & uxor ipsius, cum supplicia ipsius cernere
non posset, mortua fuit. Tum deinde videntes illi hostes Christi Agareni, quod ista forti-
ter ferret: ubi omnia ipsius abstulerunt, dixerunt, esse eum dignum venia, simulantes hoc
quodam suo more: & praeponderunt, se ei multam imponere Aspra sexagies mille: ut ab
omnibus possessionibus, quas habuerat, nudato, ei nihil prater animam afflictam relin-
querent. Iste igitur miserandus, non habens ubi caput inclinaret, & tam multa Aspra in-
uenire cum non posset, ad vos confugit misericordes Christianos: relictis pignori filiis suis,
in manibus impiorum & alijs sponsoribus cognatis & vicinis, donec persoluat dicta Aspra
illis impijs. Vniuersi igitur vos istum amanter accipite, & charitatem in Christo erga eum
declarete, & ex animo miseramini illum. Vnusquisq; ergo vestrum ex ijs, quae abundant,
quod diues in largiendo Deus vobis largitus est, verentes instabiles fortuna mutationes,
quod prater expectationem & spem mendici fiant homines (nam futura incerta sunt) mo-
dicat angimini ipsius misericordia. Etiam vnum pusillum obolum dantes ei, qui pro fide
multa perpeffus est Christi veri Dei nostri, & ter in ignem coniectus, hoc precio caelum co-
parabunt. Vosq; sacerdotes, & maxime spirituales, ut discipuli & amici multum miseri-
cordis Christi Dei nostri, vniuersum Domini Christiani nominis populum ad elecmofynā
excitare. Et pro vestra parte ipsi etiam afficiuntur misericordia. Quantum enim feci-
stis fratri meo minimo, mihi fecistis, inquit oraculum. Ut de concursu, & elecmofyna ue-
stra, iste miserandus debito oblato liberetur. Vos autem mercedem percipiat a miseri-
corde Christo nostro, regnum caelorum, & vitam aeternam. Cuius diues gratia, &
immensa misericordia, & benedictio, & indulgentia, sit cum omni-
bus vtriusq; sexus vobis Christianis, amantibus
Deum, & orthodoxis.*

MENSE IUNIO, Indictione 12.

ANNOTATIO.

De hoc Cappadoce sene, Camerarii locus ex vi-
ta Philippi.

Annis duobus antecedentibus mortem Philippi Melanchthonis, hospitem hinc ad ipsum misimus, senem Steph. Ce-
Cappadocem Casariensem: qui habebat literas Patriarchæ Constantinopolis, Græcè scriptas: quibus itineris fariensis
ipsius causa indicabatur: & commendabatur nomini Christiano. Pro filiis hic suis numerare certam summā 1558.
pecunie debebat: qui inter eam potestate Turcarum haberentur. Non deprehendebatur fraus ulla. Eo magis
animi omnium, misericordiā ipsius commouebantur: & renouabatur memoria Philippo Melanchthoni, Ba-
silijs Episcopi: quem, ciuem huius solebat appellare.

Melanchthonis locus ex Epistola ad Camerar. 1558. mense
Martio scripta.

Senem, Basilij Casariensis ciuem, dimisimus, dato uiatico. Ac disuasi iter Saxonicum: quia Milites ibi ua- Elluones,
gatur: qui aduersus Elluones (inde enim nomen Liuiorū esse arbitror) collecti sunt. Scripsi nomina urbium
à Salinis ad Ratisbonam usq; Deinde regredi eos ad Rhenum iussi, usq; ad Geneuam. Hæc, ille.

Patriarcha huic seni commendatitias, mense Iunio Indict. 12. dederat: id est, anno 1554. Christi. Ipse autem
1558. Viitebergæ fuit. Ergo quadriennium fere iam oberrauerat.

Facta semel mentione τὰ πρὸς τὸν Ἰωάννην: ponam ἅμα τὸ σύνθημα, ex Antonio Geufroeo, Recto-
res prouinciarum Asiæ & Europæ Turcos: qui, Beglerbeij dicuntur, id est, Domini Dominorum.

1. Anatoliæ. Huic subest	Pontus. Bithynia. Lydia. Phrygia. Meonia. Caria.	Ei parent 12. Sangiaci, id est, equestrum // copiarum Duces.
2. Caramaniæ, olim Ciliciæ. Cui etiam paret	Lycia. Lycæonia. Pamphylia.	Habet sub se 7. Sangiacos.
3. Amasiæ, cui paret Toccat, id est	Cappadocia. Galatia. Paphlagonia.	Imperij Turcici administra- tio:
4. Anandule, seu Aladule (sunt montes Armeniæ, nempe mons Taurus, nunc Co- carum) Ei sub sunt 7. Sangiaci.		
5. Mesopotamiæ: cuius caput, Edeffa, in S. literis Rager. Habet sub se 12. San- giacos.		
6. Cairi, & Aegypti: tenens etiam Mecham, cadauere Mahometi pseudopro- phetæ nobile: Arabiam desertam, & partem felicitis Arabiæ. Sangiaci sub eo, 16.		

Europæ unus Beglerbeius est, cæterorum omnium maximus: quippe sub se omnes regiones, quas Turci-
cus Rex in Europa tenet, habens. Ei 30. Sangiaci sub sunt.

Bb 2 III. 1A

Arch. del. 194-197
1974

Кривошубъ Архив Арх
Пансиров

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.М. ЛЕНІНІКОВА